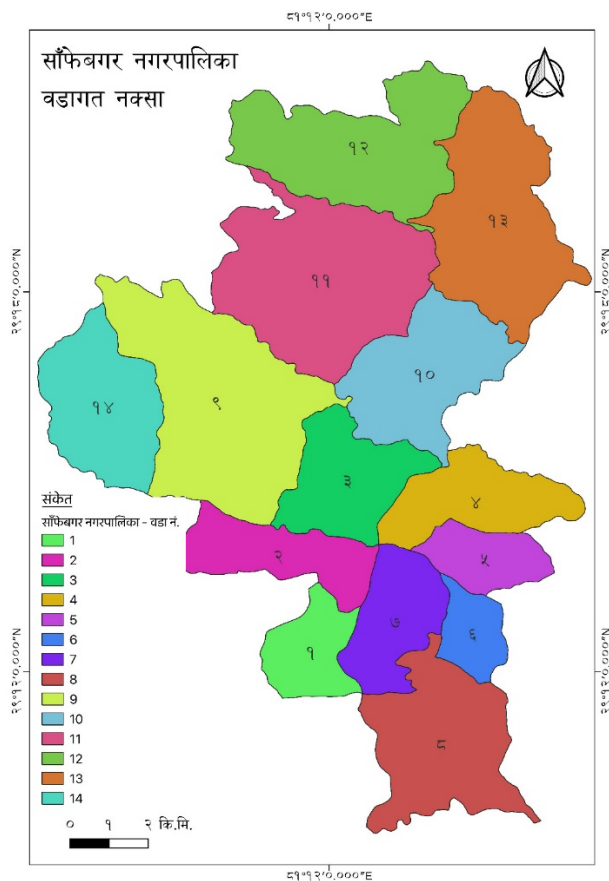

स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना
Local Adaptation Plan for Action (LAPA)
साँफेवगर नगरपालिका, अछाम
(आ.व.२०८२/०८३ देखि २०८६/०८७ सम्म)

साँफेवगर नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
साँफेवगर, अछाम
२०८२

योजनाको नाम	स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना Local Adaptation Plans for Action (LAPA)
तयार गरिएको वर्ष	२०८२
योजना अवधि	२०८२/२०८३ देखि २०८६/२०८७ सम्म
आर्थिक सहयोग	नेपाल सरकार, वन तथा वातावरण मन्त्रालय, जलवायु परिवर्तन ब्यबस्थापन महाशाखा, पारिस्थितिकिय प्रणालीमा आधारित अनुकूलन कार्यक्रम
सर्वाधिकार	साँफेवगर नगरपालिका, अछाम
सहजिकरण	Api Point- RIMC- Lakshya JV Kathmandu, Nepal

आवरण तस्वीर: साँफेवगर नगरपालिकाकाको वडागत नक्सा ।

साँफे व गर न गरपालिका नगर कार्यपालिकाको कार्यालय

साँफेवगर, अछाम
सुदूरपश्चिम प्रदेश नेपाल

प.सं.: ०८१/०८२

च.नं.

मिति : २०८२/०३/१५

विषय ; जो जस संग सम्बन्ध राख्दछ ।

नेपाल एक कृषि प्रधान देश हो । सुदूरपश्चिम प्रदेश, अछाम जिल्लाको साँफेवगर नगरपालिका दुर्गम तथा पिछडिएको र यहाँका अधिकांश मानिसहरूको मुख्य पेशा कृषि तथा पशुपालन हो । विपद् जोखिम तथा जलवायु परिवर्तनले गर्दा गरिवी र सामाजिक अन्यायका अन्तर्निहित कारणहरू न्यूनीकरणका लागि थप चुनौतिहरू सृजना गरेको छ । अनियमित वर्षा र अत्याधिक एवं पटक पटक आउने बाढि, पहिरो, असिनापानी, चट्याङ, सुख्खाखडेरी, कृषिमा रोगकिरा, पशुरोग आदि जस्ता सबै प्रकारका प्रकोपहरूले गर्दा गरिव तथा विपन्न वर्गको जीविकोपार्जन सुरक्षामा असर पार्दछन् । परिवर्तित जलवायुले ल्याएको असरहरूले विकासका कार्यक्रमहरूलाई समेत प्रत्यक्ष रूपमा असर पारेको अनुभव गरिएको छ । विभिन्न खालका प्रकोपहरूले यस नगरपालिका अन्तर्गत रहेका समुदायहरूका स्थानीय बासिहरूलाई असर पारेको छ । यहाँका सतप्रतिशत घरधुरीहरू विपद् जोखिम तथा जलवायु परिवर्तनको असरबाट दिन प्रतिदिन प्रभावित भईरहेको सन्दर्भलाई मध्ये नजर गरि यस साँफेवगर नगरपालिका स्तरिय स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना २०८२ नेपाल सरकार, वन तथा वातावरण मन्त्रालय, जलवायु परिवर्तन व्यवस्थापन महाशाखा, पारिस्थितिकिय प्रणालिमा आधारित अनुकूलन कार्यक्रम को आर्थिक सहयोग, **Api Point- RIMC- Lakshya JV** काठमाण्डौ, नेपाल को प्राविधिक सहयोग र साँफेवगर नगरपालिका को समन्वय मा साँफेवगर नगरपालिका ले तयार गरेको हो ।

यसरी पहिचान भएका विपद् तथा जलवायु जोखिमलाई दिर्घकालिन रूपले व्यवस्थापन गर्नको लागि आगामी ५ वर्षको लागि विस्तृत कार्ययोजना तर्जुमा गरिएको छ । यो कार्ययोजना तयारी तथा कार्यान्वयनको लागि आर्थिक तथा प्राविधिक सहयोग गर्नु हुने नेपाल सरकार, वन तथा वातावरण मन्त्रालय, जलवायु परिवर्तन व्यवस्थापन महाशाखा, पारिस्थितिकिय प्रणालिमा आधारित अनुकूलन कार्यक्रम को आर्थिक सहयोग, **Api Point- RIMC- Lakshya JV** काठमाण्डौ, नेपाल लाई धन्यवाद ज्ञापन गर्न चाहान्छु । यो कार्ययोजना तयारीमा अहोरात्र खटिने यस वडाका जन प्रतिनिधीहरू, राजनितिक दलहरू, शिक्षक, समाजसेवी, विपद् व्यवस्थापन समितीका पदाधिकारीहरू, महिला, दलित लगायत सहभागी सम्पूर्ण निकाय तथा व्यक्तिहरूलाई प्रति धन्यवाद ज्ञापन गर्दछु । नगरपालिका स्तरिय स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना २०८२, कार्यान्वयनको लागि आवश्यक पर्ने आर्थिक, प्राविधिक तथा अन्य आवश्यक श्रोत साधनहरूको व्यवस्थापन गर्न नगरपालिका को तर्फबाट सदैव सहयोग रहने छ र साथै साँफेवगर नगरपालिका स्तरिय विपद् व्यवस्थापन समितिले सबै निकायहरूलाई सहयोगको लागि आव्हान गर्दछ ।

राजेन्द्र बहादुर कुँवर
नगर प्रमुख
साँफेवगर नगरपालिका, अछाम

संक्षिप्त शब्दावलीहरु

लापा	स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना
नापा	राष्ट्रिय अनुकूलन योजना
एलडीसीआरपी	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशिल योजना
एलडीएमसी	स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति
जि.वि.व्य.स.	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति
DDMC	District Disaster Management Committee
जिसस	जिल्ला समन्वय समिति
भिसिए (VCA)	Vulnerability Capacity Assessment
सिसिए (CCA)	Climate Change Adaptation
वडा कार्यालय	Ward Office
गाउँपालिका	Rural Municipality
गाउँकार्यपालिकाको कार्यालय नगरपालिका	Office of the Rural Municipal Executive Municipality
LAPA	Local Adaptation Plans for Action
NAPA	National Adaptation Program of Action
LDCRP	Local Disaster and Climate Resilience Plan
LDMC	Local Disaster Management Committee
गापा	गाउँपालिका
नपा	नगरपालिका
सावउस	सामुदायिक वन उपभोक्ता समूह
म.उ.स.	मध्यवर्ति उपभोक्ता समिति
कि.मि.	किलोमिटर
मि	मिटर
हे.	हेक्टर
रु.	रुपैयां
आ.व.	आर्थिक वर्ष

विषय सुची

संक्षिप्त शब्दावलीहरु.....	III
विषय सुची	IV
चित्र सुची	VII
तालिका सुची	VII
स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनाको सारांश.....	IX
पहिरो, बाढि, वन्यजन्तु आतंक, सुख्खाखडेरी, कृषिमा रोगकिरा, पशुरोग, असिनापानी, मानवरोग, मिचाहा प्रजाति, आगलागि, चट्याड र हावाहुरि ।	IX
आगामी पाँच वर्षको लागि तयार गरिएको स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनाका क्रियाकलापहरुको विषयगत क्षेत्र अनुसार बजेट सहितको संक्षिप्त रूप:	XI
परिच्छेद १ परिचय.....	१
१.१ योजनाको परिचय तथा औचित्य, मान्यता र आवश्यकता	१
१.२ योजनाको लक्ष्य, मान्यता एवम् निर्देशक सिद्धान्तहरु	२
१.३ योजना तयारीका चरण तथा प्रक्रियाहरु	४
१.४ जलवायु परिवर्तन सम्बन्धी सचेतना तथा क्षमता अभिवृद्धि	५
१.५ सङ्गठनासन्नता तथा जोखिम विश्लेषण	६
१.६ प्रकोप व्यवस्थापन तथा अनुकूलनका उपायहरु तथा प्राथमिकीकरण.....	६
१.७ अनुमोदन तथा आवधिक योजनामा समायोजन.....	६
परिच्छेद २ साँफेवगर नगरपालिकाको परिचय तथा अवस्थिति	७
२.१ नगरपालिकाको भौगोलिक अवस्थिति र भु-बनोट.....	७
२.२ सामाजिक, आर्थिक तथा मानवीय अवस्था.....	९
२.२.१ जनसंख्या	९
२.२.२ साँफेवगर नगरपालिका को अपाङ्गता विवरण	१०
२.२.३ स्वास्थ्य अवस्था	११
२.२.४ शिक्षा को अवस्था	१२
२.२.५ उर्जा.....	१२

२.२.६ कृषि तथा खाद्य सुरक्षा	१२
२.३.१ सडक सञ्जाल.....	१६
२.३.२ वन स्रोत तथा जलाधार	१७
२.३.३ धार्मिक, सांस्कृतिक तथा पर्यटन.....	१८
२.३.४ कार्यरत सरकारी तथा गैरसरकारी संघसंस्थाहरू	१९
परिच्छेद ३ संकटासन्नता तथा जोखिम विश्लेषण	२१
३.१ प्रकोपको ऐतिहासिक घटनाक्रम	२१
३.२ प्रकोप तथा जोखिम विश्लेषण.....	५६
३.३ संकटासन्न वर्ग तथा समुदाय पहिचान.....	५८
३.४ वडाको जोडागत जोखिम स्तरीकरण	५९
३.५ प्रकोपको स्तरीकरण.....	६१
३.६ परिवर्तित प्रकोप, वाली तथा मौसमी पात्रो.....	६२
३.७ जीविकोपार्जनका स्रोतहरू माथिको प्रभाव विश्लेषण	६६
३.८ जोखिमको रूपरेखा.....	६७
३.९ विषयगत क्षेत्रमा पारेको प्रभाव	६८
३.१० पारिस्थितिकीय प्रणालीको संकटासन्नता चित्रण तथा विश्लेषण	७१
३.१०.१ वन जङ्गल पारिस्थितिकीय प्रणालीमा परेको जोखिमहरूको विश्लेषण	७१
३.१०.२ कृषि पारिस्थितिकीय प्रणालीमा परेको जोखिमहरूको विश्लेषण	७२
३.१०.३ जल पारिस्थितिकीय प्रणालीमा परेको जोखिमहरूको विश्लेषण.....	७३
३.१०.४ पारिस्थितिकीय प्रणालीमा परेको तुलनात्मक रूपमा जोखिम विश्लेषण	७३
परिच्छेद ४ जलवायु परिवर्तन अनुकूलन तथा विपद् जोखिम न्यूनीकरण र व्यवस्थापनका रणनीतिहरूको पहिचान	७५
४.१ जलवायु परिवर्तन अनुकूलन तथा विपद् जोखिम व्यवस्थापनका रणनीतिहरू.....	७५
४.२ विषयगत क्षेत्र अनुसारका रणनीतिहरू	७५
परिच्छेद ५ जलवायु परिवर्तन अनुकूलन तथा विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना.....	७६
५.१. जलवायु परिवर्तन अनुकूलन तथा विपद् जोखिम व्यवस्थापन क्रियाकलापहरूको पहिचान	७६
५.२ अनुकूलन तथा विपद् जोखिम न्यूनीकरणका कार्यहरूको प्राथमिकीकरण.....	७८
५.३ बजेट सहितको अनुकूलन कार्ययोजना	८०
परिच्छेद ६ जलवायु परिवर्तन अनुकूलन तथा विपद् जोखिम न्यूनीकरण मुलप्रवाहीकरण.....	११०

६.१ आवधिक योजना तथा विकासका नीतिहरूमा मूलप्रवाहीकरण.....	१११
६.२ स्थानीय तहको वार्षिक योजना, बजेट तर्जुमा र अनुगमन तथा मुल्यांकन प्रक्रियामा समायोजन.....	१११
क) तत्काल गर्नुपर्ने	१११
ख) योजना तर्जुमा प्रक्रियाको समयमा समायोजन गर्नुपर्ने	११२
६.३ अनुगमन तथा मुल्याङ्कन योजना	११२
६.४. जलवायु परिवर्तन अनुकूलन व्यवस्थापनका कार्यहरूको तर्जुमा र कार्यान्वयन.....	११३
सन्दर्भ सामग्री	११५
अनुसूचीहरू	११६
अनुसूची: १ विपद् व्यवस्थापन समिति, नामावली साँफेवगर नगरपालिका	११६
अनुसूची २ वडा र नगरपालिकास्तरीय स्तरीय गोष्ठी का सहभागि विवरण ।	११७
अनुसूची ३ पालिकास्तरीय तथा वडा स्तरीय गोष्ठी, लक्षित समुह छलफल तथा भिसिए सम्बन्धी फोटोहरू	१२४
अनुसूची, ४, साँफेवगर नगरपालिका अन्तर्गतका वडाहरू को प्रकोप स्तरीकरण को विवरण	१२७
वडा नं. १, बैजनाथ को प्रकोपको स्तरीकरण.....	१२७
वडा नं. २, श्रीकोट, जाल्पादेवी को प्रकोप स्तरीकरण	१२८
वडा नं. ३, सिद्धेश्वर को प्रकोप स्तरीकरण	१२९
वडा नं. ४, मष्टामाण्डौ को प्रकोपको स्तरीकरण	१३०
वडा नं. ५, नवाठाना को प्रकोपको स्तरीकरण	१३१
वडा नं. ६, भागेश्वर को प्रकोपको स्तरीकरण.....	१३२
वडा नं. ७, रिडिकोट को प्रकोपको स्तरीकरण	१३२
वडा नं. ८, चण्डिका को प्रकोपको स्तरीकरण.....	१३४
वडा नं. ९, बुढाकोट को प्रकोपको स्तरीकरण	१३५
वडा नं. १०, घुघुरकोट को प्रकोपको स्तरीकरण.....	१३६
वडा नं. ११, देवीस्थान को प्रकोपको स्तरीकरण	१३७
वडा नं. १२, खसड को प्रकोपको स्तरीकरण.....	१३८
वडा नं. १३, बाब्ला को प्रकोपको स्तरीकरण.....	१३९
वडा नं. १४, पातलकोट को प्रकोपको स्तरीकरण.....	१४०

चित्र सुची

चित्र १ : लापा खाकाको समग्र प्रक्रिया.....	४
चित्र २ : स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना विधि प्रक्रिया.....	५
चित्र ३ : साँफेवगर नगरपालिकाको वडागत नक्सा	८
चित्र ४ : साँफेवगर नगरपालिका को वस्ती र हिलसाईड नक्सा.....	१०
चित्र ५ : साँफेवगर नगरपालिकाको भिरालोपना.....	१३
चित्र ६ : साँफेवगर नगरपालिकाको Aspect सम्बन्धी नक्सा.....	१४
चित्र ७ : भू-बनोट अनुसार भू.उपयोगको नक्सा	१५
चित्र ८ : साँफेवगर नगरपालिकाको खोला, नाला, नदी सम्बन्धी नक्सा.....	१८
चित्र ९ : साँफेवहर नगरपालिका को खोला, नदीको नक्सा.....	५६
चित्र १० : वडागत जोखिमता को नक्सा.....	६०
चित्र ११ : लापा मूलप्रवाहीकरण	११०

तालिका सुची

तालिका नं. १ : लापा तयारि को लागि संचालन गरिएका कार्यक्रम हरुमा उपस्थिति विवरण	२
तालिका नं. २ : सङ्कटासन्नता तथा जोखिम विश्लेषणका.....	६
तालिका नं. ३ : नगरपालिका को एक दशक को जनसंख्या, घरधुरी विवरण.....	९
तालिका नं. ४ : अपांगताको वडागत विवरण.....	११
तालिका नं. ५ : साँफेवगर नगरपालिका भित्र संचालनमा रहेका स्वास्थ्य संस्थाहरूको विवरण	११
तालिका नं. ६ : साँफेवगर नगरपालिकामा रहेका विद्यालयहरूको तहअनुसारको विवरण	१२
तालिका नं. ७ : नगरपालिका अन्तरगत रहेका जलबिधुत आयोजनाहरू	१२
तालिका नं. ८ : भू.बनोट अनुसार भू.उपयोगको अवस्था.....	१६
तालिका नं. ९ : सडक संजालका विद्यमान अवस्था	१६
तालिका नं. १० : सेवा प्रदायक संस्थाहरूको विश्लेषण.....	१९
तालिका नं. ११ : साँफेवगर नगरपालिका को प्रकोपको ऐतिहासिक घटनाक्रम	२१

तालिका नं. १२ : साँफेवगर नगरपालिकाभिन्न रहेका पहिरो र अवस्थिति.....	५१
तालिका नं. १३ : साँफेवगर नगरपालिकाभिन्न रहेका टोल तथा वस्ती हरुको विवरण.....	५२
तालिका नं. १४ : साँफेवगर नगरपालिकाअन्तरगत रहेका खोलानाला तथा नदीहरुको बिबरण..	५५
तालिका नं. १५ : प्रकोपको अवस्था तथा जोखिमहरुको विश्लेषण	५६
तालिका नं. १६ : संकटासन्नवर्ग तथा सामाजिक समूहहरुको पहिचान.....	५८
तालिका नं. १७ : वडाहरुको जोडागत जोखिम स्तरीकरण.....	६०
तालिका नं. १८ : प्रकोप स्तरीकरण.....	६१
तालिका नं. १९ : प्रकोप स्तरीकरण पुष्ट्याईको आधार.....	६१
तालिका नं. २० : नगरपालिका प्रकोप पात्रो	६३
तालिका नं. २१ : साँफेवगर नगरपालिकाको मौसमि तथा वाली पात्रो.....	६४
तालिका नं. २२ : जीविकोपार्जनका स्रोतहरू माथिको प्रभाव विश्लेषण	६६
तालिका नं. २३ : साँफेवगर नगरपालिका को जोखिमको रूपरेखा.....	६७
तालिका नं. २४ : विषयगत क्षेत्रमा परेको प्रभाव.....	६८
तालिका नं. २५ : वन जङ्गल पारिस्थितिकीय प्रणालीमा परेको जोखिमहरुको विश्लेषण.....	७१
तालिका नं. २६ : कृषि पारिस्थितिकीय प्रणालीमा परेको जोखिमहरुको विश्लेषण.....	७२
तालिका नं. २७ : जल पारिस्थितिकीय प्रणालीमा परेको जोखिमहरुको विश्लेषण.....	७३
तालिका नं. २८ : पारिस्थितिकीय प्रणालीमा तुलनात्मक जोखिमहरुको विश्लेषण.....	७४
तालिका नं. २९ : जलवायु परिवर्तन अनुकूलन तथा विपद् जोखिम व्यवस्थापन क्रियाकलापहरुको पहिचान	७६
तालिका नं. ३० : अनुकूलन तथा विपद् जोखिम न्युनिकरण कार्यहरुको प्राथमिकीकरण.....	७८
तालिका नं. ३१ : योजना तर्जुमा प्रक्रिया समायोजन.....	११२
तालिका नं. ३२ : अनुगमन तथा मुल्यांकन.....	११२

स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनाको सारांश

जलवायु परिवर्तन प्राकृतिक प्रक्रिया भएतापनि मानव क्रियाकलापले यसको प्रवेगदरमा वृद्धि ल्याएको तथ्यलाई नकार्न नसकिने अहिलेको स्थिति छ र यसबाट सिर्जित प्रकोपहरूसँग जुध्न अहिलेको प्रमुख चुनौती रहेको छ । अहिले विश्वको ध्यान नै जलवायु परिवर्तनको असरबाट विश्वलाई जोगाउनु, यसबाट निम्तिने प्रकोपहरूसँग जुध्नु जीविकोपार्जनमा सुधार ल्याउने र समानुकूल बढाउन कसरी गर्ने तर्फ आकृष्ट भएको अवस्थामा नेपाल पनि अछुतो नरहने देखिन्छ । तसर्थ नेपाल सरकारले स्थानीय समुदायको जीविकोपार्जनमा सुधार ल्याउन, अनुकूलित क्षमता वृद्धि, विपद् जोखिम व्यवस्थापन र समानुकूलन बढाउन वर्तमान परिपेक्ष्यमा अछाम जिल्लाको साँफेवगर नगरपालिकाले पनि यसबाट सृजित तथा भविष्यमा हुन सक्ने प्रतिकूल प्रभावहरूसँग अनुकूलित हुने क्षमताको अभिवृद्धि गर्न परिमार्जित स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना निर्देशिका २०७६ ले निर्दिष्ट गरेका विधि, प्रक्रिया, चरण र औजारहरूलाई नै अवलम्बन गरी स्थानीय विपद् तथा जलवायु अत्यानशिल कार्यढाँचा २०८१ अनुरूप बहुसरोकारवाला निकायहरू जस्तै: नगरपालिका जनप्रतिनिधिहरू, विषयगत शाखा प्रमुख तथा दलका प्रतिनिधीहरू, सँघसंस्थाका प्रतिनिधीहरू, समाजसेवी, बुद्धिजीवि, आमा समूह, सामुदायिक वनका प्रतिनिधि, दलित, महिला, जनजाती, जोखिम क्षेत्रका प्रतिनिधी, अन्य संघसंस्थाहरूको प्रत्यक्ष सहभागितामा वडा स्तरबाट पहिचान भएका प्रभावहरू तथा अनुकूलनका प्रयासहरूलाई समेत समावेश गरी आ.व. २०८२/०८३ देखि ०८६/०८७ सम्मको लागि यो स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना तयार गरिएको छ ।

यस साँफेवगर नगरपालिका को स्थानीय विपद् व्यवस्थापन तथा स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना प्रतिवेदनको सारांशलाई तालिकामा यसरी प्रस्तुत गरिएको छ ।

शिर्षक	विवरण
नगरपालिका	साँफेवगर नगरपालिका, अछाम जिल्ला
सिमाना	पूर्वमा वान्नीगढी जयगड गाउँपालिका र मेल्लेख गाउँपालिका, पश्चिममा चौरपाटी गाउँपालिका, दक्षिणमा मंगलसेन नगरपालिका र उत्तरमा बाजुरा जिल्ला ।
भू.उपयोग/वनावट	भिरालो, खोच,
घरघुरी एवं जनसंख्या	घरघुरी— ६,३११ जनसंख्या—२५,८९१(महिला १४,१०२ र पुरुष ११,७८९) श्रोत: रास्ट्रिय जनगणना २०७८
क्षेत्रफल	१६६ वर्ग कि.मि.
प्रमुख जीविकोपार्जनका आधार	कृषि तथा पशुपालन, व्यापार व्यवसाय र वैदेशीक रोजगार
मुख्य जलवायुजन्य प्रकोप	पहिरो, बाढि, वन्यजन्तु आतंक, सुख्खाखडेरी, कृषिमा रोगकिरा, पशुरोग, असिनापानी, मानवरोग, मिचाहा प्रजाति, आगलागि, चट्याड र हावाहुरि ।
वडा को संकतासन्नता स्तर	उच्च जोखिममा वडा नं.१२, १३, १४, ११, ८, ७, १०, ३ र ९ मध्यम जोखिममा वडा नं. ६, २, ५, १ न्युज जोखिममा वडा नं.४ रहेका छन् ।
परिकल्पना	जलवायुजन्य परिवर्तनका कारण सम्भावित विपद् तथा जोखिम कम गर्न, विपद्को समयमा आपतकालीन कार्यसम्पादन गर्न, प्रभावकारी प्रतिकार्य गर्न र विपद् पश्चात पुनःस्थापन तथा पुननिर्माणका लागि दिशानिर्देश गर्नका साथै सँकटासन्न तथा जोखिमयुक्त समुदायको अनुकूलन क्षमता अभिवृद्धि भई एउटा जलवायुमैत्री नगरपालिका को रूपमा विकसित भई जीविकोपार्जनको स्रोतमा टेवा पुऱ्याउने छ ।
आशातित उपलब्धी	जलवायु परिवर्तनका कारण हुने प्रकोप तथा विपद्लाई विकासका क्रियाकलापहरूमा मुलप्रवाहीकरण गरी विपद्को हकमा न्यूनीकरण र जलवायु परिवर्तनसँग अनुकूलित हुँदै तनाव रहित एक उत्थानशील समुदायको रूपमा परिचित हुनेछन् ।

शिर्षक	विवरण
मुख्य भूमिका/सहयोग गर्न सक्ने निकायहरू	नगरपालिका, वडा कार्यालय लगायत सरकारी तथा गैरसरकारी संघसंस्थाहरू लगायत विपद् व्यवस्थापन समिति, सामुदायिक विद्यालय, रेडक्रस, सुरक्षा निकायहरू, उद्योग वाणिज्य, रेमीट्यान्स, बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरू कृषक समूह, सामुदायिक वन उपभोक्ता समूह, सहकारी संस्था, खानेपानी उपभोक्ता समिति, युवाक्लबहरू, महिला समूह, आमासमूह, बचत समूह, संचार (एफ.एम.) आदि ।
क्षमता विकास	नगरपालिका, वडा र बस्ती स्तर गरी तीन वटै तहका कार्यान्वयनकर्ता, व्यवस्थापक, अनुगमनकर्ता समेत स्थानीय तहमा विषयगत क्षेत्रको जनशक्ति विकास कार्य गरिने छ ।
लैंगिक तथा सामाजिक समविसिकरण	जलवायु परिवर्तन तथा गैरजलवायु परिवर्तनले गर्दा मानवीय तथा पारिस्थितिकीय प्रणालीमा देखिएको नकारात्मक असरहरूलाई सम्बोधन गर्नको लागि तर्जुमा गरिएको अनुकूलन क्रियाकलापहरूमा बृद्धबृद्धा, गर्भवती र सुत्केरी महिला, २ वर्षमुनीको बच्चा, विपन्न, जनजाती, दलित, महिला, फरक क्षमता भएका र पछाडि पारिएका वर्गहरूको पहुंच तथा नियन्त्रणको अवस्था सुनिश्चितता गरिएको छ ।
योजनाको समायोजन	तयार गरिएको स्थानीय अनुकूलन योजनालाई दिगो र संस्थागत रूपमा कार्यान्वयन गर्नको लागि नगरपालिका को आवधिक योजना र वडाको योजनामा तथा आगामी वर्ष देखि राष्ट्रिय योजना तर्जुमा प्रक्रिया अनुसार समायोजन गरिने छ । अन्य सरकारी तथा गैर सरकारी निकायको वार्षिक योजनामा समेत समावेश गराउनको लागि पैरवी गरिनेछ ।
योजना कार्यान्वयन	नगरपालिका तथा वडाकार्यालयको नेतृत्व तथा स्थानीय सेवा प्रदायक संघसंस्थाको सहकार्यमा कार्यान्वयन गरिने छ ।
अभिलेखीकरण, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन	कार्यक्रमको अनुगमन तथा मूल्यांकन जिल्लातह, नगरपालिका तथा वडा कार्यालय र लक्षित समुदायहरू मार्फत स्वअनुगमन, सरोकारवालाहरूको सहभागितामा संयुक्त अनुगमन एवं अनुगमन तथा व्यवस्थापन समिति मार्फत कार्यक्रमहरूको नियमित अनुगमन तथा मूल्यांकन गरिनेछ । साथै यस योजना अन्तर्गत कार्यान्वयन भएका क्रियाकलापहरू, आर्थिक एवं महत्वपूर्ण उपलब्धीहरूको अभिलेख व्यवस्थित गरिनेछ ।

आगामी पाँच वर्षको लागि तयार गरिएको स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनाका क्रियाकलापहरूको विषयगत क्षेत्र अनुसार बजेट सहितको संक्षिप्त रूपः

विषयगत क्षेत्र	अनुमानित बजेट (हजारमा)					कुल जम्मा
	२०८२/८३	२०८३/८४	२०८४/८५	२०८५/८६	२०८६/८७	
कृषि तथा खाद्य सुरक्षा	१२७०५	१८०५५	१३८८०	१२०३०	६२३०	६२९००
वन, जैविक विविधता तथा जलाधार संरक्षण	५६६०	६९४०	६०४०	३९९०	१८५०	२४४८०
जलस्रोत तथा उर्जा	१६५००	२०००	१३०००	१३०००	१३०००	७५५००
स्वास्थ्य, खानेपानी तथा सरसफाई	२७८४०	६५६४०	६२६४०	६१५००	५९४५०	२७७०७०
स्थानीय ग्रामीण बस्ती	३९०००	३१५००	२५०००	०	०	९५५००
जलवायुजन्य प्रकोप न्यूनीकरण तथा विपद् जोखिम व्यवस्थापन	४१०००	१०३५००	५६०००	६००००	४२८००	३०३३००
उद्योग, यातायात तथा भौतिक पूर्वाधार	०	६०००	१४००	९०००	१०००	१७४००
पर्यटन, प्राकृतिक तथा साँस्कृतिक सम्पदा	५५००	६०००	२५००	१०००	१०००	१६०००
लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण	८००	८००	८५०	७५०	१०००	४२००
जलवायु परिवर्तन सचेतना, क्षमता अभिवृद्धि	१७७५	१९७५	११७५	१६२५	१३२५	७८७५
जम्मा	१५०७८०	२६०४१०	१८२४८५	१६२८९५	१२७६५५	८८४२२५

परिच्छेद १ परिचय

१.१ योजनाको परिचय तथा औचित्य, मान्यता र आवश्यकता

जलवायु परिवर्तन प्राकृतिक प्रकृया भएतापनि मानव विकास, विलासीयुक्त जीवन, वन विनास र बढ्दो औद्योगिकरणका कारणले हरितगृह ग्याँसको उत्सर्जन भएर जलवायु परिवर्तनको प्रत्यक्ष असर वायुमण्डलीय तापक्रममा बृद्धि र वर्षको समय तथा मात्रामा विषमता देख्न सकिन्छ, र यस्ता असरहरूले वर्षेनी नेपालमा बाढी, पहिरो, सुख्खा खडेरी, रोगकिरा, हावाहुरी, आगलागी, जनावर आतंक, असिना, महामारी, सितलहर, चट्याङ्ग, लु जस्ता घटनाहरू बढी मात्रामा दोहोरिरहेका छन् । यसको प्रभाव प्रत्यक्ष रूपमा जीविकोपार्जन, प्राकृतिक स्रोत, कृषि तथा खाद्य सुरक्षा, जल स्रोत तथा उर्जा, वन, जैविक विविधता, नागरिक स्वास्थ्य, शहरीकरण तथा भौतिक पूर्वाधारको क्षेत्रमा देखापर्न थालिसकेको छ ।

सन २०१६ को जल तथा मौसम विज्ञान विभागको प्रतिवेदन अनुसार नेपालको प्रति वर्ष अधिकतम औषत तापक्रम ०.०५६ डिग्री सेल्सियसले बढेको छ भने न्युनतम तापक्रम ०.००२ बढेको छ । सोही प्रतिवेदन अनुसार सन १९७१ देखि २०१४ सम्ममा नेपालको औषत वर्षा १.३३ मि.मि घटेको देखिन्छ । जर्मनवाच द्वारा प्रकाशित ग्लोकलले क्लाइमेट रिस्क इन्डेक्स-२०२१, को १६ संस्करणका अनुसार सन् २०००-२०१९ को अवधिमा जलवायु परिवर्तनबाट प्रभावित प्रमुख दस देशको सूचीमा नेपाल दशौं नम्बरमा परेको छ । ११ हजार भन्दा बढी त्यस्ता घटनाहरूको कारण ४,७५,००० भन्दा बढी व्यक्तिले जीवन गुमाए र विश्व अर्थतन्त्रले २.६६ ट्रिलियन अमेरिकी डलरको नोक्सानी बेहोर्नु पर्‍यो । जलवायु परिवर्तनले गर्दा तापक्रममा बृद्धि हुने, वर्षमा परिवर्तन हुने र समग्र पृथ्वीको प्राकृतिक सन्तुलनमा फरक पर्न थालेको महशुस हुन थालेको छ ।

जलवायु परिवर्तनका नकारात्मक असरबाट गरिब, विपन्न, महिला, बालबालिका, वृद्धवृद्धाहरू, साधन स्रोतमा कम पहुँच भएका घरधुरी साथै प्राकृतिक स्रोतमा आश्रित समुदायहरू बढी प्रभावित हुन्छन् भन्ने विभिन्न अध्ययनहरूले प्रस्ट पारिसकेका छन् । यस्तो प्रकारको प्रकोप बढ्दै गइरहेको महशुस यस साँफेवगर नगरपालिकाका वासिन्दाले पनि अनुभव गर्न थालेका छन् । यस वगरपालिकाका अधिकांश घरधुरीहरू कृषि तथा पशुपालनमा निर्भर रहेका छन् तर बाढी, पहिरो, खडेरी, अनियमित वर्षाबाट यहाँको कृषि उत्पादनमा असर परी यहाँको जीविकोपार्जनको पद्धतिमा नकारात्मक असर पार्दै गरेको सन्दर्भमा बढ्दै गएको जलवायुजन्य प्रकोपबाट परेको तथा पर्न सक्ने प्रतिकूल प्रभावबाट स्थानीय स्तरमा अनुकूलन क्षमता अभिवृद्धि गर्न स्थानिय अनुकूलन योजना तयार गरी कार्यान्वयन गर्नुपर्ने व्यहोरा राष्ट्रिय संरचनाले दर्शाएको छ ।

सोही सन्दर्भमा नेपाल सरकार, वन तथा वातावरण मन्त्रालय, जलवायु परिवर्तन व्यवस्थापन महाशाखा, पारिस्थितिकिय प्रणालीमा आधारित अनुकूलन कार्यक्रम को आर्थिक सहयोग र साँफेवगर नगरपालिका, अछाम को आयोजना मा तयार गरिने स्थानिय अनुकूलन कार्ययोजना Api point-RIMC- Lakshya JV, Kathmandu को प्राविधिक सहयोग मा यस साँफेवगर नगरपालिकामा नेपाल सरकारबाट स्वीकृत स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनाको राष्ट्रिय संरचना अनुसारका विधि तथा प्रक्रियाहरू अवलम्बन गरी बहुसरोकारवाला निकाय जस्तै: नगरपालिका का प्रमुख, उप प्रमुख, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, प्राविधिक कर्मचारीहरू, वडा अध्यक्षहरू, विषयगत कार्यालयका प्रमुख तथा प्रतिनिधि, शिक्षक, सुरक्षा निकाय, समाजसेवी, राजनैतिक दलका प्रतिनिधि, शिक्षक, प्राकृतिक स्रोत व्यवस्थापन समूहका प्रतिनिधि, महिला, पुरुष लगायत अन्य बुद्धिजीविहरूको सहभागितामा मिति २०८२ वैशाख २८ देखि २०८२ जेठ १५ गतेसम्म संचालित जलवायु परिवर्तन अनुकूलन सम्बन्धी अभिमुखीकरण एवं मस्यौदा उपर छलफल र अनुमोदनका विभिन्न गोष्ठी तथा कार्यक्रमहरू सन्चालन गरी आगामी ५ वर्षका लागि जलवायु परिवर्तन स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना तयार गरिएको छ । यस योजनाबाट यहाँका वासिन्दाको अनुकूलन क्षमतामा अभिवृद्धि गर्न सहयोग पुऱ्याउने विश्वास गर्दै यस योजनालाई साँफेवगर नगरपालिका को विषयगत योजना बनाई नियमित योजना तर्जुमा प्रकृया मार्फत नगरपालिका, प्रदेश, संघ लगायत राष्ट्रिय योजनामा समावेश गरिने छ । साथै यस नगरपालिकामा सञ्चालन हुने अन्य विकास कार्य समेत जलवायु परिवर्तन अनुकूलन मैत्री बन्दै जाने विश्वास गरिन्छ । यो योजनाको कार्यान्वयनको प्रत्येक चरणमा वृद्धवृद्धा, नाबालक, फरक क्षमता भएका र महिला संवेदनशीलतालाई ध्यानमा राख्दै क्रियाकलाप सञ्चालनमा बढी भन्दा बढी विपन्न वर्गको सहभागितालाई सुनिश्चित गरिनुका साथै समावेशीकरणलाई प्राथमिकता प्रदान गरिने छ ।

तालिका नं. १ : लापा तयारि को लागि संचालन गरिएका कार्यक्रम हरुमा उपस्थिति विवरण

मिति	कार्यक्रम को विवरण	स्थान	सहभागी संख्या		जम्मा सहभागी
			महिला	पुरुष	
२८/०१/२०८२	स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना तयारि	नगरपालिको कार्यालय			३९
०४/०२/२०८२	सहभागीतामूलक संकटासन्नता तथा क्षमता विश्लेषण कार्यक्रम	वडा नं.१, बैजनाथ	७	१३	२०
०६/०२/२०८२	" " "	वडा नं.७, रिडिकोट	९	१२	२१
०७/०२/२०८२	" " "	वडा नं.१२, खसड	७	२०	२७
०८/०२/२०८२	" " "	वडा नं.१३, बाब्ला	११	२०	३१
०९/०२/२०८२	" " "	वडा नं.१४, पातलकोट	२४	३१	५५
१०/०२/२०८२	" " "	वडा नं.९, बुढाकोट	५	१९	२४
१२/०२/२०८२	" " "	वडा नं.६, भागेश्वर	१९	११	३०
१३/०२/२०८२	" " "	वडा नं. २, श्रीकोट	२१	२२	४३
१४/०२/२०८२	" " "	वडा नं.११, देवीस्थान	८	२२	३०
१९/०२/२०८२	" " "	वडा नं.८, चण्डिका	१२	१२	२४
२०/०२/२०८२	" " "	वडा नं.१०, घुघुरकोट	६	१३	१९
२१/०२/२०८२	" " "	वडा नं.४, मष्टामाण्डौ	९	९	१८
२२/०२/२०८२	" " "	वडा नं.३, भीमेश्वर	९	१५	२४
२३/०२/२०८२	" " "	वडा नं.५, नवाठाना	१६	१३	२९
१५/०३/२०८२	लापा मस्यौद उपर छलफल तथा अनुमोदन कार्यक्रम	नगरपालिको कार्यालय			३८
जम्मा			१६३	२३२	४७२

१.२ योजनाको लक्ष्य, मान्यता एवम् निर्देशक सिद्धान्तहरू

स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनाका निर्दिष्ट सिद्धान्तहरू (समावेशी, उभर्वगामी, लचिलो, तत्परता) लाई आधार विन्दु मानिने छ । साँफेवगर नगरपालिकामा स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनाले साँफेवगर नगरपालिका अन्तर्गत पर्ने सम्पूर्ण वडाहरू, वस्ती र टोलमा तथा समुदायको अनुकूलन क्षमता अभिवृद्धि भई जीविकोपार्जनमा सुधार पुऱ्याएको हुनेछ । यस योजनाका औचित्य निम्नानुसार रहेका छन् ।

- अति जलवायु सङ्घटासन्न वडा, टोल वस्ती तथा समुदाय र तिनका अनुकूलन चुनौती तथा अवसर लगाएतका कार्य पहिचान गर्न ।
- स्थानीय समुदायले आफ्ना आवश्यकतावारे आफै निर्णय गर्न सहज तरिका प्रयोग गर्न सक्ने गरी आफ्ना कार्यहरूको पहिचान तथा प्राथमिकीकरण गर्न ।
- स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना तयार गर्न र स्थानीय स्वायत्त शासन ऐन बमोजिम सो कार्ययोजनालाई स्थानीय तथा राष्ट्रिय स्तरका योजनामा समेत समावेश गर्न ।

- सेवा प्रदायक निकायले समयमै प्रभावकारी ढङ्गले स्रोत परिचालन गरी अनुकूलन कार्य क्रमबद्ध रूपमा अपनाउन /कार्यान्वयन गर्न ।
- कार्ययोजनाको प्रभावकारी कार्यान्वयन सुनिश्चित गर्न कार्यक्रमको अनुगमन तथा मुल्यांकन गर्न र
- स्थानीय तथा राष्ट्रिय योजनालाई लागतको आधारमा प्रभावकारी विकल्प पहिचान गर्न ।

मान्यता:

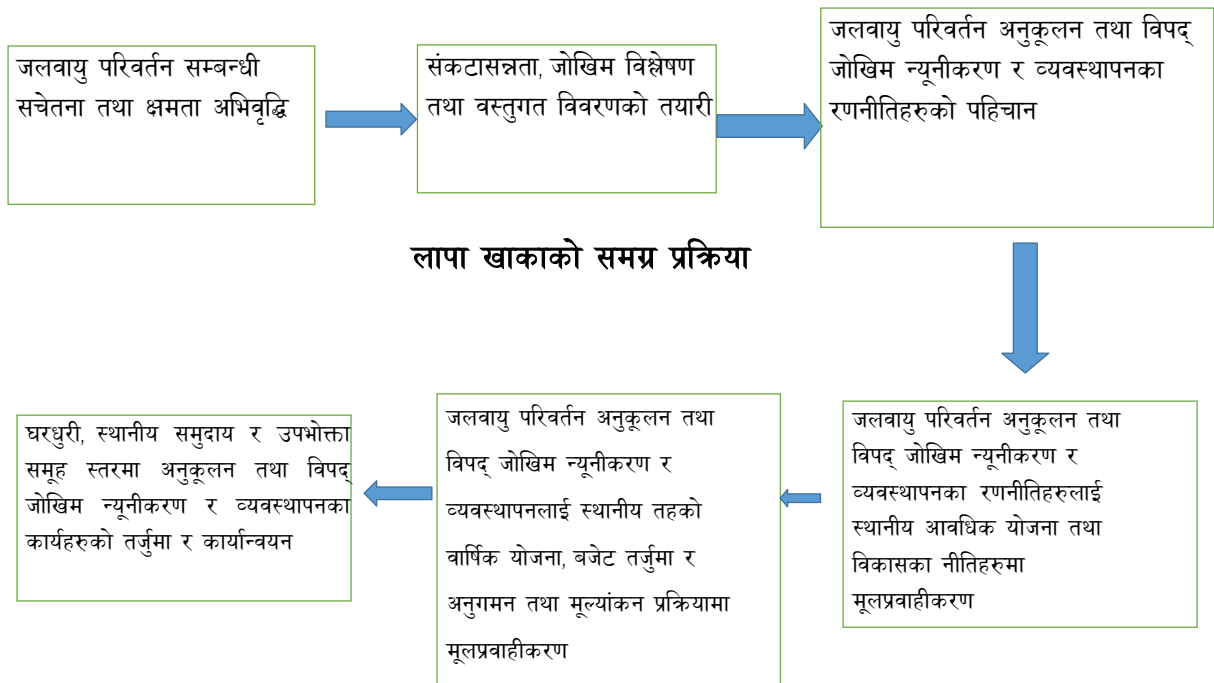
- स्थानीय जलवायु अनुकूलन कार्ययोजना स्थान विशेष अनुसार फरक फरक हुन्छ ।
- स्थानीय समुदाय तथा सरोकारवालाहरूको सहभागीतामा लक्षित क्षेत्र वर्ग तथा समुदायको पहिचान गरी जलवायु परिवर्तनको असर सामना गर्न अनुकूलनका उपायहरूको प्राथमिकीकरण गरी स्थानीय अनुकूलन योजना तयार गरिएकोछ ।
- नगरपालिका स्तरीय अनुकूलन योजनाले लक्षित वर्ग तथा समुदायलाई समेटेटी जोखिम क्षेत्रको पहिचान गरी कार्यक्रमहरूको तय गरेको हुँदा यो कार्ययोजना प्रभावकारी रूपले सञ्चालन गर्न सकिन्छ ।
- स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना निर्माण गर्दा नगरपालिकामा रहेको सम्पूर्ण सरोकारवालाहरूलाई समावेश गरिएकोले योजनालाई प्राथमिकता साथ कार्य गर्न उपयुक्त वातावरण श्रृजना हुनेछ ।
- स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनाको राष्ट्रीय संरचनाको निर्देशक सिद्धान्त उद्भवगामी, समावेशी, तत्परता र लचिलोमा आधारित भई स्थानीय अनुकूलन योजना तयार गरिएको छ ।
- राष्ट्रिय अनुकूलन योजनाले पहिचान गरेका क्षेत्रमा आधारित भई जलवायु परिवर्तनले असर गर्ने सबै विषयगत क्षेत्र समेटेटी विभिन्न सरोकारवाला निकायहरूको सहभागीतामा योजना तयार गरिएको छ ।
- स्थानीय अनुकूलन योजना तयार गर्दा स्थानीय विपद् व्यवस्थापनका पक्षहरूलाई पनि विशेष स्थान दिईएको छ ।

स्थानीय अनुकूलन योजना र विपद् जोखिम व्यवस्थापन बीच अन्तर सम्बन्ध

स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना तयारीको लागि वन तथा वातावरण मन्त्रालयले स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनाका राष्ट्रिय संरचना तयार गरी लागू गरेको छ भने स्थानीय विपद् व्यवस्थापन योजना तयारीको लागि संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयबाट मार्गदर्शन तयार गरी लागू गरेको छ । यो दस्तावेजको लागि गृह मन्त्रालयबाट मार्गदर्शन लागू गरिएको भएतापनि यसको उद्देश्य, आशय, योजना तर्जुमा प्रक्रिया र विधिमा खासै भिन्नता देखिदैन । दुवै योजनाको मुख्य उद्देश्य नेपालले भोगिरहनु पर्ने र दोहोरिने वाढी, पहिरो, माहामारी, आगलागी, सुख्खा खडेरी, शितलहर, असिना जस्ता विनासकारी समस्या तथा जोखिमहरूसँग जुध्न उत्थानशील समुदायको निर्माण गर्नु रहेको छ । स्थानीय अनुकूलन योजनाले जलवायु परिवर्तनबाट सिर्जित जलवायुजन्य प्रकोपहरूमा केन्द्रीत भई संकटासन्न समुदायको अनुकूलित क्षमतामा अभिवृद्धि गर्ने उद्देश्यका साथ योजना तयार गरेको र स्थानीय विपद् व्यवस्थापन योजनाले जलवायुजन्य तथा अन्य प्रकोपहरूलाई समेटेटी विपद् व्यवस्थापनका पक्षलाई केन्द्रीत गरी योजना तयार गरी कार्यान्वयन गर्ने भएकाले स्थानीय अनुकूलन योजना र स्थानीय विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजनालाई समायोजन गर्नुपर्ने आवश्यक देखिन्छ । विपद् व्यवस्थापन योजनामा समावेश भएगरेका विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी योजनाहरू पनि स्थानीय अनुकूलन योजनामा समावेश गरी कार्यान्वयन गर्दा अझ बढी प्रभावकारी हुने देखिएकोले दुवै योजनाहरूलाई संयुक्त रूपमा समान पक्षहरूलाई समावेश गर्ने प्रयास गरिएको छ ।

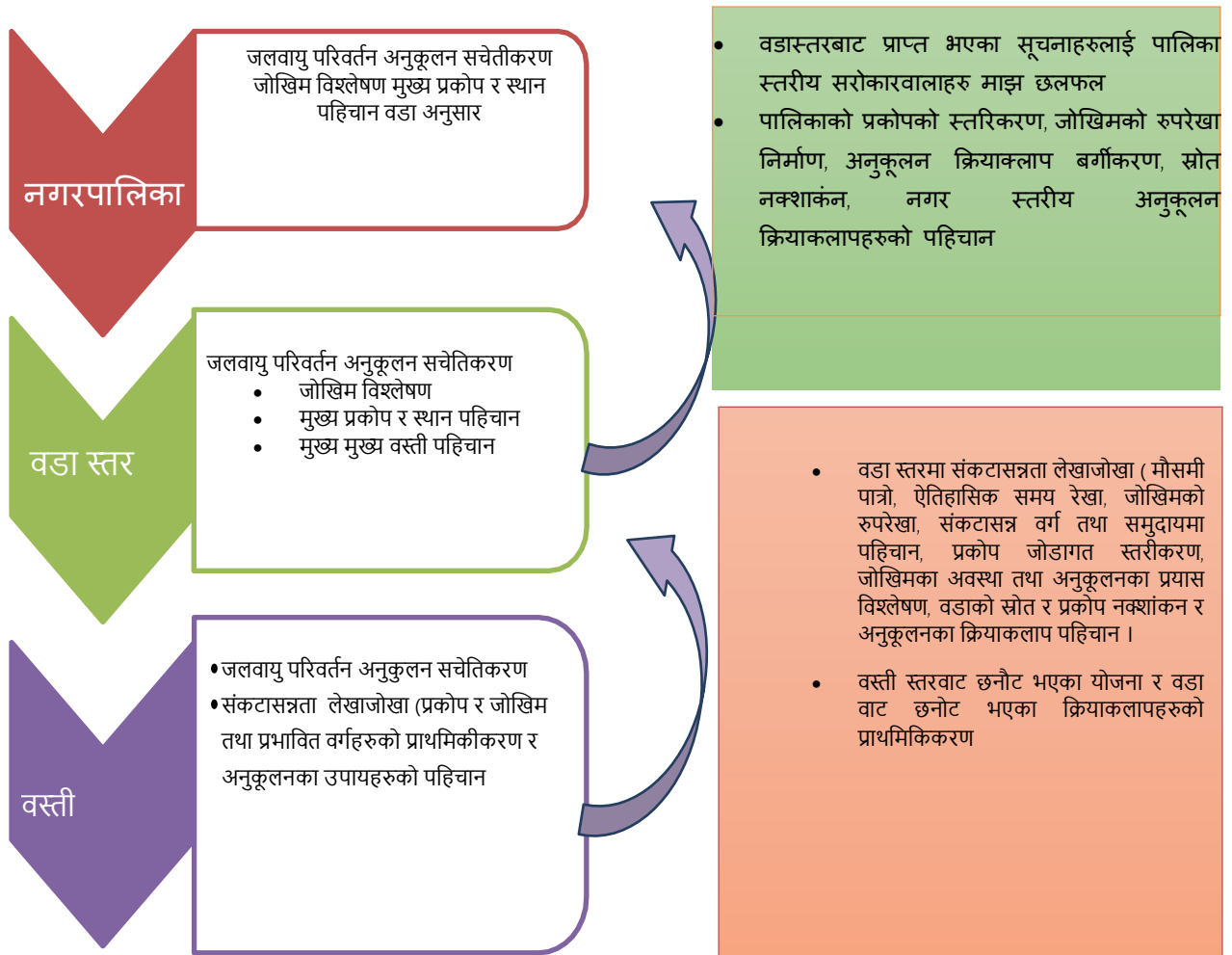
१.३ योजना तयारीका चरण तथा प्रक्रियाहरू

स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना तयार गर्दा जलवायु परिवर्तन नीति २०७६, राष्ट्रिय अनुकूलन कार्यक्रम २०६७, परिमार्जित स्थानीय अनुकूलन कार्य योजनाको राष्ट्रिय संरचना २०७६, स्थानीय विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजनातर्जुमा निर्देशिका २०६८, बातावरण नीति, २०७६ लाई आधार मानिएको छ । स्थानीय जलवायु परिवर्तन अनुकूलन कार्ययोजनाको (लापा) राष्ट्रिय संरचनाका चार निर्देशक सिद्धान्तहरू (उद्भवगामी, तत्परता, लचकता र समावेशी) र छ चरण अन्तर्गत विभिन्न सहभागितामूलक विधि तथा औजारहरूको प्रयोग गरी यो कार्ययोजना तर्जुमा गरिएको छ ।

चित्र १ : लापा खाकाको समग्र प्रक्रिया

स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना तर्जुमा गोष्ठी साँफेवगर नगरपालिकामा कार्यपालिका का पदाधिकारीहरू र पालिकास्तरीय सरोकारवालाहरूलाई जलवायु परिवर्तन अनुकूलन सचेतिकरण गरेर शुरुवात गरिएको थियो । सो गोष्ठीमा नगरपालिका क्षेत्रमा मुख्य मुख्य प्रकोपहरूको पहिचान साथै जोखिमहरूको विश्लेषण गरिएको थियो । त्यसैगरी वडा स्तरमा जलवायु परिवर्तन सम्बन्धि सचेतिकरण, प्रकोपको पहिचान र बस्तिहरू छनौट पश्चात् बस्तिहरूमा संकटासन्नता लेखाजोखा र अनुकूलनका क्रियाकलापहरूको पहिचान गरिएको थियो । वडामा संकटासन्नता लेखाजोखा, प्रकोप स्रोत नक्सांकन समेत तय गरी अनुकूलनका क्रियाकलापहरू पहिचान गरिएको थियो । प्रत्येक क्रियाकलापहरूलाई विभिन्न सुचकको आधारमा प्राथमिकिकरण गरिएको हो । प्रत्येक वडाबाट आएका सुचनाहरूलाई पुन नगरपालिकामा प्रस्तुत गरिएको थियो । वडाहरूको स्तरीकरण, नक्सांकन, नगरपालिकाको जोखिम विश्लेषण, नगरपालिका स्तरीय अनुकूलनका क्रियाकलापहरू पहिचान साथै वर्गीकरण गरिएको हो ।

चित्र २ : स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना विधि प्रक्रिया

१.४ जलवायु परिवर्तन सम्बन्धी सचेतना तथा क्षमता अभिवृद्धि

जलवायु परिवर्तन नविनतम विषयवस्तु भएकाले जलवायु परिवर्तनले पार्ने असर तथा प्रभावलाई सम्बोधन गर्नका लागि प्रभावकारी स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना तयार गर्न जलवायुले के कस्तो असर पारेको छ, के कस्तो प्रभाव पार्न सक्दछ, अनुकूलनका विद्यमान अवसर वा चुनौती के के छन् र त्यसको सामना गर्नका लागि आवश्यक स्रोत र साधन कसरी जुटाउने आदि सूचना स्थानीय स्तरमा जानकारी गराउन समुदाय, वडा तथा वस्ती स्तरमा ९ वटा संकटासन्नता तथा क्षमता बिश्लेषण र नगरपालिका स्तरमा सचेतना तथा अभिमुखीकरण कार्यक्रम र योजना तर्जुमा तथा मस्यौदा छलफल गोष्ठी संचालन गरिएको थियो । सचेतना कार्यक्रममा सङ्घटान समुदाय, स्थानीय निकाय, राजनीतिक दल, शैक्षिक एवं सेवा प्रदायक संघसंस्था, विज्ञ, दलित, महिला, फरक क्षमता भएका समूह, जनजाति, किसान, युवा र सर्वसाधारणलाई सहभागी गरिएको थियो । सचेतना अभिवृद्धि कार्यक्रमको लागि जलवायु परिवर्तन सम्बन्धि पावरप्व्वाइन्ट मा प्रस्तुति, फ्लेक्स चार्ट, सामुहिक छलफल, लघुप्रवचन, सामुहिक कार्य जस्ता प्रशिक्षण विधिको प्रयोग गरिएको थियो ।

१.५. सङ्कटासन्नता तथा जोखिम विश्लेषण

यस नगरपालिकाभित्र रहेका विभिन्न वडाहरूमा जलवायुजन्य प्रकोपका कारणले सिर्जित जोखिम पहिचान गर्नका लागि सूचकमा आधारित सङ्कटासन्नता तथा जोखिम विश्लेषण विधिको प्रयोग गरिएको छ । यस विश्लेषणका लागि आवश्यक सूचकहरू छनौट गरिएको छ । यि सूचकहरूको सूचनाका स्रोतहरूमा पालिकाको पार्श्वचित्र, जिआईएस, सरोकारवालाहरूसंगको अन्तर्क्रिया र अन्य प्रतिवेदनहरूको समिक्षा तथा पुनरावलोकनलाई लिईएको थियो । अन्य विज्ञहरूको सुझावलेमई पनि सूचकहरूको रूपमा लिईएको थियो । सङ्कटासन्नता तथा जोखिम विश्लेषणको नक्शालाई अनुसूचीमा उल्लेख गरिएकोछ ।

तालिका नं. २ : सङ्कटासन्नता तथा जोखिम विश्लेषणका

प्रकोपहरू	सम्मुखताका सुचकहरू	संवेदनशीलताका सुचकहरू	अनुकूलनशीलताका सुचकहरू
वन्यजन्तु आतंक	वन तथा आवदी क्षेत्र	मानव र मानव वस्ती	योजना, कार्यविधि
बाढी	खेतवारी, वन क्षेत्र	अपाङ्ग अवस्थाको विवरण	सामुदायिक वनहरू
पहिरो	भौतिक पुर्वाधार	लिङ्ग र उमेर समुह अनुसार घरमुलीको संख्या	कृषि, वन, स्वास्थ्य सम्बन्धी तालिम प्राप्त व्यक्तीहरू
हावाहुरी	जनसंख्या	जातजाति अनुसार जनसंख्या प्रतिशत	खानेपानी तथा सिंचाईको उपलब्धता
आगलागी	वस्ती, समुदाय	वडागत जनसंख्या	दक्ष जनशक्ती
असिना	फलफुल तथा अन्नवाली	स्थानीय समुदाय	समुह, संजाल
चट्याङ	मानव जिवन	गोठाला, कृषक	परम्परागत ज्ञानसीप
खडेरी	कृषियोग्य क्षेत्र	अपाङ्गताको प्रकार अनुसारको जनसंख्या	स्वास्थ्य संस्थाहरू
मानव रोग	मानव स्वास्थ्य	जनसंख्या	स्वास्थ्य सम्बन्धि ज्ञान, सचेतना
पशुरोग	चौपाय	पशु चौपाय	पशु कार्यालय, प्राविधिक ज्ञान, तालिम, सचेतना
कृषिमा रोगकिरा	अन्न वाली, फलफूल, दलहन वाली, तेलहन वाली र तरकारी	खाद्यान्न	प्राविधिक ज्ञान, सचेतना
मिचाहा प्रजाति	वनक्षेत्र र कृषिक्षेत्र	खाद्यान्न, वनस्पति प्रजाति	प्राविधिक ज्ञान, सचेतना

१.६ प्रकोप व्यवस्थापन तथा अनुकूलनका उपायहरू तथा प्राथमिकीकरण

सङ्कटासन्न व्यक्ति, समुदायहरू, जीविकोपार्जन तथा पर्यावरणीय प्रणालीको जानकारी अनुसार जोखिम न्यूनीकरण तथा जलवायु अनुकूलनका कार्यक्रमहरू तयार गरिएको छ । यसलागि वडा अध्यक्ष, वडा सदस्यहरू, कृषकहरू, सामुदायिक वन उपभोक्ता समिति का प्रतिनिधि, मध्यवर्ति वन उपभोक्ता समितिका प्रतिनिधिहरू, महिला समूहका प्रतिनिधि, सम्बन्धित सरकारी अधिकारीहरू, विषयगत शाखाका प्रतिनिधिहरू तथा विभिन्न सरोकारवालाहरूको उपस्थितिमा ऐतिहासिक समयरेखा, सङ्कटासन्नता नक्साङ्कन, जलवायु परिवर्तनको क्षेत्रगत प्रभाव, कृषि, वन, जल पारिस्थितिकीय प्रणालीमा परेका प्रभाव, जीविकोपार्जनका स्रोत माथिको जोखिम विश्लेषण, अनुकूलनका उपायहरूको प्राथमिकीकरणका कार्यहरू सहभागितामूलक अभ्यास तथा विश्लेषण गरी आएका नतिजाहरू परिच्छेद ३ मा उल्लेख गरिएको छ ।

१.७ अनुमोदन तथा आवधिक योजनामा समायोजन

नगरपालिका द्वारा आयोजित बैठकले विभिन्न विधि, प्रक्रिया तथा तरिकाहरू प्रयोग गरी तयार पारिएको स्थानीय जलवायु परिवर्तन अनुकूलन कार्ययोजनाको मस्यौदालाई आवश्यक पृष्ठपोषण सहित पारित गरेको थियो । उक्त बैठकले यस कार्ययोजनालाई नगरपालिकाको एक अभिन्न अङ्गको रूपमा ग्रहण गर्दै आगामी वर्षहरूमा वार्षिक तथा आवधिक योजना निर्माण गर्दा यस योजनालाई अङ्गीकार गर्ने निर्णय पनि गरेको थियो ।

परिच्छेद २ साँफेवगर नगरपालिकाको परिचय तथा अवस्थिति

२.१ नगरपालिकाको भौगोलिक अवस्थिति र भू-बनोट

सुदूरपश्चिम प्रदेश अन्तर्गत अछाम जिल्लामा रहेका विद्यमान ४ वटा नगरपालिका र ६ वटा गाउँपालिका गरि जम्मा १० वटा स्थानीय तहहरू मध्ये एक साँफेवगर नगरपालिका हो । यस नगरपालिकाको केन्द्र साँफेवगर नगरपालिका वडा नं.४, साँफेवगर रहेको छ । पूर्ववत नेपालको सुदूरपश्चिम विकास क्षेत्रमा पर्ने सेती अन्चलमा रहेको यो नगरपालिका जिल्लाभित्रको प्रतिनिधिसभा निर्वाचन क्षेत्र नं. १ र प्रदेशसभा निर्वाचन का प्रयोजनका लागि तय गरिएको प्रदेश निर्वाचन क्षेत्र क अन्तर्गत पर्दछ । मध्यपहाडी क्षेत्रको उच्च पहाडी जिल्ला अन्तर्गत रहेको यस क्षेत्रमा धरातलीय स्वरूपका हिसाबले उच्च पहाडी उपत्यका भित्रको समथर क्षेत्र रहेकोछ । होचा तथा अग्ला पहाडी श्रृंखलाका काखमा रहेको समथर भूबनोट रहेको यस नगरपालिकामा विविधतायुक्त धरातलीय अवस्थिति रहेको छ । यस क्षेत्रमा मुख्यतया नदी तटीय क्षेत्र साँफेवगर लगायतका स्थानहरूमा समथर भूभाग रहेको छ । नगरपालिकाको माथिल्लो क्षेत्रमा चट्टानी भूभाग, पाटन तथा वनजंगल रहेको देख्न सकिन्छ ।

प्राकृतिक स्रोतका हिसाबले सम्पन्न साँफेवगर नगरपालिकामा खप्तड राष्ट्रिय निकुञ्जको मध्यवर्ती क्षेत्र, एक दर्जन भन्दा बढी साना ठूला नदी तथा खोलाहरू, बालुवा लगायतका नदीजन्य खनिज, चरण क्षेत्र जस्ता रहेका छन् । खप्तड राष्ट्रिय निकुञ्जको मध्यवर्ती क्षेत्रले वडा नं. १४ पातलकोट, वडा नं. ९ बुढाकोट, वडा नं. ११ देवीस्थान र वडा नं. १२ खप्तड क्षेत्रको महत्वपूर्ण भूभागलाई समेटेको छ । जलस्रोतका दृष्टिले बुढीगंगा नदी, अर्दलीगाड (तालरवा), जिजाडीगाड, प्रभाली (सैनी) गाड, छिपेखोला सीमानामा बहने कैलाश खोला, लुग्रेलीगाड, इकडी गाड र विम्कोटी खोला रहेका छन् । नगरको वडा नं. १३ बाब्ला मा सुकदह ताल रहेको छ । नगरको खप्तड राष्ट्रिय निकुञ्ज क्षेत्रमा थुप्रै ताल तथा सिमसार क्षेत्र रहेका छन् । लोपोन्मुख प्रजातिको नौमुठे गाई र वनक्षेत्र मा डाँफे, मुनाल, घोरल, चितुवा, कस्तुरी, चितुवा, कस्तुरी, रुख प्रजातिमा देवदार, सल्लो, गुरास जस्ता वनजन्य वनस्पति पाइने गर्दछ । वनजंगल क्षेत्रमा पाइने प्रमुख जडीबुटीका रूपमा पाखनवेद, सतुवा, पाँच औंले आदि रहेका छन् । त्यसैगरि रानीसैन तथा बाहुल ढुंगा (मालिका मन्दिर) क्षेत्र, हाडासैन माडी (सिद्धधुनी) प्रभा, ओखीकोट भगवती मन्दिर, पातलकोट, भूगु गुफा, भूगु झरना, कालिका मन्दिर देवीस्थान, धौल छडो भेरासैन खप्तड, जाल्पादेवी मन्दिर श्रीकोट, वैद्यनाथ धाम लगायत नैनी धार्मिक तथा पर्यटकीय खप्तड रहेका छन् ।

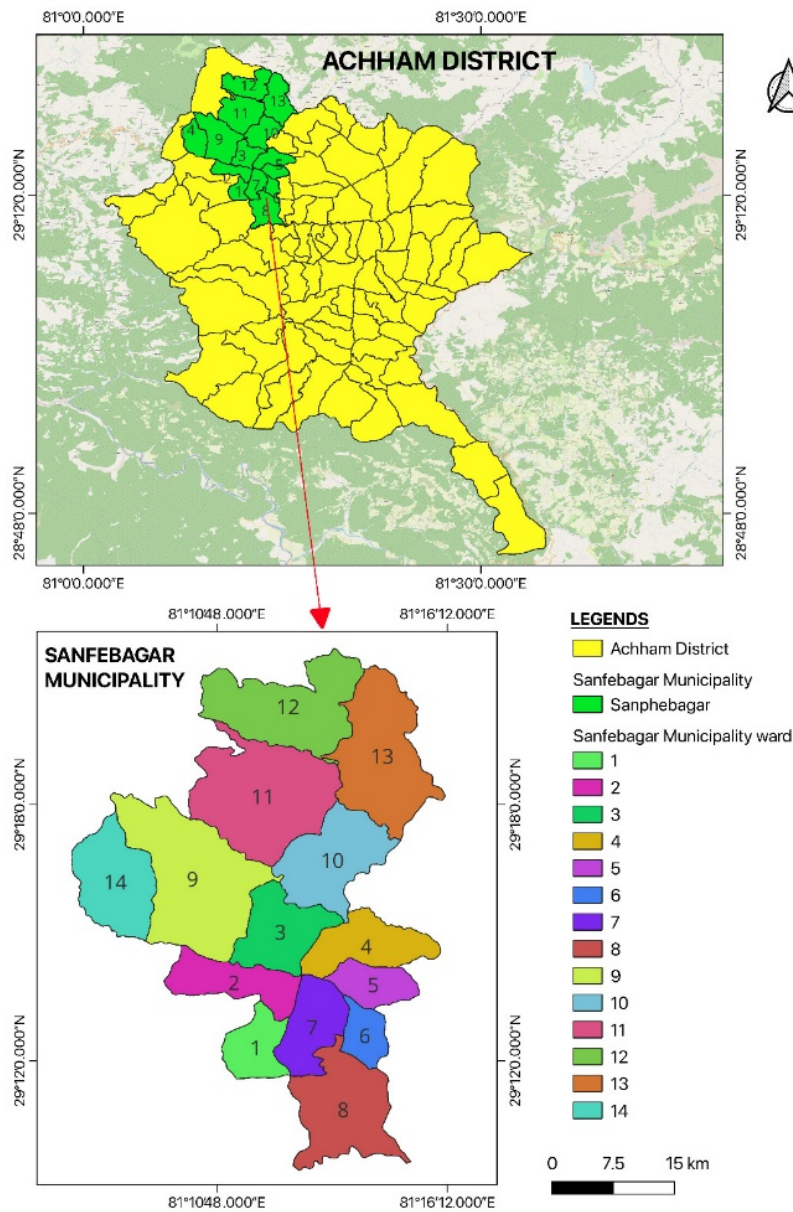
मध्य पहाडी क्षेत्रको उच्च पहाडी जिल्ला अन्तर्गत रहेको यस नगरपालिका धरातलीय स्वरूपका हिसाबले उच्च पहाडी उपत्यकाभित्रको समथर क्षेत्र रहेको छ । नगरपालिकाको माथिल्लो क्षेत्रमा चट्टानी भूभाग, पाटन र वनजंगल रहेको छ भने नदी तटीयक्षेत्र साँफेवगर लगायतको स्थानहरूमा समथर भूभाग रहेको छ । प्राकृतिक स्रोत उपलब्धताले सम्पन्न साँफेवगर नगरपालिकामा खप्तड राष्ट्रिय निकुञ्जको मध्यवर्ती क्षेत्र, एक दर्जनभन्दा बढी साना ठूला नदी तथा खोलाहरू, बालुवा लगायतका नदीजन्य खनिज चरण क्षेत्र रहेका छन् । खप्तड राष्ट्रिय निकुञ्जको मध्यवर्ती क्षेत्रले वडा नं. १४ पातलकोट, वडा नं. ९ बुढाकोट, वडा नं. ११ देविस्थान र वडा नं. १२ खप्तड क्षेत्रको भूभागलाई समेटेको छ । यस नगरपालिकामा बुढीगंगा नदी, आर्दलीगाड, जिजाडीगाड, प्रभालीगाड, छिपेखोला जस्ता नदी तथा खोलाहरू अवस्थित रहेको छ भने कैलाशखोला, लुग्रेली गाड, इकडी गाड र विम्कोटी खोला नगरपालिकाको सिमानाबाट बग्ने गरेको छ ।

साँफेवगर नगरपालिकाको कुल १६६.७३ वर्ग किलोमिटर क्षेत्रफल मध्ये जम्मा हस्तान्तरित १२४ वटा वनले ३०५६ हेक्टर क्षेत्रमा वन रहेको छ । जसमध्ये सामुदायिक तथा मध्यवर्ति सामुदायिक वनले २७१३ र कबुलियती वन ३४३.२ हेक्टर क्षेत्रमा ओगटेको छ । यस क्षेत्रमा तल्लो पहाडी क्षेत्रका अतिरिक्त उच्च पहाडी क्षेत्रमा हुने कोणधारी वन विद्यमान रहेको देखिन्छ । प्रसिद्ध खप्तड राष्ट्रिय निकुञ्जको क्षेत्र समेत यस क्षेत्रमा पर्दछ । लोपोन्मुख र जैविक तथा वनस्पतिक महत्वका जीव तथा वनस्पति मध्ये यो क्षेत्रमा रातो पण्डा, कस्तुरी, झारल, रतुवा, चितुवा, भालु, घोरल, बँदेल, बादर जस्ता जनावर र डाँफे, मुनाल, कालिज जस्ता चराहरूको बसोबास स्थलको रूपमा परिचित छ । त्यसैगरि

लौंठे सल्लो, पाखनवेद, हातेजडी, सतुवा, पाँचऔंले, अत्तिस, टिमुर्, चिराइतो, पदमचाल, काकरसिरा जस्ता जडिवुटी र बाज, गुराँस, सल्लो, उत्तीस, देवदार लगायतका वनस्पति पाइन्छ ।

समुन्द्री सतहबाट करिब ५५० मिटरदेखि ३३०० मिटर सम्म उचाईमा अवस्थित प्राकृतिक तथा सांस्कृतिक मौलिकता रहेको यस नगरको भौगोलिक अवस्थिती २९ डिग्री ५ मिनेट ४० सेकेन्ड उत्तर देखि २९ डिग्री १६ मिनेट ४९ सेकेन्ड उत्तरी आंक्षाश र ८९ डिग्री ५३ मिनेट ४० सेकेन्ड पूर्व देखि ८२ डिग्री ३ मिनेट ५९ सेकेन्ड पूर्वी देशान्तरमा फैलिएको छ । यस नगरपालिकोको पूर्वमा वान्नीगढी जयगड गाउँपालिका र मेल्लेख गाउँपालिका, पश्चिममा चौरपाटी गाउँपालिका, दक्षिणमा मंगलसेन नगरपालिका र उत्तरमा बाजुरा जिल्लासँग सिमाना जोडिएको छ

- पूर्वमा वान्नीगढी जयगड गाउँपालिका र मेल्लेख गाउँपालिका अछाम ।
- उत्तरमा बाजुरा जिल्ला ।
- दक्षिणमा मंगलसेन नगरपालिका अछाम ।
- पश्चिममा चौरपाटी गाउँपालिका अछाम ।

चित्र ३ : साफेवगर नगरपालिकाको वडागत नक्सा

२.२ सामाजिक, आर्थिक तथा मानवीय अवस्था

२.२.१ जनसंख्या

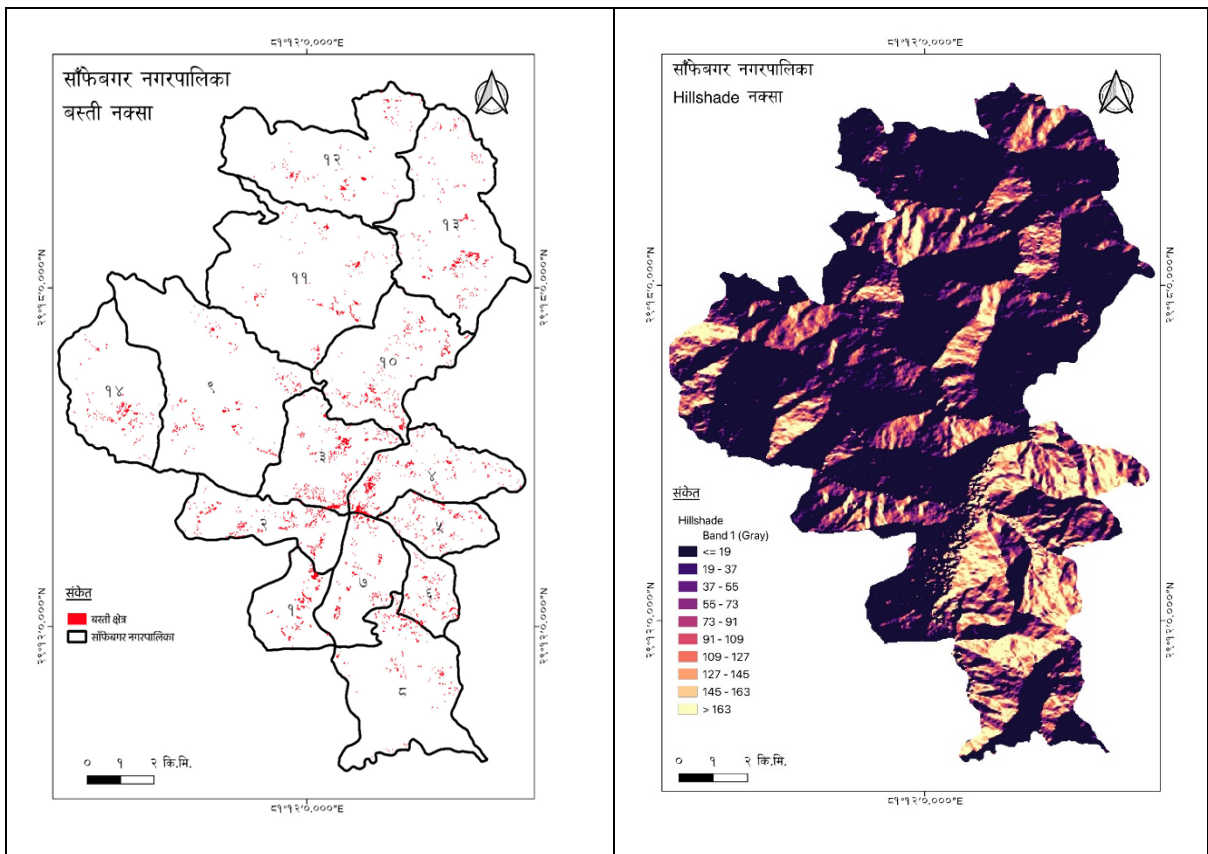
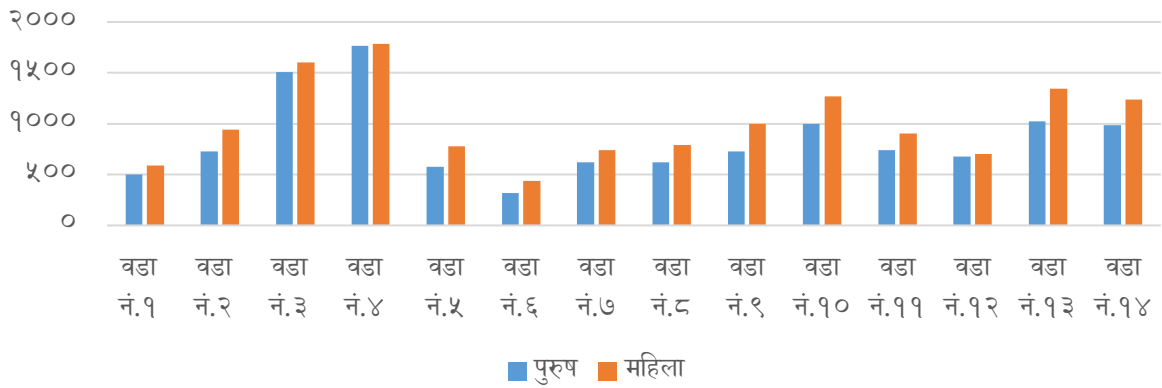
यस नगरपालिका मा राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार कुल जनसंख्या २५ हजार ८ सय ९९ जना रहेकोमा ११ हजार ७ सय ८९ जना पुरुष र १४ हजार १ सय २ जना महिला रहेका छन् जसमध्ये ४५.५% पुरुष र ५४.५% महिला रहेका छन् । गरिवी, अशिक्षा, अज्ञानता, भिरालो जमीन, सुख्खा भु बनावट, प्रविधि पहुँचमा कमी, स्रोत साधनको वैज्ञानिक परिचालनमा कमी, दुर्गमता, कमजोर शासन र सार्वजनिक सेवामा कम पहुँचले गर्दा बहुसंख्यक जनताको जीवन जोखिममा रहेको देखिन्छ । पुरुष र महिलाको जनसंख्या अनुपातमा महिलाको संख्या पुरुषभन्दा अलिक बढी छ । यस नगरपालिकामा जातीय विविधता स्पष्ट देखिन्छ र विभिन्न सामाजिक समूहहरू यहाँको सांस्कृतिक र सामाजिक संरचनामा योगदान पुऱ्याइरहेका छन् । यस नगरपालिकामा मुख्य पेशा कृषि, पशुपालन र ज्यालामजदुरी, वैदेशिक रोजगार रहेता पनि हाल पर्यापर्यटन व्यवसाय तर्फ उन्मुख भएको पाईन्छ ।

तालिका नं. ३ : नगरपालिका को एक दशक को जनसंख्या, घरधुरी विवरण

साफेवगर नगरपालिका, अछाम									
वडा नं.	क्षेत्रफल (व.कि.)	राष्ट्रिय जनगणना २०६८				राष्ट्रिय जनगणना २०७८			
		घर परिवार	पुरुष	महिला	जम्मा	घर परिवार	पुरुष	महिला	जम्मा
१	५.५	२८६	६३८	६९२	१३३०	२८३	५०२	५८६	१०८८
२	७.८६	५४२	१११९	१५२६	२६४५	४३३	७२६	९४०	१६६६
३	९.३५	९१७	१९८४	२१८४	४१६८	८४७	१५०८	१६०३	३१११
४	८.७७	७०२	१६५६	१८२७	३४८३	९४५	१७६६	१७८७	३५५३
५	४.८५	३७२	९५६	१०४९	२००५	३१७	५७९	७७८	१३५७
६	३.६६	२४३	४६१	६३०	१०९१	१९३	३१७	४३६	७५३
७	७.६५	३२८	८६३	८७२	१७३५	३५३	६२१	७४२	१३६३
८	१४.४१	४३९	९३२	११७९	२१११	३६७	६२०	७८९	१४०९
९	२३.६७	५१७	१३०९	१५८८	२८९७	४०३	७२८	९९७	१७२५
१०	१२.७२	६२१	१४२०	१७१५	३१३५	५२१	९९७	१२६६	२२६३
११	२१.८	३९३	१०२९	११८६	२२१५	३३०	७३७	९०२	१६३९
१२	१७	२८९	८३१	८६४	१६९५	२९३	६७९	७००	१३७९
१३	१७.९	५३९	१२४३	१५७०	२८१३	५५१	१०२६	१३४१	२३६७
१४	११.५९	५०५	१३७२	१४५३	२८२५	४७५	९८३	१२३५	२२१८
जम्मा	१६६.७३	६६९३	१५८१३	१८३३५	३४१४८	६३११	११७८९	१४१०२	२५८९१

यस साफेवगर नगरपालिका, अछामको जनसंख्या तथा घरधुरीलाई राष्ट्रिय जनगणना २०६८ र २०७८ को तथ्याङ्क अनुसार जनसंख्या तथा घरधुरी घटेको देखिन्छ ।

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार महिला पुरुषको जगसंख्या विवरण

चित्र ४ : साँफेवगर नगरपालिका को वस्ती र हिलसाईड नक्सा

२.२.२ साँफेवगर नगरपालिका को अपाङ्गता विवरण

साँफेवगर नगरपालिकामा २०७८ को राष्ट्रिय जनगणनाको विवरण अनुसार यस पालिकामा जम्मा ६०० जना (२.३२ प्रतिशत) कुनै न कुनै रूपको अपाङ्ग रहेको पाईएको छ । ति अपाङ्गताको वडागत विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

तालिका नं. ४ : अपाङ्गताको वडागत विवरण

वडा नं.	जम्मा	असक्षम	रिपोर्ट नभएको	अपाङ्गताको दर
१	१०८८	३७	०	३.४
२	१६६६	३५	०	२.१
३	३१११	५०	०	१.६१
४	३५५३	१२३	०	३.४६
५	१३५७	४४	०	३.२४
६	७५३	५	०	०.६६
७	१३६३	२५	०	१.८३
८	१४०९	२१	०	१.४९
९	१७२५	३४	०	१.९७
१०	२२६३	३१	०	१.३७
११	१६३९	३१	०	१.८९
१२	१३७९	४३	०	३.१२
१३	२३६७	९०	०	३.८
१४	२२१८	३१	१	१.४
जम्मा	२५८९१	६००	१	२.३२

२.२.३ स्वास्थ्य अवस्था

साँफेवगर नगरपालिकाक्षेत्रभित्र स्वास्थ्य सेवा क्षेत्रमा विभिन्न प्रकारका स्वास्थ्य संस्था सञ्चालनमा छन् जसले जनतालाई प्राथमिक स्वास्थ्य सेवा उपलब्ध गराउँछन्। यसमा अस्पताल, स्वास्थ्य चौकी, शहरी स्वास्थ्य क्लिनिक हरू समावेश छन्। नगरपालिका क्षेत्रभित्र १ वटा ५० शैया अस्पताल, १३ वटा स्वास्थ्य चौकी र १ वटा शहरी स्वास्थ्य सेवा क्लिनिक रहेको र ग्रामिणस्तरमा १ सय ४१ जना ग्रामिण महिला स्वास्थ्य स्वयम् सेविकाले काम गरिरहेको पाईन्छ। यी संस्थाहरूले स्वास्थ्य सेवा प्रणालीलाई मजबुत बनाउँदै जनताको स्वास्थ्य सुधारमा योगदान पुऱ्याइरहेका छन्। स्वास्थ्य चौकीहरू र स्वास्थ्य केन्द्रहरूको भवन निर्माण र स्तरोन्नतिमा पनि ध्यान दिइएको छ जसले सेवा गुणस्तरमा सुधार ल्याएको छ। साँफेवगर नगरपालिकाका साँफेवगर नगरपालिका क्षेत्रभित्र स्वास्थ्य संस्थाको विवरण यसप्रकार रहेको छ।

तालिका नं. ५ : साँफेवगर नगरपालिका भित्र संचालनमा रहेका स्वास्थ्य संस्थाहरूको विवरण

वडा नं.	अस्पताल	स्वास्थ्य चौकी	शहरी स्वास्थ्य क्लिनिक	जम्मा स्वास्थ्य संस्था	महिला स्वयम सेविका संख्या
वडा नं. १, बैजनाथ	०	१	०	१	९
वडा नं. २, श्रीकोट	०	१	०	१	९
वडा नं. ३, सिद्धेश्वर	०	१	१	२	१४
वडा नं. ४, मष्टामाण्डौ	०	१	०	१	१२
वडा नं. ५, नवाठाना	०	१	०	१	९
वडा नं. ६, भागेश्वर	०	१	०	१	९
वडा नं. ७, वयलपाटा	१	०	०	१	९

वडा नं.	अस्पताल	स्वास्थ्य चौकी	शहरी स्वास्थ्य क्लिनिक	जम्मा स्वास्थ्य संस्था	महिला स्वास्थ्य स्वयम सेविका संख्या
वडा नं. ८, चण्डिका	०	१	०	१	१०
वडा नं. ९, बुढाकोट	०	१	०	१	९
वडा नं. १०, घुघुरकोट	०	१	०	१	१३
वडा नं. ११, देवस्थान	०	१	०	१	१०
वडा नं. १२, खमड	०	१	०	१	९
वडा नं. १३, बाब्ला	०	१	०	१	१०
वडा नं. १४, पातलकोट	०	१	०	१	९
जम्मा	१	१३	१	१५	१४१

२.२.४ शिक्षा को अवस्था

साँफेवगर नगरपालिकामा कुल ७९ वटा विद्यालय छन् । जसमा ६० वटा आधारभुत विद्यालय, १६ वटा माध्यमिक विद्यालय र ३ वटा बहुमुखि क्याम्पस छन् । विद्यालय मा शिक्षामा पहुँच र अवसर विस्तारमा सामुदायिक विद्यालयहरूको भूमिका महत्वपूर्ण देखिन्छ । राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार कुल साक्षरदर ७४.४% रहेको छ भने जसमा पुरुषको साक्षरता ८७.३ प्रतिशत रहेको छ र महिलाको साक्षरता दर ६४.० प्रतिशत रहेको छ ।

तालिका नं. ६ : साँफेवगर नगरपालिकामा रहेका विद्यालयहरूको तहअनुसारको विवरण

क्र. स.	आधारभुत विद्यालय	माध्यमिक विद्यालय	बहुमुखि क्याम्पस	जम्मा
१	६०	१६	३	७९

२.२.५ उर्जा

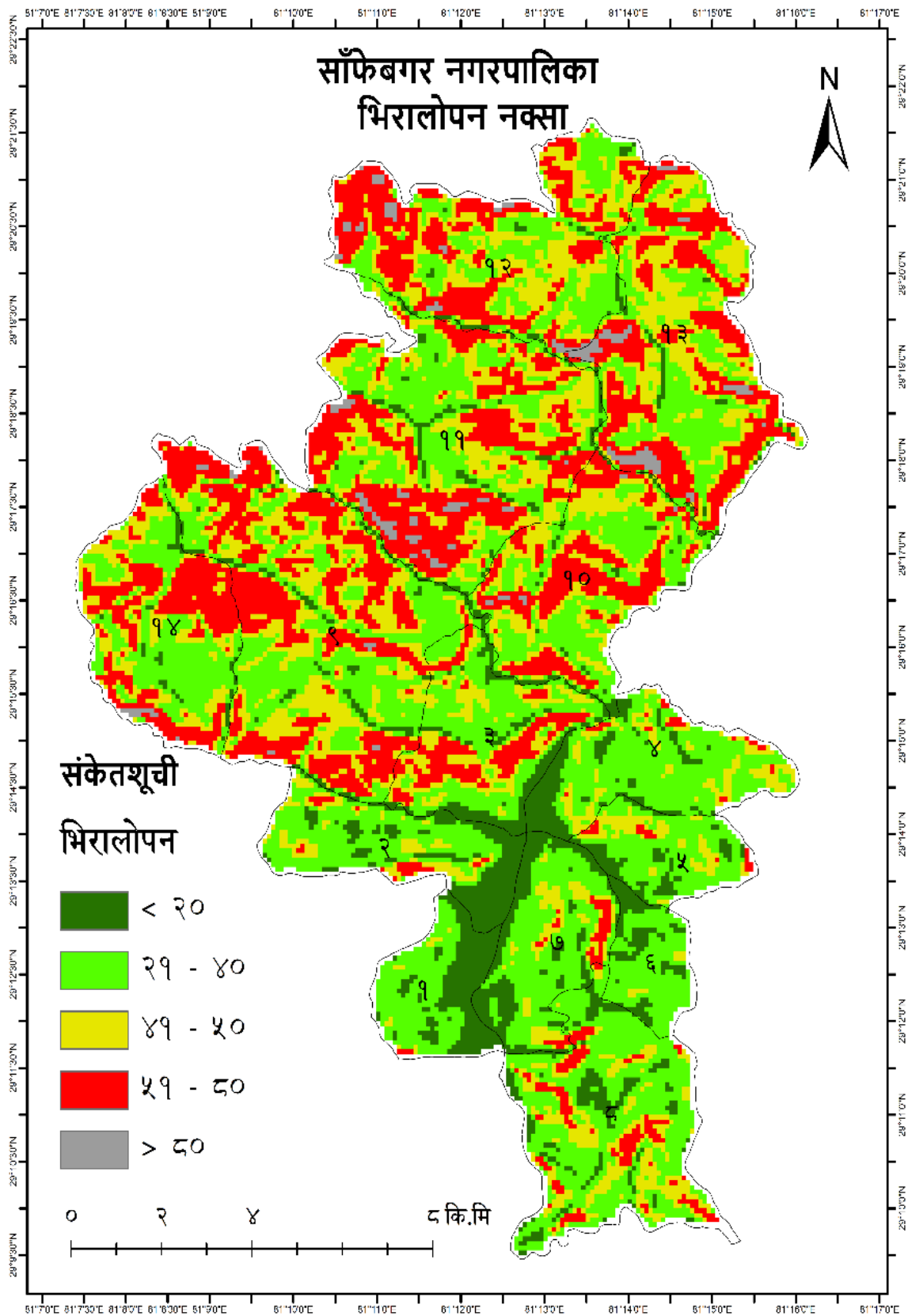
अछाम जिल्ला जलश्रोतको हिसावले धेरै सम्भावना रहेको जिल्ला हो । यस नगरपालिकामा साना र मझौला जलविद्युत आयोजनाहरू संभावना रहेको देखिन्छ । स्थानीयहरूले खाना पकाउने ईन्धनको रूपमा काठदाउरा र एलपी ग्याँस, विजुली प्रयोग गरेको पाइन्छ ।

तालिका नं. ७ : नगरपालिका अन्तरगत रहेका जलविद्युत आयोजनाहरू

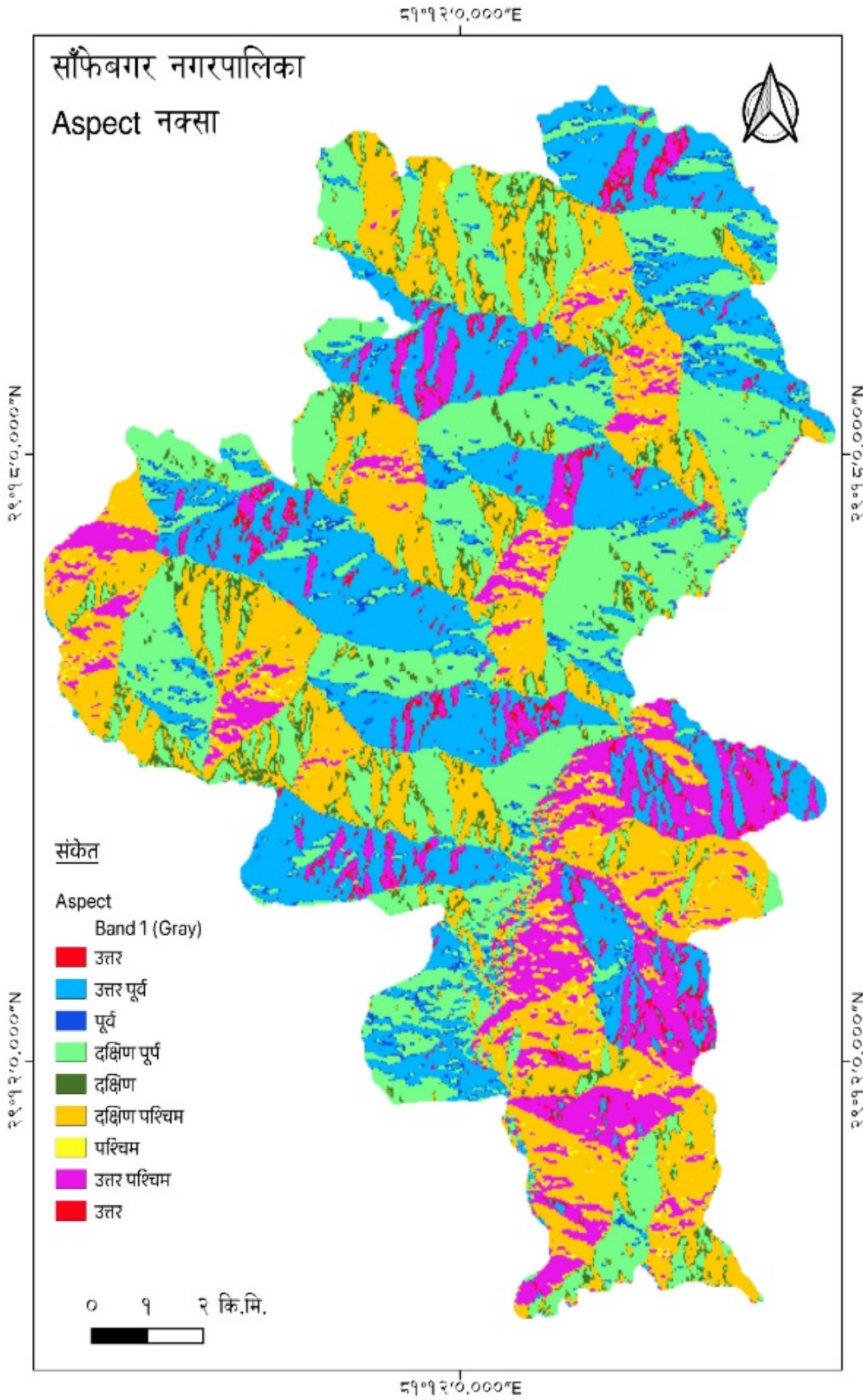
क्र.स.	आयोजना को नाम	आयोजना रहेको स्थान	आयोजनाको वर्तमान अवस्था	आयोजनाको क्षमता
१	बुढिगंगा जलविद्युत आयोजना	साँफेवगर - १०	निर्माणाधिन	
२	समजीघाट साना जलविद्युत आयोजना	साँफेवगर - १२	बन्द	
३	आर्दलीघाट तेश्रो जलविद्युत आयोजना	साँफेवगर - १३	बन्द	

२.२.६ कृषि तथा खाद्य सुरक्षा

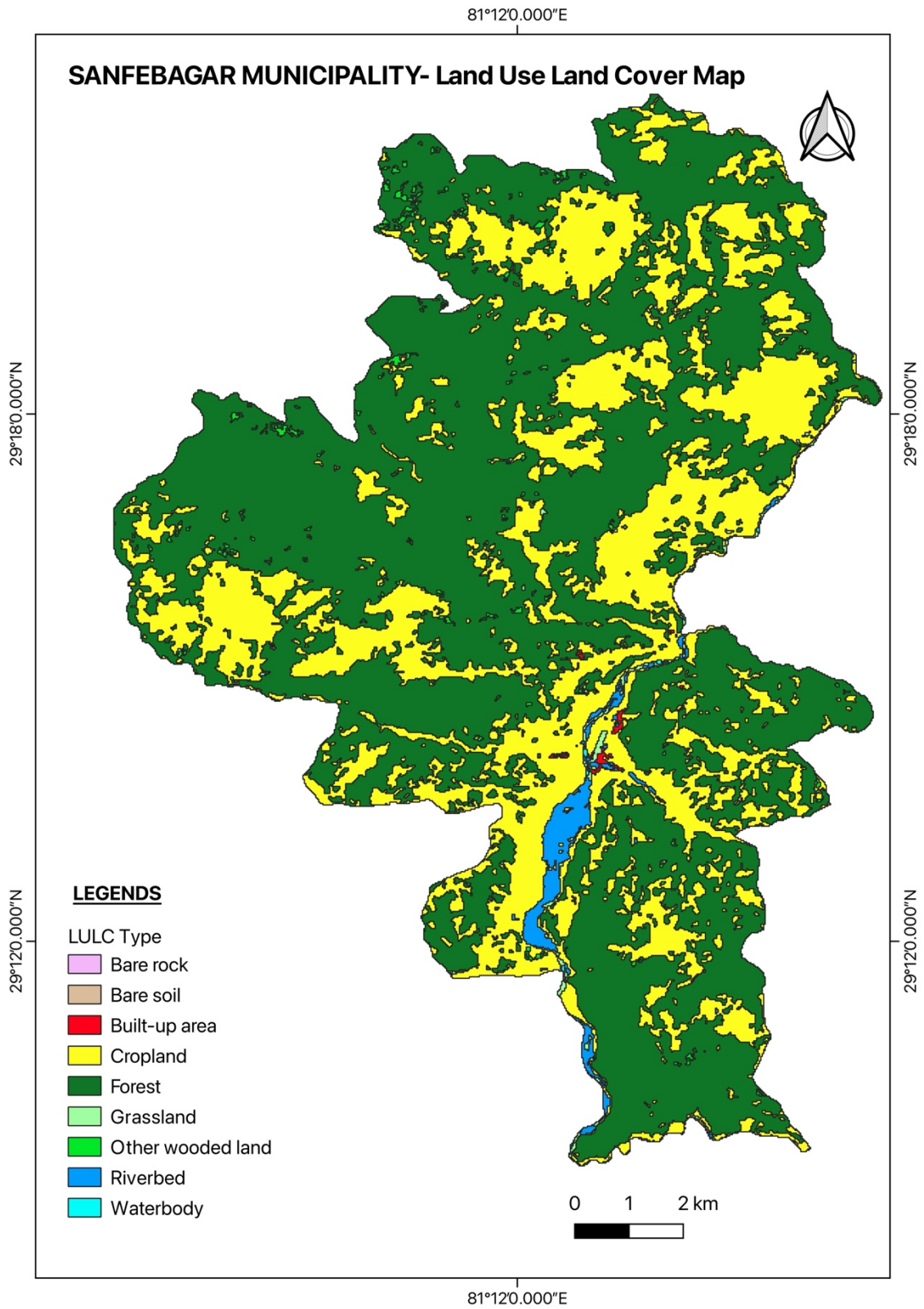
साँफेवगर नगरपालिकाका अधिकांश समुदायहरूमा मकै, धान, गहुँ, जौ, कोदो जस्ता खाद्यान्न खेती गरिन्छ । केही समुदायहरू अमिलो, कागती, सुन्तला, नासपति, अम्बा, केरा जस्ता फलफुल खेती भएको पाईन्छ । यस साँफेवगर नगरपालिकाको आर्थिक पक्षको मुल आधार कृषि क्षेत्र नै हो भने सहायक रूपमा ज्याला मजदुरि र ब्यापार व्यवसाय रहेको छ । व्यापार व्यवसायको क्षेत्रमा अछाम जिल्ला कै प्रमुख स्थानीय तहको रूपमा रहेको छ ।

चित्र ५ : साँफेबगर नगरपालिकाको भिरालोपना

चित्र ६ : साँफेबगर नगरपालिकाको Aspect सम्बन्धी नक्सा

चित्र ७ : भू-बनोट अनुसार भू-उपयोगको नक्सा

तालिका नं. ८ : भू.बनोट अनुसार भू.उपयोगको अवस्था

क्र.स.	भू.उपयोगको प्रकार	क्षेत्रफल (हेक्टर)	प्रतिशत
१	वन क्षेत्र	१५६०२८.	२५१५.
२	कृषि क्षेत्र	३१५४९७.	५०७१.
३	झाडी क्षेत्र	६७७६६.	१०७०.
४	घासे मैदान	२३०३२.	३५०.
५	बाँझो जमिन	१०२७.	११५.
६	नदी, खोला तथा पोखरी, ताल	७३२७.	११३.
७	वगर क्षेत्र	३५३३३.	५५०.
८	भिर पाखा र अन्य	१३९९२.	२१६.
	जम्मा	६२००	१००

स्रोत: <https://giwmscdnone.gov.np/>

२.३.१ सडक सञ्जाल

यस साँफेवगर नगरपालिका भौगोलिक दुर्गम भएतापनी सबै वडास्ते सम्म कच्ची सडकसंजालले जोडिएको छ । वडा नं. ३, ४, ६, ७, ८, १३ मा पक्की कालोपत्रे सडक पुगेको भएतापनी वडा कार्यालय संग कच्ची सडकले जोडिएको छ ।

तालिका नं. ९ : सडक संजालका विद्यमान अवस्था

क्र.स.	सडकको वर्गिकरण	लम्बाई (कि.मि.)	सडकको औसत चौडाई	सडक सेवा पुगेका वडाहरु
१	पक्कि तथा कालोपत्रे	२१	५	१, २, ३, ४, ६, ७, ८, १३
२	ग्राभेल	१०	५	१, २, ३, ४
३	कच्ची सडक तथा मौसमि सडक	१५३.३		सबै वडाहरु

२.३.२ वन स्रोत तथा जलाधार

नगरपालिकाको तल्लो भुभागमा सालको जंगल अनि नदी, खोलानालाले छोडेका बगर र टार क्षेत्रमा लाम्पतेका वन लगायत विभिन्न थरीका मिश्रित वनले यस क्षेत्रको उष्ण किसिमको वनलाई परिभाषित गर्दछ । उपउष्ण क्षेत्रमा सल्लाको वन देखिन्छ । यसको वनभित्र अरू धेरै रूख, बिरुवा फस्टाउने अवस्था हुँदैन । कटुस एवं खोटे सल्लाको प्रचुरता बिलाएपछि नगरपालिका को उत्तरी भागमा २००० मिटरको उँचाइबाट ३००० मिटरसम्म शीतोष्ण हावापानी पाईन्छ । यहाँ नेपालमा यस हावापानी पाईने क्षेत्रमा सर्वाधिक फैलन सफल खस्रु, खस्रु जस्तै कडा काठ हुने अन्य वृक्षहरू बाँझ, फलाँट, लालीगुराँसका वन पनि अधिक भेटिन्छन् । ती मध्ये सौर, ओखर, पैयुँ विभिन्न जातका चिमाल गुराँस एवं ठिग्रे सल्ला मिसिन पुग्छन् । शीतोष्ण हावापानीमा विशेष गरेर कोणधारी वृक्ष प्रजातिमा देवदार, झुले सल्ला, रानी सल्ला, धुपी, अधिक भेटिन्छन् । सल्ला परिवारको लोठ सल्ला 'ट्याक्ससः' को भने आफ्नै वन हुँदैन, अरू वनभित्र यो वृक्ष फस्टाउँछ । हिउँदमा पात झर्ने वृक्षहरू मध्ये फिरफिरे प्रजातिका 'म्यापलः', ओखर तथा लेक पाइग्रो पनि यस क्षेत्रमा पाइन्छ । हरियो चौडा पात भएका वनको माझ—माझमा पहेंलिएका पात झर्न सुरु भएपछि त्यहाँ निकै आकर्षक दृश्य निर्माण हुन्छ । भोजपत्रका साथमा मझौला कदका चिमाल झाडी, थोरबहुत धुपी एवं रानीसल्ला र खस्रुका वृक्षहरू हुने उपलेकाली वन पाईन्छ । उपलेकाली वनको प्रसंगमा गोब्रेसल्ला (तालिसपत्र), र लोठसल्ला र ठिग्रे सल्ला (हेमलक ट्री) को तल मैदानमा निगालो घारीको बाहुल्य भएको हुन्छ ।

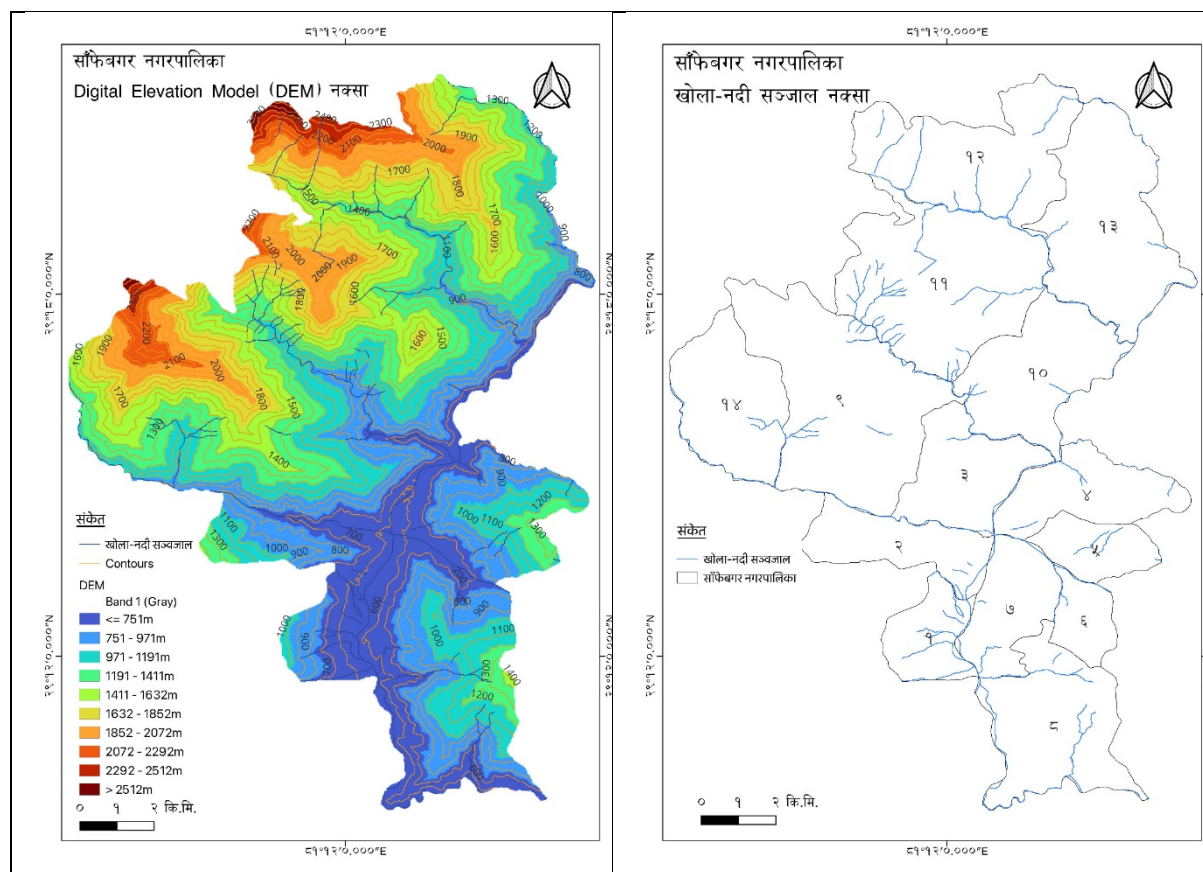
विष (*Aconitum ferox*) (*Aconitum laciniatum*) (*Aconitum spicatum*), बोजो (*Acorus calamus*) केतुकि (*Agave cantula*), जिम्बु (*Allium hypsistum*), कुरिलो (*Asparagus racemosus*), टुलो ओखती (*Astilbe rivularis*), टाँकी (*Bauhinia purpurea*), पाखनवेद (*Bergenia ciliate*), भाङ्गो (*Cannabis sativa*), आकाशबेली (*Cuscuta reflexa*), हातेजडी (*Dactylorhiza hatagirea*), लोक्ता (*Daphne bholu*), निगालो (*Drepanostachyum falcatum*), उचम (*Ganoderma lucidum*), अल्लो (*Girardinia diversifolia*), ठोदने (*Koenigia mollis*), गुच्चीच्याउ (*Morchella esculenta*), भुल्ले/जटामसी (*Nardostachys jatamansi*), सतुवा (*Paris polyphylla*), कुटकी (*Picrorhiza scrophulariiflora*), पिप्ला (*Piper longum*), खिरौला (*Polygonatum cirrhifolium*) र (*P. verticillatum*), पदमचाल (*Rheum austral*) र (*R. moorcroftianum*), गुर्जो (*Tinospora sinensis*), टिम्बुर (*Zanthoxylum armatum*) जस्ता जडीबुटीः गैह्र काष्ठ वनजन्य उत्पादनहरू (NTEP) पाईन्छ ।

जैविक विविधताको दृष्टिकोणबाट अत्यन्तै संवेदनशिल स्थान (*Biodiversity Hotspot*) यी क्षेत्रहरू लाइटाइड राष्ट्रिय निकुञ्ज को क्षेत्र मा पर्दछन । माछाहरूमा असला, धामी र बाम पाईन्छ । त्यसैगरी घस्रने जातका प्राणीमा *Amphiesma platyceps*, *Amphiesma stolatum* प्रजातिका सर्प, *Calotes versicolor*, *Laudakia tuberculata*, *Hemidactylus sp.* प्रजातिका छेपारो तथा मौसुलीहरू *Asymblepharus himalayanus* प्रजातिका भानेमुङ्गो तथा *Duttaphrynus himalayanus*, *Duttaphrynus melanostictus*, *Duttaphrynus stomaticus*, *Euphlyctis cyanophlyctis* प्रजातिका भ्यागुतोहरू पाईन्छन् ।

हिमाली हिउँकुखुरा (*Tetraogallus himalayensis*), लरवान (*Lerwa lerwa*), च्याखुरा (*Alectoris chukar*), कालो तित्ता (*Francolinus francolinus*), पिउरा (*Arborophila torqueola*), लाल कण्ठे पिउरा (*Arborophila rufogularis*), चिलिमे (*Ithaginis cruentus*), मुनाल -

Tragopan satyra), फोकास (Pucrasia macrolopha), डाँफे (Lophophorus impejanus), लुईचे (Gallus gallus), कालिज (Lophura leucomelanos), चीर (Catreus wallichii), बौडाइ (Falco tinnunculus), कालो चील (Milvus migrans), हाडफोर (Gypaetus barbatus), हिमाली गिद् (Gyps himalayensis), काकाकुल (Spilornis cheela), तामे ढुकुर (Streptopelia orientalis), न्याउली (Megalaima virens), कुथुके (Megalaima asiatica), ठूलो डुन्डुल (Glaucidium cuculoides), सेतो कण्ठे माटीकोरे (Halcyon smyrnensis), सानो माटीकोरे (Alcedo atthis), ध्वासे चिबे (Dicrurus leucophaeus), भद्राइ (Lanius schach), हरियो चिचिक्कोटे (Parus monticolus), गेरुकटी गौथली (Cecropis daurica), जुरेली (Pycnonotus cafer), बाखे जुरेली (Hypsipetes leucocephalus), काँकिर (Zosterops palpebrosus), डाङ्गे रुपी (Acridotheres tristis), कल्चौडे (Myophonus caeruleus), धोबिनी रबिन (Copsychus saularis), थोप्ते खोलेधोबिनी (Enicurus maculatus), भेकभेक भ्याप्सी (Saxicola torquatus), काले भ्याप्सी (Saxicola caprata), हिमाली भ्याप्सी (Saxicola ferreus), सानो हजार चाँचर (Monticola cinclorhynchus), घर भँगेरा (Passer domesticus), फुस्रो टिकटिके (Motacilla cinerea), खोले टिकटिके (Motacilla maderaspatensis), कटुसटाउके मुरलीचरा (Merops leschenaulti) लगायतका चराचुरुङ्गीहरु भेटिएको थियो । यहाँ कस्तुरी मृग (Moschus sps.), ओल (Lutra lutra), हिमाली कालो भालु (Ursus thibetanus), चितुवा (Panthera pardus), चरीबाघ (Felis bengalensis) वन विरालो (Felis chaus), हिमालयन मृग (Muntiacus vaginalis), भारल (Hemitragus jemlahicus), घोरल (Naemorhedus goral), थार (Capricornis thar), बदेल (Sus scrofa) लगायतका स्तनधारी जनावरहरु पाईने जानकारी सामुहिक छलफलका क्रममा भेटिएको थियो

चित्र ८ : साँफेवगर नगरपालिकाको खोला, नाला, नदी सम्बन्धी नक्सा

२.३.३ धार्मिक, सांस्कृतिक तथा पर्यटन

साँफेवगर नगरपालिका ऐतिहासिक, धार्मिक, सांस्कृतिक र प्राकृतिक विविधताले भरिपूर्ण क्षेत्र हो। यहाँका प्रमुख स्थलहरूमा साँफेवगर, खसड नैनी पर्यटकिय क्षेत्र, बैजनाथधाम, जालपादेवी, सिद्धेश्वर, देवीस्थान रहेका छन् । यी स्थलहरू धार्मिक, सांस्कृतिक, ऐतिहासिक तथा पर्यावरणीय दृष्टिले महत्वपूर्ण छन्। यहाँका मन्दिर, पोखरी, पार्क, ऐतिहासिक स्थल र साँफेवगर बजारले स्थानीय जीवनशैली, सांस्कृतिक परम्परा, सामाजिक सहकार्य र पर्यावरण संरक्षणमा विशेष योगदान पुऱ्याएका छन्। यी सम्पदाहरूले साँफेवगर नगरपालिकालाई आन्तरिक तथा बाह्य पर्यटकहरूको आकर्षणको केन्द्र बनाएको छ। यस नगरपालिका भित्र मुख्यतया दशै, तिहार, माघेसक्रान्ती, तीज, जनैपुर्णिमा, होली, चैतेदशै, बुद्धजयन्ती, गौरा लगायतका चाडपर्वहरू मुख्य रूपमा मनाइन्छ ।

२.३.४ कार्यरत सरकारी तथा गैरसरकारी संघसंस्थाहरू

यस नगरपालिका ले जिल्ला तथा स्थानीय स्तरमा रहेका निम्न बमोजिमका सम्पूर्ण सरकारी तथा गैरसरकारी संघ संस्थाहरूमा सहयोगका लागि समयसमयमा अन्तरक्रिया गर्ने, पत्राचार गर्ने र सरोकारवाला नीकायहरू को सहयोगमा निरन्तर सम्पर्क र समन्वय गरी अनुकूलन योजना कार्यन्वयन गर्नेछ ।

तालिका नं. १० : सेवा प्रदायक संस्थाहरूको विश्लेषण

सेवा प्रदायक नीकायहरू	संस्थाले प्रदान गर्ने सेवा तथा भूमिकाहरू	सम्भाव्य विपद् व्यवस्थापन सहयोग
संघिय सरकार अन्तर्गतका कार्यालयहरू		
जिल्ला प्रशासन कार्यालय, अछाम		
जिल्ला समन्वय समितिको कार्यालय, अछाम]	विकास निर्माण, मेलमिलाप, आर्थिक सहयोग ।	लापा कार्यान्वयन तथा अनुगमनमा सहयोग
कोष तथा लेखा नियन्त्रण कार्यालय, अछाम		
खसड राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालय, अछाम		
जिल्ला सरकारी वकिल कार्यालय, अछाम		
शिक्षा विकास तथा समन्वय ईकाई, अछाम		
नापी कार्यालय, अछाम		
मालपोत कार्यालय, अछाम	जग्गा रजिष्ट्रेशन, लालपुर्जा वितरण रोक्का, फुकुवा	
जिल्ला निर्वाचन कार्यालय, अछाम		
जिल्ला हुलाक कार्यालय, अछाम		
संघिय सरकार अन्तर्गत का सुरक्षा नीकायहरू		
नेपाली सेना, अछाम	शान्ति सुरक्षा कायम र खोजउद्धार कार्यमा सहयोग	जैविक विविधता संरक्षण र सरसफाई अभियान
जिल्ला प्रहरी कार्यालय, अछाम	शान्ति सुरक्षा कायम र खोजउद्धार कार्यमा सहयोग	जैविक विविधता संरक्षण र सरसफाई अभियान
सशस्त्र प्रहरी वल, अछाम]	शान्ति सुरक्षा कायम र खोजउद्धार कार्यमा सहयोग	जैविक विविधता संरक्षण र सरसफाई अभियान
राष्ट्रिय अनुसन्धान जिल्ला कार्यालय, अछाम	सुरक्षा सम्बन्धि अनुसन्धान	
ईलाका प्रहरी कार्यालय	शान्ति सुरक्षा कायम र खोजउद्धार कार्यमा सहयोग	जैविक विविधता संरक्षण र सरसफाई अभियान
प्रदेस सरकार अन्तर्गतका कार्यालयहरू		
उद्योग तथा वाणिज्य कार्यालय, अछाम		
बयलपाटा अस्पताल, अछाम]	स्वास्थ्य सम्बन्धि उपचार, सल्लाह, सुझाव	जनचेतना, नयाँनयाँ रोगको बारेमा सचेतीकरण
डिभिजन वन कार्यालय, अछाम]	उपभट्टाको माग अनुसार वन पैदावार आपुर्ति को सहयोग	प्राविधिक सहयोग वृक्षारोपण, वन व्यवस्थापनका कार्यमा सहयोग
जनस्वास्थ्य कार्यालय, अछाम	स्वास्थ्य सम्बन्धि उपचार, सल्लाह, सुझाव	जनचेतना, नयाँनयाँ रोगको बारेमा सचेतीकरण
नगरपालिकाको कार्यालय, साँफेवगर अछाम	दर्ता, सिफारिस, आर्थिक सहयोग	अनुकूलन योजना कार्यान्वयन
नेपाल सरकार अन्तर्गतका परिषद, सिष्ठान तथा अर्धसरकारि नीकायहरू		
नेपाल विद्युत प्राधिकरण, अछाम वितरण केन्द्र	विद्युत लाईन विस्तार	सस्तो शुलभ तरिकाले सिफएल सहयोग

सेवा प्रदायक नीकायहरू	संस्थाले प्रदान गर्ने सेवा तथा भूमिकाहरू	सम्भाव्य विपद् व्यवस्थापन सहयोग
नेपाल टेलिकम दुरसंचार कार्यालय, अछाम		
कृषि विकास बैंक, अछाम		
अन्य नीकायहरू		
विद्यालयहरू	शैक्षिक सेवा केन्द्र	वातावरण शिक्षा प्रदान
बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरू	ऋण दिने, बैंकिङ कारोवार, तालिम	सुलभ ब्याजमा ऋण प्रदान गर्ने, आयआर्जन सम्बन्धि तालिम
गैसस	निःशुल्क उपचार, अपाडलाई भत्ता, अनाथलाई सहयोग, तरकारी बीउ प्रदान, शुशासन सिकाई तथा कार्य केन्द्र, अनुकूलन योजना, आर्थिक प्राविधिक रूपमा सहयोग ।	जैविक विविधता संरक्षण, दिगो भू-परिधि व्यवस्थापन, वन संरक्षण क्षमतामा अभिवृद्धि, जीविकोपार्जन सम्बन्धि तालिम, अनुकूलनका कार्यक्रम संचालन
मध्वर्ति क्षेत्र उपभोक्ता समिति र सामुदायिक वन उपभोक्ता समूह	काठ, दाउरा प्रदान, विपन्नवर्गमुखि कार्यक्रम संचालन, शुशासनका कार्यहरू, वन हेरालु तालिम, गोष्ठि तथा आवश्यक सामाग्री सहयोग, चोरीशिकारि नियन्त्रण	सुलभ मूल्यमा काठ, दाउरा प्रदान, आयआर्जन सम्बन्धि तालिम, गोष्ठि र जिविकोपार्जनमा सहयोग, विपन्नवर्गमुखि कार्यक्रम बढाउने र शुशासन कायम गर्ने ।
नेपाल रेडक्रस	राहत सामाग्री वितरण	जटिल किसिमका रोग लाग्दा स्वास्थ्य उपचारको लागि आर्थिक सहयोग गर्ने, नयाँनयाँ रोगहरूको बारेमा सचेतना कार्यक्रम संचालन गर्ने ।
वित्तीय संस्थाहरू	बचत र कर्जा प्रवाह गर्ने गराउने, आयआर्जन र बैकल्पिक उर्जा	वायोग्यास तथा गोबरग्यासप्लान्ट सस्तो सुलभ तरिकाले बनाउन सहजिकरण
वडा कार्यालय	दर्ता, सिफारिस, मालपोत, आर्थिक सहयोग	अनुकूलन योजना कार्यान्वयन
सामुदायिक स्वास्थ्य केन्द्र	स्वास्थ्य सम्बन्धि उपचउर, सल्लाह सुझाव	जनचेतना, नयाँनयाँ रोगहरूको बारेमा सचेतिकरण

परिच्छेद ३ संकटासन्नता तथा जोखिम विश्लेषण

३.१ प्रकोपको ऐतिहासिक घटनाक्रम

यस नगरपालिकामा विगतमा भएका प्रकोप, यसको क्षेत्र र असर तथा समयक्रम अनुसार प्रकोपको प्रकृतिको बारेमा ऐतिहासिक घटनाक्रम समयरेखाले उपलब्ध गराउँछ, जसको सहयोगले विपद् तथा जोखिमको प्रकृति पहिचान गरी अनुकूलन योजना निर्माण र लगानी तय गर्न मद्दत पुऱ्याउँछ ।

तालिका नं. ११ : साँफेबगर नगरपालिका को प्रकोपको ऐतिहासिक घटनाक्रम

प्रकोप	साल, महिना	समुदाय, वस्ती	असर तथा प्रभावहरू (आर्थिक, सामाजिक, भौतिक, मानवीय, प्राकृतिक क्षति)	समुदायको प्रयास
बाढी	१९९२, २००९, २०१९, २०२२, २०२८, २०४०, २०४२, २०५२, २०६३, २०६८, २०७२	वडा नं. १, २, ३, ४, ७, ८, १०, १३ बुढीगंगा नदी (वडा नं.१० को आर्दलिघाट देखि वडा नं. १ को पाईलीघाट सम्म दुवै तर्फ)	वडा नं.१, बुढीगंगा १९९२ श्रावण मा बैजनाथ मन्दिर पूर्ण क्षति, कानेचौर देखि कौडा सम्मको अन्दाजी ६० रोपनी खेतीयोग्य जमिन कटान गरेको, धानको कुनिया बगाएको, २०२२, २०२८, २०४० २०५२, २०६८, २०७२ मा हालसम्म अन्दाजी २ सय पाथी वीड जाने धानखेत कटान गरेको, र हालसम्म अन्दाजी १६ जना स्थानीयहरूले ज्यान गुमाउनु परेको. वडा नं. २, बुढीगंगा १९९१ साल देखि हाल सम्म १ हजार रोपनी खेतीयोग्य जमिन क्षति गरेको वडा नं.३, बुढीगंगा घुघुरकोट नालादेखि पोथे आम सम्म २०२२ देखि हालसम्म अन्दाजी ५ सय रोपनी खेतीयोग्य जमिन कटान गरेर बगरमा परिणत । स्थानीय का ६ वटा पानी घट्ट बगाएर क्षति २०३३ सालमा तिल विक्रम शाह, २०३४ सालमा रामनाथ लोहारको छोरा को शव उद्धार । २०३६सालमा रामनाथ आउजीको छोरी बेपत्ता २०४४ सालमा दीपक स्वारकी आमा बेपत्ता । २०६६ सालमा जोगराज श्रेष्ठ को सब उद्धार । २०६७ सालमा डिल्ली लोहार बेपत्ता । २०६८ सालमा दिलिप रावतको श्रीमती बेपत्ता । २०७३ सालमा विक्रम आउजीको छोरा बेपत्ता । २०७२ सालमा नवराज आउजी को छोरा बेपत्ता । २०७४ मा रङ्गे आउजी को साली बेपत्ता वडा नं.४, बुढीगंगा	बुढीगंगा नदीले धार परिवर्तन गरेको अवस्थामा वडा नं. १ मा अन्दाजी २० रोपनी धानखेत, पुनप्रयोगमा ल्याएको, स्थानीयहरूको प्रयासमा तारजाली थोरै स्थानमा तटबन्ध गरेको । मृतक र बेपत्ता भएकाहरू को परम्परागत दाहसँस्कार गरेको । वडा नं.१० बुढीगंगा को बाढिले २०७३ भाद्र

प्रकोप	साल, महिना	समुदाय, वस्ती	असर तथा प्रभावहरू (आर्थिक, सामाजिक, भौतिक, मानवीय, प्राकृतिक क्षति)	समुदायको प्रयास
			<p>२०२२ सालमा चामसिङ कुवर, २०३६ सालमा टेक बहादुर कुवर, २०५९ सालमा केश बहादुर बुढथापा, २०७५ सालमा प्रकाश कुवर वेपत्ता ।</p> <p>२०३३ सालमा गंगा बुढा, २०४० वैशाख मा टिका कुवर को दिदि, २०७३ फागुण मा विक्रम बुढथापा, २०७७ भाद्र मा मिन बहादुर कुवर को शव उद्धार । अन्दाजी १ सय रोपनी आवादि जग्गा क्षति भएको ।</p> <p>वडा न.७, बुढीगंगा</p> <p>२०५९ माघ मा मिना कुमाल को शव उद्धार ।</p> <p>२०७९ पौष मा रिक्ता भुल को शव उद्धार,</p> <p>२०७९ जेठमा राजबहादुर भाँट को शव उद्धार</p> <p>२०७९ कार्तिक मा सिद्ध लोहारको शव उद्धार</p> <p>२०३९ सालदेखि हालसम्म छिपेखोला देखि टाँटेखोलासम्म अन्दाजी ३ हजार खेतियोग्य जमिन र ५० वटा पानीघट्ट क्षति गरेको र अन्दाजी २ सय रोपनी खेतवारी उच्चजोखिममा रहेको ।</p> <p>वडा न. ८, बुढीगंगा</p> <p>टाँटेखोला देखि मुरा दोभान चित्रेसम्म १९९१ देखि खेतियोग्य जग्गा क्षति गर्दै आएको २०४१ सालमा ठूलो बाढीले २ सय रोपनी भन्दा बढी जग्गा क्षति गरेर बगरमा परिणत भएको ।</p> <p>वडा न.१०, बुढीगंगा (अर्दलीघाट देखि जीजाडि गाड सम्म)</p> <p>२०४२, २०६३ अन्दाजी ४ सय रोपनी खेतियोग्य जग्गा कटान गरेर बगरमा परिणत भएको ।</p> <p>२०५२ सालमा बहादुर महता को छोरा बगाएको १ दिनपछि शव फेला परेको ।</p> <p>२०७३ भाद्र ११ गते सुरत बहादुर खड्का, कुलबहादुर खड्का, रुप बहादुर खड्का लगायत ८ जनाको घर बगाएको ।</p> <p>वडा न. १३, बुढीगंगा</p> <p>२०४९ श्रावण महिनामा हरि बिष्टको छोरा वेपत्ता । २०५२ सालमा बजिरे बटालाको छोरा दुई दिनपछि शवउद्धार । २०५७ असोज मा करेल लुहार को ५ दिन पछि शव उद्धार । २०५७ मङ्सिर मा डम्मर कुँवरको छोरा भोलिपल्ट शवउद्धार । २०६६ श्रावण मा कपुरे बिष्टको छोराको शवउद्धार २०६८ भाद्र मा रामे नेपालीको छोरी को १५ दिनपछि शवउद्धार । २०७४ असोज मा ललित नेपाली को बहिनीको शव १० दिनपछि उद्धार ।</p> <p>२०६३ सालमा इक्लीघाट देखि अर्दलीघाटसम्म अन्दाजी २ सय रोपनी खेतियोग्य जमिन पूर्ण क्षति ।</p>	<p>११ गते सुरत बहादुर खड्का, कुलबहादुर खड्का, रुप बहादुर खड्का लगायत ८ जनाको घर बगाउदा जिल्ला प्रशासन कार्यालय अछामबाट खाद्यान्न लत्ता कपडा साथै प्रति घरधुरी रु ४ हजार को दरले राहत सहयोग ।</p>

प्रकोप	साल, महिना	समुदाय, वस्ती	असर तथा प्रभावहरू (आर्थिक, सामाजिक, भौतिक, मानवीय, प्राकृतिक क्षति)	समुदायको प्रयास
			हरेकवर्ष संचालनमा रहेका पानीघट्ट बगाएर क्षति हुनेगरेको,	
बाढि	२०१६, २०१८, २०२२, २०२७, २०३३, २०६३, २०७२	वडा न. १, पाईलेगाड, गडीखोला, मुलपानी खोला, बडुखोला, जारिमखोला, स्यालवाडा खोला	वडा न. १, पाईलेगाड २०२२ मा स्थानीय को ५ सय रोपनी भन्दा बढी खेतीयोग्य जमिन वगरमा परिणत भएको, वडा न. १, गडिखोला २०१६, २०२७, २०६३ पिपलारुख को खेत अन्दाजी २५ रोपनी क्षति गरेको, ठिगालगाउ, दहखेत को ३० रोपनी खेतीयोग्य जमिन कटान गरेको, सिमसार क्षेत्र भासिएको, दहखेत का ३५ घरधुरी उच्चजोखिममा रहेको । स्थानीय १० घरधुरी नजिकै को समुदायमा बसाई सरेको, वडा न.१, मुलपानी खोला २०३३ सालको अविरल वर्षाको क्षतिको असरले गर्दा २५ घरधुरी उच्चजोखिममा । स्थानीय २५ घरधुरी मध्ये १० घरधुरी कैलाली र कन्चनपुर, बाँके १५ घरधुरी मष्टमान्डौ को सुरक्षित स्थानमा सरेको, वडा न.१, बडुखोला २०१८ सालमा अन्दाजी २५ रोपनी खेतीयोग्य आवादी जग्गा क्षति । स्थानीय २५ घरधुरी कैलाली र कन्चनपुर । गौरागाउका ७ घरधुरी नजिकै सुरक्षित स्थानमा सरेको । वडा न.१, जारिमखोला २०१८ स्थानीय को अन्दाजी ६ रोपनी क्षति भएको, वडा न.१, स्यालवाडा खोला २०६३, २०७२ मा अन्दाजी ५/६ रोपनी खेतीयोग्य जग्गा क्षति भएको ।	
बाढि	१९९२, २०४४, २०६१, २०७८	वडा न.१ र २ लुप्रेली खोला	१९९२ मा भुकेटागा शिवमन्दिर क्षति, २०७८ मा निर्माणाधिन पक्कि पुल क्षति, वडा न. १ २०६१ मा अन्दाजी २० रोपनी आवादी खेतीयोग्य जग्गा क्षति गरेको, स्थानीय लक्षे लुहार, महा दमाई र मीने लुहारको घरहरू साथै सामुदायिक भवन १, खानेपानी उ.स. को भवन १, पानीट्यांकी १ उच्चजोखिममा रहेको, २०८१ असारमा लक्षे लुहारको १ गोरु वगाएको,	

प्रकोप	साल, महिना	समुदाय, वस्ती	असर तथा प्रभावहरु (आर्थिक, सामाजिक, भौतिक, मानवीय, प्राकृतिक क्षति)	समुदायको प्रयास
	२०८१, हरेकवर्ष		हालसम्म ६ घरधुरी वडा न. १ को बैजनाथ भिटा मा बसाई सरेको वडा न. २ को सिलाने देखि कुच्चेमोठल सम्मको अन्दाजी १०-१५ रोपनी खेतीयोग्य जमिन क्षति गरेको	
वाढी	२०५५ साल देखि हालसम्म	वडा न. २, बुढीखोला	वडा न. २, बुढीखोला बुढीखोला ले अन्दाजी २० रोपनी खेतीयोग्य जमिन क्षति गरेको, छडीखोला ले १० रोपनी क्षति गरेको, कलापानी खोला ले अन्दाजी २० रोपनी क्षति गरेको, साडटी खोला ले अन्दाजी १५ रोपनी क्षति गरेको । कोठआम खोलाले अन्दाजी ५-६ रोपनी आवादि जग्गामा माटो ढुंगा थुपारेको । पोथाआम खोलाले अन्दाजी ७-८ रोपनी आवादि जग्गामा माटो ढुंगा थुपारेको	
वाढी	२०२२, २०५५ बैशाख १० हरेकवर्ष	वडा न.२, ३, प्रभाली गाड	वडा न. २, प्रभाली गाड छडीखोला देखि बदाली सम्म अन्दाजी ४ सय रोपनी क्षति गरेको, २०५५ बैशाख १० गते बुधवार भक्ते भुल का ४ छोरा बगाएको जसमा २ शव वेपत्ता २ जनाको शव उद्धार, निजको २ गोरु, १ भैसी, १ बाच्छा वेपत्ता । भक्ते भुल कैलाली जिल्ला मा बसाई सरि गएको वडा न.३, प्रभाली गाड २०२२ सालदेखि हालसम्म ३ सय रोपनी भन्दा बढी वगरमा परिणत अन्दाजी २ सय रोपनी आवादि जग्गा पुन प्रयोगमा आएको । २०७२ सालमा बाहिरी जिल्लाको एकजनाको मृत्यु । २०८१ असोज महिनामा धानको कुन्नी बगाएको स्थानीय भरत कुँवर सहित दुई जना को मृत्यु ।	तत्कालिन जिल्ला प्रशासन कार्यालय अछाम बाट रु. २० हजार राहत स्वरूप नगद सहयोग प्राप्त गरेको,
वाढि		वडा न.३, बाब्लेखोला, टोटासाल खोला, पापडेपानी खोला,	वडा न.३ बाब्लेखोला २०३९ साल कार्तिक महिनामा रणसिंह कुँवर को मृत्यु । २०८४ श्रावण महिनामा नाम कुँवर को १ गोरु बगाएको । २०७४ सालमा भन्टुसिड कुँवर बगाउदा निजको ४० हजार नगद बगाएको । वडा न.३ टोटासाल खोला २०२२ सालदेखि हरेक वर्ष क्षति गरिरहेको २०६३, २०८०, २०८१ सालमा अन्दाजी ८० रोपनी खेतीयोग्य जग्गा क्षति गरेको।	

प्रकोप	साल, महिना	समुदाय, वस्ती	असर तथा प्रभावहरु (आर्थिक, सामाजिक, भौतिक, मानवीय, प्राकृतिक क्षति)	समुदायको प्रयास
		घरखेतखोला, केलागाऊखोला, खानीखोला	<p>वडा न.३, पापडेपानी खोला साफे- मार्तडी सडक अवरुद्ध गरेको । गोठीपारा गाउँका १५ देखि २० घरधुरी उच्च जोखिममा रहेको । वडा न.३ देउजाल खोला साँफे-मार्तडी सडक अवरुद्ध । वडा न.३ नादे खोला साँफेवगर हाटबजार क्षति डुबान स्थानीयको अन्दाजी ७ रोपनी खेती योग्य जग्गा क्षति । वडा न.३, असारे खोला २०६८ सालदेखि हालसम्म हाटबजार पक्की पुल देखि असारे खोलासम्म खेतमा बालुवा थुपारेको । वडा न.३, शङ्ख बेलखोला साँफे देखि बुढाकोट खसड सडक अवरुद्ध हाटबजार डुबान गरेको । खेतीयोग्य जग्गामा बालुवा माटो थुपारेको सार्वजनिक स्थल (पटाङ्गिनी) उच्च जोखिममा रहेको वडा न.३, सिमखेत खोला साँफेवगर हाटबजारदेखि बुढाकोट जाने सडक अवरुद्ध वडा न. ३, पचारा खोला २०६८ साल पचारा खोलाले बुढाकोट जाने सडक अवरुद्ध । वडा न.३, खारखोला सैन टोलको अन्दाजी ५ रोपनी खेतयोग्य जमिन कटान गरेको । वडा न.३, अमला खोला २०६८ सालदेखि हालसम्म स्थानीयको ५ रोपनी खेतीयोग्य जग्गा क्षति गरेको वडा न.३ धौलेपानी खोला स्थानीयको अन्दाजी २१ रोपनी जग्गा क्षति । वडा नं ३ कालेआम टोटासाल खोला २०६८ साल देखि साँफे हाटबजार - मार्तडी सडक अवरुद्ध साथै क्षति गरेको १ घरधुरी उच्च जोखिममा रहेको । टोटासाल पक्की पुल उच्च जोखिममा रहेको । वडा न. ३, साउनेखेत खोला ५०-६० रोपनी खेत क्षति गरेको । वडा न.३, विनायक नयाखेत खोला</p>	

प्रकोप	साल, महिना	समुदाय, वस्ती	असर तथा प्रभावहरु (आर्थिक, सामाजिक, भौतिक, मानवीय, प्राकृतिक क्षति)	समुदायको प्रयास
			<p>४०-५० रोपनी खेत क्षति गरेको । वडा नं.३, घरखेत पहिरो २०७९ मा नगरको धारा क्षति । घरखेत , पिधेरीखोला का ३ घरधुरि र माझगाऊ खानेपानी, भलखेत, हाडासैन सडक उच्चजोखिममा रहेको । केलागाऊखोला- २०७९ मा ३ रोपनी जग्गा क्षति । केलागाऊखोला- सिमलको नाउलो, केलागाऊ का ३ घरधुरि, सिमलघाऊका ३ घरधुरि उच्चजोखिममा ।</p>	
बाढि	२०२२, २०६०, २०६३, २०७२	वडा नं. ३, ९, १०, ११, जिजाडीगाड	<p>वडा नं.३, जिजाडि गाड २०६३ साल देखि हालसम्म ३ सय रोपनी भन्दा बढी खेतीयोग्य जमिन कटान गरेको । काठेखेत खोलिखेत, सिलेधारा, बिरौटा, धौलेआम, नयाँखेत, थापादेउ, सुनिवगर, टाटक, भमक, घट्टेबगर, आग्रे, आमखेत बगरमा परिणत । क्षेत्रीको कारण १० देखि १५ घरधुरी बसाइ सरेका ।</p> <p>वडा नं.९ जिजाडिगाड (धौलझडा देखि झुलढुंगा सम्म) २०६० सालमा स्थानीय कुलो मर्मत गर्दा रङ्गनाथ सुवेदीको मृत्यु २०६३ भाद्र मा अन्दाजी ५ सय रोपनी खेतीयोग्य जग्गा र लघु जलविद्युत आयोजना पूर्ण रुपमा क्षति भएको । २०६३ भाद्रमा शिवबहादुर थापाको छोरी को मृत्यु ।</p> <p>वडा नं.१०, जिजाडिगाड (जिमले खोलादेखि बुढीगंगासम्म) २०२२ र २०६३ सम्म अन्दाजी २ हजार रोपनी कटान गरेर बगरमा परिणत भएको । २०७८ भाद्र मा लोकराज भट्टको छोरीको को मृत्यु । २०६३ मा स्थानीयहरूको पानीघट्ट बगाएर पूर्ण क्षति</p> <p>वडा नं.११ जिजाडिगाड (धवलझडा देखि दियाखेत सम्म) २०७२, २०६३ सालको बाढीले अन्दाजी १ सय रोपनी आवादी जग्गा क्षति । २०६३ को बाढीले २ वटा झोलुङ्गे पुल क्षति । स्थानीयहरूको १२ वटा पानीघट्ट क्षति भएको ।</p>	<p>वडा नं.११, जिजाडिगाड क्षति भएका २ वटा झोलुङ्गे पुल मध्ये १ वटा मर्मत भइसकेको र १ वटा पुननिर्माण भएको ।</p>

प्रकोप	साल, महिना	समुदाय, वस्ती	असर तथा प्रभावहरू (आर्थिक, सामाजिक, भौतिक, मानवीय, प्राकृतिक क्षति)	समुदायको प्रयास
बाढि		वडा न. ४, ५, ६, ७ छिपेखोला	<p>वडा न. ४ छिपेखोला १९९१ श्रावण महिनामा १ हजार रोपनी क्षति हालसम्म ७ देखि ८ जनासम्म बगाएर मृत्यु भएको हरेक वर्ष बगाउने गरेको अन्दाजी नजिकैको समुदायमा बसाई सरेको बसाईसरी स्थानान्तर भएको ।</p> <p>वडा न.५, छिपेखोला (राउतेरवा देखि राक्सेको मूल सम्म) २०४२, २०६३, २०६५, २०७२ पटक गरेर स्थानीयको १ हजार २ सय रोपनी खेतियोग्य जमिन क्षति गरेको । २० वटा पानीघट्ट क्षति गरेको । २०६२ असारमा नृप लोहार को श्रीमती को मृत्यु । साफेभगर बजार र छिपे खोला गाउँ उच्च जोखिममा रहेको । गाउका अन्दाजी ५५ घरधुरी मध्ये ३० घरधुरी कैलालि, कन्चनपुर जिल्ला र २० घरधुरी साफेवगर बजार बसाई सराई गरेको ।</p> <p>वडा न.६, छिपेखोला (सुनवस्ता देखि दमाहाको ठेक सम्म) १९९१ साल श्रावण महिना देखि सुरु भएको हालसम्म ७ सय रोपनी खेतियोग्य जमिन क्षति गरेको । २०४१ साल जेठ २ गते साँझपख आएको बाढीले स्थानीय १२ जना महिलाहरू लाई बगाएको । ८ जनाको शव फेला परेको र ४ जना बेपत्ता भएको । साथै सोही दिनमा ७ वटा पानीघट्ट बगाएर पूर्ण क्षति गरेको ।</p> <p>वडा न.७ छिपेखोला (भालुकुन्टा देखि बुढीगंगा सम्म) २०४०, २०६३ मा अन्दाजी ७ सय रोपनी खेतियोग्य जमिन क्षति ।</p>	<p>वडा न. ५ छिपेखोला मा क्षति भएको खेतियोग्य जमिन मध्ये अन्दाजी जसमा ५ सय रोपनी पुन प्रयोगमा ल्याएको । ३ वटा पानीघट्ट पुनप्रयोगमा ल्याएको ।</p> <p>सघ, प्रदेश र नगरपालिका बाट सामान्य ताजालि तटबन्ध निर्माण गरेको । मृतक को परम्परागत दाहसंस्कार गरेको ।</p>
बाढि	१९९१, २०१७, २०३६, २०६३, २०७२	वडा न. ४	<p>वडा न. ४ बिउकोटे खोला १९९१ श्रावण देखि हालसम्म अन्दाजी ५सय रोपनी खेतियोग्य जग्गा कटान र ढुङ्गा बालुवा थुपारेर क्षति गरेको २०१७ सालदेखि हालसम्म नैने भूलको बुवा लगायत ७-८ जनाको बगाएर मृत्यु भएको ।</p> <p>वडा न. ४, चामा खोला १९९१ देखि हालसम्म अन्दाजी १ सय रोपनी कटान र ढुङ्गा बालुवा थुपारेर क्षति गरेको ।</p> <p>वडा न.४ साफेखोला</p>	२०१४ देखि तिर्रो तिर्न सुरु गरेको

प्रकोप	साल, महिना	समुदाय, वस्ती	असर तथा प्रभावहरू (आर्थिक, सामाजिक, भौतिक, मानवीय, प्राकृतिक क्षति)	समुदायको प्रयास
			<p>१९९१ साल देखि हरेक वर्षको बाढीले अन्दाजी २ सय रोपनी आवादी खेती योग्य जग्गामा बालुवा ढुंगा थुपारेर क्षति गरेको ।</p> <p>वडा न. ४ खैरेनी एयरपोर्ट खोला २०३६ सालदेखि हालसम्म अन्दाजी ५० रोपनी खेतीयोगी भूभाग कटान गरेको ।</p> <p>वडा न.४ मात्री जयाकोट खोला २०३६, २०६३, २०७२ सालदेखि हालसम्म अन्दाजी ४० रोपनी खेतीयोगी भूभाग कटान गरेको ।</p>	
बाढि	२०४२, २०५८, २०६३	वडा न.५, अम्रेखोला, दुलपानी खोला, जारिमखोला, मोटीखाना खोला, गडिखोला	<p>वडा न.५ अम्रेखोला (पानीमूल देखि छिपेखोला सम्म) २०६३ मा अन्दाजी ५० रोपनी खेती योग्य जग्गा बगरमा परिणत भएको । स्थानीय गोरेटो बाटो क्षति भएको ।</p> <p>वडा न. ५ दुलपानी खोला (नवाठाना देखि छिपेखोला) २०४२ २०६३ मा अन्दाजी ४० रोपनी जग्गा क्षति भएको ।</p> <p>वडा न. ५ जारिम खोला (चिनेसल्ला देखि छिपेखोला) २०४२, २०६३ मा अन्दाजी २५ रोपनी खेती योग्य जग्गा क्षति गरेको । बाढिले गर्दा मारुखेत पहिरो आएको । पहिरोमा १५ रोपनी भासिएको तोल्यान गाउँका १२ घरधुरी उच्च जोखिममा रहेको ।</p> <p>वडा न. ५ मोटिखानाखोला (नवाठाना देखि छडा सम्म) २०६३ मा अन्दाजी १० रोपनी जग्गा कटान गरी क्षति गरेको ।</p> <p>वडा न. ५ गडिखोला (देउमाडु देखि छिपेखोला) २०५८, २०६३ स्थानीयको अन्दाजी ५० रोपनी आवादी जग्गा क्षति । २०६३ मा जारिमखोला गाउँ का २ वटा गोठ क्षति भएको र खोप्यान को १५ रोपनी जग्गा फाटेको । खातीगाउँ पहिरो आएको ८ घरधुरी उच्च जोखिममा रहेको ।</p>	
बाढि	२००८, २०२८, २०४१, २०४३, २०६३	वडा न. ६, छेउखोला, पधेरिखोला, देउढुंगाखोला, बगर खोला,	<p>वडा न.६, छेउखोला २००८ सालमा २ भैंसि, २ गोरु, १ हलि बगाएर मृत्यु । अन्दाजी ५ रोपनी आवादि जग्गा क्षति गरेको ।</p> <p>वडा न. ६, पधेरिखोला २०४३ सालमा मिठु शर्मालाई बगाएर मृत्यु ।</p> <p>वडा न.६., देउढुंगा खोला २०२८ सालदेखि हालसम्म ३० रोपनी खेतीयोग्य जग्गा क्षति ।</p>	

प्रकोप	साल, महिना	समुदाय, वस्ती	असर तथा प्रभावहरू (आर्थिक, सामाजिक, भौतिक, मानवीय, प्राकृतिक क्षति)	समुदायको प्रयास
		साउदी खोला, भुतिनी खोला, सांचेखोला, गौराखेत खोला, बांझेखोला	वडा नं.६, बगर खोला लङ्गमारा देखि तौसिखोला सम्म अन्दाजी ६० रोपनी जग्गा क्षति । वडा नम्बर ६ साउदी खोला २०२८ सालदेखि हालसम्म ५० रोपनी आवादी क्षेत्र क्षति गरेको । वडा नं.६, भुतिनी खोला २०२८ सालदेखि बाढीले क्षति गर्न सुरु गरेको खोला किनारा का ६० घरधुरीमध्ये ३६ घरधुरीहरू उच्च जोखिममा रहेको हाल १ किलोमिटरको गोलाईमा जमिन भासिएको । वडा नं.६, सांचेखोला, गौराखेत खोला २०४१ सालदेखि बाढी आउन सुरु गरेको नदुखाना गाउँका ३२ घरधुरी उच्च जोखिममा रहेको । वडा नं.६, बांझेखोला २०६३ सालदेखि बांझेखोलादेखि सुन बस्दासम्म २० रोपनी क्षति गरेको ।	
बाढि	२०४२, २०७३	वडा न.७, टांटेखोला, बक्तोला खोला	वडा न.७, टांटेखोला २०४२ मा अन्दाजी ५ सय मिटर लम्बाईमा भञ्जाना को ५० रोपनी खेतियोग्य जमिन क्षति गरेर बगरमा परिणत । वडा न.७, बक्तोला खोला २०७३ सालदेखि हालसम्म ५० रोपनी खेतियोग्य जग्गा क्षति गरेको बक्तोला गाउँको ५ घरधुरीहरू उच्च जोखिममा रहेको	
बाढि	१९९१, २००७, २०२०, २०४०, २०४२, २०७६,	वडा न. ८, कैलाश खोला, बुढाखोला, जामैखोला	वडा नम्बर ८ कैलाश खोला बागर देखि मुरा दोभानसम्म २०२० जेठमा जङ्गे दमाई को ३ दिनपछि शव फेला परेको । २०४२ साल देखि १ सय ५० रोपनी भन्दा बढी क्षति गरेर बगरमा परिणत । छिमेकी रामारोशन गाउँपालिकामा मानवीय क्षति हुँदा वडा नम्बर ८ मा शव फेला परेको । २०७६ श्रावण २२ गते मुस्तान मिया को मृत्यु । ७ वटा पानी घट्ट बगाएको	मृतकहरूको परम्परागत दाहसंस्कार गरेको स्थानीयहरूको प्रयासले कैलाशखोला मा संघ, प्रदेश बाट थोरै मात्रामा तारजाली तटबन्ध गरेको बगाएर मृत अवस्थामा फेला परेका भैसीलाई

प्रकोप	साल, महिना	समुदाय, वस्ती	असर तथा प्रभावहरु (आर्थिक, सामाजिक, भौतिक, मानवीय, प्राकृतिक क्षति)	समुदायको प्रयास
			<p>वडा नम्बर ८ बुढा खोला चिसापानी देखि बुढीगंगा सम्म १९९१ देखि बाढीले हालसम्म ३० रोपनी भन्दा बढी खेतीयोग्य जग्गा क्षति गरेको । दुईवटा पानीघट्ट क्षति गरेको । २०४० साल जेठ मा जुद्धे दमाईको ४ वटा भैंसी बगाएको ।</p> <p>वडा नं ८ जामै खोला २००७ सालमा काल्चे कुँवर को २ वटा भैंसी र सिडी कुँवरको २ वटा गोरु बगाएको । २०४०, २०४२ सालदेखि हालसम्म १५ रोपनी जग्गा कटान गरेर बगरमा परिणत ।</p>	खाडल खनेर जमिनमुनि गाडेको
बाढि	२०२२, २०२७, २०२९, २०४२, २०४३, २०६०, २०६३,	वडा न९., जुकानेखोला, कालेखोला, घट्टेखोला, घुनखोला, घुडिखोला, सिमखेतखोला, मौरैखोला, साडटेखोला	<p>वडा नं ९ जुकाने खोला (हुडि देखि धौने सम्म) २०६३ मा ८ वटा सिँचाइकुलो र २ वटा खानेपानीको मुहान साथै इन्टेक क्षति भएको । वडा न. ९ कालेखोला (भौदारो देखि सुनपात सम्म) २०२२, २०२७, २०२९, २०६३ पटकपटक गरि अन्दाजी ३ सय रोपनी आवादि जग्गा र १९ वटा सानासाना सिचाई कूलोहरु क्षति गरेको । वडा न.९ घट्टेखोला (वासुधारा देखि दाडेखेत सम्म) २०६३ मा ६ वटा पानीघट्ट र १२ वटा सिँचाई कुलो क्षति भएको । वडा न. ९ घुनखोला (दखेत देखि घट्टेखोला सम्म) २०४२, २०४३, २०६३ सम्ममा अन्दाजी ४५ रोपनी खेती योग्य जग्गा र ९ वटा पानीघट्ट क्षति गरेको । वडा न. ९ घुडीखोला (भाभर देखि दारेखेत सम्म) २०६३ मा खानेपानी इन्टेक भाँसिएको ६ वटा सिचाई कुलो क्षति भएको । अन्दाजी ५० रोपनी खेतीयोग्य जग्गा क्षति भएको । वडा न. ९ सिमखेत खोला (सिमखेत देखि दारेखेत सम्म) २०६३ मा स्थानीय २ वटा सिचाईकुलो क्षति । सरस्वती प्राथमिक विद्यालय भाँसिएको वडा न. ९ मौरै खोला (मौरै खोला देखि बडुखेत सम्म) २०६३ मा अन्दाजी २५ रोपनी खेती योग्य जमिन, ३ वटा सिचाईकुलो र २ वटा पानीघट्ट क्षति भएको । वडा न. ९, साडटेखोला</p>	

प्रकोप	साल, महिना	समुदाय, वस्ती	असर तथा प्रभावहरु (आर्थिक, सामाजिक, भौतिक, मानवीय, प्राकृतिक क्षति)	समुदायको प्रयास
			२०६३ मा अन्दाजी ५ रोपनी खेतीयोग्य जग्गा र ४ वटा सिँचाइकूलो क्षति भएको । ध्रुव बहादुर थापाको १ गोठ क्षति र १ वटा गाई मरेको ।	
बाढि	२०२२, २०५५, २०६३, २०७२, २०७८,	वडा न१०., आर्दलीखोला, जिम्लेखोला, खरेखोला, घुघुरखोला, बुढिखोला	वडा न.१० आर्दलीखोला (कोटेलाखाँद देखि बुढीगंगा सम्म) २०६३ मा स्थानीयहरुको अन्दाजी ५५ रोपनी खेती योग्य जग्गा क्षति गरेर बगरमा परिणत साथै स्थानीयका १२ वटा पानीघट्ट क्षति २०५५ मा कुलबहादुर कुँवरको १२ वर्षको छोरा बेपत्ता । बाढीको कारण फडा पहिरो, चोपाला पहिरो, गुरगुरेली पहिरो, बावियाचौर पहिरो, ठूलासाल पहिरो गरी जम्मा ५ वटा पहिरो गएको जसले गर्दा आवादी ३० रोपनी र ७ हेक्टर वन क्षेत्र क्षति गरेको । सङ्ग्रामतोली गाउँका ६० घरधुरी र पदाडा गाउँका ३० घरधुरी उच्चजोखिममा रहेका छन् । वडा न.१० जिम्लेखोला (गाँजेमेला देखि जीजाडी गाड सम्म) २०६३ मा स्थानीयको अन्दाजी १० रोपनी आवादी क्षेत्र र ३ हेक्टर वन क्षेत्र साथै १ वटा पानीघट्ट क्षति भएको वडा न. १० खरे खोला (मेलकोट देखि आर्दलीखोला सम्म) २०६३ मा गुरगुरेलि सामुदायिक वन क्षेत्रको १ हेक्टर वन क्षेत्र क्षति गरेको वडा न. १० घुघुरखोला (घुघुरखेत) २०६३ मा अन्दाजी १० रोपनी क्षति । अन्दाजी ५ सय मिटरको लम्बाईमा जमिन फाटेको । वडा न.१० बुढी खोला (चुल्टे देखि बुढीगंगा सम्म) २०७२, २०६३ मा अन्दाजी २५ रोपनी आवादी जग्गा क्षति गरेको	
बाढि	२०४२, २०५५, २०६३, २०७२, २०८१	वडा न११., खरेखोला, अधेरीखोला, बिरेखोला, गुताखोला, सुइकेखोला, तालरवा खोला	वडा न. ११ खरेखोला (सीमाका थली देखि कालामुड सम्म) २०४२, २०६३, २०७२ अन्दाजी ९५ रोपनी खेतीयोग्य जग्गा क्षति गरेको । सयौं वर्ष अगाडि सूचीगाउँ का ६ वटा भैंसी बगाएर बेपत्ता । २०६३ सालमा ९ वटा पानीघट्ट क्षति गरेको । वडा न. ११ अधेरीखोला (सैनेरी देखि तालरवा सम्म) २०६३ मा अन्दाजी १७ रोपनी खेती क्षति गरेको । वडा न. ११ बिरेखोला (बाझ देखि तालरवा सम्म) २०५५ भाद्र मा कालि सिंह खाति को ४ बर्षिया छोरा बगाएको । २०७२ र २०६३ मा अन्दाजी ६० रोपनी खेती योग्य जग्गा क्षति गरेको	तालरवा खोला २०६३ मा क्षति भएका ३ वटा झोलुङ्गे पुल मध्ये २ वटा झोलुङ्गे पुल पुननिर्माण भएको र १ वटा मर्मत भएको ।

प्रकोप	साल, महिना	समुदाय, वस्ती	असर तथा प्रभावहरु (आर्थिक, सामाजिक, भौतिक, मानवीय, प्राकृतिक क्षति)	समुदायको प्रयास
			<p>वडा न. ११, गुता खोला (चाँदि ढुङ्गा देखि तालरवा सम्म) २०६३ मा अन्दाजी २६ रोपनी खेतियोग जमिन क्षति गरेको ।</p> <p>वडा न. ११ सुइके खोला (तहपड देखि जिजाडिगाड सम्म) २०७०, २०७२, २०६३ सालको बाढीले अन्दाजी ६० रोपनी पाखो जग्गा क्षति गरेको । २०६३ मा कृति सिंह शाहको १ गाई, २ गोरु, १ रांगा र १ पानीघट्ट बगाएको ।</p> <p>वडा न. ११ तालरवा खोला (दोगाडे देखि शिउरवा सम्म) २०६३ मा अन्दाजी ६५ रोपनी खेती योग्य जमिन क्षति गरेको । स्थानीयहरूको ६ वटा पानीघट्ट क्षति गरेको । २०६३ मा ३ वटा झोलुङ्गे पुल क्षति गरेको ।</p>	
वाढि	२०२२, २०२४, २०२६, २०२६, २०६१, २०६३, २०७२, २०८१	वडा न. १२, ठूलो खोला, कत्रेखोला, टुटनेली खोला, मैनेरवा खोला, गरडीगाड, समैजी खोला, गुनेखोला, गाउँको खोला, तालगाड खोला घट्टेखोला, कुसेडी खोला, धाराखेत खोला, गौरा खोला, आर्दलीघाट	<p>वडा न. १२ ठूलो खोला (सिमेलि देखि तालगाड सम्म) २०२२ वैशाखमा सपें कडायतको छोरी बगाएर मृत्यु । २०२६ असोजमा गर्भे कडायत कि श्रीमती को मृत्यु । २०७२ असार प्रकाश रानाको १ हल गोरु बगाएको । हालसम्म भैंसी, गोरु, बाखा १ सय ५० भन्दा बढी बगाएको । २०६३ सालमा १ सय रोपनी भन्दा बढी खेतीयोग्य जग्गा क्षति गरेको । नैनी देखि तालगाड सम्म) २०२४ सालमा रंजित बिकको श्रीमती बगाएर मृत्यु । २०६३ सालमा अन्दाजी १ सय ५० रोपनी खेतीयोग्य जग्गा क्षति । २०८१ भाद्र महिनामा खगेन्द्र कडायतको ५ वर्षीय छोराको मृत्यु । हरेक वर्ष १० देखि १५ वटासम्म चौपायाहरू बगाउने गरेको ।</p> <p>टुटनेलि खोला - बल्यालत गाउँका ३० देखि ३५ घरधुरी हरू कैलाली, कञ्चनपुर बसाईसराई गरेको र केही घरधुरी भारतमा कामकाज गरिरहेको ।</p> <p>वडा न. १२, हाँडी गुफादेखि तालगाढा सम्म) २०६३ सालमा रंगा कुमारी रावललाई बगाएर बेपत्ता । नवलसिंह रावलको २ भैंसी, १ वटा गोठ र गरगहना, खाद्यान्न नष्ट । २०६३ सालमा आएको बाढीले अन्दाजी २ सय रोपनी खेतीयोग्य जग्गा क्षति ।</p>	<p>रंजित बिकको श्रीमती को दुई दिनपछि सब उद्धार र परम्परागत दाहसंस्कार गरेको ।</p> <p>टुटनेलि खोला - नवलसिंह रावललाई विभिन्न संघसंस्था राहत प्रदान । बल्यालत गाउँका ९२ घरधुरी हरूलाई जिल्ला प्रशासन कार्यालय आछामको नेतृत्वमा प्रति घरधुरी रु १५ हजार का दरले नगद राहत सहयोग । बल्यालत गाउँका ३० देखि ३५ घरधुरी हरू कैलाली, कञ्चनपुर बसाईसराई</p>

प्रकोप	साल, महिना	समुदाय, वस्ती	असर तथा प्रभावहरू (आर्थिक, सामाजिक, भौतिक, मानवीय, प्राकृतिक क्षति)	समुदायको प्रयास
			<p>वडा न. १२ मैनेरवा खोला (खालिगडा देखि समैजीखोला सम्म) २०६३ सालको बाढीले अन्दाजी १ सय ५० रोपनी क्षति गरेको । हरेक वर्ष २-३ वटा चौपायहरू बगाउने गरेको ।</p> <p>वडा न. १२ गरडीगाड (खसड देखि समैजी खोलासम्म) २०६३ सालको बाढीले अन्दाजी १ सय रोपनी खेतीयोग्य जग्गा क्षति । हरेक वर्ष २-४ वटा चौपाया बगाउने गरेको ।</p> <p>वडा न. १२ समैजी खोला (धौलछडा देखि खारखेत सम्म) २०६३ सालको बाढीले अन्दाजी ५ सय रोपनी खेतीयोग्य जग्गा क्षति । हरेक वर्ष ३- ४ वटा चौपाया बगाउने गरेको ।</p> <p>वडा नं १२ गुनेखोला (जालावाडा देखि मौरीकिले सम्म) २०६१ सालमा स्थानीय २ जनाको मृत्यु । २०६३ सालको बाढीले ७ सय रोपनी जग्गा क्षति । २०६३ भाद्र १० गते स्थानीय एक बालक सहित ६ जना बेपत्ता । बल्यान्त गाउँका ८ वटा गोठ जसमा ११६ बाखा, १६ वटा भैसी, ८६ वटा गाई र गोरु बगाएको । बल्यान्त गाउँका बाँचेका सबै घरधुरीहरू कैलाली जिल्लामा बसाई सरेको ।</p> <p>वडा न. १२ गाउँको खोला (ओढारदुङ्गा देखि मौरीकिले सम्म) २०६३ सालमा बल्यान्त गाउँका बिरे राहुलको घर पूर्ण क्षति ।</p> <p>वडा न.१२ तालगाड खोला (उनीसैन देखि तालगाड सम्म) २०६३ सालमा अन्दाजी ५ सय रोपनी खेतीयोग्य जग्गा क्षति परापूर्वकाल देखि हालसम्म स्थानीय ९ जना र वर्षेनि ३-४ वटा पशु चौपायहरू क्षति हुने गरेको । २०६३ सालमा २० वटा पानीघट्ट २ वटा झोलुङ्गे पुल २ वटा लघु जलविद्युत पूर्ण क्षति गरेको ।</p> <p>वडा नं.१२- आर्दलीघाट २०७९ भाद्र १० गते स्थानीय को अन्दाजी १५ रोपनी क्षति गरेको ।</p> <p>वडा न.१२ घट्टेखोला (बगडी पानी देखि माटेका बिनी सम्म) २०६३ सालमा अन्दाजी ३० रोपनी खेतीयोग्य जग्गा क्षति ।</p> <p>वडा न. १२ कुसेडी खोला (चाडबडेली देखि समैजि गाउँ सम्म)</p>	<p>गरेको र केही घरधुरी भारतमा कामकाज गरिरहेको ।</p> <p>गुनेखोला बाढि बल्यान्त गाउँकाबाँचेका सबै घरधुरीहरू कैलाली जिल्लामा बसाई सरेको ।</p> <p>गाँऊको खोला बल्यान्त गाउँका बिरे रावल लाई जिल्ला प्रशासन कार्यालय अछाम बाट राहत सहयोग प्रदान ।</p>

प्रकोप	साल, महिना	समुदाय, वस्ती	असर तथा प्रभावहरू (आर्थिक, सामाजिक, भौतिक, मानवीय, प्राकृतिक क्षति)	समुदायको प्रयास
			<p>२०६३ सालमा अन्दाजी ७० रोपनी खेतीयोग्य जग्गा क्षति । खप्तड राष्ट्रिय निकुञ्ज क्षेत्र भन्दा तलको गोठालाबस्ने ढुङ्गा वस्तीस्थल क्षति गरेको ।</p> <p>वडा न.१२ धाराखेत खोला (थपराडी देखि तालगाड सम्म) परापूर्व कालदेखि हालसम्म २० वटा गाई २० वटा भैंसी र ३० देखि ४० रोपनी जति आवादि जग्गा क्षति गरेको ।</p> <p>वडा न.१२ गैरा खोला २०६३ साल को बाढीले बल्याल गाउँ का ६२ घरधुरी र स्थानीय शैलेश्वरी आ.वि. उच्च जोखिममा रहेको । दुईवटा पानी घट्ट क्षति गरेको । अर्दलीघाट जलविद्युत आयोजना को नहर क्षति ।</p>	
बाढि	१९९१, २०३६, २०३८, २०४३, २०५१, २०५४, २०६३, ३०७४,	वडा न.१३, ईक्डीगाड (त्रीशुलेवगर देखि बुढीगंगा सम्म), अर्दलीगाड, नाउलाखोला, डौँठेखोला, बड्डेखोला, बाबैखोला, झारखोला	<p>वडा न.१३, ईक्डीगाड (त्रीशुलेवगर देखि बुढीगंगा सम्म) २०३६ भाद्रमा खम्म लोहारको छोरी दुई दिनपछि सब फेला । २०५१ श्रावण मा माने दास को तीन महिनापछि अवशेष फेला । २०७९ मा उत्तर बटाला को शवउद्धार । २०६३ भाद्रमा खड्के साउद को ७ दिनपछि शवउद्धार । २०६३ सालमा अन्दाजी ४ सय रोपनी खेतीयोग्य जग्गा पूर्ण क्षति भएको ।</p> <p>वडा न. १३ अर्दली गाड १९९१ मा सागर कुँवरको शवउद्धार । २०४३ सालमा भिउले राउत को २ दिनपछि शव फेलापरेको । २०६३ वैशाख मा ददी विष्टको नाती को भोलिपल्ट शव फेलापरेको । अन्दाजी ६ सय रोपनी खेतीयोग्य जग्गा पूर्ण क्षति गरेको । अर्दली घाट तेस्रो लघु जलविद्युत योजना ५२ केभी पूर्ण क्षति गरेको । १३ वटा पानीघट्ट क्षति गरेको । लोके राउतको घर पूर्ण क्षति गरेको । स्थानीय को १३ वटा गोठहरू क्षति गरेको र १ वटा झोलुङ्गे पुल क्षति गरेको ।</p> <p>वडा न. १३ नाउला खोला २०३८ मा ब्रिकेश कुँवरको श्रीमती को शव फेलापरेको । अन्दाजी ३ सय रोपनी खेतीयोग्य जग्गा क्षति गरेको । बाङ्गे सिमलका २० गोठहरू, बयलढुङ्गा का ४ घरधुरी, तिदुरुख का ६ घरधुरी उच्च जोखिममा रहेको ।</p> <p>वडा न. १३ डौँठेखोला (राष्ट्रिय मावि देखि बुढावगर सम्म)</p>	अर्दलीगाड जलाधार संरक्षण कार्यालय बाट २०८१ सालदेखि तारजालि तटबन्ध को कार्य सुरु गरेको । नाउलाखोला हाल अन्दाजी २ सय रोपनी पुन प्रयोगमा ल्याएको ।

प्रकोप	साल, महिना	समुदाय, वस्ती	असर तथा प्रभावहरू (आर्थिक, सामाजिक, भौतिक, मानवीय, प्राकृतिक क्षति)	समुदायको प्रयास
			<p>२०५४ सालदेखि हालसम्म अन्दाजी २ सय रोपनी खेती योग्य जग्गा क्षति गरेको । देउजाल गाउँ का ३ घरधुरी उच्च जोखिममा रहेको ।</p> <p>वडा न. १३ बडुखोला</p> <p>२०३६ सालदेखि हालसम्म अन्दाजी १ सय रोपनी क्षति गरेको ।</p> <p>वडा न. १३ बाबैखोला</p> <p>२०७४ सालदेखि हालसम्म अन्दाजी २ सय रोपनी खेती योग्य जग्गा क्षति गरेको । बडुखेत गाउँ र चौसिल्ला गाउँका १५ देखि २० घरधुरी उच्च जोखिममा रहेको</p> <p>वडा न. १३ झारखोला</p> <p>२०३६ साल मा अन्दाजी ३१२ रोपनी सार्वजनिक चरिचरण क्षेत्र क्षति गरेको ।</p> <p>वडा नं.१३ तिदुखोला (नकुँवरटोल देखि बडुखोला सम्म)</p> <p>२०६३ भाद्र १० मा २ सय मुरि उत्पादनशिल जग्गा क्षति गरेको । बटालीगाऊ, बिष्टगाउ का ४१ घरधुरि उच्चजोखिम मा रहेको ।</p> <p>वडा नं.१३- सिमजिर खोला (सुकदह देखि आर्दलीघाट सम्म)</p> <p>२०६३, २०७९, २०८१ मा अन्दाजी ५५ रोपनी आवादी जग्गा क्षति ।</p>	
बाडि	२०२२, २०३२, २०४०, २०४२, २०४६, २०५५, २०६३, २०७२, २०७६,	वडा न.१४, सिरीखोला, कट्टेखोला, मुडराखोला, भेरीखोला, खेतीखोला, पातलकोट खोला, अनारी खोला, सिमली खोला, माडुखोला, तोलागडा खोला, सात्तरखोला	<p>वडा नम्बर १४ सिरीखोला</p> <p>२०६३ भाद्र १७ गते बासुधारा देखि ढाडेखेतसम्म अन्दाजी १ सय रोपनी खेत कटान गरेको । धानको कुन्यु बगाएको । ४ वटा पानीघट्ट पूर्ण क्षति गरेको ।</p> <p>वडा न.१४, कट्टे खोला</p> <p>कन्जेरी देखि भोजनी सम्म २०४२ साल को बाडीले ४ वटा पानीघट्ट र ३० रोपनी जग्गा क्षति गरेको ।</p> <p>वडा न.१४ मुडराखोला</p> <p>खालीगडा देखि भोजनीसम्म २०३२ सालदेखि बाढीको क्षति सुरु भएको । २०७६ वैशाख ८ गते खगेन्द्र भुल को ८ वर्षीय छोरीको मृत्यु । हालसम्म अन्दाजी ८० रोपनी जग्गा क्षति गरेको । आमरुख गाउँका १६ वटा घर र गोठ उच्च जोखिममा रहेको ।</p> <p>२०७९ मा आमरुख, माझगाउँ, खड्कावाडा समुदायहरूमा अन्दाजी १ किलोमिटर क्षेत्रभित्र जमिन भाँसिएको । आमरुखगाउँ, माझगाउ, खड्कावाडा का ६ घरधुरी कैलाली बसाईसराई गरेको ।</p>	<p>बासुधारा देखि ढाडेखेत सम्म अन्दाजी ५० रोपनी खेतवारी पुन प्रयोगमा ल्याएको ।</p> <p>मृतक को परम्परागत दाहसस्कार गरेको ।</p> <p>मरेका चौपायाहरूलाई स्थानीयले खनेर गाडेको र केहि वेपत्ता भएको ।</p> <p>पातलकोट खोला</p> <p>छिमेकी डोटी जिल्लाको १ जना पुरुषको मृत्यु पछि जिल्ला प्रहरी</p>

प्रकोप	साल, महिना	समुदाय, वस्ती	असर तथा प्रभावहरु (आर्थिक, सामाजिक, भौतिक, मानवीय, प्राकृतिक क्षति)	समुदायको प्रयास
			<p>वडा न. १४, भेरी खोला मुखधुनाछडा देखि टुनिखोला सम्म २०५५ वैशाख १० गते अन्दाजी ३० रोपनी खेतीयोग्य जमिन क्षति भएको । भेरिखोला संग जोडिएको गैराखेत पहिरो बढ्दै गएको ।</p> <p>वडा न. १४ खेतीखोला कालापोकुरा देखि टुनीखोला दोभान सम्म २०३२ सालदेखि हालसम्म २ सय रोपनी खेतीयोग्य जमिन क्षति भएको हालसम्म स्थानीयका १५ देखि २० वटासम्म गाई, गोरु, बाख्रा बगाएको ।</p> <p>वडा न. १४, पातलकोट खोला पैराखोला देखि दाडेखेत सम्म २०३२ सालदेखि हालसम्म अन्दाजी ३ सय रोपनी क्षति । २०४० भाद्र मा भगी शाहको २२ वर्षीया छोरी बगाएर मृत्यु भएको । २०४६ साल लालवीर साउदको १० वर्षीय छोरा बेपत्ता दुई दिनपछि शव उद्धार । २०७६ भाद्र २२ गते छिमेकी डोटी जिल्लाको १ जना पुरुषको मृत्यु ।</p> <p>वडा नं १४ अनारी खोला २०३२ सालदेखि हरेक वर्ष बाढी आउने गरेको र स्थानीयको १ हल गोरु बगाएको</p> <p>वडा नम्बर १४ सिमली खोला २०२२ सालदेखि लिलेमेला को १० रोपनी क्षति गरेको । बैचडागाउँ, पालेवनगाउँ को वस्तीका २५ घरधुरी उच्च जोखिममा रहेको । खोलाको कारणले पहिरो आएको</p> <p>वडा नं १४ माडुखोला २०६६ सालदेखि बाढीको कारणले १० रोपनी क्षति भएको । बैचडागाउँ का ७ घरधुरी र तेईडि देवताथान उच्च जोखिममा रहेको ।</p> <p>वडा नम्बर १४ तोलागडा खोला २०७२ सालदेखि बैचडा गाउका ७ घरधुरी उच्च जोखिममा रहेको ।</p> <p>वडा नम्बर १४ सात्तरखोला २०७२ सालदेखि स्थानीय सरस्वती आधारभूत विद्यालय उच्च जोखिममा रहेको ।</p>	कार्यालय द्वारा खोजउद्धार पछि सम्बन्धीत ठेगानामा लिएको ।
पहिरो	१९९१, २०४०, २०६१,	वडा न. १ र २, हुर्केटाँगा पहिरो	वडा म. १ १९९१ साल देखि सुरुभएको यो हुर्केटाँगा पहिरोले २०६१ सम्म को अन्दाजी १ सय रोपनी खेतीयोग्य जमिन क्षति भएको, हरेक वर्ष सुख्खा पहिरो जाने गरेको, बोहरावाडा टोल क १८ घरधुरी, बैजनाथ टोल का २५ घरधुरी, बैजनाथ मन्दिर परिसर, बैजनाथ प्रहरी चौकी उच्चजोखिममा रहेको । हुर्केटाँगा गाउका	हुर्केटाँगा को बैजनाथ मन्दिरको शिवलिंग लगायत अन्य धार्मिक आस्था का वस्तुहरु

प्रकोप	साल, महिना	समुदाय, वस्ती	असर तथा प्रभावहरू (आर्थिक, सामाजिक, भौतिक, मानवीय, प्राकृतिक क्षति)	समुदायको प्रयास
	२०६३ हरेक वर्ष		१७-१८ घरधुरीहरू वडा न. १ को बोहरावाडा, बैजनाथ टोल र वडा न. २ को पिपलतला गाउमा २ घरधुरी बसाईसरेको. वडा न. २ २०६३ मा अन्दाजी ५ सय रोपनी आवादी खेतीयोग्य जमिन क्षति गरेको.	पहिरोले बगाएपछी तेस्रो पटक २०४४ सालमा वडा न. १ को बैजनाथ मा स्थापना गरेको .
पहिरो	१९९१, २०४०, २०६१, हरेक वर्ष	वडा न. १, गढी पहिरो, बुढिखोला पहिरो, देउराले पहिरो ।	वडा म. १ गढि पहिरो अन्दाजी १५-२० रोपनी खेतीयोग्य जमिन क्षति भएको, हरेक वर्ष सुख्खा पहिरो जाने गरेको । वडा नं.१, बुढिखोला पहिरो १९९२, २०२४ देखि निरन्तर । हाल सुर्यचन्द्र मावि र पिपलरुख, सालकोट, कालिमाटि टोलका अन्दाजि २७ घरधुरि उच्चजोखिम मा रहेको । वडा नं.१, देउराले पहिरो २०२८, २०७९ सालकोट देखि पिपलरुख को सिचाईकूलो क्षति । अन्दाजि १ सय ५० रोपनि आवादि जग्गा क्षति भइको ।	
पहिरो	२०६३, २०७३, २०८०	वडा न.२, वडाखेत पहिरो, लोलि बुढिखोला पहिरो	वडा न.२, वडाखेत पहिरो २०७३, २०८० स्थानिय ३ वटा सिचाईकूलो उच्चजोखिममा रहेको । वडा न.२, लोलि बुढिखोला पहिरो २०६३ नुवागाऊ को सरस्वति आवि, स्थानीय ३२ घरधुरी र स्थानिय सडकहरु उच्चजोखिम मा रहेको ।	
पहिरो	२०२२, २०६३, २०६८,	वडा न.३, जिमालि अमला पहिरो, रसकाडाखेत पहिरो, गौथलिपडा पहिरो	वडा न. ३ जिमासी अमला पहिरो २०२२ देखि २०६८ सम्म ३० रोपनी खेतीयोग्य जग्गा क्षति । दयगडादेखि बसकाटे सडकखण्ड अवरुद्ध । वडा न.३ रसकाडा खेत पहिरो २०६३ देखि हालसम्म ५ सय मिटरको दुरीमा चिरापरेको तथा भासिएको । स्थानीय सिचाई कुलो अवरुद्ध वडा न. ३ गौथलीपडा पहिरो २०६३ देखि माथिल्लो भाग फाटेको चिरापरेको टोटासाल गाउँ उच्च जोखिममा रहेको	

प्रकोप	साल, महिना	समुदाय, वस्ती	असर तथा प्रभावहरू (आर्थिक, सामाजिक, भौतिक, मानवीय, प्राकृतिक क्षति)	समुदायको प्रयास
पहिरो	२०२०, २०३६, २०६३,	वडा न. ४, धामोतोला पहिरो, छरिखोला पहिरो, खन्निवाडा पहिरो, भाटवाडा पहिरो, मेलेखेत पहिरो	<p>वडा न. ४, धामितोला पहिरो २०६३ मा सावउस को अन्दाजी १ किमि लम्बाई मा १ देखि ५ मिटर सम्म भासिएको ।</p> <p>वडा न.४, छरिखोला पहिरो २०३६ साल देखि शुरु भएको पहिरो को कारण २०६३ सालमा पाईरीटोल का १४ घरधुरी नजिकै को समुदायमा बिस्थापन भएको ।</p> <p>वडा न. ४, खन्निवाडा टोल पहिरो २०६३ साल देखि खन्निवाडा टोलका २५ घरधुरी उच्चजोखिम मा रहेको । खन्निवाडा टोल भासिएको ।</p> <p>वडा न. ४, भाटवाडा मुङ्गाखोला २०६३ साल देखि हालसम्म अन्दाजी ४० रोपनी आवादि जग्गा क्षति गरेको</p> <p>वडा न.४, मेलेखेति पहिरो २०२० सालमा पानीको मुहान परिवर्तन भएको । १४ घरधुरी उच्चजोखिममा रहेको ।</p>	
पहिरो	१९९१, २०२८, २०४२, २०६३,	वडा न.५, काहाडा पहिरो, खार पहिरो, टोप्रे पहिरो, हदेलु पहिरो, तिलताना पहिरो	<p>वडा न. ५ काँडा पहिरो १९९१, २०२८, २०४२, २०६३ पटकपटक गरी अन्दाजी ७० रोपनी आवादी जग्गा र वन क्षेत्र क्षति गरेको । २०४२ सालमा केशर बुढाको एउटा घर क्षति गरेको । सिमली गाउँका १६ घरधुरी उच्च जोखिममा रहेको ।</p> <p>वडा न. ५ खार पहिरो १९९१, २०४२, २०६३ मा अन्दाजी ३५ रोपनी आवादी र वन क्षेत्र क्षति भएको । खारगाउँका ३ घरधुरी उच्च जोखिममा रहेको ।</p> <p>वडा नम्बर ५ टुप्री पहिरो २०४२ स्थानीयहरूको खानेपानीको पाइपलाइन क्षति भएको ।</p> <p>वडा न. ५ हदेलु पहिरो २०४२, २०६३, २०७२ मा अन्दाजी २५ रोपनी खेती योग्य जग्गा क्षति भएको । साउनेखेत वस्तीका ८ घरधुरी उच्च जोखिममा रहेको ।</p> <p>वडा न. ५ तिलताना पहिरो</p>	

प्रकोप	साल, महिना	समुदाय, वस्ती	असर तथा प्रभावहरू (आर्थिक, सामाजिक, भौतिक, मानवीय, प्राकृतिक क्षति)	समुदायको प्रयास
			२०४२, २०६३ मा अन्दाजी २५ रोपनी जग्गा क्षति गरेको । हाल अन्दाजी १० रोपनी आवादि क्षेत्रमा बोटबिरुवाहरू पुन उत्पादन भएको । स्याउले गाउँका ८ घरधुरीहरू उच्च जोखिममा रहेको ।	
पहिरो	२०६३, २०६४	वडा न.७, मेलसैन पहिरो, छहरेखेत पहिरो, ठाडेसिम पहिरो	वडा न.७, मेलसैन सिम पहिरो २०६३ सालदेखि सुरु भएको मेलसैन सिम अन्दाजी ३-४ किलोमिटरको गोलाईमा जमिन भासिएको र ८ घरधुरी उच्च जोखिममा रहेको । वडा न.७, छहरे खेत पहिरो २०६३ मा अन्दाजी ३ किलोमिटर को गोलाईमा जमिन भासिएको ११ घरधुरी उच्च जोखिममा रहेको । वडा न.७, ठाडेसिम पहिरो २०६३ सालदेखि पहिरो नजिक ८ घरधुरी उच्च जोखिममा रहेको पहिरो देखि माथि रहेका डोडर गाउँका ४२ घरधुरी र नुवागाउँका २७ घरधुरी उच्च जोखिममा रहेका	
पहिरो		वडा न.८, बुढाखोला पहिरो, मोटेना पहिरो, पटकानि पहिरो	वडा न.८, बुढाखोला पहिरो २०६३ मा बुढा खोला देखि गोल्केझार सम्म १ कि.मि. को गोलाईमा जमिन भाँसिएको गौरागाउँका २ सय घरधुरीहरू उच्च जोखिममा रहेको । वडा न.८, मोटेना पहिरो वनघर पहिरो २०६४ असोज मा सिद्धि भान वयक को १ घर पूर्ण क्षति भएको । सिद्धि भान वयक, भीम कुँवर कैलाली जिल्ला बसाई सरेको । वडा न.८, पटकानि पहिरो २०६४ असोज गौरागाड का हिरेन्द्र कुवर र भिम कुवर को २ घर क्षति ।	हिरेन्द्र कुवर ५ वर्षपछि पुन पुरानै स्थानमा बस्न थालेको ।
पहिरो		वडा न. ९, रिठ्ठागाड पहिरो, डाडाघर पहिरो, कालेखोला पहिरो,	वडा न. ९ रिठ्ठा गाउँ पहिरो २०६३ मा पुर्ण साउदको घर भासिएको । स्थानीय ५ घरधुरी नजिकै सुरक्षित स्थानमा सरेको । रिठ्ठागाउँ का ३० घरधुरी र १ स्कुल उच्च जोखिममा रहेको वडा न. ९ डाँडाघर पहिरो २०६३, २०७२ मा अन्दाजी ५ रोपनी आवादि जग्गा क्षति र बाँसकाटिया टोलका २ घरधुरी उच्च जोखिममा रहेको । वडा न. ९ कालेखोला भुनीभिड पहिरो	

प्रकोप	साल, महिना	समुदाय, वस्ती	असर तथा प्रभावहरू (आर्थिक, सामाजिक, भौतिक, मानवीय, प्राकृतिक क्षति)	समुदायको प्रयास
		ओरालोमाडु पहिरो, काउलेगडा पहिरो, विराहा पहिरो, जीखेत पहिरो, बालढुङ्गा पहिरो, खिरेखेत पहिरो, देउल पहिरो	२०२२, २०६३ देखि हालसम्म निरन्तर पहिरो गएको । अन्दाजी ३० रोपनी खेतीयोग्य जग्गा र स्थानीय गोरेटो बाटो क्षति भएको । वडा न. ९ ओराली माडु पहिरो २०६६ मा सारडे टोलमा १ सय मिटर लम्बाईमा २ पटक भासिएको । सारडे टोलका १६ घरधुरी उच्च जोखिममा रहेको । सारडे टोलका ६ घरधुरीहरू कैलाली जिल्ला बसाइसराइ गरेको । वडा न. ९, काउलेगडा पहिरो २०६३, २०७२ मा गएको पहिरोले कर्ण आधारभूत विद्यालय उच्च जोखिममा रहेको । वडा न.९ विराहा पहिरो २०६६ मा २ वटा गोठ क्षति भएको । ढाडकाट को अन्दाजी ५० मिटर लम्बाई मा खेतीयोग्य भूभाग भाँसिएको । वडा न.९ जिखेत पहिरो (३) बाँसखेत, कालेखोला, गैरा २०७६ मा अन्दाजी २० रोपनी खेतीयोग्य र ६ रोपनी खरकट्टि क्षति भएको । बाहुन गाउँका २ घरधुरी उच्चजोखिममा रहेको । बाहुनगाउँका ३ घरधुरी कैलालि जिल्ला बसाइसराइ गरेको । वडा न. ९ बालढुङ्गा पहिरो २०६३ देखि सुख्खा पहिरोले गर्दा १५ रोपनी खेतीयोग्य जग्गा क्षति । दन्डौला, बांसगाउँका ८० घरधुरी उच्च जोखिममा रहेको । वडा न.९ खिरेखेत पहिरो २०२७ साल असोज १७ गते दिउसो ११ वजे सुख्खा पहिरो जादा अन्दाजी १७ रोपनी खेतीयोग्य जग्गा क्षति भएको । हाल छिटफुट सुख्खा पहिरो आउने गरेको वडा न.९ देउल पहिरो २०६५ मा अन्दाजी ७ रोपनी जग्गा क्षति गरेको ।	
पहिरो	२०२२, २०४२, २०६३, २०७२,	वडा न. १०, सिमाखाल पहिरो, दासवाडा पहिरो, ओदालखाल पहिरो, कोटेखेत	वडा न. १० सीमाखाल पहिरो २०७२, २०६३ स्थानीयको आबादी क्षेत्र १० रोपनी र अन्दाजी २ हेक्टर वन क्षेत्र क्षति भएको । वडा न.१० दासवाडा टोल पहिरो २०७२, २०६३, २०८१ मा अन्दाजी ५ रोपनी खेती योग्य जग्गा क्षति दासवाडा टोलका ६ घरधुरी उच्च जोखिममा रहेको । वडा न. १० ओदालखाल पहिरो	ओदालखाल पहिरो हाल पूर्ण उत्पादन भएको

प्रकोप	साल, महिना	समुदाय, वस्ती	असर तथा प्रभावहरू (आर्थिक, सामाजिक, भौतिक, मानवीय, प्राकृतिक क्षति)	समुदायको प्रयास
		पहिरो, कानाकोट पहिरो, धापडि पहिरो, अमरखेत पहिरो, पाडिखेत पहिरो, खोलिखेत पहिरो	२०२२, २०४२ अन्दाजी ३ रोपनी खेती योग्य जग्गा क्षति भएको । वडा न. १० कोटीखेत पहिरो २०२२, २०४२, २०६३, २०७२ अन्दाजी २० रोपनी क्षति भएको वडा न. १० कानाकोट पहिरो २०६३ मा अन्दाजी ५ रोपनी खेतीयोग्य जग्गा क्षति । वडा न. १० धापटीपानी पहिरो अन्दाजी १० रोपनी खेती योग्य जमिन क्षति भएको । वडा न. १० अमर खेत पहिरो २०६३ मा अन्दाजी २० रोपनी खेतीयोग्य जग्गा क्षति भएको । वडा न. १० पाडीखेत पहिरो २०६३ मा अन्दाजी १० रोपनी खेतीयोग्य जग्गा क्षति भएको । वडा न. १० खोलिखेत पहिरो स्थानीयको अन्दाजी २०६३ मा ६ रोपनी खेतीयोग्य जग्गा क्षति भएको ।	
पहिरो	१९९१, २०४२, २०६३, २०७२, २०८१	वडा न. ११, तवापडा पहिरो, झ्यालढुङगा सुख्खा पहिरो, पालेवन पहिरो, लुयाटा पहिरो, मालुझोक्ल पहिरो,	वडा न. ११ तवापडा पहिरो २०६३ सालमा खप्तड राष्ट्रिय निकुञ्जको ३ हेक्टर क्षति र स्थानीयको १० पार्थी वीड जाने जग्गा अन्दाजी एक किलोमिटर गोलाई भित्र भाँसिएको । वडा न. ११ झ्यालढुङगा सुख्खा पहिरो १९९१ देखि सुरु २०६३ मा अन्दाजी ४ हेक्टर वन क्षेत्र क्षति । २०८१ भाद्र देखि सुख्खा पहिरो बढ्दै गएको । वडा न. ११ पालेवन पहिरो २०४२ सालदेखि सामान्य रुपमा सुरु भएको पालेवन पहिरो २०६३ सालदेखि अन्दाजी १५ रोपनी पाखो जग्गा क्षति भएको । वडा न. ११ लुयाटा पहिरो २०६३ र २०७२ मा अन्दाजी १५ रोपनी आवधिक क्षेत्र क्षति भएको वडा न. ११ मालु झोक्ल पहिरो २०६३ सालमा अन्दाजी २५ रोपनी खेती योग्य जमिन क्षति । वडा न. ११ घाँसेमेलो पहिरो	घाँसे मेलो पहिरोमा हाल पुन उत्पादन भएको ।

प्रकोप	साल, महिना	समुदाय, वस्ती	असर तथा प्रभावहरू (आर्थिक, सामाजिक, भौतिक, मानवीय, प्राकृतिक क्षति)	समुदायको प्रयास
			२०६३ मा प्रेम रावल बेपत्ता निज प्रेम राउलको ७ वटा बाखा, २ वटा गोरु, ४ वटा गाई मरेका ।	
पहिरो	१९९१, २०६३ भाद्र १०,	वडा न.१२, उडालढुंगा पहिरो, खोचापहिरो, जुहारपहिरो, गुनेखोला पहिरो, सल्लेगिर पहिरो, ठूलागौरा सिमेलीपहिरो, छाप्रेमाझ भेरा पहिरो, थपराडि फाडिल्ला पहिरो, रिक्काड बिचकोट पहिरो, गमरसिडे भगाडकाटे पुत्रु पहिरो, जुगेपानी भेरासैन पहिरो, भजालगाउने खलिखेत पहिरो, तालावगर पहिरो	वडा १२, उडालढुंगा पहिरो २०६३ सालमा अन्दाजी १ सय ५० रोपनी आवादी क्षेत्र क्षति गरेको। ५ जगाको मृत्यु, १० घरधुरि पूर्ण क्षति, सल्लेकोट मध्यवर्ति वनको ६ हेक्टर वनक्षेत्र क्षति । स्थानीय ९२ घरधुरी उच्चजोखिममा रहेको । वडा न.१२, खोचा पहिरो २०६३ देखि हालसम्म ५० रोपनी आवादी जग्गा २४ हेक्टर वनक्षेत्र क्षति गरेको । रंगा कुमारी रावत को मृत्यु, स्थानीय का २५ बाखा, २ भैसि, ६ गोरु मरेको स्थानीय २ जगा भाईते । जुहार पहिरो- २०६३ भाद्र १० मा ४ सय रोपनी आवादि जग्गा क्षति । निजि वनक्षेत्र ३ हेक्टर क्षति । स्थानीय ७ जनाको मृत्यु भएको । ५ जना बेपत्ता । १ सय वटा नौमुठे गाई, बाक्रा १ सय २५ वटा, भैसि १८ मरेको । गुनेखोला पहिरो- २०६३ भाद्र १० देखि जुहारकुटेखा मध्यवर्ति वन ५ हे. क्षति । गटश्रो आइलिघाट जलबिद्युत पूर्णक्षति । बोधारे सिचाई सहित ५ वटा क्षति । सल्लेगिर पहिरो- २०६३ सालमा अन्दाजी ९० रोपनी खेतीयोग्य जग्गा २३ हेक्टर वनक्षेत्र क्षति । ठूलागौरा सिमेलीपहिरो- २०६३ मा सिमेलि देखि तालगाड सम्म ८ सय रोपनी क्षति, स्थानीय ४१ गोठ क्षति, ३ सय मरेका । छाप्रेमाझ भेरा पहिरो - २०६३ मा ४ सय रोपनी जग्गा क्षति, धान २ कोदो वाली पुर्णक्षति । थपराडि फाडिल्ला पहिरो- १९९१, २०६३ लगातार ९ सय रोपनी क्षति । रिक्काड बिचकोट पहिरो- १९९१, २०६३ मा ३ सय रोपनी जग्गा क्षति, ३ हे. निजि वन क्षति । गमरसिडे भगाडकाटे पुत्रु पहिरो- २०६३ मा २ सय रोपनी क्षति, ५ हे. निजिवन क्षति । जुगेपानी भेरासैन पहिरो - २०६३ मा १ सय रोपनी क्षति । धजालगाउने खलिखेत पहिरो- २०६३ मा ६ सय रोपनी क्षति । तालावगर पहिरो- २०६३ मा समजीघाट जलबिद्युत को नहर क्षति, २ वटा बाख मरेका ।	खोचा पहिरो- मृतक रंगा कुमारी रावत को परिवारलाई जि.प्रशासन कार्यालय बाट क्रियाखर्च सहयोग । ठूलागौरा सिमेलीपहिरो पिडित घरपरिवार लाई रडक्रस बाट राहत सहयोग ।

प्रकोप	साल, महिना	समुदाय, वस्ती	असर तथा प्रभावहरू (आर्थिक, सामाजिक, भौतिक, मानवीय, प्राकृतिक क्षति)	समुदायको प्रयास
पहिरो	२०५८, २०६३, २०८१	वडा नं. १३	<p>वडा नं १३ मौडाली ओला पहिरो (५ वटा) २०६३ मा भगवती प्रावि पूर्ण क्षति अन्दाजी १२०० रोपनी आवादी र सार्वजनिक क्षेत्र क्षति गरेको । अन्दाजी २ हेक्टर वन क्षेत्र क्षति गरेको । ओलागाउँका ३२ घरधुरी र ठाडागडा गाउँका १५ घरधुरी उच्च जोखिममा रहेको</p> <p>वडा नं.१३ धारकामेला पहिरो २०८१ श्रावण मा १ पानीघट्ट क्षति गरेको ।</p> <p>वडा नं. १३ धारेखेत पहिरो २०६३ मा २ वटा खानेपानीको मुहान र अन्दाजी ६ सय रोपनी खेतीयोग्य जग्गा क्षति गरेको ।</p> <p>वडा नं. १३ जाजर पहिरो २०६३ मा सामुदायिक वन को अन्दाजी ५ हेक्टर क्षेत्र क्षति गरेको ।</p> <p>वडा नं. १३ कुमाली पहिरो २०५८ मा अन्दाजी २ सय रोपनी आवादी र वन क्षेत्र क्षति गरेको । बटालीगाउँका १ सय ४० घरधुरी उच्च जोखिममा रहेको ।</p> <p>वडा नं.१३, धिरेचौका पहिरो २०६३, २०७९ मा अन्दाजि ३ हेक्टर वनक्षेत्र क्षति गरेको । कुवाटोल का १२ घरधुरि उच्चजोखिममा रहेको ।</p>	गौडाली पहिरो भगवति प्रावि स्थानान्तर को लागि शिक्षा मन्त्रालय, शिक्षा विभाग को नेतृत्वमा PEACEWIN, रास्ट्रपति सुधार कार्यक्रम, RRN, को सहयोगमा स्थानान्तर गरिएको ।
पहिरो	२०२२, २०४२, २०३२, २०६३, २०६६, २०६८, २०७६, २०८१	वडा नं १४ , जाजरखेत पहिरो, घरडे पहिरो, डाङगडा पहिरो, लिडेमेला पहिरो, रातचाउड पहिरो, माझगाउँ, माडु, आमरुख पहिरो, आठी खेत पहिरो, पहिचाड पहिरो,	<p>वडा नं. १४ जाजरखेत पहिरो २०६६ असोज २० गते देखि हालसम्म स्थानीयको अन्दाजी २ सय रोपनी उत्पादनशील खेतीयोग्य जग्गा बगरमा परिणत भएको ।</p> <p>वडा नं.१४ घरडे पहिरो २०३२ सालदेखि खेती योग्य जग्गा क्षति गरेको हालसम्म अन्दाजी ९० रोपनी जति बगरमा परिणत भएको । भासुवन गाउँका ३ घरधुरी कैलाली जिल्लामा बसाई सराई गरेको ।</p> <p>वडा नं.१४, डाङगडा पहिरो २०७६ सालदेखि हरेक वर्ष आएको पहिरोले अन्दाजी २ सय ५० रोपनी क्षति । भासुवन गाउँका ३१ घरधुरी लगायत छिमेकी समुदायका ९ घरधुरी गरी जम्मा ४० घरधुरी कैलाली बसाईसराई गरेका ।</p>	जाजरखेत पहिरो नियन्त्रण को लागि भूमि तथा जलाधार संरक्षण कार्यालय धनगढी बाट रु १० लाख बराबरको तारजाली तटबन्ध सहयोग भएको । कालढुङ्गा पहिरो ले क्षति भएका भासुवन गाउमा विभिन्न संघ संस्था र सरकारी निकायबाट

प्रकोप	साल, महिना	समुदाय, वस्ती	असर तथा प्रभावहरू (आर्थिक, सामाजिक, भौतिक, मानवीय, प्राकृतिक क्षति)	समुदायको प्रयास
		औलटोल पहिरो, काटेतोला पहिरो, पालेसाल पडागाडे पहिरो, मुसेखोला पहिरो, सेलिबिन्द्रा कोल पहिरो, पिपलारुख पहिरो, कालढुङ्गा पहिरो, पानीधारा पहिरो, गडयान सिमखेत पहिरो, कुमाउडा पहिरो, भरारीखेत पहिरो,	<p>वडा न १४ लिडेमेला पहिरो २०३२ साल मा स्थानीयको निजी चरिचरण जग्गा अन्दाजी ४० रोपनी क्षति</p> <p>वडा न १४ रातचाउड पहिरो २०६६ सालदेखि हालसम्म अन्दाजी ३० रोपनी खेतीयोग्य जमिन क्षति भएको</p> <p>वडा न.१४ माझगाउँ, माडु, आमरुख पहिरो २०२२ सालदेखि हरेक वर्ष माझगाउँ मष्टादेव मन्दिरको १० रोपनी जग्गा क्षति गरेको साथै स्थानीयको अन्दाजी २० रोपनी जग्गा कटान गरेको र माझगाउँ, माडु, आमरुख, खड्कावाडा गाउँहरू उच्चजोखिममा रहेको ।</p> <p>वडा न.१४, आठी खेत पहिरो २०६६ सालदेखि जग्गा भासिएको २ घरधुरी उच्च जोखिममा रहेको ।</p> <p>वडा न.१४ पहिचाड पहिरो २०६३ सालदेखि जमिन भाँसिएको ११ वटा गोठहरू उच्च जोखिममा रहेको</p> <p>वडा न.१४, औलटोल पहिरो २०८१ साल भाद्र १८ गते को पहिरोले ईश्वरा थापाको घर उच्च जोखिममा रहेको ।</p> <p>वडा न. १४, काटेतोला पहिरो २०६६ सालको वर्षाको कारणले आएको पहिरोले अन्दाजी ३० रोपनी खेतीयोग्य जग्गा क्षति भएको ।</p> <p>वडा न.१४ पालेसाल पडागाडे पहिरो पालेसाल सावउस को अन्दाजी १५ हेक्टर वन क्षेत्र क्षति भएको ।</p> <p>वडा न.१४, मुसेखोला पहिरो २०४२ सालदेखि जमिन भासिन थालेको अन्दाजी १० रोपनी क्षेत्र भासिएको</p> <p>वडा न.१४ सेलिबिन्द्रा कोल पहिरो २०६३ मा बैचडा टोलका ९१ घरधुरी उच्च जोखिममा रहेका स्थानीयको १५ रोपनी खेतीयोग्य जग्गा क्षति भएको ।</p> <p>वडा न.१४, पिपलारुख पहिरो २०६६ सालदेखि हालसम्म आमरुख को अन्दाजी ४४ रोपनी जग्गा क्षति भएको</p> <p>वडा न. १४, कालढुङ्गा पहिरो</p>	राहत सहयोग प्रदान गरेको ।

प्रकोप	साल, महिना	समुदाय, वस्ती	असर तथा प्रभावहरू (आर्थिक, सामाजिक, भौतिक, मानवीय, प्राकृतिक क्षति)	समुदायको प्रयास
			<p>२०६६ असोज २० गते दशैंको दिन भासुवन का १ घरका १० जनाको मृत्यु भएको । गाई, भैँसि, खाद्यान्न, गरगहना, लत्ताकपडा सम्पूर्ण क्षति भएको । अन्दाजी १० रोपनी आवादि जग्गा क्षति गरेको ।</p> <p>वडा न. १४ पानीधारा पहिरो</p> <p>२०६६ साल देखि पहिरो गएको हाल सम्म अन्दाजी ११ रोपनी खेती योग्य जग्गा क्षति ।</p> <p>वडा न १४ गड्यान सिमखेत पहिरो</p> <p>२०६६ सालदेखि पहिरो गएको । हालसम्म अन्दाजी १० रोपनी जग्गा क्षति भएको र १० रोपनी केरा खेती उच्च जोखिममा रहेको</p> <p>वडा न. १४ कुमाउडा पहिरो</p> <p>२०६३ सालदेखि हालसम्म ११ रोपनी खेतीयोग्य जग्गा क्षति</p> <p>वडा न.१४ भरारीखेत पहिरो</p> <p>२०६३ सालदेखि हालसम्म अन्दाजी १२ रोपनी खेतीयोग्य जग्गा क्षति</p>	
वन्यजन्तु आतंक	२०३३, २०४१, २०४२, २०४७, २०५०, २०५४, २०६२, २०६३, २०६४, २०६६, २०७०, २०७१,	साँफेवगर नगरपालिका का सबै समुदायहरू	<p>वडा न. १,</p> <p>२०६३ मा प्रकाश ठकुल्ला बनेल को आक्रमणले घाइते । डाडासुगाडा गाउका १ घरधुरी पिपलरुख गाउमा बसाईसरेको ।</p> <p>वडा न. २,</p> <p>२०६२ फागुन मा बनेल को आक्रमण बाट जगत बहादुर कुँवर र भिष्मराज उपाध्याय, कमला बिक. घाईते । २०६५ सालमा भालु को आक्रमणले सिन्तुरी उपाध्याय बदेन ले कमला बिक. घाईते । २०७६ असार मा झगले गाउ का सुरत बहादुर कुँवर, वसन्ति बिक, मथुरा बिक, मनसरा तिरुवा लाई बनेल र सोहि माहिना मा झकाले गाऊ कि कला सुनार लाई स्यालको टोकेर घाईते ।</p> <p>वडा न. ३</p> <p>२०४१ सालमा बाघको आक्रमणले लक्ष बुढा, दानसिंह रावत घाइते । २०५० सालमा बदेन को आक्रमणले शेरबहादुर कुँवरको श्रीमती घाइते । २०६४ साल बाँदरको आक्रमणले टोपराज कुवर घाईते । २०६६ साल बदेनको आक्रमणले ईश्वर तिवारी को बजै घाइते ।</p> <p>वडा न.५,</p> <p>२०७३ माघ मा भालुको आक्रमणले धनबहादुर ठकुल्ला को श्रीमती घाइते । २०७६ जेठ मा बाघ को आक्रमणले जोगिरी चाडको छोरीको मृत्यु ।</p>	घाईतेहरूले आफनै खर्चले गाउघर र वयलडाडा अस्पतालमा स्वास्थ्य उपचार गरेको, जगत कुवर स्थानिय स्वास्थ्य चौकि र भिस्मराज ले काठमाण्डौ मा निजि खर्च ले उपचार गरेको । अन्यको उपचार स्थानीय स्वास्थ्य चौकि मा भएको ।

प्रकोप	साल, महिना	समुदाय, वस्ती	असर तथा प्रभावहरू (आर्थिक, सामाजिक, भौतिक, मानवीय, प्राकृतिक क्षति)	समुदायको प्रयास
	२०७६, २०७७, २०७८, २०७९, २०८०		<p>वडा न.७ २०४७ सालमा चितुवा ले जोगी सिंह कुमाल को ९ वर्षीया छोरा घरबाट लिएर मृत्यु । २०७१ सालमा बन्देलको आक्रमणले डोडरगाउँका राम बहादुर कडायत को मृत्यु । २०७६ सालमा चितुवाको आक्रमणले नानासिम का भुपेन्द्र कुमाल को छोरा को मृत्यु । २०७८ सालमा ककडसाँद कि ६० वर्षीया खडकेनी बजै घाइते ।</p> <p>वडा न.९, २०४६, २०५१, २०६८ मा बदेल को ३ पटक आक्रमणले सुरत बहादुर को कुँवर घाइते, २०६५ मा मोती कुँवर घाइते । भालु को आक्रमण ले २०६४ मा चन्द्रमान थापा, २०६९ मा सन्यासी कुवर, कोर २०७२ मा कालु सिंह थापा, २०७४ मा अमृता देवी कुँवर घाइते, २०७७ मा विरुदेवी कुँवर घाइते अपाङ्ग भएको ।</p> <p>वडा न१०. भालुको आक्रमणले २०६३ मा गोलुकाँडा का बम बहादुर शाह घाइते । २०६३ मा बदेल को आक्रमणले गलुकाँडा का भक्त शाह, २०६६ मा चुल्हे का विर्केसे भुल घाइते । २०६४ मा भालुको आक्रमणले पदाडा का शतानन्द भण्डारीको आमा, २०७२ मा चेतराज जोशी को आमा, २०७८ मा संग्रामतोलि का गोपाल खड्का, २०६६ मा कोटवाडा कि जमुना भुल, २०६६ श्रावण मा चारुदेवी खडका, २०५१ वैशाख मा कोटवाडा कि कोट्टि विक घाइते भएको ।</p> <p>वडा न११. २०८१ माघ ७ गते बदेल को आक्रमणले सुस्मिता धामी घाइते ।</p> <p>वडा न १२ . २०७० जेठ महिना मा प्रेम रावल को अनुहारमा आक्रमण, २०७० सालमा मनदेवी कडायत को टाउकोमा, २०७५ भाद्र महिनामा भिकारी रावल, २०७९ असोज महिनामा प्रेमे कडायत भालुको आक्रमणले घाइते । २०८१ पुष महिनामा महेश कडायत बदेल को आक्रमणले घाइते ।</p> <p>वडा न१३. २०८१ साल पौष १५ गते अनन्त बटाला अनुहार र हातमा भालुले आक्रमण गरेको । हालसम्म भालुको आक्रमणले स्थानीय १ सय ५० जना भन्दा बढी घाइते जिवित रहेको । बदेलको आक्रमणले १७ जना र रातो पाटेबाघको आक्रमणले ५ जना घाइते भएको ।</p>	<p>वडा न. ५ जोगिरि चाड को छोरि को कृयाखर्च वाफत वन कार्यालयबाट सहयोग ।</p> <p>वडा न.१२ का सबै घाइतेहरूको वयलपाटा अस्पतालमा उपचार भएको साथै मनदेवी कडायत को उपचार भारतमा भैरहेको ।</p> <p>वडा न.१३ का सम्पुर्ण घाइतेहरूको उपचार गाऊघर र वयलपाटा अस्पतालमा उपचार भएको ।</p>

प्रकोप	साल, महिना	समुदाय, वस्ती	असर तथा प्रभावहरू (आर्थिक, सामाजिक, भौतिक, मानवीय, प्राकृतिक क्षति)	समुदायको प्रयास
			<p>वडा न१४ . २०३३ भाद्र महिनामा भालुको आक्रमणले नटे जैसीको मृत्यु । २०६८ पौष १५ गते भालुको आक्रमणले सन्जु थापाको आमा घाइते हालको अवस्था असामान्य । २०६९ मा भालुको आक्रमणले नौले ढोली को श्रीमती घाइते । २०४२ मा भालु ले गानु खड्का घाइते । २०५४ मा भालु ले बिर्खे आउजी घाइते । २०७६ मा बदेले ले कलु विक घाइते । २०७६ मा बदेले ले धौर आउजी , किडे साउद, सांग्रे ढोलि घाइते । वडा न१४ मा हरेक वर्ष भालु र बदेलेको आक्रमणले ३ देखि ४ जना घाइते हुने गरेको ।.</p> <p>स्थानीय स्तरमा दुम्सी ले आलु, पिडालु, मकै, तरुल, खर्सानी, तरकारि, गहु । ब्वासो ले गाई, भैसि, बाखा । मृग ले गहु, मास, खेतिपाति । बदेले ले धान, गहु, कोदो, तरकारि, भटमास क्षति । बादर ले मकै, गहु, तरकारि, फलफूल, धान र घरभित्र को खाद्यान्न र अन्य सामाग्रिहरू क्षति । भालु र बाघले चौपाय र मानवीय क्षति गर्ने गरेको स्यालले कुखुरा, मकै । बादरले मकै र घरभित्र को खाद्यान्नहरू क्षति गर्ने गरेको ।</p>	
आगलागी	२०४८ बैशाख	वडा न.८ कागुनामुरि गाउ	<p>वडा न.८ को सरानि सावउस मा लागेको आगोले कागुनामुरि गाउका शम्भु कुवर को १ घर भिम बहादुर कुवरको २ गोरु जलेर क्षति</p>	
असिना	हरेक वर्ष	सबै समुदाय	स्थानीय स्तरमा कोदो, गहुँ, मकै आलु, क्षति हुने गरेको ।	
खडेरी	२०१८, २०२७, २०२८, २०३६, २०४२, २०७१	सबै समुदाय	<p>स्थानीय समुदाय र वन क्षेत्रका डाले घाँस, आवादी क्षेत्रका फलफूल र तरकारी सुकेको, पानीका मुहान सुकेको । गहुँ वाली नष्ट भएको । भोकमरी परेको । २०७१ मा धानखेति सुकेको । बिष्ट बाडा का १० घरधुरी २००२ सालमा कैलाली बसाई सराई गरेको । बाँझगडा का ९ घरधुरी कैलाली र कन्चनपुर बसाई सराई गरेको</p>	भोकमरको कारण कन्दमुल, सिस्नुको जरा, हलहलेको जरा, साग, निउरो, बाँको, तितेसाग, खाएको । घरमा भएका गरगहना, भाडाकुडा र

प्रकोप	साल, महिना	समुदाय, वस्ती	असर तथा प्रभावहरू (आर्थिक, सामाजिक, भौतिक, मानवीय, प्राकृतिक क्षति)	समुदायको प्रयास
			माथिल्लो वस्तिका समुदायहरू खोला तथा नदि किनारामा बसाई सरेको ।	चौपायहरू बेचेको । सुर्खेत, दिपायल देखि उसिनिएको चामल र रातो मकै ल्याएको ।
चट्याड	२०२५, २०३६, २०४२, २०४५, २०४६, २०५०, २०६६, २०६७, २०७५, २०७६, २०८०	वडा न.१, भुरिगाउ (पाल्लेवन साबउस) वडा न.२, गोयलापानी, कालाआम वडा नं.३- ढोकदिनाडाडा वडा न.४, भन्डारिगाऊ, वडा न.१०, बलेमाण्डौ, ठाडागडो वडा न.१२, वर्माली, वडा न.१३, तोली,	वडा न.१, २०७५ भुरिगाउ (पाल्लेवन साबउस) बिरे भुल को १ हल गोरु, १ गाई, १ बाख्रा मरेको । वडा न. २, २०३६ साल गोयलापानी मा मन्दिर दमाई घाईते । २०४५ साल कालाआम गाऊका बदेउ लुहार को मृत्यु र मादन कुँवर, लक्ष्मन कुँवर, नर कुँवर लगायत ४ जना घाईते । वडा नं.३, २०७३ चैत्र मा ढोकदिनाडाडा- स्वास्थ्य चौकि को विद्युत वाईरिड क्षति भएको । वडा न. ४, २०८० साल भन्डारि गाऊ मा १ गोरु र लाखेतोला गाऊमा ३ गोरु मरेका । वडा नं.७ २०४६ असोज चिउरीनाउ मा खम्ब वयक सहित २ जनाको मृत्यु भएको । परालमाछ जलेर नष्ट भएको । वडा न. ९, २०५८ चौरपिपलमा विक्रम साउद को आमा घाइते, निजको दिदी मृत्यु भएको । २०६६ मा गेरुखाना का चेत कुँवरको आमाको मृत्यु, २०५१ मा दुनदौला का पापे दमाईको श्रीमती घाइते निजको घर क्षति र १ गाई, १ गोरु र १ भैसि मरेका । वडा न.१० २०२५ ठाडागडो मा लक्ष्मण खड्काको आमा र बहादुर सिंह वड को आमा घाइते । २०५० बलेमाण्डौ मा झङ्कर महत्ता, प्रेम सिंह महत्ता घाइते वडा न. ११, २०७७ भाद्र मा धामीगाउँ का विदर बोहराको मृत्यु । २०६६ मा दासवाडा का महेन्द्र दास को १ भैसी र २ गाई मरेको ।	चौपायहरू जमिनमा खाडल खनेर माटोमुनी गाडेको, वडा न.११ का विदर बोहरा लाई वडा कार्यालयबाट रु १० हजार नगरपालिकाबाट रु २५ हजार र जिल्ला प्रशासन कार्यालय अछामबाट १ लाख क्रियाखर्च बाफत नगद राहत सहयोग ।

प्रकोप	साल, महिना	समुदाय, वस्ती	असर तथा प्रभावहरू (आर्थिक, सामाजिक, भौतिक, मानवीय, प्राकृतिक क्षति)	समुदायको प्रयास
			<p>२०७१ मा पाल्त का भीम खाती घाइते र ७ वटा बाखा मरेको</p> <p>वडा नम्बर १२ बर्माली</p> <p>२०७६ सालमा वडा कार्यालय नजिक बर्माली मेलको रूखमा चट्याङ पर्दा वडा कार्यालय को बत्ती, कम्प्युटर, २ वटा ल्यापटप र दिवाल क्षति भएको</p> <p>वडा न.१३</p> <p>२०४२ साल तोलि मा चट्याङ पर्दा धौलीदेवी रावत घाइते ।</p> <p>२०६७ साल भम्क मा खन्टे विष्टको छोरा को मृत्यु । २०७८ साल बाहुनगाऊ मा स्थानीय ६ जना घाइते ।</p>	
मानव रोग	२०७२, २०७५		<p>स्थानीय स्तरमा आँउ, झाडापखाला, निमोनिया, टाईफाईड, रुघाखोकि ले बालबालिका, वृद्धावृद्धि तथा विपन्न घरधुरीका परिवार सदस्यहरू अधिकतम प्रभावित हुने गरेको ।</p> <p>२०७२ सालमा वडा न. १ को दहखेत गाउमा झाडापखाला महामारी को रुपमा देखा परेको भएतापनि कुनै मानवीय क्षति नभएको ।</p> <p>२०७५ साल देखि कोरोना को प्रभाव परेको ।</p>	<p>स्थानीय स्वास्थ्य चौकी र स्थानीय जटिवुटिको प्रयोग गरि उपचार गर्ने गरेका ।</p> <p>२०७५ साल को कोरोनामहामारी स्थानीय को आफ्नै खर्चले उपचार पछी सामान्य अवस्थामा फर्केको</p>
पशु रोग	हरेक वर्ष	सबै वडा तथा समुदायहरू	<p>बाखा, गाई, गोरु र भैँसी मा - भ्यागुते, चरचरे, खोरेत, एन्थेरक्स, पी.पी.आर, एन यूरिया, डर्माटाइटिस, डायरिया, पाइरेक्सिसिया, एनोरेक्सिस, एल एफ, राउन्डओम, टेपओम, महोस्ट, टिक्स, लाइस, सर्भिसाइटिस, भेट्राइटिस, पायोमेट्रा, स्वइन फिबर, रेविज, नाम्ले, माटे, जुका, छेरौंटे, साउने ज्वरो, जुम्ना, उपियाँ, किर्ना, लुतो, थुनेलो, खोरेत, मुखपाक्ने, पोकालाग्ने, ज्वरो, लुतो चर्चर, ख्यारख्यारे रोग ।</p> <p>कुखुरामा -क्सीडिपेसिस, कोराइजा गम्बरो, सि आर डी, सल्मोनेलासिस, रानिखेत, फवल पक्स, हवाइडाइरिया, मेरेक्स, जुका, गम्बोरो, रानी खेत ।</p> <p>बर्षेनी १० देखि १५ वटा चौपायहरू मर्ने गरेको ।</p> <p>२०७९ फागुण महिना देखि गाई, गोरु मा लम्फी स्किन रोग देखा परेको र स्थानीय स्तरमा गाई, गोरु प्रभावित ।</p>	<p>प्राविधिकको सहयोग र स्थानीय जडिवुटिको प्रयोग गर्ने गरेको ।</p> <p>मेरेका भेडा, बाखा, भैँसीहरू स्थानीयहरूले जमिनमुनी गाडेका ।</p>

प्रकोप	साल, महिना	समुदाय, वस्ती	असर तथा प्रभावहरू (आर्थिक, सामाजिक, भौतिक, मानवीय, प्राकृतिक क्षति)	समुदायको प्रयास
कृषि रोग	हरेक वर्ष	हरेक वर्ष	सलह किरा ले अन्नवाली, बोटविरुवा नष्ट गरेको । गहुँमा ढुसी, लिसो, कुकाहा, सिन्दुरे, डरुवा । मकैमा गुवे, कालिपोके, खुम्ले, रातो कमिला, ढुसी । कोदोमा खुम्ले र गभारो, वालामरुवा । धानमा माद, कुकाहा, पोथिया, डढुवा, बेरुवा, गुवे । आलुमा रातो कमिला, सेतो कमिला, डरुवा, खुम्ले । सिमिमा पोका र रातो कमिला । तोरी मा लाही किरा लाग्ने गरेको, केरा खेतीमा गवारो, खोइरो लाग्ने गरेको, २०११, २०२५, २०२६, २०७७ सालमा सलह किराले वाली र फलफूल नष्ट गरेको ।	केहि घरधुरीले कृषि प्राविधिकको सल्लाह लिने गरेको, साफेवगर बजार क्षेत्र नजिकका कृषक हरू आधुनिक तथा व्यवसायिक तरकारी खेती तर्फ उन्मुख भएको । अधिकतम बिषादीको प्रयोग हुने गरेको,
हावाहुरी	हरेक वर्ष	सबै वडा तथा समुदायहरू	स्थानीय स्तरका गरिव तथा दलित घरधुरी का घर का छानाहरू क्षति हुने गरेको ।	स्थानियहरूले स्वतस्फुर्त आआफ्नो घर, गोठहरू मर्मत सम्भार गर्ने गरेको
हिमपात		वडा न. ११, १२ र १४	बेमौसमि हिमपातले मानवीय जनजीवन मा असहजता भएको , स्थानीय गोरेटोबाटो साथै कच्ची सडक अवरुद्ध हुने गरेको । वडा न.११, १२ र १४ नम्बर वडाहरू बढी प्रभावित हुने गरको,	सामाजिक सहयोग आदानप्रदान
तुषारो	हरेक वर्ष	वडा न. १, २, ३, ४, ५, ६, ७, ८, १० र १३	वडा न. १, २, ३, ४, ५, ६, ७, ८, १० र १३ को खोला किनारको वस्तीका अन्नवाली, तरकारी नोक्सान हुने गरेको,	
मिचाहा प्रजाती		सबै वडा तथा समुदायहरू	वन क्षेत्रमा वनमारा, टिमुरे, कुरी, गन्धआउने	स्थानीय स्तर मा रैथाने झार तितेपाती लाई मिचाहा प्रजाती को रूपमा लिन थालेको,

तालिका नं. १२ : साँफिवगर नगरपालिकाभित्र रहेका पहिरो र अवस्थिति

बडा नं.	पहिरोहरू
१	हुर्केटागा पहिरो, गडि पहिरो, बुढिखोला पहिरो, देउराले पहिरो ।
२	हुर्केटागा पहिरो, बडाखेत पहिरो ।
३	जिमासि पहिरो, रसकाडा पहिरो, गौथलिपडा पहिरो ।
४	धामितोला पहिरो, छरिखोला पहिरो, मेलेखेति पहिरो ।
५	काहाडा पहिरो, खार पहिरो, टोप्रे पहिरो, हलेदु पहिरो, तिलताना पहिरो ।
६	बास्तोला टोल पहिरो ।
७	मेलसैन पहिरो, छहरेखेत पहिरो, ठाडोसिम पहिरो ।
८	बुढाखोला गोल्केझार पहिरो, मोटेना पहिरो, पटकानि पहिरो ।
९	रिठ्ठागाउ पहिरो, डाडाघर पहिरो, कालेखोला पहिरो, ओरालिमाडु पहिरो, काउलेगडा पहिरो, बिराहा पहिरो, बुढिखेत पहिरो, बालढुंगा पहिरो, खिरेखेत पहिरो, देउल पहिरो
१०	सिमाखाल पहिरो, दासबाडा पहिरो, ओदालखाल पहिरो, कोटेखेत पहिरो, कानाखेत पहिरो, पाडिखेत पहिरो, धायडिपानी पहिरो, खोलिखेत पहिरो, अमरखेत पहिरो ।
११	तवापड पहिरो, झालढुंगा पहिरो, लुयाटा पहिरो, मालुझोक्कल पहिरो, टुडिखोला पहिरो, घासेमेलो पहिरो ।
१२	उडालढुंगा पहिरो, खोचापहिरो, जुहारपहिरो, गुनेखोला पहिरो, सल्लेगिर पहिरो, ठूलागैरा सिमेलीपहिरो, छाप्रेमाझ भेरा पहिरो, थपराडि फाडिल्ला पहिरो, रिक्काड बिचकोट पहिरो, गमरसिडे भगाडकाटे पुत्रु पहिरो, जुगेपानी भेरासैन पहिरो, भजालगाउने खलिखेत पहिरो, तालावगर पहिरो
१३	ओला पहिरो, धारका मेला पहिरो, धारेखेत पहिरो, जाजर पहिरो, कुमालि पहिरो, धिरेचौका पहिरो ।
१४	जाजरखेत पहिरो, घरडे पहिरो, डाङगडा पहिरो, लिडेमेला पहिरो, रातचाउड पहिरो, माझगाउ पहिरो, आठिखेत पहिरो, पहिचाड पहिरो, औलटोल पहिरो, काटेतोला पहिरो, पालेसाल पहिरो, मुसेखोला पहिरो, सेलिबिन्द्राकोल पहिरो, पिपलारुख पहिरो, कालढुंगा पहिरो, पानीधारा पहिरो, गड्यान सिमखेत पहिरो, कुमाउडा पहिरो, भरारिखेत पहिरो

तालिका नं. १३ : साँफेबगर नगरपालिकाभित्र रहेका टोल तथा वस्ती हरुको विवरण

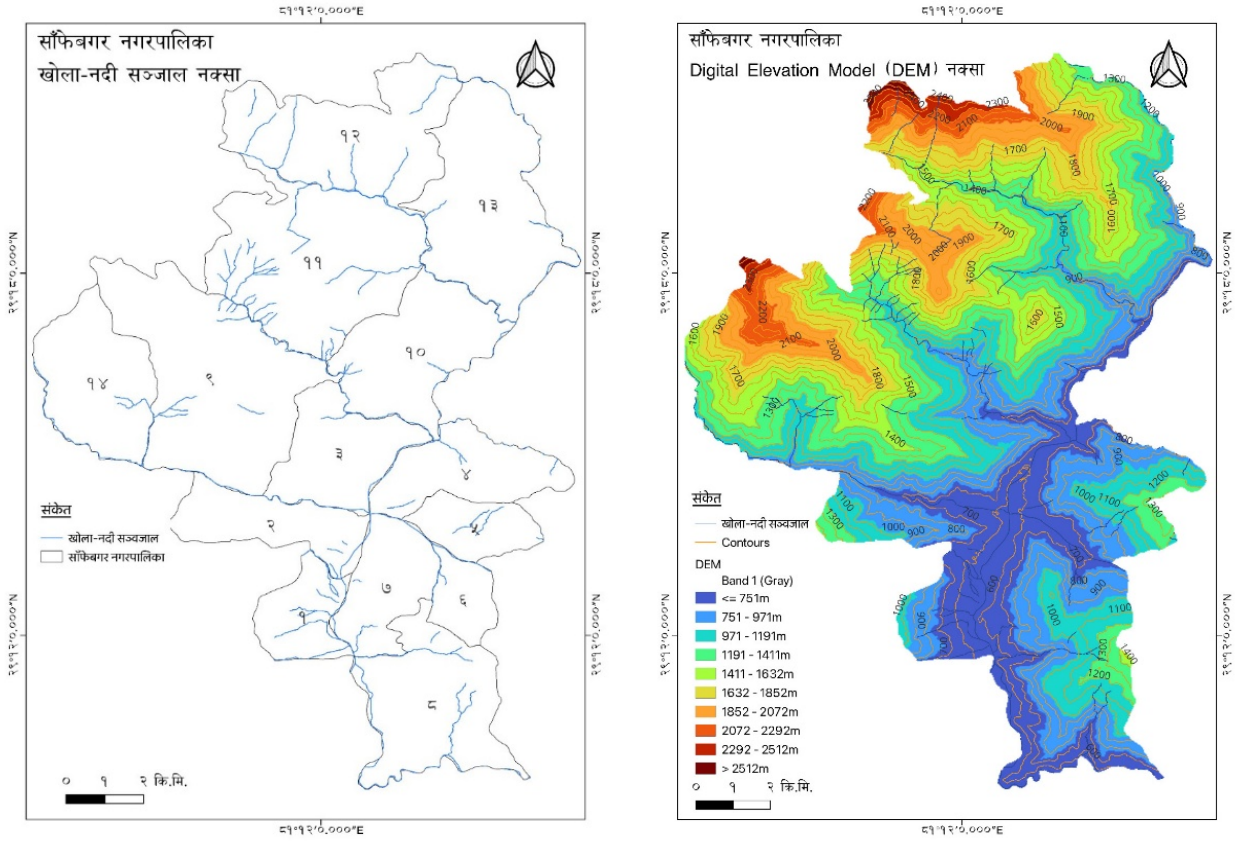
वडा नं.	कम जोखिम मा रहेका समुदायहरु (संकटासन्नता १)	घरधुरी संख्या	मध्य जोखिम मा रहेका समुदायहरु (संकटासन्नता २)	घरधुरी संख्या	उच्च जोखिम मा रहेका समुदायहरु (संकटासन्नता ३)	घरधुरी संख्या
१	बैजनाथ (बोहरावाडा, वैनाथ)	७१	गौरादेवी (डाडासुगडा, ठिगालगाऊ, कुपसैन)	५२	कालिमाटि (सिमलरुख, पिपलरुख, गैरागाऊ) (१००) कालिका दहखेत, भुरिगाऊ (५२)	१५२
२	नुवागाऊ, धामिगाऊ (३०)	३०	स्वॉरटोल (४५), झकाले, कुँवरटोल (५६), देवीरुख, क्रितीखाम, गोयलपानी (७९)	१८०	बागभिडि, पिपलतोला (७२), लोलीटाके, गानेगाऊ, टाके (५६), डाडाओखल, पचाडे (२४)	१५२
३	दयगडा, खानीखोला, भाझरुम्टा, पधेरीखोला (४५), हाडासैन, केलागाऊ, सिमलरुख, कडारीवाडा, चत्रुसाल (१११)	१५६	वरपिपल, रसकाडा, सुगरखाल, पुडेसैन (९४), गैरासाल, बाजागडा, सुनारवाडा (७९),	१७३	डिक्रनी, चाउर, बिनायक, टोटासाल (९१), गोटीपाटा, चाफातोला, नौलाकोट, साफे (८८)	१७९
४	भण्डारीगाऊ, ऐथान, बसेना (८८), मुवासैन टोल, भाटवाडा (६३)	१५१	पाइडीटोल, खत्रीवाडा, भुलवाडा (६२), त्रिपुरा, गंगापुर, गोलीगाऊ (९१) कोलगडा, रातीमाटे, गैरीगडा (१४५)	२९८	गैराखालसैन (१२१), डाडाखालसैन, लाखेतोला, पुलबजार, सितलपानी (८८), जनकल्याण, झोलुडे पुलबजार, टमाटावाडा (९७), मात्री, जयकोट (५६)	३६२
५	मुना (२६)	२६	लेसार, तुलपानी, छडा, पटकानी (५६), दहपाटा, ओडवाडा, साजेगडा (४६), छत्रा (७८)	१८०	छपाते, आटा, खोकेला, भुतेनीतोला, छिपेखोला (७६),	७६
६	नदुकाना (३०), बडाकोट (२९)	५९	रिठ्ठागाऊ (२१), बस्तोला (२३)	४४	रानीसेरा (२५), कालाआम (३६), डोटे (२८), सालामाडु (२०)	१०९

वडा नं.	कम जोखिम मा रहेका समुदायहरू (संकटासन्नता १)	घरघुरी संख्या	मध्य जोखिम मा रहेका समुदायहरू (संकटासन्नता २)	घरघुरी संख्या	उच्च जोखिम मा रहेका समुदायहरू (संकटासन्नता ३)	घरघुरी संख्या
७	रिडिकोट, ठकुरीवाडा	३६	कालिकादेवी, डोडर	४३	सोडसादेवीटोल, ककडसात टोल (१०५), नवागाऊ (२७), जालपादेवी, खालिकाबड, नानासिम, मैझालि, छहरेखेत, मेलसैन, बक्तोला, गुनडाडा (१३२)	२६४
८	काटै (६६), जमालगाउवारी (४७), जमालगाउ पारी (४२)	१५५	नवागाउ (१५), मियापुर (५५), टमाटागाउ, तल्लोमटेना (१५), मरेना (५१)	१३६	कडायतवाडा (२१), पटकानी, गौरागाऊ (७७), गौरागाउ, बलभद्रटोल, कोलगडी (२९)	१२७
९	थापाटोल, लुयटा, बिराय, रानावाडा (४२), गेरुखाना, ठाडागडा (४५), रिठ्ठागाऊ, अखाडा, छेपराना, घुनखोला, दमाईवाडा (४६) चौरपिपल, आमरुख, गौराघर, रजबारी (४६), लुयटा, कोलगडा, राँगोहात्रे (४१)	२२०	बास, थालगाऊ (२१), दुधनाउला, बाहुनगाउ, धारा (३२),	५३	बासकाटिया, मल्लोगाऊ, तल्लोगाऊ, पिपलतोला (७१), ऐराडा, सारडे, ढोलीवाडा (५४),	१२५
१०	रावतवाडा, कटेलवाडा, (२८), कोटवाडा, दासवाडा, भुलवाडा (८१)	१०९	संग्रामतोली, पदाडा (३५), चुल्हे, गलुकाडा (९३)	१२८	कमईस्थान, बाझागाऊ, धस्याआम (५५), ठाटीबजार, कालाआम, गाऊ, पुवागाऊ (५७) महतागाऊ, विशालबजार, मुस्कानी, बौदाली (६३), कोट, भाटवाडा, आउजीवाडा (५२), तासी, हितवाडा (५१)	२७८
११	देउलीखाँद (११)	११	धामिगाउ (२३), गौरागाउ (२१), प्यारेगाऊ (२१), किम्तोली (२८),	१७३	भिर्खु (३६), विजयपुर (२६), चुची, गडुल (५१)	११३

वडा नं.	कम जोखिम मा रहेका समुदायहरू (संकटासन्नता १)	घरघुरी संख्या	मध्य जोखिम मा रहेका समुदायहरू (संकटासन्नता २)	घरघुरी संख्या	उच्च जोखिम मा रहेका समुदायहरू (संकटासन्नता ३)	घरघुरी संख्या
			दासवाडा (२७), पाल्त, गुता (५३)			
१२	रातीमाटी, टमाटागाउँ (४१)	४१	भेरासैन (४८),	४८	पुत्रु (४६), माथितुका (३९), तलतुका (५३), बल्याल (७१)	२०९
१३	नेपालीटोल (४५)	४५	उपरगाऊ (२१), साईलेगाउँ, कुँवरटोल (७७), सार्कीटोल, सुनारटोल (३२), बाब्लीटोल, बाहुनटोल (१३१)	२६१	बटालीगाऊ, बिष्टगाऊ (११२), मौडाली, ओला, बिलामी (८६), माथिसिउ(४५), तल्लासिउ (४२)	२८५
१४	बाहुनवाडा, डाडावाडा, ठकुरीवाडा (३६)	३६	आमरुख(५१), परगडा, औल (५६), खडकावाडा (८७)	१९४	भासुवन (८६), बैचाडा (९२), माझगाउँ (४६)	२२४

तालिका नं. १४ : साँफेवगर नगरपालिकाअन्तरगत रहेका खोलानाला तथा नदीहरुको बिबरण

वडा नं.	बाह्रै महिना पानी हुने खोला तथा नदी हरू	खहरेखोलाहरु
१	बुढीगंगा नदी	पाईले घाट, गडीखोला, मुलपानी खोला, जारिमखोला, बडुखोला, लुंग्रेली खोला स्यालखोला
२	बुढीगंगा नदी, प्रभाली खोला, लुंग्रेली गाड	बुढीखोला, छडीखोला, बालुवाखोला, कलापानी खोला, साडटीखोला, काठेआम खोला
३	बुढीगंगा नदी, प्रभालि गाड, जिजाडि गाड	टोटासाल खोला, पापडेपानी खोला, देउजालखोला, नादेखोला, असादेखोला, शंखवेलखोला, सिमखेत खोला, पचरा खोला, खारखोला, अमलाखोला, धौलेपानीखोला, गुडिआमखोला, जारिमखोला, सिमेली खोला, वयाडाखोला, साउनेखेतखोला, विनायकखोला, घरखेतखोला, केलागाऊखोला, खानीखोला ।
४	बुढीगंगा नदी, छिपे खोला, विउकोट खोला, चामाखोला, दुडेखोला, मुडग्राखोला	साफेखोला, एयरपोर्ट खोला, साउखोला, मात्रीजयाकोट खोला,
५	छिपेखोला, अम्रेखोला, दुलपानीखोला, जारिमखोला, मिटिखानाखोला, गडीखोला ।	
६	छिपे खोला, चाउडेखोला	छडेखोला, भुतिनिखोला, पधेरिखोला, देऊदुंगा खोला, साचेखाल, गौराखेत खोला
७	बुढीगंगा नदी, छिपेखोला	टाँटखोला, बक्तोला, ठुलोखोला ।
८	बुढीगंगा नदी, ।	जार्मेखोला
९	जिजाडी गाड, जुकानेखोला, कालेखोला, घट्टेखोला, घुनखोला, घुडिखोला, सिमखेतखोला, मौरेखोला, साडटेखोला ।	
१०	बुढीगंगा नदी, जिजाडी गाड, आर्दलीखोला, जिम्लेखोला, वरेखोला ।	घुघुरखोला, बुढिखोला ।
११	खरेखोला, अधेरिखोला, बिरेखोला, गुताखोला, सुईकेखोला, तालरवा खोला, जिजाडी गाड ।	।
१२	ठूलोखोला, कत्रेखोला, ठुटनेलि खोला, मैनेरवा खोला, गरडिगाड, समैजीखोला, गुनेखोला, तालगाड खोला, गाउकोखोला, आर्दलीघाट खोला ।	घट्टेखोला, कुसेडिखोला, ढारखेत खोला, गौराखोला ।
१३	बुढीगंगा नदी, इक्डीगाड, अर्दलीगाड ।	नाउलाखोला, ढाटेखोला, बडुखोला, बाबैखोला, झारखोला, तिदुखोला, सिमजिरको खोला ।
१४	घट्टेखोला, मुडराखोला, भेरिखोला, खेतिखोला, पातलकोट खोला	अनारिखोला, सिम्लिखाल, माडुखोला, तोलागडा खोला, सात्तर खोला

चित्र ९ : साँफिवहर नगरपालिका को खोला, नदीको नक्सा

३.२ प्रकोप तथा जोखिम विश्लेषण

यस साँफिवहर नगरपालिकामा रहेको प्रकोपको प्रभाव, प्रकोपको प्रभावित क्षेत्रहरू विश्लेषण गर्नुका साथै भविष्यमा प्रकोप हुन सक्ने जोखिम र प्रकोपले पार्न सक्ने जोखिमको विश्लेषण गरिएको थियो । यो विधि प्रयोग गर्दा प्रभावको स्तर, प्रकोप हुन सक्ने जोखिम र प्रभाव पार्न सक्ने जोखिमहरूको स्तर लाई १ देखी ४ अंक भार दिई विश्लेषण गरिएको थियो ।

तालिका नं. १५ : प्रकोपको अवस्था तथा जोखिमहरूको विश्लेषण

प्रकोप	असर तथा प्रभावहरू	असरको गम्भीरता	प्रकोप हुनसक्ने सम्भावना	असरको सम्भावना	जम्मा अंकभार
बाढी, पहिरो	चौपायाको क्षति हुनु, खेती योग्य जमिन कटान, डुवान तथा पटान हुनु	३	३	३	२७
	झोलुङ्गे र काठेपुल क्षति हुनु	२		२	१२
	मानवीय क्षति	३		३	२७
	यातायात तथा आवातजावातमा अवरुद्ध	२		३	१८
सुख्खा खडेरी	उत्पादनमा कमी हुनु	३	२	३	१८
	पानीका मुहान सुक्नु	२		२	८
	पुर्नउत्पादनमा कमी	२		२	८
	खाद्यान्न अभाव तथा भोकमरी हुनु	२		२	८
	मानव रोग, पशुरोग र कृषिमा रोग तथा	२		२	८

प्रकोप	असर तथा प्रभावहरू	असरको गम्भीरता	प्रकोप हुनसक्ने सम्भावना	असरको सम्भावना	जम्मा अंकभार
आगलागी	महामारी बढनु ।	२	२	२	८
	वोटविरुवा नष्ट हुनु	२		२	८
	महत्वपूर्ण जडिवुटि नष्ट हुनु तथा लोप हुनु	३		३	१८
	वन विनास हुनु	३		३	१८
	भु.क्षय हुनु	३		३	१८
	पहिरो आउनु	३		३	१८
	वन्यजन्तुहरूको बासस्थान नास हुनु	१		१	२
असिना	अग्ला पहाडहरू बाट ढुंगा खस्नु	३	१	३	९
	अन्नवाली, तरकारीखेती र फलफूल नष्ट हुनु	३		३	९
	अन्नपातको अभाव हुनु	२		२	४
	स्थानीय वीउविजन लोप हुनु	२		२	४
कृषिमा रोग	वन्यजन्तुहरूको बासस्थान नास हुनु	२	२	२	८
	जीविकोपार्जनमा समस्या हुनु	२		२	८
	अन्नको अभाव हुनु	१		१	२
	स्थानीय तथा रैथाने वीउविजन लोप हुनु	२		२	८
पशु रोग	भोकमरी सृजना हुनु	१	१	१	१
	ख्याउटे तथा रोगी पशुहरूको जन्मिनु	२		२	४
चट्यांग	स्थानीय तथा रैथाने जातका पशुहरू लोप हुनु	२	१	२	४
	मनोवैज्ञानिक असर हुनु	१		१	१
	भौतिक संरचनाको क्षति हुनु	१		१	१
	चौपायाहरूको क्षति हुनु	३		३	९
वन्यजन्तु आतंक	मानवीय क्षति हुनु	३	१	३	९
	मानवीय क्षति हुनु	२		२	४
	त्राहित्राहि बस्नु	२		२	४
	घरपालुवा चौपाय र कुखुराहरू नोक्सान हुनु	१		१	१
	स्वतन्त्रपूर्वक हिडडुल गर्न कठिन हुनु	२		२	४
हावाहुरी	अन्नवाली, तरकारी खेती र फलफूल खेती नष्ट हुनु	२	१	२	४
	स्थानीय समुदायका घरका छानाहरू क्षति हुनु	१		१	१
	विद्यालयका छाना क्षति हुनु	१		१	१
	रुखहरू ढलेर बाटो अवरुद्ध हुनु	१		१	१
मानव रोग	मानीस अस्वस्थ हुनु	१	१	१	१
	खर्च बढनु, जीविकोपार्जनमा समस्या हुनु	१		१	१

माथि उल्लेखित प्रकोपको अवस्था र अनुकूलनका प्रयासको अवस्थालाई विश्लेषण गर्दा कमजोर भुवनोट, भौगोलिक विकटता र अनियमित वर्षाको कारण बुढीगंगा नदी, प्रभाली खोला, लुंग्रेली गाड, जिजाडि गाड, छिपे खोला, विउकोट खोला, चामाखोला, ढुडेखोला, मुडग्राखोला, दुलपानीखोला, जारिमखोला, मिटिखानाखोला, गडीखोला, चाउडेखोला, जुकानेखोला, कालेखोला, घट्टेखोला, घुनखोला, घुडिखोला, सिमखेतखोला, मोरिखोला, साडटेखोला, जिम्लेखोला, वरेखोला, अधेरिखोला, बिरेखोला, गुताखोला, सुईकेखोला, तालरवा खोला, ठूलोखोला, कत्रेखोला, ठुटनेलि खोला, मैनेरवा खोला, गरडिगाड, समैजीखोला, गुनेखोला, तालगाड खोला, गाउकोखोला, आर्दलीघाट खोला, इक्डीगाड, भेरिखोला, खेतिखोला,

पातलकोट खोला, मुडराखोला क्षति गर्ने गरेकोले अन्य प्रकोपहरूको तुलनामा पहिरो, आगलागी, बाढी, खडेरी, असिनाले मानवीय जिवनयापनमा अधिकतम असर पारेको देखिन्छ तसर्थ स्थानीय तथा अन्य सरोकारवाला निकायहरूको सहयोग र समन्वयमा अनुकूलनका कृयाकलापहरू तत्काल कार्यान्वयन गर्न नगरपालिका र वडा तथा स्थानीय समुदायले प्रयास गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

३.३ संकटासन्न वर्ग तथा समुदाय पहिचान

प्रकोपले सिर्जना गरेका असरहरू विश्लेषण गरी उमेर समूह, लिङ्ग, सामाजिक स्तर, वर्ग र जातजाती अनुसार पर्ने र पारेको प्रभावहरूमा छलफल गरियो । प्रकोपका असरहरूले समुदायका वर्ग, जातजातिमा केकस्ता प्रभाव पारेका छन् र ति प्रभावहरू कुन समूहमा बढि असर गर्दछन् भन्ने सवालहरूमा छलफल गरि सबै भन्दा उच्च असर पर्ने लाई ३, मध्यमलाई २ र न्यून असर गर्नेलाई १ अंक दिएको थियो ।

तालिका नं. १६ : संकटासन्नवर्ग तथा सामाजिक समूहहरूको पहिचान

प्रकोप	प्रकोपको असरहरू	संकटासन्नता वर्ग														
		उमेर समूह				लिंग		वर्ग			सामाजिक स्तर			जाति		
		बालबालिका	युवा	वयस्क	वृद्धवृद्धा	महिला	पुरुष	विपन्न	मध्यम	सम्पन्न	अपांग भएका व्यक्ति	एकल महिला	दलित	जनजाति	बा.क्षे।ठ.	
वन्यजन्तु आतंक	मानवीय र कुखुरा पशुचौपाहरू क्षति हुनु । मानसिक त्रास बढ्दै जानु	३	१	१	३	२	१	३	२	१	३	२	३	२	१	
बाढी	आवतजावतमा अवरुद्ध, मानवीय क्षति, उत्पादनशील जग्गा क्षति, घर र खेतीयोग्य जग्गा क्षति ।	३	१	१	३	२	१	३	२	१	३	२	३	२	१	
पहिरो	आवतजावतमा अवरुद्ध, उत्पादनशील जग्गा क्षति, घर र खेतीयोग्य जग्गा क्षति, सामाजिक संरचना क्षति ।	३	१	१	३	२	१	३	२	१	३	२	३	२	१	
हावाहुरी	घर, गोठको छाना क्षति हुनु, विद्यालयको छानाक्षति	३	१	१	३	२	१	३	२	१	३	२	३	२	१	
आगलागी	वन्यजन्तुको वासस्थान नाश हुनु । महत्वपूर्ण तथा लोपोन्मुख जडिवुटि नाश हुनु । पानीका मुहान सुक्नु । वन पैदावारको पुनउत्पादनमा कमी हुँदै जानु ।	३	१	१	३	२	१	३	२	१	३	२	३	२	१	
असिना	वन्यजन्तुको वासस्थान नाश हुनु । फलफूल, अन्नवाली, तरकारी खेती नष्ट हुनु । पशुपालनको चरिचरणमा	३	१	१	३	२	१	३	२	१	३	२	३	२	१	

प्रकोप	प्रकोपको असरहरू	संकटासन्नता वर्ग																
		उमेर समूह				लिंग		वर्ग			सामाजिक स्तर		जाति					
		बालबालिका	युवा	वयस्क	वृद्धवृद्धा	महिला	पुरुष	विपन्न	मध्यम	सम्पन्न	अपांग भएका व्यक्ति	एकल महिला	दलित	जनजाति	बा.क्षे।ठ.			
	अवरोध हुनु । घरका छात्रा भत्किनु																	
चट्याँड	मानवीय र भौतिक संरचनाको क्षति हुनु । मानसिक त्रास बढ्दै जानु	३	१	१	३	२	१	३	२	१	३	२	३	२	३	२	१	
सुख्खा खडेरी	उत्पादनमा कमी हुनु । भोकमरी सृजना हुनु, पानीका मुहान सुक्नु, वन पैदावार सुक्नु	३	१	१	३	२	१	३	२	१	३	२	३	२	३	२	१	
मानव रोग	वर्षेनी आँउ, पखाला निमोनिया, आँखा पाक्ने रोग आउनु । महिलाहरूको पाठेघर सम्बन्धिको समस्या बढ्दै जानु ।	३	१	१	३	२	१	३	२	१	३	२	३	२	३	२	१	
पशु रोग	पशुधनको क्षति हुनु । आम्दानीको स्रोत घट्दै जानु ।	३	१	१	३	२	१	३	२	१	३	२	३	२	३	२	१	
कृषि रोग	उत्पादनमा कमी हुनु । भोकमरी पर्नु । स्थानीय वीउविजन लोप हुनु	३	१	१	३	२	१	३	२	१	३	२	३	२	३	२	१	
मिचाहा प्रजाती	उत्पादनमा कमी हुनु । भोकमरी पर्नु । स्थानीय वीउविजन लोप हुनु	३	१	१	३	२	१	३	२	१	३	२	३	२	३	२	१	

माथि उल्लेखित संकटासन्नवर्ग तथा सामाजिक समूहहरूको तालिकाबाट यो स्पष्ट हुन्छ की स्थानीय स्तरमा देखापरेका तथा महसुश गरेका विभिन्न खालका प्रकोपहरूले स्थानीय स्तरका बालबालिका, वृद्धवृद्धाहरू, विपन्न, अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू र दलित समुदायहरूलाई अधिकतम असर पार्ने गरेको देखिन्छ । यस्ता प्रकोपको असर उमेर समूहमा बालबालिका र वृद्धवृद्धाहरूमा उच्च, त्यस्तै लिंगको आधारमा महिलामा उच्च, वर्गको आधारमा विपन्नमा उच्च, सामाजिक स्तरको आधारमा अपाङ्गता भएका व्यक्तिमा उच्च र जातजातीको आधारमा दलितमा उच्च रहेको छ । नगरपालिकाका वडा तथा समुदायमा देखापरेका सबैखालका प्रकोपहरूले स्थानीय जनजीवन, जीविकोपार्जनलाई प्रत्यक्ष प्रभाव पारेको देखिन्छ ।

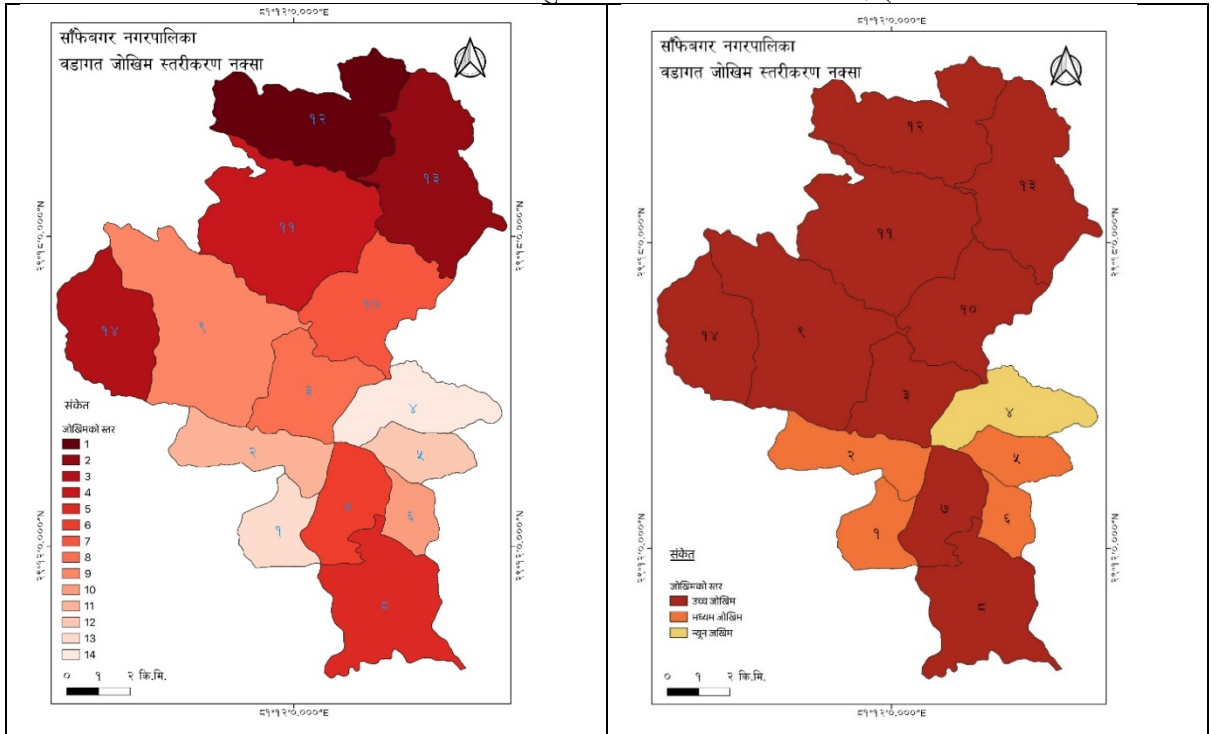
३.४ वडाको जोडागत जोखिम स्तरीकरण

यस नगरपालिकाका हरेक वडाहरूमा प्राकृतिक तथा गैहप्राकृतिक रूपले सिर्जित प्रकोपहरूले सङ्कटासन्न वर्ग तथा समुदायहरूलाई पारेको असर पहिचान गरी विश्लेषण गर्दा मुख्यतया आर्थिक रूपले विपन्न, सामाजिक रूपमा पिछडिएका समुदायहरू र बालबालिकाहरू बढी सङ्कटासन्न रहेको पाईएको छ । यस क्रममा सङ्कटासन्नतायुक्त र सुरक्षित स्थान, भौगोलिक, सामाजिक संरचना, प्रकोपका घटनाबाट विगतमा भएको क्षतिको आँकलन, विपद् जोखिम व्यवस्थापनका अवसर र चुनौती जस्ता विषयको अध्ययन गरिएको छ । उक्त विधिको नतिजालाई तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. १७ : वडाहरुको जोडागत जोखिम स्तरीकरण

वडा नं.	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४
१		२	३	१	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४
२			३	२	२	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४
३				३	३	३	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४
४					५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४
५						६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४
६							७	८	९	१०	११	१२	१३	१४
७								८	९	१०	११	१२	१३	१४
८									९	१०	११	१२	१३	१४
९										१०	११	१२	१३	१४
१०											११	१२	१३	१४
११												१२	१३	१४
१२													१३	१४
१३														१४
१४														
प्राप्त अंक	१	३	६	०	२	४	८	९	५	७	१०	१३	१२	११
स्तर	१३	११	८	१४	१२	१०	६	५	९	७	४	१	२	३

माथि उल्लेखित तालिका अनुसार उच्च जोखिमका वडाहरु क्रमस वडा नं. १२, १३, १४, ११, ८, ७, १०, ३ र ९, मध्यजोखिम मा वडा नं. ६, २, ५ र १ तथा न्यूनजोखिम मा वडा नं. ४ पर्दछन् ।

चित्र १० : वडागत जोखिमता को नक्सा

३.५ प्रकोपको स्तरीकरण

यस विधिको प्रयोगबाट ऐतिहासिक घटनाक्रम तथा प्रकोप नक्शाकनबाट पहिचान गरिएका साँफेवगर नगरपालिकाअन्तर्गतका १४ वटै वडामा रहेका विभिन्न जलवायुजन्य प्रकोपहरू मध्ये सबैभन्दा बढी असर तथा प्रभाव पारेको प्रकोप कुन हो भनी स्तरीकरण गर्दै विश्लेषण गरिएको थियो । यस साँफेवगर नगरपालिका को ऐतिहासिक समयरेखा र वडास्तरको स्कोर साथै छलफलको आधारमा देखिएको विभिन्न प्रकारका जलवायुजन्य तथा गैह्र जलवायुजन्य प्रकोपहरूले सबै भन्दा बढी जीविकोपार्जनमा पारेको असर र प्रकोपको वारम्भारता साथै त्यसको असरको लेखाजोखा गरी जोखिम तथा प्रकोपको विश्लेषण गर्न जोडा विधीको प्रयोग गरी प्रकोप स्तरीकरण गरिएको छ ।

तालिका नं. १८ : प्रकोप स्तरीकरण

प्रकोप	वन्यजन्तु आतंक	बाढि	पहिरो	हावाहुरि	आगलागि	असिना	चट्याड	खडेरी	मानव रोग	पशु रोग	कृषि रोग	मिचाहा प्रजाति
वन्यजन्तु आतंक		बाढि	पहिरो	वन्य जन्तु	वन्य जन्तु	वन्य जन्तु	वन्य जन्तु	वन्य जन्तु	वन्य जन्तु	वन्य जन्तु	वन्य जन्तु	वन्य जन्तु
बाढि			पहिरो	बाढि	बाढि	बाढि	बाढि	बाढि	बाढि	बाढि	बाढि	बाढि
पहिरो				पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो
हावाहुरि					आगलागि	असिना	चट्याड	खडेरी	मानव रोग	पशु रोग	कृषि रोग	मिचाहा प्रजाति
आगलागि						असिना	आगलागि	खडेरी	मानव रोग	पशु रोग	कृषि रोग	मिचाहा प्रजाति
असिना							असिना	खडेरी	असिना	पशु रोग	कृषि रोग	असिना
चट्याड								खडेरी	मानव रोग	पशु रोग	कृषि रोग	मिचाहा प्रजाति
खडेरी									खडेरी	खडेरी	खडेरी	खडेरी
मानव रोग										पशु रोग	कृषि रोग	मानव रोग
पशु रोग											कृषि रोग	पशु रोग
कृषि रोग												कृषि रोग
मिचाहा प्रजाति												
अंकभर	९	१०	११	०	२	५	१	८	४	६	७	३
स्तर	३	२	१	१२	१०	७	११	४	८	६	५	९

तालिका नं. १९ : प्रकोप स्तरीकरण पुष्ट्याईको आधार

प्रकोप	प्रकोप स्तरीकरण को वडागत स्तर को विवरण														स्तर जम्मा	स्तर
	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४		
वन्यजन्तु आतंक	५	१	३	२	१	१	४	३	२	२	२	३	५	३	३७	३
बाढि	१	२	१	१	३	५	१	२	४	१	५	२	१	७	३६	२
पहिरो	२	५	२	३	२	७	२	१	१	३	१	१	२	१	३३	१
हावाहुरि	११	१२	११	९	११	११	१२	१२	१२	१०	१२	१२	१२	१२	१५९	१२

प्रकोप	प्रकोप स्तरिकरण को वडागत स्तर को विवरण														स्तर जम्मा	स्तर
	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४		
आगलागि	९	११	१०	१०	१०	१०	१०	९	११	९	१०	११	१०	९	१३९	१०
असिना	८	७	८	५	९	९	७	७	८	४	६	७	८	६	९९	७
चट्याङ	१०	९	१२	१२	१२	१२	११	११	१०	११	११	१०	११	११	१५३	११
खडेरी	३	३	४	७	४	४	३	६	३	६	७	६	३	२	६१	४
मानव रोग	७	८	९	८	७	८	८	८	७	८	८	९	७	८	११०	८
पशु रोग	४	६	६	४	६	३	६	५	६	७	४	५	६	७	७५	६
कृषि रोग	६	४	५	६	५	२	५	४	५	५	३	४	४	४	६२	५
मिचाहा प्रजाति	१२	१०	७	११	८	६	९	१०	९	१२	९	८	९	१०	१३०	९

वडा स्तरिय भिसिए कार्यक्रममा भएको व्यापक सहभागितामूलक छलफलबाट माथि उल्लेखित तालिका अनुसार यस साँफेवगर नगरपालिका का सबै वडाहरुमा प्रकोप स्तरिकरण गरिएको परिणाम अनुसार यस नगरपालिका को भौगोलिक अवस्था वनक्षेत्र मा पहिरोले व्यापकता साथै ,खेतवारी ,अनियमित भारिबर्षा ,अगलाअगला पहाड ,कमजोर भूवनावट , दौडने र उडने सबैखालका वन्य प्रजाति ले दैनिक ,उफ्रने ,समुदायको बसाई वन क्षेत्र संग जोडिएको हुनाले घर्सने जिविकोपार्जन आयआर्जनका कार्य लगायत दैनिक कृयाकलापमा असहज बनाएको बेखिन्छ । आकासेखेतीको निर्भरता , फलफूल खेतिमा बिभिन्न खालका नयाँनयाँ रोगकिराले प्रभावित पारेको ,तरकारि ,सुख्खाखडेरी प्रभाव र खेतिपाति चट्याङ र हावाहुरी को प्रकोप देखिन्छ ,आगलागि ,मिचाहा प्रजाति ,मानवरोग ,असिनापानी ,पशुरोग ,रोगकिरा । साथै वडागत प्रकोप स्तरिकरण अनुसूची ४ मा राखिएको छ ।

३.६ परिवर्तित प्रकोप, बाली तथा मौसमी पात्रो

स्थानीय मौसम र मौसमी अवस्था, बाली तथा प्रकोपमा आएको परिवर्तनबारे जानकारी हासिल गर्न परिवर्तित प्रकोप तथा मौसमी पात्रो विधिको प्रयोग गरिएको थियो । समुदायको ज्येष्ठ नागरीक, बुद्धिजीविसंगको छलफलबाट भएको जलवायु सम्बन्धि जानकारी विवरणका आधारमा तापक्रम, वर्षाको स्वरूप, बिरुवाको व्यवहार, प्रकोपको स्वरूप आदिमा आधारित यो पात्रो तयार गरिएको थियो । मौसमी पात्रो सम्बन्धि जानकारी हासिल गर्न विगतको करिब ३० वर्ष पहिले र हालकोबारे तुलनात्मक अध्ययन गरी प्रकोप, तापक्रम, बाली आदि हुने समयमा परिवर्तन आएको वा नआएको प्रस्ट समुदायमा देखिएको थियो । साँफेवगर नगरपालिकामा तयार पारिएको परिवर्तित प्रकोप तथा मौसमी पात्रो तलको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं. २० : नगरपालिका प्रकोप पात्रो

प्रकोप	समय	बैशाख	जेठ	आषाढ	श्रावण	भाद्र	आश्विन	कार्तिक	मंसिर	पौष	माघ	फागुन	चैत्र
बाढी	पहिले												
	अहिले												
पहिरो	पहिले												
	अहिले												
वन्यजन्तु आतंक	पहिले												
	अहिले												
खडेरी	पहिले												
	अहिले												
कृषि रोगकिरा	पहिले												
	अहिले												
पशुरोग	पहिले												
	अहिले												
मानव रोग	पहिले												
	अहिले												
चट्याड	पहिले												
	अहिले												
असिनापानी	पहिले												
	अहिले												
आगलागी	पहिले												
	अहिले												
मिचाहा प्रजाति	पहिले												
	अहिले												
	पहिले												

प्रकोप	समय	बैशाख	जेठ	आषाढ	श्रावण	भाद्र	आश्विन	कार्तिक	मंसिर	पौष	माघ	फागुन	चैत्र
हावाहुरी	अहिले												
तुषारो	पहिले												
	अहिले												
हिमपात	पहिले												
	अहिले												

तालिका नं. २१ : साँफेवगर नगरपालिकाको मौसमि तथा वाली पात्रो

सम्मुखताका क्षेत्र	सूचकहरू	समय	बैशाख	जेठ	आसार	श्रावण	भाद्र	आश्विन	कार्तिक	मंसिर	पौष	माघ	फाल्गुण	चैत्र	समयमा देखिएको परिवर्तन	
तापक्रम	गर्मीका दिन	पहिले	१	२	४	४	३								गर्मीको समय उस्तै रहता पनि अत्याधिक गर्मी १ महिना बढेका	
		अहिले	२	४	४	४	३							१		
	जाडोका दिन	पहिले							१	२	३	४	४	३	१	जाडोका दिन २ महिनाले घटेको साथै अत्यधिक जाडो हुने समय पनि १ महिनाले घटेको
		अहिले								१	२	४	४	१		
वर्षा तथा यसको स्वरूप	मौसमि वर्षा	पहिले		१	४	४	१								वर्षा १ महिनाले घटेको र १ महिनाले पछाडी सरेको	
		अहिले			१	२	२	१								
	हिउदे वर्षा	पहिले														पहिले हिउदमा वर्षा नहुने तर हिउ पर्न कमि भै वर्षा हुने गरेको
		अहिले										१	१	१		
प्रकोप को स्वरूप	हिमपात	पहिले							१	१	४	४	४	१	अहिले हिउ कम पर्न	

सम्मुखताका क्षेत्र	सूचकहरू	समय	वैशाख	ज्येष्ठ	असार	श्रावण	भाद्र	आश्विन	कार्तिक	मंसिर	पौष	माघ	फाल्गुण	चैत्र	समयमा देखिएको परिवर्तन	
		अहिले									३	३	१	१	थालेको र हिउ पर्ने समय २ महिनाले कमि आयको	
	तुसारा	पहिले						१	२	२					पहिले भन्दा अहिलेको समय १ महिनाले घटेको	
		अहिले	३						१	१						
	खडेरीको घटना	पहिले														पहिले खडेरी को प्रभाव भन्दा अहिले बढ्दो
		अहिले	३	४										१	२	
	बाढी र पहिरोको घटना	पहिले				१	१									वर्षा हुने समयको परिवर्तन सँगै बाढी पहिरोको घटनाक्रम पनि पछि सरेको
अहिले						३	४									
जीविकोपार्जनका क्रियाकलापहरू	मकै कोदो छुर्ने र भित्र्याने समय	पहिले		४					४						पहिले जेष्ठमा मकै, कोदो छुर्ने र कार्तिकमा भित्र्याउने गरेकोमा हाल असारमा छुर्ने र असोजमा भित्र्याउने गरेको	
		अहिले			४			४								

जलवायु परिवर्तनका कारण हाल गर्मीका दिनहरू बढेका छन् भने जाडोका दिनहरू घट्ने क्रममा छन्। हिउ कम पर्न थालेको छ जसले गर्दा हिउँदे वर्षा हुने गरेको छ। यस्ता मौसमी परिवर्तनले गर्दा बाढी पहिरोको घटना झन बढ्ने क्रममा छ र यसले पार्ने जोखिम पनि उच्च रहेको छ। वर्षे वर्षा पर्ने समयमा पनि कमी सँगसँगै यसको मात्रा मा पनि कमी आएको छ जसले गर्दा पहिले खडेरीको प्रभाव थिएन भने अहिले यसको प्रभाव उच्च पाइएको छ। यस्ता फेरबदलले गर्दा बाली लगाउने तथा भित्र्याउने समयमा फरक आएको छ र अनिश्चितता रहेको छ।

३.७ जीविकोपार्जनका स्रोतहरू माथिको प्रभाव विश्लेषण

प्राथमिकीकरणमा परेका जोखिमहरूलाई एकातर्फ र जीविकोपार्जनका स्रोतहरूलाई अर्कोतर्फ राखी सहभागितामूलक विधिद्वारा प्रत्येक जीविकोपार्जनका स्रोतहरूलाई प्रत्येक प्रकोपले पारेको प्रभावसँग तुलना गरी क्षति पुऱ्याउदैन, थोरै क्षति, केही क्षति र धेरै क्षतिको आधारमा ०, १, २, र ३ अंक क्रमशः प्रदान गरी सोही बमोजिम तलको तालिकामा विश्लेषण गरिएको छ।

तालिका नं. २२ : जीविकोपार्जनका स्रोतहरू माथिको प्रभाव विश्लेषण

क्र स	प्रकोपहरू	बाढी	पहिरो	सुख्खा खडेरी	आगलागी	असिना	कृषि रोग	पशु रोग	चट्यांग	वान्यजन्तु आतंक	कुल अंक
	जीविकोपार्जनका स्रोतहरू										
१	प्राकृतिक स्रोतहरू										
१.१	जमीन	२	३	३	३	०	१	१	०	०	१३
१.२	पानीको स्रोत	३	३	३	२	०	२	२	०	०	१५
१.३	वन जङ्गल	३	३	३	३	१	०	०	१	०	१४
१.४	वन्यजन्तु	१	२	३	३	२	१	०	१	०	१३
१.५	जडिबुटी	३	३	३	३	१	०	०	०	०	१३
२	भौतिक स्रोतहरू										
२.१	सडक, बाटो	३	३	१	१	२	०	०	०	०	१०
२.२	खानेपानी	३	३	३	३	१	०	०	०	०	१३
२.३	विद्युत	३	३	३	१	१	०	०	१	०	१२
२.४	सिँचाइ	३	३	३	१	१	०	०	०	०	११
३	आर्थिक सम्पत्ति										
३.१	कृषि	२	२	३	१	२	३	०	०	१	१४
३.२	पशु पालन	१	१	३	२	१	१	२	०	१	१२
३.३	रोजगार	१	१	१	१	०	१	१	०	०	६
३.४	व्यापार तथा उद्यम	१	१	१	१	०	१	१	०	०	
४	सामाजिक स्रोतहरू										
४.१	सामुदायिक भवन	२	२	१	१	१	०	०	१	०	८
४.२	विद्यालय र स्वास्थ्य चौकी	२	२	१	१	१	०	०	१	०	८
४.३	आमा समूह, बाल क्लब,	२	२	१	१	१	०	०	१	१	९
५	कृषि समूह										
५.१	मानवीय सम्पत्ती	२	२	१	१	१	०	०	१	०	८

जीविकोपार्जनका स्रोतहरूमाथिको प्रभाव विश्लेषण गर्दा सबै भन्दा बढी असर वनमा परेको देखिन्छ र क्रमशः पानीका मुहानहरू, मानवीय तथा सिँचाइमा परेको देखियो। जोखिमहरूको विश्लेषण गर्दा बाढी र कटान/पटानले सबै भन्दा बढी असर गरेको देखिन्छ र स्थानीय बसोवास, रहनसहनमा प्रत्यक्ष असर पारेको छ। यसबाट जलवायु परिवर्तनका कारण खोला र नदी किनारामा कटान, बालुवा माटो थुपार्ने, र खडेरीले सबै स्रोतमा नकारात्मक प्रभाव पारेको देखिन्छ

३.८ जोखिमको रूपरेखा

यस विधिको प्रयोगबाट साँफेबगर नगरपालिकाक्षेत्रमा हाल विद्यमान प्रकोपहरु, ती प्रकोपहरुबाट भईरहेका र भविष्यमा हुन सक्ने समस्याको अवस्था तथा प्रकोपबाट प्रभावित र प्रभावित हुन सक्ने संकटासन्न क्षेत्रहरुको विश्लेषण गरिएको थियो ।

तालिका नं. २३ : साँफेबगर नगरपालिका को जोखिमको रूपरेखा

प्रकोप	अहिलेको अवस्था	भविष्यमा हुन सक्ने अनुमान
पहिरो	घर वस्तिहरु क्षेती, धनजनको साथसाथै खाद्यान्न र पशुपंक्षीको क्षति, विद्यालय, घर आदि जोखिममा	मानवीय क्षति, आर्थिक क्षति, पशु चौपायहरुको मृत्यु, घर तथा वस्ति जोखिममा, वनजंगलको क्षति, विद्यालय जोखिममा, स्थानीय सडकले पहिरोको जोखिम बढेको, बस्ती विस्थापित हुने सम्भावना, अनुकूलनका उपायहरु तत्काल नभएकोले भविष्यमा पहिरोको प्रकोप अझ बढ्न सक्ने ।
आगलागी	विभिन्न समयको आगलागीले वार्षिक रुपमा उल्लेखनीय घरगोठहरु जलेर क्षति भएको, मानवीय क्षति, चोटपटक लाग्नु, वनका साना बिरुवा र किरा फट्याडम्राको लोपोन्मुख जीवजन्तुको वासस्थानको विनाश	वन जंगल विनास, पशु पंक्षी तथा वन्यजन्तुको मृत्यु तथा लोप, घाँसपातमा कमी, काठ पैदावरको समस्या
बाढी	बर्षे पिच्छे खेतीयोग्य जमिनको कटान, साथै मानव र पशुपंक्षीको क्षति ।	मानवीय क्षति, आर्थिक क्षति, पशु चौपायहरुको मृत्यु, स्थानीय सडकहरु क्षति
मानव रोग	आँउ, झाडापखाला, टाईफाइड, निमोनिया, आँखा पाक्ने रोग आदीको संक्रमणमा वृद्धि, गृहिणी महिला, बालबालिका, वृद्धवृद्धा (ज्येष्ठ नागरिक), विद्यार्थी, शिक्षक, अभिभावक, जडीबुटी संकलक, मजदुर, पशुपालकले क्षमता अनुसारको कार्यसम्पादन गर्न नसक्ने, मानसिक बिलन पैदा हुनु, औषधीको खरिदमा रकम बाहिरिनु, दक्ष स्वास्थ्य जनशक्तिकोमा बढ्न, स्वास्थ्य सेवा प्रदायकहरुमा भीड हुनु, खर्चमा वृद्धि हुनु, घरभित्र हुने वायु प्रदुषणका कारणले खाना बनाउने समयमा घरभित्र धेरै समय बिताउने गृहिणी महिला, बालबालिका, वृद्धवृद्धा (ज्येष्ठ नागरिक), विद्यार्थीलाई श्वासप्रश्वास सम्बन्धी समस्या बढ्दै	चाउचाउ, फ्रुटी, चिसो पियपदार्थहरुको प्रयोगले सबै स्थानीयहरु, विशेष गरी महिला तथा बालबालिकामा नकारात्मक प्रभाव पर्न सक्छ । दूषित खाद्य पदार्थको उपभोगबाट उत्पन्न हुने रोगहरुको फैलावट बढ्नेछ । आमाहरु सुरक्षित पोषण नपाएर कमजोर हुने, गर्भमे बच्चा मर्ने, रक्तअल्पता हुने जस्ता समस्याबाट ग्रसित हुनेछन्, बच्चाहरु कुपोषित हुन सक्नेछन् । प्रदुषणजन्य रोग बढ्नेछ, स्वास्थ्य सेवाको पनि विस्तार हुनेछ, स्वास्थ्य सेवामा मानिसहरुको पहुँच वृद्धि हुनेछ, खर्च वृद्धि हुनेछ । महिलाहरुलाई पाठेघर सम्बन्धिको समस्या बढ्दै जाने देखिन्छ ।
पशु रोग	पशुधनको क्षति, आम्दानीको स्रोत घट्दै गएको	पशुहरुमा तथा खेति बालिमा नयाँनयाँ अज्ञात रोग, किराहरु देखा पर्न सक्ने ।
कृषि रोग	कृषिजन्य उत्पादन घटेको, उत्पादन भएको अन्न बचाएर राख्न नसकेको, विषादी प्रयोग गर्नुपर्दा लागानी र खर्च बढेको, विषाधीको प्रयोग गरिएको ।	भविष्यमा कृषिमा रोगहरु बढ्दै जाने, रसायनिक पदार्थको प्रयोग बढी हुने, उर्जाशिल जनशक्ति पलायन बाहिरी स्रोतबाट खाद्यान्नको आपूर्ति बढ्ने, ठूलाठूला कृषियोग्य जमिनहरु घडेरीमा परिणत हुने र शहरको विकास हुने ।

प्रकोप	अहिलेको अवस्था	भविष्यमा हुन सक्ने अनुमान
वन्यजन्तु आतंक	बाँदर, दुम्सी, स्यालको संख्यामा बृद्धि भएको, अन्नवाली, तरकारी बाली र फलफूल खेती नोक्सान गर्ने गरेको । घरपालुवा जनावरहरू गोठालो गएको अवस्थामा भालु, बाघ, चितुवाले बाखाहरू खाइदिएको, मनोवैज्ञानिक असर	बाँदर, दुम्सी, स्यालको संख्यामा बृद्धि हुनेक्रम बढ्दै गएमा बस्ती स्थानान्तर हुनसक्ने देखिन्छ ।
असिना	खेतीको फूल र परागसेचन प्रक्रियामा असर, फलिसकेको अन्नलाई हानी भई उत्पादनमा कमी आएको, घरपालुवा पशुपंक्षीलाई असर गरेको ।	अन्न बालि तथा फलफुलमा क्षति, बोटबिरुवामा क्षति, घाँसपातमा क्षति ।
सुख्खा, खडेरी	पानीका मुहान सुकेको, खेतीपाती समयमा नलागनु, उत्पादन घटनु, रुख बिरुवा र खेती सुक्ने गरेका, पशुपालनमा असर	उत्पादनमा कमी, खाद्यन्न संकट, भोकमरी, महामारी, जैविक विविधतामा हास, मरुभूमिकरण हुन सक्ने, कुनै पनि अनुकूलनका उपायहरू नअपनाईएकाले भविष्यमा जोखिम बढ्ने संभावना रहेको छ, पशुपालन व्यवसाय संकटमा पर्नसक्ने, जडीबुटीहरू लोप हुन सक्ने तथा फलफुल उत्पादनमा कमी हुने
हावाहुरी	मकै, धान खेती नष्ट गरिदिने र उत्पादनमा कमी हुने, घर गोठ, विद्यालयहरू छाँनाको उडाएको, पठनपाठन बन्द भएको, मानसिक बिचलन पैदा भएको, मर्मतका लागि थप रकमको यवस्थापन गर्नु परेको, फलफुलको बोटहरू भौँचिदिएको	भविष्यमा हावाहुरीका घटनाहरू बृद्धि भई कृषि क्षेत्रमा हुने क्षति बढे तापनि भौतिक पूर्वाधारमा कम क्षति पर्ने देखिन्छ ।
चट्याङ्ग	मानवीय र भौतिक संरचनाको क्षति हुनु, मनोवैज्ञानिक असर	गोठ राख्ने चलन क्रमश हट्दै जाने, पशुचौपाया उन्नत जातको बधुवापालनक्रम बढ्ने छ, अत उच्च क्षेत्रमा चट्याङ्गसँगका पशुचौपाया र गोठालाको सम्मुखता घट्नेछ, ग्रामिण विद्युतीकरण सँगै अर्थिङ्ग को व्यवस्थाले घरमा चट्याङ्गको प्रभाव कम पर्ने छ ।

३.९ विषयगत क्षेत्रमा पारेको प्रभाव

परिमार्जित स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनाको खाका २०७६ ले १० वटा विषयगत क्षेत्र र यस विधिबाट साँफेवगर नगरपालिकामा विगत ३० वर्ष भन्दा पहिले देखि हालसम्म जलवायुमा देखिएको परिवर्तनले विभिन्न क्षेत्रगत प्रभाव तथा हालको अवस्था र भविष्यको अनुमान प्रस्तुत गरिएको छ । पहिलेको अवस्थाबाट वर्तमान अवस्थामा भएको परिवर्तन र भविष्यमा पार्न सक्ने नकारात्मक असरको चित्रण गरिएको छ । जसले जलवायु परिवर्तनको नकारात्मक असरबाट अनुकूलित हुन गर्नुपर्ने कामहरूको प्राथमिकीकरण र लेखाजोखा गर्न मद्दत भएको छ ।

तालिका नं. २४ : विषयगत क्षेत्रमा पारेको प्रभाव

३० वर्ष भन्दा अगाडीको अवस्था	हाल महसुस गरिएको प्रभाव	भविष्यको अनुमान
कृषि तथा खाद्य सुरक्षा		
प्रयास पानी र परम्परागत सिचाईको अवस्था अव्यवस्थित थियो खेतवारी उर्वराशक्ति राम्रो थियो, अधिकतम प्रांगारीक र	कुलो सिचाईको व्यवस्था व्यवस्थित हुँदै गरेको, खेतवारीमा रासायनीक मलको अत्याधीक प्रयोग हुने गरेको, उन्नत खेती र विउविजनको प्रयोग,	पक्की तथा व्यवस्थित सिचाई कुलो निर्माण । पानीका मुहानहरू सुक्ने सम्भावना, प्रांगारिक मलको प्रयोग घट्ने, रासायनीक मलको प्रयोग बढ्ने

३० वर्ष भन्दा अगाडीको अवस्था	हाल महसुस गरिएको प्रभाव	भविष्यको अनुमान
गोठेमलको प्रयोग गरिन्थ्यो । स्थानीय जातको विउको प्रयोग, धान, गहुँ, मकै, कोदो, आलु राम्रो फल्ल्यो र पानी धेरै तथा समयमा पशुयो । वातावरण स्वच्छ थियो, स्थानीय जातका पशुपालन गरिन्थ्यो र चौपायाहरू धेरै पाउने चलन थियो ।	अन्नवालीमा आधुनीकता तिर उन्मुख भएको, पानी समयमा नपर्ने, बाढी पहिरोले खेत वगाउने, कटान गर्ने, मिचाहा प्रजातीले असर गर्ने गरेको, विषादीको अधिकतम प्रयोग, उन्नत जातको पशुपालन शुरू गरिएको, गाईवस्तु पाल्ने चलन कम हुँदै गएको ।	र किटनाशक विशाधिहरूको अत्याधिक प्रयोग हुने । स्थानीय विउविजनको लोप हुने, खाधान्न अभाव तथा भोकमरी हुन सक्ने, बाढी, पहिरोले खेतीयोग्य जमिनमा धेरै क्षती गर्न सक्ने, पानीको समस्या झन बढ्दै जानसक्छ जसले गर्दा कृषि उत्पादनमा कमी आउनेछ, स्थानीय प्रजातीको पशुचौपाय लोप हुनसक्ने, उन्नत जातका पशुपालनमा वृद्धि हुने ।
वन, जैविक विविधता तथा जलाधार संरक्षण		
९० प्रतिशत भु-भाग वनले ओगटेको, घना जंगल थियो जंगलीजनावर र चराचुरुङ्गी हरू प्रसस्त देख पाईन्थ्यो । प्रयास मात्रामा जनावर र चराचुरुङ्गी देख पाईन्थ्यो । जडीवुटीमा हरो, बरो, अमला, सिन्काले, चिराईतो आदि प्रयास पाईन्थ्यो ।	वनको घनत्वमा कमी तथा पातलो हुँदै गएको वन्यजन्तुहरू लोप भैसकेको छिटफुट स्याल, मृग, घोरल देखिने गरेको र बाँदर, दुम्सिको संख्यामा वृद्धि भएको देखिन्छ । स्याल, मृग र बाँदर बाहेक सबै वन्यजन्तु लोप हुँदै गएको । हरो, बरो, अमला, दालचिनी, लोक्ता बाहेक सबै लोप भएको ।	वन पातलो हुँदै जाने क्रम नरोकिए जैविक विविधतामा कमी आउन सक्नेछ, । जनावर र चराचुरुङ्गीहरू लोप भएर देख नपाईने । जनावरहरू पूर्णरूपमा लोप हुने, पशुपंक्षी सकिने, जडीवुटी पनि पूर्णरूपमा लोप हुने र बादरको संख्यामा वृद्धि हुने । सबै खालका जडिवुटीहरू लोप भएका हुनेछन् ।
जलश्रोत तथा उर्जा		
पानीका मूल तथा मुहानहरू प्रयास थिए र पानीको स्रोत राम्रो, आकाशे पानी समय समयमा पर्दथ्यो, घना जंगल, दाउरा, घाँस नजिकै पाउदथ्यो । दाउरा र टुकी वक्तिको प्रयोग गरिन्थ्यो ।	वन पातलो भएको कारण पानीको मुहानहरू चाँडै सुक्ने गरेको, हाल उर्जाको रूपमा सोलार वक्ति, छिटफुट एल.पि.ग्यासको बढी प्रयोग भएको, जंगल मासिदै तथा पातलो हुँदै गएकोले घाँस, दाउरा पाउन धेरै टाढा जानुपरेको, सा.व. संरक्षणमा वृद्धि भएको ।	वर्षेनी भुकम्पको पराकम्पन र वनको चापमा वृद्धि भईरहेकोले सुख्खा खडेरी, खण्डवृष्टि, अतिवृष्टी हुने, अवस्था आउन सक्छ, पानीको मुहानहरू, सुक्दै जान्छन्, भविष्यमा जमिन मुनीको पानी सुक्न सक्ने सम्भावना, सोलार र विजुलीको अधिकतम प्रयोग भई नयाँ नयाँ उर्जाको अविष्कार हुनेछन्, लघु विद्युत आयोजना र राष्ट्रिय प्रसारण निर्माण हुन सक्ने र प्रयास विद्युतीय सुविधा हुने ।
स्वास्थ्य खानेपानी तथा सरसफाई		
विषादी रहित पोषणयुक्त भोजन हुन्थ्यो ।	अधिकतम रासायनिक मल, बिउ को प्रयोग भैरहेको छ ।	रासायनिक विषाधिको प्रयोग भएको खाद्यान्नले नयाँ नयाँ रोगहरू देखा पर्नेछ । मानीस ख्याउटे, पुडका, अपाङ्ग हुने
ताजाताजा फलफुल, माछा, मासु, दुध, दही, घ्यू, मह, आदि प्रयास पाईन्थ्यो	नयानया रोगहरू देखा पर्दै गरेको ।	मानिस ख्याउटे, पुडका हुने र महिलाको पाठेघर समस्या साथै गर्भ तुहिने हुन सक्छ

३० वर्ष भन्दा अगाडीको अवस्था	हाल महसुस गरिएको प्रभाव	भविष्यको अनुमान
मानव रोग कमी, स्वास्थ्य चौकी थिएन ।	स्वास्थ्य चौकी तथा उपचार गर्ने ठाउँ हरू बढ्दै गएको ।	ठूलाठूला स्वास्थ्य संस्थाहरुको स्थापना हुन सक्ने ।
प्राकृतिक उपचार, जडीवुटी, धामीझाँक्रो व्यापक प्रयोग गरिन्थ्यो ।	मानवीय स्वास्थ्य मा सुधार हुने गरेको ।	अस्पतालको पहुँचमा वृद्धिसँगै वडा स्तरमा अस्पतालको सुविधा हुन सक्ने ।
औँलो, झाडा पखाला रोगहरु घेरै देखिन्थ्यो । झाँक्री को अत्याधिक प्रयोग ।	जस्ता स्वास्थ्यकर्मीको संख्यामा वृद्धि, चेतनामा वृद्धि ।	एम्बुलेन्स को प्रयास व्यवस्था हुन सक्ने ।
जलवायु जन्य प्रकोप न्यूनीकरण तथा विपद् जोखिम व्यवस्थापन		
समयमा वर्षा हुन्थ्यो, तापक्रम समय अनुकूलन थियो, उर्वराशक्ति प्रसस्त थियो, पानीको स्रोतहरु प्रसस्त थियो हावापानीको प्रभावका कारण उत्पन्न रोगहरु कम थियो । वन विनास थिएन, बाढी कम हुन्थ्यो । वन्यजन्तु प्रसस्त थिए, जडीवुटी प्रचुर मात्रामा पाईन्थ्यो समयमा पानी पर्ने तर पहिरोको जोखिम कम थियो ।	वर्षा ढिलो हुने गरेको । तापक्रम वृद्धि, उर्वराशक्ति घट्दै गएको, पानीका स्रोतहरु सुक्दै गएको रोगको मात्रा बढेको वन विनासमा वृद्धिका कारण बाढी तथा पहिरोको प्रकोप रहेको वन्यजन्तुको संख्यामा कमि पानी कम पर्ने हुदा बाढी र पहिरोले क्षति पुऱ्याएको ।	अतिवृष्टि तथा अनावृष्टि हुन सक्ने । प्रतिकूल तापक्रम, उत्पादनमा कमि, पानीका स्रोतहरु कहाँ कम हुने । मानवीय रोग बढ्दै जाने । वन सम्पदाको अस्तित्व खतरामा, वन्यजन्तु लोप हुने सम्भावना, जडीवुटी लोप हुनेछन । अगला पहाड तथा हिमश्रृंखलाहरुमा व्यापक रुपमा पहिरोले क्षति गरेको हुनेछ ।
स्थानीय ग्रामिण तथा शहरी बस्ती		
जनसंख्या कम थियो । पातलो बस्ती थियो । सरकारी कार्यालयहरु टाढा थिए सामान्य गोरेटो बाटोको व्यवस्था थियो । सामान्य माटोढुंगा र काठले बनेका घरहरु थिए, खानेपानी योजना तथा विद्यालयहरु थिएन ।	पक्की घरहरु निर्माणका कामहरु बढिरहेको । सरकारी कार्यालय र गैसस हरूको कार्यालय स्थापनाको क्रम बढ्दो रहेको गाँउ तथा बस्ती स्तर सम्म मोटरबाटो विस्तारको कार्य भैरहेको । घरको सडकख्यामा वृद्धि भएका छ । खानेपानी योजना सञ्चालनमा छन । सामान्य मोटर बाटोको निर्माण भएको छ । विद्यालय भवनको निर्माण भएको ।	बढ्दो शहरिकरणले खेतीयोग्य जग्गा कम हुदै जानेछ । समुदायको पायक पर्ने गरी सरकारी तथा गैससहरु नजिक रहने र भौतिक संरचनामा व्यापकता रहने । गाँउ तथा समुदायमा पक्की बाटो हुने । प्रयास यातायात सुबिधा रहने छ । पक्की घर, पक्की बाटो, विद्यालयको पूर्वाधारमा वृद्धि, खानेपानी तथा सिँचाइको राम्रो व्यवस्था हुनसक्ने छ ।
उद्योग यातायात तथा भौतिक पूर्वाधार		
परम्परागत जिवन शैली थियो । कुनैपनी उद्योग स्थापना भएका थिएनन । सडक तथा यातायातका साधनहरु नभएकाले हिडेर आवतजावत गरिन्थ्यो ।	स्थानीय स्तरमा वडा तथा समुदायहरु सम्म कच्ची सडकहरुको ट्रायाक खोलिएका सामान्य ससाना उद्योगहरु स्थापना हुन थालेका छन् ।	गाउगाउ तथा बस्तीस्तरसम्मका सबै बाटोहरुमा कालोपत्रे गरिएको हुनेछ । ठूलाठूला उद्योगहरु स्थापना भई रोजगार सृजना हुनेछन् ।

३० वर्ष भन्दा अगाडीको अवस्था	हाल महसुस गरिएको प्रभाव	भविष्यको अनुमान
पर्यटन एवं प्राकृतिक एवं सांस्कृतिक सम्पदा		
पर्यापर्यटनको पहिचान थिएन	पर्यापर्यटनका लागि ओझेलमा परेका सांस्कृतिक सम्पदाहरूको खोजी भैरहेको छ ।	गाउँपालिका स्तरका प्राकृतिक तथा सांस्कृतिक सम्पदाहरूको संरक्षण तथा संवर्धन हुदा आन्तरिक र बाह्य पर्यटकहरूको गन्तव्य हुनेछ ।
लैङ्गिक समानता सामाजिक समावेशिकता, जिविकोपार्जन र शुसासन		
सरल जिवन शैली थियो । सामाजिक कार्यका अधिकतम जनश्रमदान गरिन्थ्यो । सर्वसम्मत र सामाजिक सम्मान तथा मर्यादाको विश्वास हुन्थ्यो ।	मानव अधिकारको प्रत्याभुतिका लागि आवाज उठिरहेका छन् । सामाजिक श्रमदानमा कमि हुदै गएको छ । सामाजिक सुशासन हुने गरेको छ ।	लोकतान्त्रिक पद्धति र लोकतन्त्रको प्रत्याभुति हुनेछ । सामाजिक श्रमदान हुनेछैन र सबै परनिर्भर हुनेछन् । भ्रष्टाचार र अनियमितता गर्ने गराउने दुवै पक्षलाई कारवाहीको कडा कानुनी राज्यको प्रत्याभुति हुनेछ ।
जनचेतना अभिवृद्धि तथा क्षमता विकास तथा अनुगमन		
सामाजिक सम्मान प्रदान गरिन्थ्यो । सामाजिक कार्यमा सर्वसम्मत निर्णय तथा सहमतिमा कार्य संचालन गर्ने गरिन्थ्यो ।	सामाजिक सुशासन हुने गरेको छ । सामाजिक कार्यमा केही सचेत नागरिकहरूको चासो बढेको छ ।	सुशासन युक्त समाजको निर्माण हुनेछ ।

३.१० पारिस्थितिकीय प्रणालीको संकटासन्नता चित्रण तथा विश्लेषण

यस साँफेवगर नगरपालिकामा जलवायु परिवर्तनका प्रभावहरू तथा संभावित जोखिम र तिनहरूले वन जंगल जैविक विविधतामा, कृषि र जल पारिस्थितिकीय प्रणालीमा कस्तो असर पारिरहेको छ भनी पत्ता लगाउनु यस विश्लेषणको उद्देश्य रहेको छ ।

३.१०.१ वन जङ्गल पारिस्थितिकीय प्रणालीमा परेको जोखिमहरूको विश्लेषण

यस नगरपालिकामा जलवायु परिवर्तनका प्रभावहरू तथा संभावित जोखिमहरूले वनको अवस्थामा तथा जैविक विविधतामा के कस्तो असर पारिरहेको छ भनी पत्ता लगाउन यस विधिको प्रयोग गरीएको थियो । समूहमा छलफल र अन्तक्रियाबाट जानकारी संकलन गरिएको थियो । पत्ता लगाईएका जोखिमहरूलाई उच्च—३, मध्यम—२ तथा न्यून—१ वर्गमा विभाजन गरी वन प्रजातीमा परिवर्तन, जीवजन्तुका प्रजातीमा परिवर्तन, वनको अवस्था, यसका संयोजन तथा पारिस्थितिकीय प्रणालीको सेवामा कस्तो परिवर्तन आएको छ भनी विश्लेषण गरिएको थियो ।

तालिका नं. २५ : वन जङ्गल पारिस्थितिकीय प्रणालीमा परेको जोखिमहरूको विश्लेषण

क्र.सं.	जोखिमहरू	वन प्रजातीमा परिवर्तन	जिवजन्तु प्रजातीमा परिवर्तन	वनको अवस्था/गुणस्तर	संयोजन	वनको पारिस्थितिकीय प्रणाली सेवामा परिवर्तन	जम्मा
१	पहिरो	२	२	१	१	२	८
२	आगलागी	३	३	३	२	३	१४
३	बाढी वर्षा	२	२	१	२	२	९
४	मानव रोग	१	१	२	१	१	६
५	पशुरोग	१	२	१	१	१	६

क्र.सं.	जोखिमहरु	वन प्रजातीमा परिवर्तन	जिवजन्तु प्रजातीमा परिवर्तन	वनको अवस्था/गुणस्तर	संयोजन	वनको पारिस्थितिकीय प्रणाली सेवामा परिवर्तन	जम्मा
६	कृषिमा रोग	२	२	३	१	३	११
७	वन्यजन्तु आतंक	१	१	१	१	१	५
८	असिना	२	३	२	३	१	११
९	सुख्खा खडेरी	३	२	२	१	२	१०
१०	हावाहुरी	१	१	१	१	१	५
११	चट्याङ्ग	१	१	१	१	१	५
१२	मिचाहा प्रजाति	२	२	२	१	२	९
	औसत	१.७५	१.८३३	१.६६६	१.३३३	१.६६६	

यस नगरपालिका को वन पारिस्थितिकीय प्रणालीको विश्लेषण गरी हेर्दा सबैभन्दा बढी असर आगलागी, कृषिमा रोग तथा असिनाले पारेको छ । आगलागी र असिनाले वनपैदावारको पुर्नउत्पादन हुन नदीने र रुखलाई सुकाउने भएकाले वन तथा जैविक विविधतामा हास आएको साथै वनले ढाकेको क्षेत्रफल घट्ने र हैसियत बिग्रने गरेको छ ।

३.१०.२ कृषि पारिस्थितिकीय प्रणालीमा परेको जोखिमहरुको विश्लेषण

जलवायु परिवर्तनका प्रकोपहरुले कृषि पारिस्थितिकीय प्रणालीमा पारेको प्रभाव विश्लेषण गर्नलाई यो विधि प्रयोग गरिएको थियो । समूहमा छलफल र अन्तक्रियाबाट जानकारी संकलन गरिएको थियो । पत्ता लगाईएका जोखिमहरुलाई उच्च-३, मध्यम-२ तथा न्यून-१ वर्गमा विभाजन गरी प्रमुख बालीहरुलाई आधार मानी विश्लेषण गरिएको थियो ।

तालिका नं. २६ : कृषि पारिस्थितिकीय प्रणालीमा परेको जोखिमहरुको विश्लेषण

क्र.सं.	जोखिमहरु	खेती प्रणालीमा परिवर्तन	कृषि भूमिमा बसोबास गर्ने जीवजन्तु प्रजातीमा परिवर्तन	कृषिजन्य उत्पादन गुणस्तर	कृषि पारिस्थितिकीय प्रणालीको	जम्मा
१	पहिरो	३	२	२	२	९
२	आगलागी	१	२	१	१	५
३	बाढी वर्षा	३	२	३	३	११
४	मानव रोग	२	१	२	२	७
५	पशुरोग	१	१	१	१	४
६	कृषिमा रोग	३	३	२	२	१०
७	वन्यजन्तु आतंक	१	१	१	१	४
८	असिना	२	२	२	२	८
९	सुख्खा खडेरी	३	२	२	२	९
१	हावाहुरी	१	१	१	१	४
११	चट्याङ्ग	१	१	१	१	४
१२	मिचाहा प्रजाति	२	२	१	१	६
	औसत	१.९१६	१.६६६	१.५	१.५	

यस नगरपालिकाको कृषि पारिस्थितिकीय प्रणालीको विश्लेषण गरी हेर्दा सबैभन्दा बढी असर बाढी र कृषिमा रोगले पारेको छ । बाढीले उत्पादनशिल खेतियोग्य जमिन कटान गरेकोले उत्पादकत्वमा कमी आएको देखिन्छ । कृषि वाली तथा फलफूल र तरकारी मा विभिन्न खालका रोगकिराले स्थानीय प्रजातिको लोप हुदै गएको । आयातित वीउविजन बाट फाईदा लिन नसकेको देखिन्छ ।

३.१०.३ जल पारिस्थितिकीय प्रणालीमा परेको जोखिमहरूको विश्लेषण

यस गाउँपालिकामा भएका खोलानाला, पानीका मुहानमा जलवायु परिवर्तनले पारेको असर विश्लेषण गर्न यो विधिको प्रयोग गरिएको थियो । एकातिर जोखिमहरू राखेर र अर्कोतिर पानीका स्रोतहरूमा रहेका वनस्पति र जीवजन्तुमा परिवर्तन, पानीको गुणस्तरमा परिवर्तन, पारिस्थितिकीय प्रणालीको संयोजन तथा तिनका सेवामा परिवर्तन राखी जोखिमको अवस्था विश्लेषण गरिएको थियो । समूहमा छलफल र अन्तक्रियाबाट जानकारी संकलन गरिएको थियो

तालिका नं. २७ : जल पारिस्थितिकीय प्रणालीमा परेको जोखिमहरूको विश्लेषण

क्र स	जोखिमहरू	जल प्रजातीमा परिवर्तन	जिवजन्तु प्रजातीमा परिवर्तन	पानीको अवस्था/ गुणस्तर	संयोजन	जल पारिस्थितिकीय प्रणालीको सेवामा परिवर्तन	जम्मा
१	पहिरो	३	२	२	१	२	१०
२	आगलागी	१	१	१	२	१	६
३	बाढी वर्षा	३	२	२	२	२	११
४	मानव रोग	२	१	२	१	१	७
५	पशुरोग	२	२	२	२	२	१०
६	कृषिमा रोग	२	२	२	२	२	१०
७	वन्यजन्तु आतंक	१	१	१	१	१	५
८	असिना	१	१	१	२	१	६
९	सुख्खा खडेरी	२	२	२	१	२	९
१०	हावाहुरी	१	१	१	१	१	५
११	चट्याङ्ग	१	१	१	१	१	५
१२	मिचाहा प्रजाति	१	१	१	१	१	५
	औसत	१.६६६	१.४१६	१.५	१.४१६	१.४१६	

यस नगरपालिकाको जल पारिस्थितिकीय प्रणालीको विश्लेषण गरी हेर्दा सबैभन्दा बढी असर पहिरो र कृषिमा रोग, पशु रोगले पारेको छ । बाढी पहिरोले पानीका मुहानहरू परिवर्तन हुने, पानी प्रदुषित हुने र कृषि तथा पशु रोगले वातावरण प्रदुषित हुने भएकोले मानवीय स्वास्थ्यमा प्रत्यक्ष असर पारेको देखिन्छ ।

३.१०.४ पारिस्थितिकीय प्रणालीमा परेको तुलनात्मक रूपमा जोखिम विश्लेषण

विभिन्न पारिस्थितिकीय प्रणालीहरूको विश्लेषण गरे पश्चात निम्न बमोजिमको तालिकामा राखी तुलनात्मक जोखिम विश्लेषण गरिएको थियो ।

तालिका नं. २८ : पारिस्थितिकीय प्रणालीमा तुलनात्मक जोखिमहरूको विश्लेषण

क्र स	पारिस्थितिकीय प्रणाली	विविधता	अवस्था/ गुणस्तर	संयोजन	पारिस्थितिकीय प्रणालीमा परिवर्तन	जम्मा	औसत
१	वन पारिस्थितिकीय प्रणाली	१.७९१	१.६६६	१.३३३	१.६६६	६.४५६	१.६१४
२	कृषि पारिस्थितिकीय प्रणाली	१.७९१	१.५	०.००	१.५	४.७९१	१.५९७
३	जल पारिस्थितिकीय प्रणाली	१.५४१	१.५	१.४१६	१.४१६	५.८७३	१.४६८

माथि उल्लेखित प्रमुख ३ वटा पारिस्थितिकीय प्रणालीहरू वन, कृषि तथा जल क्षेत्रहरूलाई उपरोक्त विश्लेषणबाट जलवायु परिवर्तनका जोखिमहरू वन पारिस्थितिकीय प्रणालीमा नै तुलनात्मक रूपमा बढी भएको देखिन्छ । कृषि पारिस्थितिकीय प्रणालीमा सुख्खा खडेरी, नदी तथा खोलाले खेतीयोग्य जग्गा कटान, खहरेखोलाले ढुंगा, बालुवा र माटो थुपार्ने गरेकोले कृषि पारिस्थितिकीय प्रणालीमा असर देखिएको हो । यसको साथै जल क्षेत्रमा पनि प्रभाव पारेको देखिन्छ ।

परिच्छेद ४ जलवायु परिवर्तन अनुकूलन तथा विपद् जोखिम न्यूनीकरण र व्यवस्थापनका रणनीतिहरूको पहिचान

४.१ जलवायु परिवर्तन अनुकूलन तथा विपद् जोखिम व्यवस्थापनका रणनीतिहरू

विपद् जोखिम व्यवस्थापन तथा जलवायु परिवर्तनका असरहरूको सामना गरी रूपान्तरित सहज जीवनयापन गर्न सक्ने अवस्थाको सिर्जना गर्ने प्रक्रिया, स्थानीय परिस्थिति अनुसार अल्पकालीन, मध्यकालीन तथा दीर्घकालीन अनुकूलनका रणनीतिहरूको अवलम्बन गर्न सकिन्छ । यस रणनीति तथा उपायहरू अवलम्बन गरी नगरपालिकाले तयार गरेको जलवायु परिवर्तन अनुकूलन योजना कार्यान्वयनमा सबै सरोकारवालाहरूको सहयोगमा सम्पन्न गरिने छ । विपेशगरी नगरपालिकाले अति प्रभावित क्षेत्र, वर्ग, समुदाय, घरधुरी तथा व्यक्तीहरूलाई प्राथमिकताका साथ निम्नानुसारका रणनीतिहरू अवलम्बन गर्नेछ ।

- अति सम्बेदनशील, अनुकूलनका क्षमता कम भएका वर्ग, समुदाय र घरधुरीलाई जलवायु परिवर्तनका असरसंग सामना गर्नको लागि सहयोग गर्ने ।
- अति जोखिम वर्ग, समुदायका घरपरिवारहरूलाई जीविकोपार्जनकालागि प्राथमिकता दिने ।
- विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्यमा जोखिम वर्ग, घरधुरीलाई जोखिम वहन गर्नसक्ने क्षमता अभिवृद्धि गर्ने ।
- तत्कालिन, अति महत्व र जलवायु परिवर्तनका प्रभावमा परेकाहरूलाई प्राथमिकता दिने ।
- जलवायु परिवर्तन तथा विपद् व्यवस्थापन योजनाका महत्वपूर्ण कृयाकलापहरूलाई स्थानीय योजनामा मुलप्रवाहीकरण गर्ने

४.२ विषयगत क्षेत्र अनुसारका रणनीतिहरू

- कृषि: परिवर्तित जलवायु अनुसार सुख्खा सहने वा सुख्खामा हुने तथा बढि पानी लाग्ने क्षेत्रमा हुने वालीनालीका प्रजाति लागउन सहयोग गर्ने ।
- बन: जैविक विविधता संरक्षण, पारिस्थितिकीय प्रणाली संरक्षण, आगलागी नियन्त्रण, रिचार्ज पोखरीको प्रवर्धन तथा फलफुल खेतीलाई प्राथमिकता दिने ।
- स्वास्थ्य: पानीजन्य र हावाजन्य रोगहरूद्वारा प्रभावित अति विपन्न घरपरिवारहरूलाई प्राथमिकता दिने ।
- खानेपानी तथा सिंचाई: खानेपानी तथा सिंचाईका लागि पानी उपलब्ध गराउन पानीका मुहान संरक्षण, लघुसिंचाईका उपायहरू संचालन गर्ने ।
- क्षमता अभिवृद्धि: विपद् व्यवस्थापन, कृषि, आगलागी नियन्त्रण, कृषिवन दक्षता सम्बन्धी तालिमको व्यवस्था गर्ने

परिच्छेद ५ जलवायु परिवर्तन अनुकूलन तथा विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना

५.१. जलवायु परिवर्तन अनुकूलन तथा विपद् जोखिम व्यवस्थापन क्रियाकलापहरूको पहिचान

संकटासन्नता तथा जोखिम विश्लेषणको आधारमा तय भएका सम्भावित क्रियाकलापहरू र पालिका, वडा तथा समुदायस्तरमा भएका विभिन्न छलफलहरूबाट जलवायु परिवर्तन अनुकूलन तथा विपद् जोखिम व्यवस्थापन क्रियाकलापहरूको पहिचान गरिएका छन् । यसका लागि सम्भावित प्रकोपहरू, त्यसले असर पारेका जीविकोपार्जनका स्रोतहरू, असरसंग जुध्न गरिएका उपायहरू तथा उपयुक्त उपायहरूको बारेमा विश्लेषण गरिएका छन् ।

तालिका नं. २९ : जलवायु परिवर्तन अनुकूलन तथा विपद् जोखिम व्यवस्थापन क्रियाकलापहरूको पहिचान

जलवायु उत्पन्न प्रकोपहरू	प्रभावित जीविकोपार्जनका स्रोतहरू	प्रकोपले परेका असरहरू	समुदाय ले अपनायाका जुध्ने उपायहरू	के ति उपय हरुले काम गरेका छन् ?	के ति उपय हरु दिगो छन् ?	बैकल्पिक अनुकूलनक उपायहरू तथा विपद् जोखिम न्यूनीकरण
पहिरो	खेतीपाती, खेतीयोग्य र वनक्षेत्र कटान हुनु, वतजावतमा अवरुद्ध,	खेतीयोग्य जमिन साघुरिदै, त्पादकत्वमा कमी, खानेपानी र सिचाईकुलो क्षति, पशुपंक्षी मर्ने,	स्थानीय जग्गाधनीको प्रयासमा ढुंगाले छेकवार गरेको	छैन	छैन	तारजाली तटबन्ध, वृक्षारोपण, डालेघास रोपण, सिचाई कुलो मर्मत, खानेपानी मर्मत
आगलागी	लेकाली भुभागको अन्नवाली नष्ट हुनु, परम्परागत योगमा रहेका जडिवुटी पाउन छोडनु, जडिवुटी नष्ट हुनु	जडिवुटी पाउन छोडनु, जनधनको क्षति, पशुपंक्षीको वासस्थान नाश, वन्यजन्तु लोप हुनु	घर वरिपरी	छैन	छैन	अग्नी नियन्त्रण तालिम र प्रविधि सहयोग, होडिङ्गबोर्ड स्थापना, जैविक विविधता तालिम, जनचेतनामूलक तालिम, गोष्ठी
बाढी, वर्षा	खेतीयोग्य जमिन कटान हुनु, आवतजावतमा अवरुद्ध,	नदि, खोला फराकिलो हुदैजाने, खानेपानी र सिचाईकुलो क्षति, पशुपंक्षी मर्ने,	स्थानीय जग्गाधनीको प्रयासमा ढुंगाले छेकवार गरेको	छैन	छैन	तारजाली तटबन्ध, वृक्षारोपण, डालेघास रोपण, सिचाई कुलो मर्मत, खानेपानी मर्मत
मानव रोग	खाद्यबाली, नगदेबाली खेती, जडीबुटी संकलन, ज्यालामजदुरी, पशुपालन, जागिर, व्यापार	आउँ पखाला, ज्वरो, आँखा पाक्ने रोग, टाईफाइड आदीको संक्रमणमा वृद्धि, कृषक, जडीबुटी संकलक, मजदुर, पशुपालक, जागिरेले क्षमता अनुसारको कार्यसम्पादन गर्न नसक्नु, मानसिक विचलन पैदा हुनु, औषधीको खरिदमा रकम बाहिरिनु	झारफुक गर्ने, स्थानीय जडिवुटीको प्रयोग गर्ने	छैन	छैन	आयुर्वेदिक औषधिको पहिचान र प्रयोग, जनचेतनामूलक कार्यक्रम, प्राथमिक उपचार सम्बन्धि तालिम तथा प्राथमिक उपचार, सामाग्री वितरण, स्वास्थ्य ईकाईको सबलिकरण, पानीको शुद्धिकरण, पोषण सम्बन्धि तालिम, स्वास्थ्य, खानेपान तथा सरसफाई, कोभिड—१९, कोरोना जस्ता महामारीका लागि क्वारिन्टिन तथा होल्डीङ्ग सेन्टर सहित अत्यावश्यक

जलवायु उत्पन्न प्रकोपहरू	प्रभावित जीविकोपार्जन का स्रोतहरू	प्रकोपले परेका असरहरू	समुदाय ले अपनायाका जुध्ने उपायहरू	के ति उपय हरुले काम गरेका छन् ?	के ति उपय हरु दिगो छन् ?	बैकल्पिक अनुकूलनक उपायहरू तथा विपद् जोखिम न्यूनीकरण
						उपचार व्यवस्था गन
पशुमा रोग	उत्पादनमा कमी, पशुपालन, कुखुरापालन,	स्थानीय नश्वहरू समाप्त हुनु, रोगको संक्रमण बढनु, उत्पादनमा कमी	स्थानीय जडिवुटीको प्रयोग	छैन	छैन	पशु प्राविधिक तालिम, पशु बिमा
कृषि रोग	अन्नवाली, तरकारी वाली, फलफूल खेती, नगदेवाली	स्थानीय वीउविजन पाउन छोडनु, नयां नयां रोगकिरा देखापरेको, खाद्यान्न वालीको मुल्यवृद्धि, वीउमा रोगकिरा, रासायनिक मल	परम्परागत चालचलनमा सिमित	छैन	छैन	अर्गानिक विषाधी सम्बन्धि तालिम र सहयोग, कृषि प्राविधिक तालिम, वाली बिमा
वन्यजन्तु आतंक	मानवीय क्षति, पशुचौपायाको क्षति, कुखुरा क्षति, अन्नवाली, तरकारीखेती, फलफूल खेती नोक्सान	मनोवैज्ञानीक असर, त्रसित हुनु, जीविकोपार्जनमा असर	डम्फु, ढोलर जस्तापाता बजाउनु, मानिस कराउनु	छैन	छैन	होर्डिङ्ग बोर्ड, पोस्टर टास्ने, जनचेतनामूलक तालिम, जैविक विविधता तालिम, खेतीपातीमा परिवर्तन, मेषवायर ।
असिना	लेकाली भुभागमा खेतीपाती नष्ट हुनु, नगदेवाली नष्ट, वन्यजन्तु को वासस्थान नाश	लोपोन्मुख वन्यजन्तुको लोप हुनु, खाद्यान्न वाली नष्ट, नगदेवाली नष्ट, चौपाय मर्नु,		छैन	छैन	टनेल खेती, समयानुकूल खेतीपाती
खडेरी	वनस्पति सुक्नु, अन्नवाली र तरकारी वाली सुकेर नाश हुनु, फलफूल सुक्नु	उत्पादनमा कमी हुनु, भोकमरी हुनु, पानीका मुहानसुक्नु, जग्गाको बाझोपना बढनु, मानवीय स्वास्थ्यमा असर, कुपोषण बढनु, जैविक विविधतामा असर	आकाशे पानीको पर्खाईमा रहेको, खाद्यान्न खरिद गर्नुपर्ने, खोरिया फडानी बढनु	छैन	छैन	बेमौसमी तरकारीखेती, आधुनिक खेती प्रणालीको विकास, टनेलखेती, आधुनिक खेती प्रणाली
हावाहुरी	अन्नवाली, तरकारीखेती, फलफूल खेती क्षति, पशुपालनमा असर,	अन्नवाली, तरकारीखेती, फलफूल खेती नोक्सान पुरयाउने र उत्पादन मा कमी हुने, घर गोठ,	स्वयम् ले आआफनो घरगोठ मर्मत गरेको विद्यालयहरू लाई	छैन	छैन	वाली बिमा, प्राविधिकको डिजाईन तथा नक्सानुसार बलियो संरचना निर्माण गर्ने ।

जलवायु उत्पन्न प्रकोपहरू	प्रभावित जीविकोपार्जन का स्रोतहरू	प्रकोपले परेका असरहरू	समुदाय ले अपनायाका जुध्ने उपायहरू	के ति उपय हरुले काम गरेका छन् ?	के ति उपय हरु दिगो छन् ?	बैकल्पिक अनुकूलनक उपायहरू तथा विपद् जोखिम न्यूनीकरण
	जागिर, व्यापार, आवतजावतमा असर	विद्यालयहरूका छानाको उडाएको, मनोवैज्ञानिक असर पर्नु, जीविकोपार्जनमा असर	स्थानीयको श्रमदान बाट पुननिर्माण गर्नेगरेको ।			
मिचाहा प्रजाति	वनमा पुनउत्पादन मा कमी, अन्नवाली, तरकारी वाली नोक्सान	खाद्यान्न र तरकारी उत्पादनमा कमी, आर्थिक समस्या	समय अगाडि वा पछाडी अन्नवाली लगाउने, उखेलने, जलाउने	छैन	छैन	खेतीपातीमा परिवर्तन, फलफूलखेती, अन्य वालीहरू

५.२ अनुकूलन तथा विपद् जोखिम न्यूनीकरणका कार्यहरूको प्राथमिकीकरण

पहिचान भएका जोखिम तथा प्रकोपहरूको प्रभावहरू तथा त्यसको लाभ लागत अनुपात लाभान्वित वर्ग आदिलाई मध्यनजर गरी अनुकूलनका उपायहरूको प्राथमिकीकरण तय गरिएको छ । प्राथमिकीकरण गर्ने क्रममा प्रभावकारिता, खर्चको मितव्ययीता, सम्भावना, महिलाप्रति संवेदनशीलता जस्ता उल्लेखित विषय वस्तुहरूलाई अङ्क १ देखि ३ निर्धारण गरिएको थियो जसमा अङ्क १ ले आधार राम्ररी पुरा गर्न नसक्ने तथा अङ्क ३ ले राम्ररी पुऱ्याउन सक्ने जनाउँछ । यस विधिमा खर्चको मितव्ययीता भने कम खर्चिलोलाई अङ्क ३ र धेरै खर्चिलोलाई अङ्क १ मानिएको छ । सबै विश्लेषणको नतिजालाई जोडेर आएको कुल अङ्कहरूलाई ३ भागमा विभाजन गरिएको थियो । जसमध्ये १४— १५ अङ्क आएका उपायहरूलाई तत्काल र अत्यावश्यक अवलम्बन गर्नुपर्ने १२—१३ अङ्कलाई उच्च आवश्यक र ११ भन्दा कमका अङ्क आएकाहरूलाई आवश्यक भनी वर्गीकरण गरिएको थियो । सो अनुसार प्राथमिकीकरण क्रमशः प्रथम, द्वितीय र तृतीय गरी श्रेणीबद्ध गरिएको छ ।

तालिका नं. ३० : अनुकूलन तथा विपद् जोखिम न्युनिकरण कार्यहरूको प्राथमिकीकरण

प्रकोप	अनुकूलनका उपायहरू	उपयोगिता, दिगोपन तथा सांख्यिकता (१-३)	प्रभावकारिता (१-३)	खर्चको प्रभावकारिता (१-३)	सम्भाव्यता (१-३)	लैङ्गिक संवेदनशीलता (३)	कुल (क+ख+ग+घ+ङ)	प्राथमिकीकरण
		(क)	(ख)	(ग)	(घ)	(ङ)		
पहिरो	पहिरो पूर्व सूचना प्रणालीको स्थापना	३	३	१	१	२	१०	तृतीय
	तटबन्ध निर्माण, रयाविन पर्खाल, रकपोल	३	३	३	२	३	१४	प्रथम
	वायोइन्जीनियरिङ , वृक्षारोपण	३	३	२	३	३	१४	प्रथम
	सिँचाई कुलो मर्मत तथा स्तरउन्नती	३	२	१	३	३	१२	द्वितीय
	पहिरो तथा जोखिम क्षेत्र मा वृक्षारोपण	३	३	३	२	३	१४	प्रथम
	खेतीयोग्य जग्गाको गह्रा सुधार	३	३	३	२	२	१३	द्वितीय
	कृषि वन प्रणाली प्रवर्द्धन	३	३	३	३	३	१५	प्रथम
आगलागी	अग्नी नियन्त्रण सम्बन्धि तालिम तथा सामग्री वितरण	३	२	२	२	२	११	तृतीय

प्रकोप	अनुकूलानका उपायहरु	उपयोगिता, विगोपन तथा साव्यता (१-३)	(क) प्रभावकारीता (१-३) (ख)	खुबको प्रभावकारीता (१-३) (ग)	सम्भाव्यता (१-३) (घ)	लैङ्गिक संवेदनशीलता (ङ)	कुल (क+ख+ग+घ+ङ)	प्राथमिकिकरण
	वन र आवादी क्षेत्रमा अग्नी रेखा निर्माण	३	३	२	२	२	१२	द्वितीय
	डहेलो नियन्त्रण सामग्री वितरण तथा जनशक्ती उत्पादन	३	२	२	१	२	१०	तृतीय
	डहेलो नियन्त्रणको सुचना सहितको होडिग बोर्ड स्थापना	३	२	३	३	३	१४	प्रथम
बाढी, वर्षा	खानेपानी मुहान संरक्षण	३	३	३	३	३	१५	प्रथम
	सूचना प्रणालीको स्थापना	३	३	१	२	२	११	तृतीय
	तटबन्ध, तथा नाली मर्मत तथा निर्माण, गोरेटो बाटो सुधार	३	३	१	१	३	११	तृतीय
	वायो ईन्जिनियरिंग (जैविक बाध र पर्खाल)	२	३	३	२	३	१२	प्रथम
कृषि रोग	कम्पोस्ट मल तयारी तालिम	३	३	३	२	२	१३	द्वितीय
	रोग किरा प्रतिरोधी प्रजातिहरुको प्रवर्धन	३	३	२	२	२	१२	द्वितीय
	प्रांगारिक मल तथा जैविक विषादी तयारी तालिम	३	३	३	२	२	१३	द्वितीय
	बाली विमा वारे जनचेतना	३	२	२	२	२	११	तृतीय
	बाली विमा	२	२	२	२	२	१०	तृतीय
	माटो परिक्षण शिविर	३	३	१	२	३	१४	द्वितीय
	वीउ भण्डारणको स्थापना	३	३	२	३	३	१४	प्रथम
	मौसमी तथा वेमौसमी खाद्य र कृषि उपज संकलन गोदाम	३	३	२	३	३	१४	प्रथम
असिना	असिनापानी प्रतिरोधी जाली वितरण	३	२	१	२	३	११	तृतीय
	टनेल खेती	३	२	२	३	३	१३	द्वितीय
खडेरी	खानेपानी मुहान संरक्षण, खानेपानी योजना निर्माण तथा मर्मत	३	३	२	३	३	१४	प्रथम
	सिंचाई कुलो मर्मत तथा स्तरउन्नती	३	३	२	३	३	१४	प्रथम
	थोपा सिंचाई	३	२	२	१	३	१२	द्वितीय
	टनेल तथा वेमौसमी तरकारी खेती	३	३	२	३	३	१४	प्रथम
	पोखरी संरक्षण	२	३	३	३	२	१३	द्वितीय
	प्लास्टिक पोखरी	२	२	१	२	२	९	तृतीय
	पक्की सिंचाई पोखरी	३	३	१	१	१	९	तृतीय
	स्याउ कृषि सम्बन्धि तालिम	३	३	२	२	१	१३	तृतीय

५.३ बजेट सहितको अनुकूलन कार्ययोजना

अघिल्ला खण्डहरूमा भएका प्राथमिकता अनुसार सहभागितामूलक खुल्ला छलफलको आधारमा र हालसम्म भएको प्रगति तथा बाँकी क्रियाकलापहरू समेतलाई ध्यानमा राखी निम्नानुसार योजना (२०८२/०८३ देखि २०८६/०८७ सम्म) जलवायु परिवर्तन स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना, साँफेबगर नगरपालिका, अछाम ले तयार गरिएको छ । यस योजनामा बजेट अनुमान गर्दा सहभागितामूलक छलफलबाट स्थानीय अनुभव तथा वर्तमान दर रेटका आधारमा गरिएको छ ।

तालिका नं.३१ स्थानीय अनुकूलन योजना, साँफेबगर नगरपालिका, अछाम

क्र. सं.	क्रियाकलाप	स्थान	इकाई	परिमाण	इकाई लागत (हजार)	०८२/८३		०८३/८४		०८४/८५		०८५/८६		०८६/८७		जम्मा	सम्भावित सहयोगी निकाय
						परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा		
१. कृषि तथा खाद्य सुरक्षा																	
१	टनेल खेतिको लागि सामग्री वितरण (प्लास्टिक, पाइप, स्पिन्कल, थोपा सिचाई सेट, विड विजन, मोहनी जालो)	सबै	वटा	३५०	२०	७०	१४००	७०	१४००	७०	१४००	७०	१४००	७०	१४००	७०००	नपा, वडा, कृषि शाखा, गैसस
२	हाते ट्रयाक्टर वितरण	सबै	वटा	४०	८०	१०	८००	१०	८००	१०	८००	१०	८००	०	०	३२००	नपा, वडा, कृषि शाखा, गैसस
३	जैविक मलखाद निर्माण सम्बन्धि तालिम	सबै	पटक	२	५०	१	५०	१	५०	०	०	०	०	०	१००	नपा, वडा, कृषि शाखा, गैसस	
४	जैविक किटनाशक औषधि निर्माण सम्बन्धि तालिम तथा सामग्री सहयोग	सबै	पटक	२	५०	०	०	१	५०	१	५०	०	०	०	१००	नपा, वडा, कृषि शाखा, गैसस	
५	फलफूलका बिरुवा वितरण	सबै	वटा	३०००	०.२	६००	१२०	६००	१२०	६००	१२०	६००	१२०	६००	६००	नपा, वडा, कृषि शाखा, गैसस	
६	सामुदायिक विड भण्डारण केन्द्र स्थापना	१ र ४	वटा	२	१०००	०	०	०	०	२	२०००	०	०	०	०	२०००	प्रदेश, नपा, वडा, कृषि शाखा, गैसस
७	बेमौसमी व्यवसायिक तरकारी खेति सम्बन्धि तालिम	सबै	पटक	५	५०	१	५०	१	५०	१	५०	१	५०	१	५०	२५०	नपा, वडा, कृषि शाखा, गैसस

क्र. सं.	क्रियाकलाप	स्थान	इकाई	परिमाण	इकाई लागत (हजार)	०८२/८३		०८३/८४		०८४/८५		०८५/८६		०८६/८७		जम्मा	सम्भावित सहयोगी निकाय
		वडा				परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा		
८	कोल्डस्टोर/रस्टिक स्टोर निर्माण	४	वटा	१	२५००	०	०	१	२३००	०	०	०	०	०	०	२५००	प्रदेश, नपा, वडा, कृषि शाखा, गैसस
९	रोगकिरा नियन्त्रण सम्बन्धि तालिम तथा नियन्त्रण सामग्री वितरण	सबै	पटक	२	१००	१	१००	०	०	०	०	०	०	१	१००	२००	नपा, वडा, कृषि शाखा, गैसस
१०	खाद्य सुरक्षा तथा पोषण सम्बन्धि जनचेतनामूलक कार्यक्रम	सबै	पटक	२	५०	१	५०	०	०	१	५०	०	०	०	०	१००	नपा, वडा, कृषि शाखा, गैसस
११	जलवायु मैत्री कृषि सम्बन्धि तालिम	सबै वडामा	पटक	४०	५०	५	२५०	५	२५०	५	२५०	५	२५०	५	२५०	१२५०	नपा, वडा, कृषि शाखा, गैसस
१२	डालेघाँसको नर्सरी स्थापना तथा विरुवा वितरण	सबै वडामा	वटा	२	५००	१	५००	०	०	०	०	०	०	१	५००	१०००	नपा, वडा, कृषि शाखा, गैसस
१३	रैथाने बालीको संरक्षणको लागि जनचेतना तथा जिन बैंक स्थापना	१	स्थान	१	१०००	०	०	०	०	१	१०००	०	०	०	०	१०००	नपा, वडा, कृषि शाखा, गैसस
१४	बाखापालन तालिम	सबै वडामा	पटक	३	१००	१	१००	१	१००	१	१००	०	०	०	०	३००	नपा, वडा, कृषि शाखा, गैसस
१५	फलफुल खेति तालिम	सबै वडामा	पटक	५	५०	१	५०	१	५०	१	५०	१	५०	१	५०	२५०	नपा, वडा, कृषि शाखा, गैसस
१६	कृषि तथा पशु विमा सम्बन्धि अभिमुखिकरण तालिम	सबै वडामा	पटक	२	५०	१	५०	१	५०	०	०	०	०	०	०	१००	नपा, वडा, कृषि शाखा, गैसस
१७	नश्व सुधार कार्यक्रम बोका वितरण	सबै वडामा	मिटर	४०	५०	२०	१०००	२०	१०००	०	०	०	०	०	०	२०००	नपा, वडा, कृषि शाखा, गैसस

क्र. सं.	क्रियाकलाप	स्थान	इकाई	परिमाण	इकाई लागत (हजार)	०८२/८३		०८३/८४		०८४/८५		०८५/८६		०८६/८७		जम्मा	सम्भावित सहयोगी निकाय
		वडा				परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा		
१८	पशु स्वस्थ शिविर संचालन	सबै वडामा	पटक	१६	१००	८	८००	०	०	८	८००	०	०	०	०	१६००	नपा, वडा, कृषि, पशु, गैसस
१९	पशु चरन तथा आहार विकास कार्यक्रम	सबै वडामा	पटक	१	१०००	०	०	१	१०००	०	०	०	०	०	०	१०००	नपा, वडा, कृषि, पशु, गैसस
२०	माटो परिक्षण तथा बाली उपचार शिविर संचालन	सबै वडामा	पटक	७	२००	२	४००	२	४००	२	४००	१	२००	०	०	१४००	नपा, वडा, कृषि शाखा, गैसस
२१	भकारो तथा गोठ सुधार कार्यक्रम	सबै वडामा	घरघु री	३५०	१०	७०	७००	७०	७००	७०	७००	७०	७००	७०	७००	३५००	नपा, वडा, कृषि, पशु, गैसस
२२	अगुवा कृषकलाई अध्ययन भ्रमण	सबै वडामा	पटक	२	५००	१	५००	०	०	०	०	१	५००	०	०	१०००	नपा, वडा, कृषि, पशु, गैसस
२३	कृषि उपज संकलन केन्द्र स्थापना	वडा नं.३	पटक	२	७००	०	०	१	७००	०	०	१	७००	०	०	१४००	नपा, वडा, कृषि शाखा, गैसस
२४	जैविक मल झोल मल तथा क्रिटनासक निर्माण तालिम	सबै वडामा	पटक	२	५०	१	५०	०	०	१	५०	०	०	०	०	१००	नपा, वडा, कृषि शाखा, गैसस
२५	उन्नत जातको बिउविजन वितरण	सबै वडामा	पटक	२	५००	१	५००	०	०	०	०	१	५००	०	०	१०००	नपा, वडा, कृषि शाखा, गैसस
२६	कृषि एप्स चलाउन सिकाउने कार्यक्रम	सबै वडामा	पटक	१	५०	१	५०	०	०	०	०	०	०	०	०	५०	गापा, वडा, कृषि शाखा, गैसस
२७	कृषि समुह निर्माण गरि कृषिजन्य औजारहरुको वितरण	सबै वडामा	पटक	२	५००	१	५००	०	०	०	०	१	५००	०	०	१०००	नपा, वडा, कृषि शाखा, गैसस
२८	रैथाने कोदो खेती ब्लक स्थापना	९, १०, ११,	पटक	१	५००	०	०	०	०	०	०	६	३०००	०	०	३०००	नपा, वडा, कृषि शाखा, गैसस

क्र. सं.	क्रियाकलाप	स्थान	इकाई	परिमाण	इकाई लागत (हजार)	०८२/८३		०८३/८४		०८४/८५		०८५/८६		०८६/८७		जम्मा	सम्भावित सहयोगी निकाय
		वडा				परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा		
		१२, १३, १४															
२९	आलु खेतीको ब्लक स्थापना	९, १०, ११, १२, १३, १४	पटक	१	५००	०	०	०	०	०	०	०	०	१	५००	५००	नपा, वडा, कृषि शाखा, गैसस
३०	तरकारी पकेट क्षेत्र स्थापना	१, २, ३, ४, ५, ६, ७, ८,	पटक	१	३००	०	०	८	२४०	०	०	०	०	०	०	२४००	नपा, वडा, कृषि शाखा, गैसस
३१	पशु विमा	सबै वडामा	घरघु री	३५०	५	१००	५००	१००	५००	५०	२५०	५०	२५०	५०	२५०	१७५०	नपा, वडा, पशु शाखा, बीमा कं
३२	गाँजर खेती पकेटक्षेत्र निर्माण तालिम र सहयोग	५, ६, ७, ८, ९, १०, ११	पटक	१	५०	७	३५०	०	०	०	०	०	०	०	०	३५०	नपा, वडा, कृषि शाखा, गैसस
३३	टिमुरको बेर्ना बितरण	सबै वडामा	वटा	१०००	०.२५	५००	१२५	५००	१२५	०	०	०	०	०	०	२५०	नपा, वडा, कृषि शाखा, गैसस
३४	शत्रुजीव व्यवस्थापन तालिम	सबै वडामा	घरघु री	५	५०	१	५०	१	५०	१	५०	१	५०	१	५०	२५०	नपा, वडा, कृषि शाखा, गैसस

क्र. सं.	क्रियाकलाप	स्थान	इकाई	परिमाण	इकाई लागत (हजार)	०८२/८३		०८३/८४		०८४/८५		०८५/८६		०८६/८७		जम्मा	सम्भावित सहयोगी निकाय
		वडा				परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा				
३५	दुध उत्पादन बृद्धि का लागि उन्नत भैसि पालन सहयोग कार्यक्रम	सबै वडामा	घरधु री	१००	५०	२०	१०००	२०	१०००	२०	१०००	२०	१०००	२०	१०००	५०००	नपा, वडा, गैसस
३६	दुध संकलन तथा प्रशोधन केन्द्र स्थापना तथा सहयोग	वडा नं.३, ४, ८ र १०	वटा	४	५०	०	०	०	०	४	२००	०	०	०	०	२००	नपा, वडा, गैसस
३७	मासु पसल सुधार कार्यक्रम	वडा नं.३, ४ र ८	वटा	५	५०	०	०	४	२००	०	०	०	०	०	०	२००	नपा, वडा, गैसस
३८	घरपालुवा पशुपक्षि रोग तथा महामारि नियन्त्रण कार्यक्रम	सबै वडामा	पटक	५	२८०	१	२८०	१	२८०	१	२८०	१	२८०	१	२८०	१४००	नपा, वडा, गैसस
३९	एक वडा एक पशु प्राविधिक तालिम र परिचालन	सबै वडामा	जना	१४	१००	१४	१४००	०	०	०	०	०	०	०	०	१४००	नपा, वडा, गैसस
४०	रैथाने कुखुरा पालन कार्यक्रम	सबै वडामा	घरधु री	२८	५०	०	०	१४	७००	१४	७००	०	०	०	०	१४००	नपा, वडा, गैसस
४१	अछामी नौमुठे गाई संरक्षण, सम्बर्धन, प्रवर्धन का लागि नौमुठे गाईपालन सहयोग कार्यक्रम	सबै वडामा	घरधु री	७०	५०	०	०	२८	१४००	२८	१४००	१४	७००	०	०	३५००	नपा, वडा, गैसस
४२	घाँस नसीरि तथा घाँस विकास कार्यक्रम	सबै वडामा	घरधु री	७०	२	१४	२८०	१४	२८०	१४	२८०	१४	२८०	१४	२८०	१४००	नपा, वडा, गैसस

क्र. सं.	क्रियाकलाप	स्थान	इकाई	परिमाण	इकाई लागत (हजार)	०८२/८३		०८३/८४		०८४/८५		०८५/८६		०८६/८७		जम्मा	सम्भावित सहयोगी निकाय
		वडा				परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा				
४३	पशुपंक्ति खोप सेवा शिविर	सबै वडामा	पटक	५	५०	१४	७००	१४	७००	१४	७००	१४	७००	१४	७००	३५००	नपा, वडा, गैसस
४४	ट्राउट माछापालन तालिम र सहयोग	वडा नं. ९, १०, ११, १२, १३, १४	घरघु री	२४	१००	०	०	१२	१२०	१२	१२०	०	०	०	०	२४००	नपा, वडा, गैसस
जम्मा						१२७	०५	१८०	५५	१३८	८०	१२०	३०	६२३	०	६२९००	

क्र.सं.	क्रियाकलाप	स्थान,	इकाई	परिमाण	इकाई लागत (हजार)	०८२/८३		०८३/८४		०८४/८५		०८५/८६		०८६/८७		जम्मा	सम्भावित सहयोगी निकाय	
		वडा				परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा					
२, वन तथा जैविक विविधता																		
१	सामुदायिक वनमा बहुउपोगी पुनर्भरण पोखरी निर्माण	सबै	वटा	१०	५००	२	१०००	२	१०००	२	१०००	२	१०००	२	१०००	५०००	संघ, प्रदेश, नपा, वडा, वन, पर्यटन, गैसस	
२	सामुदायिक वनहरूमा अग्निरेखा निर्माण गर्ने	सबै	कि.मि.	४२	२०	८	१६०	२	४०	२	४०	२	४०	०	०	२८०	नपा, वडा, वन, साव, गैसस	
३	डढेलो नियन्त्रण सम्बन्धि तालिम	सबै	पटक	५	१००	३	३००	३	३००	१	१००	०	०	०	०	७००	नपा, वडा, वन, साव, गैसस	
४	डढेलो नियन्त्रण सम्बन्धि सामाग्री वितरण तथा व्यवस्थापन	सबै	सेट	५	३००	७	२१००	०	०	७	२१००	७	२१००	०	०	६३००	नपा, वडा, वन, साव, गैसस	
५	झाडी सरसफाई कार्यक्रम (सबै सामुदायिक वनमा)	सबै	पटक	४०	१०	४०	४००	४०	४००	४०	४००	४०	४००	४०	४००	२०००	नपा, वडा, वन, साव, गैसस	

क्र.सं.	क्रियाकलाप	स्थान,	इकाई	परिमाण	इकाई लागत (हजार)	०८२/८३		०८३/८४		०८४/८५		०८५/८६		०८६/८७		जम्मा	सम्भावित सहयोगी निकाय
		वडा				परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा		
६	उत्तिस, गुराँस, साल, सल्ला को कृषि वन नर्सरी निर्माण गर्ने	ढकारि	वटा	१	१०००	०	०	१	१०००	०	०	०	०	०	०	१०००	नपा, वडा, वन, साव, गैसस
७	सामुदायिक वनको खाली जग्गा वृक्षारोपण	सबै	हेक्टर	२०	१००	१०	१०००	१०	१०००	०	०	०	०	०	०	२०००
८	आगलागी नियन्त्रणको लागि जनचेतना तथा प्रचार सामग्री वितरण	सबै	पटक	७	५०	६	३००	६	३००	०	०	०	०	०	०	६००
९	सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहहरुको कार्ययोजना नविकरण	सबै	पटक	४२	५०	८	४००	८	४००	८	४००	९	४५०	९	४५०	२१००	नपा, वडा, वन, साव, गैसस
१०	थुमको डाडा चारखाल माईथान, हडराखाल पार्क, सान्ने गुध्यान पार्क, गाजिरिकोट पार्क	१०	वटा	३	५००	०	०	३	१५००	०	०	०	०	०	०	१५००
११	घुघुरकोट झरना, सैनीशिला झरणा, माडुझाड तिप्रनी	१०	वटा	३	१०००	०	०	१	१०००	२	२०००	०	०	०	०	३०००

क्र.सं.	क्रियाकलाप	स्थान,	इकाई	परिमाण	इकाई लागत (हजार)	०८२/८३		०८३/८४		०८४/८५		०८५/८६		०८६/८७		जम्मा	सम्भावित सहयोगी निकाय
		वडा				परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा		
	झरणा, संरक्षण, सम्बर्धन																
जम्मा						५६६०		६९४०		६०४०		३९९०		१८५०		२४४८०	

क्र.सं.	क्रियाकलाप	स्थान	इकाई	परिमाण	इकाई लागत (हजार)	०८२/८३		०८३/८४		०८४/८५		०८५/८६		०८६/८७		जम्मा	सम्भावित सहयोगी निकाय
		वडा				परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा		
३, जलश्रोत तथा उर्जा																	
१	सुधारिएको फलामे चुलो सहयोग कार्यक्रम	सबै	सख्या	१०० ०	५	२० ०	१०००	२० ०	१०००	२० ०	१०००	२० ०	१०००	२० ०	१०००	५०००	नपा, वडा, संघसं स्था हरु
२	पालिकभि त्र रहेका पानीका सुहान हरुको पहिचान तथा नक्सांकन	सबै	पटक	१	५००	१	५००	०	०	०	०	०	०	०	०	५००	नपा, वडा, संघसं स्था हरु

३	लिफ्ट सिंचाई योजना	वडा नं.१, ३,७,१०, १३ बुढिगंगा नदि देखि	वटा	५	१०० ०	०	०	५	५०००	०	०	०	०	०	०	५०००	वडा, नपा, संघसं स्था हरु
४	सिचाई कूलो मर्मत तथा सम्भार	सबै वडाका कच्ची कूलोहरु	सबै	६०	१०० ०	१२	१२०० ०	१२	१२०० ०	१२	१२०० ०	१२	१२०० ०	१२	१२०० ०	६००० ०	नपा, वडा, संघसं स्था हरु
५	लिफ्ट सिंचाई योजना	वडा नं.. ६ बुढिगंगान दि देखि कालाआम	वटा	१	१०० ०	०	०	१	१०००	०	०	०	०	०	०	१०००	वडा, नपा, संघसं स्था हरु
६	लिफ्ट सिंचाई योजना	वडा नं.. २, बाईखोला देखि टाँके आम	वटा	१	१०० ०	१	१०००	०	०	०	०	०	०	०	०	१०००	वडा, नपा, संघसं स्था हरु
७	लिफ्ट सिंचाई योजना	वडा नं.. २, प्रभालिगाड देखि माझुल सम्म	वटा	१	१०० ०	१	१०००	०	०	०	०	०	०	०	०	१०००	वडा, नपा, संघसं स्था हरु
८	लिफ्ट सिंचाई योजना	वडा नं.. २, बाईखोला देखि टाँके आम	वटा	१	१०० ०	०	०	१	१०००	०	०	०	०	०	०	१०००	वडा, नपा, संघसं स्था हरु

९	लिफ्ट सिंचाई योजना	वडा नं.. २, बाईखोला देखि टाँके आम	वटा	१	१०० ०	१	१०००	०	०	०	०	०	०	०	०	१०००	वडा, नपा, संघसं स्था हरु
जम्मा							१६५० ०		२००० ०		१३०० ०		१३०० ०		१३०० ०	७५५० ०	

क्र. सं.	क्रियाकलाप	स्थान	वडा	इ का ई परिमाण	इ का ई ला गत (हजार)	०८२/८३		०८३/८४		०८४/८५		०८५/८६		०८६/८७		जम्मा	सम्भावित सहयोगी निकाय
						परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा		
४, स्वास्थ्य, खानेपानी र सरसफाई																	
१	स्वास्थ्य खानेपानी सरसफाई तथा स्वच्छता सम्बन्धि जनचेतनामुलक कार्यक्रम	सबै	पट क	१ २	५०	१ २	६० ०	०	०	०	०	०	०	०	०	६००	नपा, वडा, सरोकारवाला निकायहरु
२	पालिकामा खानेपानी गुणस्तर मापन प्रयोगशाला स्थापना	साँफेवगर	वटा	१	५०	०	०	१	५०	०	०	०	०	०	५००	नपा, वडा, सरोकारवाला निकायहरु	
३	महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकाको लागि जलवायु परिवर्तन सम्बन्धि अभिमुखीकरण	पालिका	पट क	१ ०	५०	२	१० ०	२	१० ०	२	१० ०	२	१० ०	२	१० ०	५००	नपा, वडा, सरोकारवाला निकायहरु
४	प्राथमिक उपचार सम्बन्धि तालिम	सबै	पट क	२	५०	१	५०	०	०	०	०	१	५०	०	१००	नपा, वडा, सरोकारवाला निकायहरु	

क्र. सं.	क्रियाकलाप	स्थान	इकाई	परिमाण	इकाई लागत (हजार)	०८२/८३		०८३/८४		०८४/८५		०८५/८६		०८६/८७		जम्मा	सम्भावित सहयोगी निकाय
		वडा				परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा		
५	फोहोर व्यवस्थापन सम्बन्धि तालिम	सबै	पटक	१०	५०	२	१००	२	१००	२	१००	२	१००	२	१००	५००	नपा, वडा, सरोकारवाला निकायहरू
६	खानेपानी मर्मत तथा निर्माण योजना	सबै वडाहरूका	संख्या	८	१०००	३	३०००	३	३०००	२	२०००	०	०	०	०	८०००	नपा, वडा, सरोकारवाला निकायहरू
७	ढल निकास	३, ४	कि. मि.	४	१०००	१	१०००	१	१०००	१	१०००	०	०	०	०	३०००	नपा, वडा, सरोकारवाला निकायहरू
८	खानेपानी मुहान संरक्षण, सम्बर्धन	सबै वडा	वटा	४२७	५००	२७	१३५००	१०	५००००	१०	५००००	१०	५००००	१०	५००००	२१३५००	नपा, वडा, सरोकारवाला निकायहरू
९	मानव स्वास्थ्य शिविर संचालन	साँफेवगर	पटक	२	५००	०	०	१	५००	०	०	०	०	१	५००	१०००	नपा, वडा, सरोकारवाला निकायहरू
१०	युवा क्लब, आमा समुहको सहकार्यमा टोल सरसफाई कार्यक्रम	सबै वडाहरू	पटक	१०	५०	२	१००	२	१००	२	१००	२	१००	२	१००	५००	नपा, वडा, सरोकारवाला निकायहरू
११	फोहरमैला व्यवस्थापन तथा बर्गिकरण सम्बन्धि अभिमुखीकरण	सबै	पटक	३	१००	१	१००	१	१००	१	१००	०	०	०	०	३००	नपा, वडा, सरोकारवाला निकायहरू

क्र. सं.	क्रियाकलाप	स्थान	इकाई	परिमाण	इकाई लागत (हजार)	०८२/८३		०८३/८४		०८४/८५		०८५/८६		०८६/८७		जम्मा	सम्भावित सहयोगी निकाय
		वडा				परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा		
१२	स्वास्थ्य सम्बन्धि जनचेतना मुलक कार्यक्रम	साँफेव गर	पटक	२	१००	०	०	१	१००	१	१००	०	०	०	०	२००	नपा, वडा, सरोकारवाला निकायहरु
१३	फोहोर व्यवस्थापन	सबै	पटक	५	१००	१	१००	१	१००	१	१००	१	१००	१	१००	५००	नपा, वडा, सरोकारवाला निकायहरु
१४	दाँत परिक्षण शिविर	साँफेव गर	पटक	५	५००	१	५००	१	५००	१	५००	१	५००	१	५००	२५००	नपा, वडा, सरोकारवाला निकायहरु
१५	आँखा शिविर संचालन	साँफेव गर	पटक	५	५००	१	५००	१	५००	१	५००	१	५००	१	५००	२५००	नपा, वडा, सरोकारवाला निकायहरु
१६	सम्पूर्ण रोग परिक्षण शिविर	साँफेव गर	पटक	५	५००	१	५००	१	५००	१	५००	१	५००	१	५००	२५००	नपा, वडा, सरोकारवाला निकायहरु
१७	स्त्री रोग परिक्षण शिविर	साँफेव गर	पटक	५	५००	१	५००	१	५००	१	५००	१	५००	१	५००	२५००	नपा, वडा, सरोकारवाला निकायहरु
१८	वर्धिग सेन्टर सामग्री ब्यबस्थापन सहयोग	साँफेव गर	पटक	२	१०००	१	१०००	१	१०००	०	०	०	०	०	०	२०००	नपा, वडा, सरोकारवाला निकायहरु

क्र. सं.	क्रियाकलाप	स्थान	इकाई	परिमाण	इकाई लागत (हजार)	०८२/८३		०८३/८४		०८४/८५		०८५/८६		०८६/८७		जम्मा	सम्भावित सहयोगी निकाय
		वडा				परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा		
१९	डस्तविन स्थापना	सबै वडामा	पटक	१	५	५०	२५०	५०	२५०	५०	२५०	०	०	०	०	७५०	नपा, वडा, सरोकारवाला निकायहरू
२०	नाक, कान, घाटी को स्वास्थ्य परिक्षण शिविर	साँफेवगर	पटक	५	५०	१०	५००	१०	५००	१०	५००	१०	५००	१०	५००	२५००	नपा, वडा, सरोकारवाला निकायहरू
२१	प्राथमिक उपचार तालिम (स्वास्थ्य स्वंग सेवाकारहरूलाई)	सबै	पटक	५	१०००	१०	१००००	१०	१००००	१०	१००००	१०	१००००	१०	१००००	५००००	नपा, वडा, सरोकारवाला निकायहरू
२२	पानी सुद्धिकरण सम्बन्धि जनचेतनामुलक कार्यक्रम	सबै वडामा	पटक	२४	३०	८	२४०	८	२४०	८	२४०	०	०	०	०	७२०	नपा, वडा, सरोकारवाला निकायहरू
२३	खानेपानी आयोजनामा पानी सुद्धिकरणको लागि फिल्टर जडान	सबै वडामा	वटा	२	२५००	१	२५०००	०	०	०	०	१	२५००	०	०	५०००	नपा, वडा, सरोकारवाला निकायहरू
२४	ठोस फोहोरको व्यवस्थापन तालिम	सबै	पटक	५	५०	१	५००	१	५००	१	५००	१	५००	१	५००	२५००	नपा, वडा, सरोकारवाला निकायहरू
२५	खोप भण्डारण गर्ने रेफ्रिजरेटर	साँफेवगर	संख्या	१	३००	१	३०००	०	०	०	०	०	०	०	०	३०००	नपा, वडा, सरोकारवाला निकायहरू

क्र. सं.	क्रियाकलाप	स्थान	इकाई का प्रकार	परिमाण	इकाई लागत (हजार)	०८२/८३		०८३/८४		०८४/८५		०८५/८६		०८६/८७		जम्मा	सम्भावित सहयोगी निकाय
		वडा				परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा				
२६	खानेपानी मुहानमा वृक्षारोपण तथा तारवार	सबै	वटा	४ २ ७	५०	२ ७	१३ ५०	१ ०	५० ००	१ ०	५० ००	१ ०	५० ००	१ ०	५० ००	२१३ ५०	नपा, वडा, सरोकारवाला निकायहरू
जम्मा							२७ ८४		६५ ६४		६२ ६४		६१ ५०		५९ ४५	२७७ ०७०	

क्र. सं.	क्रियाकलाप	वडा	इकाई	परिमाण	इकाई लागत (हजार मा)	०८२/८३		०८३/८४		०८४/८५		०८५/८६		०८६/८७		जम्मा	सम्भावित सहयोगी निकाय
						परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा				
५, स्थानीय ग्रामिण वस्ती																	
१	गोरेटो बाटोनिर्माण (सबै वडाहरू का परम्परागत गोरेटो बाटोहरू)	१७ ५	कि मी	२	५००	७ ५	३७५ ००	५ ०	२५० ००	५ ०	२५० ००	० ०	० ०	० ०	० ०	८७५ ००	नपा, वडा, सरोकारवाला निकायहरू
२	गोरेटो बाटोनिर्माण (त्रिवेणिघाट देखि बलाता सम्म)	४	कि मी	४	५००	०	०	४	२०० ०	०	०	०	०	०	०	२०० ०	नपा, वडा, सरोकारवाला निकायहरू
३	आलु चिस्थान केन्द्र निर्माण (बुढाकोट)	१	वटा	१	१५००	१	१५० ०	०	०	०	०	०	०	०	०	१५० ०	नपा, वडा, सरोकारवाला निकायहरू

क्र. सं.	क्रियाकलाप	वडा	इकाई	परिमाण	इकाई लागत (हजार मा)	०८२/८३		०८३/८४		०८४/८५		०८५/८६		०८६/८७		जम्मा	सम्भावित सहयोगी निकाय
						परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा		
४	गोरेटो बाटो निर्माण तथा मर्मत (वडा नं.४ साँफेवगर देखि टाउकापिपल हुदै भण्डारीगाऊ सम्म)	४	कि मि	३	५००	०	०	०	१५०	०	०	०	०	०	०	१५०	
५	सडकहरुमा नाली निर्माण (साँफेवगर बजार क्षेत्र)	१	कि मी	३	१०००	०	०	३	३००	०	०	०	०	०	०	३००	नपा, वडा, सरोकारवाला निकायहरु
जम्मा						३९०	००	३९५	००	२५०	००	०	०	०	९५५	००	

क्र.सं.	क्रियाकलाप	स्थान	इकाई	परिमाण	इकाई लागत (हजार)	०८२/८३		०८३/८४		०८४/८५		०८५/८६		०८६/८७		जम्मा	सम्भावित सहयोगी निकाय
						परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा		
६, जलवायुजन्य प्रकोप न्यूनीकरण तथा विपद् जोखिम व्यवस्थापन																	
१	अर्थिग स्थापना	१, २, ३, ५, ६, ७, ८, ९, १०, ११, १२, १३, १४	वटा	१३	५००	०	०	१३	६५००	०	०	०	०	०	०	६५००	

क्र.सं	क्रियाकलाप	स्थान	इकाई	परिमाण	इकाई लागत (हजार)	०८२/८३		०८३/८४		०८४/८५		०८५/८६		०८६/८७		जम्मा	सम्भावित सहयोगी निकाय
		वडा				परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा		
२	तारजाली तटवन्ध (पाईले घाट, गडीखोला, मुलपानी खोला, जारिमखोला, बडेखोला, लुग्रेली खोला स्यालखोला कोटखारा खोला, भुजौखोला, धारापानी, भुनेखोला)	१	वटा	११	२०००	०	०	११	२२००	०	०	०	०	०	०	२२००	
३	तारजाली तटवन्ध, (प्रभालि गाड, जिजाडि गाड, बुढीखोला, छडीखोला, वालुवाखोला, कलापानी खोला, साडटीखोला, काठेआम खोला)	२	स्थान	८	१०००	०	०	८	८०००	०	०	०	०	०	०	८०००	

क्र.सं	क्रियाकलाप	स्थान	इकाई	परिमाण	इकाई लागत (हजार)	०८२/८३		०८३/८४		०८४/८५		०८५/८६		०८६/८७		जम्मा	सम्भावित सहयोगी निकाय
		वडा				परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा		
४	तारजाली तटबन्ध, (प्रभालि गाड, जिजाडि गाड, टोटासाल खोला, पापडेपानी खोला, देउजालखोला, नादेखोला, असादेखोला, शंखवेलेखोला, सिमखेत खोला, पचरा खोला, खारखोला, अमलाखोला, धौलेपानीखोला, गुडिआमखोला, जारिमखोला, सिमेली खोला, वयाडाखोला, साउनेखेतखोला, विनायकखोला, घरखेतखोला, केलागाऊखोला, खानीखोला)	३	स्थान	२२	५००	०	०	१०	५०००	१२	६०००	०	०	०	०	११०००	

क्र.सं	क्रियाकलाप	स्थान	इकाई	परिमाण	इकाई लागत (हजार)	०८२/८३		०८३/८४		०८४/८५		०८५/८६		०८६/८७		जम्मा	सम्भावित सहयोगी निकाय	
		वडा				परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा			
५	तारजाली तटबन्ध (छिपे खोला, विउकोट खोला, चामाखोला, ढुङ्गेखोला, मुडग्राखोला, जुसाफेखोला, एयरपोर्ट खोला, साउखोला, मात्रीजयाकोट खोला)	४	वटा	९	२०००	०	०	९	१८००	०	०	०	०	०	०	१८००	०	
६	तारजाली तटबन्ध, (छिपेखोला, अम्रेखोला, दुलपानीखोला, जारिमखोला, मिटिखानाखोला, गडीखोला)	५	स्थान	६	१०००	६	६००	०	०	०	०	०	०	०	०	६०००		
७	तारजाली तटबन्ध (बूढिगंगा नदि)	१, २, ३, ४, ७, ८, १०, १२	पटक	५	१०००	१	१००	१	१०००	१	१००	१	१००	१	१००	५०००	०	

क्र.सं.	क्रियाकलाप	स्थान	इकाई	परिमाण	इकाई लागत (हजार)	०८२/८३		०८३/८४		०८४/८५		०८५/८६		०८६/८७		जम्मा	सम्भावित सहयोगी निकाय
		वडा				परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा		
८	तारजाली तटबन्ध (छिपेखोला)	४, ५, ६, ७	पटक	३	१००००	०	०	१	१००००	१	१००००	१	१००००	०	०	३००००	
९	तारजाली तथा जैविक तटबन्ध (चाउडेखोला, छडेखोला, भुतिनिखोला, पधेरिखोला, देऊढुंगा खोला, साचेखाल, गौराखेत खोला)	६	वटा	७	१०००	०	०	०	०	३	३०००	२	२०००	२	२०००	७०००	
१०	तारजाली तटबन्ध, वृक्षारोपण, (छिपेखोला, टाँटेखोला, बक्तोला, ठुलोखोला)	७	वटा	४	१०००	०	०	०	०	०	०	२	२०००	२	२०००	४०००	
११	तारजाली तटबन्ध, वृक्षारोपण, (जार्मेखोला)	८	वटा	१	१०००	१	१०००	०	०	०	०	०	०	०	०	१०००	
१२	तारजाली तटबन्ध, जिजाडी गाड, जुकानेखोला, कालेखोला, घट्टेखोला, घुनखोला, घुडिखोला,	९	वटा	९	१०००	०	०	०	०	३	३०००	३	३०००	३	३०००	९०००	

क्र.सं.	क्रियाकलाप	स्थान	इकाई	परिमाण	इकाई लागत (हजार)	०८२/८३		०८३/८४		०८४/८५		०८५/८६		०८६/८७		जम्मा	सम्भावित सहयोगी निकाय
		वडा				परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा		
	सिमखेतखोला, मौरखोला, साङटेखोला)																
१३	तारजाली तटवन्ध (जिजाडी गाड, आर्दलीखोला, जिम्लेखोला, वरेखोला घुघुरखोला, बुढिखोला)	१०	वटा	६	१०००	०	०	०	०	०	०	३	३०००	३	३०००	६०००	
१४	तारजाली तटवन्ध (खरेखोला, अधेरिखोला, बिरेखोला, गुताखोला, सुईकेखोला, तालरवा खोला, जिजाडी गाड)	११	वटा	७	१०००	३	३०००	४	४०००	०	०	०	०	०	०	७०००	
१५	तारजाली तटवन्ध (ठूलोखोला, कत्रेखोला, ठुटनेलि खोला, मैनेरवा खोला, गरडिगाड, समैजीखोला, गुनेखोला, तालगाड	१२	वटा	१४	१०००	०	०	०	०	०	०	७	७०००	७	७०००	१४०००	

क्र.सं	क्रियाकलाप	स्थान	इकाई	परिमाण	इकाई लागत (हजार)	०८२/८३		०८३/८४		०८४/८५		०८५/८६		०८६/८७		जम्मा	सम्भावित सहयोगी निकाय
		वडा				परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा		
	खोला, गाउकोखोला, आर्दलीघाट खोला, घट्टेखोला, कुसेडिखोला, ढारखेत खोला, गैराखोला)																
१६	तारजाली तटबन्ध (इक्डीगाड, अर्दलीगाड, नाउलाखोला, ढाटेखोला, बड्डेखोला, बावैखोला, झारखोला, तिदुखोला, सिमजिरको खोला)	१३	पटक	९	१०००	०	०	०	०	३	३०००	३	३०००	३	३०००	९०००	
१७	तारजाली तटबन्ध (घट्टेखोला, मुडराखोला, भेरिखोला, खेतिखोला, पातलकोट खोला, अनारिखोला, सिम्लिखाल, माडुखोला, तोलागडा खोला, सात्तर खोला)	१४	पटक	१०	१०००	२	२०००	२	२०००	२	२०००	२	२०००	२	२०००	१००००	

क्र.सं.	क्रियाकलाप	स्थान	इकाई	परिमाण	इकाई लागत (हजार)	०८२/८३		०८३/८४		०८४/८५		०८५/८६		०८६/८७		जम्मा	सम्भावित सहयोगी निकाय
		वडा				परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा		
१८	पहिरोमा तारजालि तटवन्ध, जैविक तटवन्ध, वृक्षरोपन (वडा नं.१ मा ४, वडा नं.२ मा २, वडा नं.३ मा ३, वडा नं. ४ मा ४, वडा नं. ५ मा ५, वडा नं.६ मा १, वडा नं.७ मा ३, वडा नं.८ मा ४, वडा नं.९ मा १०, वडा नं. ११ मा ६, वडा नं.१२ मा १५, वडा नं. १३ मा ६, वडा नं. १४ मा २० वटा गरि जम्मा ९२ वटा पहिरो)	सबै वडाहरु मा	वटा	९२	९००	२०	१८०००	२०	१८०००	२०	१८०००	२०	१८०००	१२	१८०००	८२८००	
१९	अनुकूलन कोष स्थापना	पालिका	पटक	२	१०००	१	१०००	०	०	१	१०००	०	०	०	०	२०००	
जम्मा							४१०००		१०३५००		५६०००		६००००		४२८००	३०३३००	

क्र. सं.	क्रियाकलाप	वडा	इकाई	परिमाण	इकाई लागत (हजार मा)	०८२/८३		०८३/८४		०८४/८५		०८५/८६		०८६/८७		जम्मा	सम्भावित सहयोगी निकाय
						परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा		
७, उद्योग, यातायात तथा भौतिक पूर्वाधार																	
१	आलु चिस्यान केन्द्र निर्माण योजना	साँफेवगर	वटा	१	२०००	०	०	१	२०००	०	०	०	०	०	०	२०००	
२	लोक्ताबाट नेपाली कागज उद्योग	१०	वटा	१	५००	०	०	१	५००	०	०	०	०	०	०	५००	
३	खोटोबाट मैना बत्ती उद्योग	३, ५, ६, ७, ८, ९	वटा	६	५००	०	०	६	३०००	०	०	०	०	०	०	३०००	
४	कागती पेल्ले मेसिन	पालिका	वटा	१४	१००	०	०	०	०	१४	१४००	०	०	०	०	१४००	
५	जाम, चाउमिन सस उद्योग	पालिका	वटा	५	५००	०	०	५	२५००	०	०	०	०	०	०	२५००	
६	उद्यम घर स्थापना	पालिका	वटा	१४	५००	०	०	०	०	०	०	१४	७०००	०	०	७०००	
७	सुरक्षित स्थान पहिचान तथा आवश्यक संरचना निर्माण	पालिका	वटा	१	१०००	०	०	०	०	०	०	०	०	१	१०००	१०००	
८	दुध संकलन केन्द्र तथा डेरी उद्योग स्थापना	३, ४	वटा	२	१०००	०	०	०	०	०	०	२	२०००	०	०	२०००	

जम्मा	0	६००	१४०	९००	१००	१७४
		०	०	०	०	००

क्र.सं.	क्रियाकलाप	स्थान वडा	इकाई	परिमाण	इकाई लागत (हजारमा)	०८२/८३		०८३/८४		०८४/८५		०८५/८६		०८६/८७		जम्मा	सम्भावित सहयोगी निकाय
						परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा		
८, पर्यटन, प्राकृतिक तथा सांस्कृतिक सम्पदा																	
१	नैनी मन्दिर संरक्षण तथा व्यवस्थापन	१२	पटक	५	१०००	१	१०००	१	१०००	१	१०००	१	१०००	१	१०००	५०००	
२	बाउलेघाट झरणा सरसफाई तथा संरक्षण	३		१००	५००	२	१०००	०	०	०	०	०	०	०	०	१०००	
३	एक वडा एक मन्दिर व्यवस्थापन	सबै वडाहरु	पटक	२	५००	७	३५००	७	३५००	०	०	०	०	०	०	७०००	

४	बाबैचुली कोटर सरमखेल्नेडा डा सरक्षण तथा सम्बर्धन	३	पटक	२	५००	०	०	१	५००	१	५००	०	०	०	०	१०००	
५	नैनी धर्मशाला निर्ण	१२	पटक	२	१०००	०	०	१	१०००	१	१०००	०	०	०	०	२०००	
जम्मा							५५०	६००	२५०	१००	१००	१६००					
							०	०	०	०	०	०					

क्र.सं.	क्रियाकलाप	वडा	इकाई	परिमाण	इकाई लागत (हजारमा)	०८२/८३		०८३/८४		०८४/८५		०८५/८६		०८६/८७		जम्मा	सम्भावित सहयोगी निकाय
						परिमा	जम्मा	परिमा	जम्मा	परिमा	जम्मा	परिमा	जम्मा	परिमा	जम्मा		
९, लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशिकता																	
१	लैङ्गिकता सम्बन्धि सचेतना सामग्री एफ.एम. रेडियोमा प्रचारप्रसार गर्ने	सबै	वर्ष	५	२००	१	२००	१	२००	१	२००	१	२००	१	२००	१०००	पालिका
२	अगुवा कृषक अवलोकन भ्रमण	अगुवा कृषक	पटक	५	१००	१	१००	१	१००	०	१००	०	१००	१	१००	५००	
३	सिपमुलक तालिम (सिलाईकटाई, हाते बुनाई, खेलौना	सबै	पटक	४	५०	१	५०	१	५०	१	५०	१	५०	०	०	२००	पालिका

क्र.सं.	क्रियाकलाप	वडा	इकाई	परिमाण	इकाई लागत (हजारमा)	०८२/८३		०८३/८४		०८४/८५		०८५/८६		०८६/८७		जम्मा	सम्भावित सहयोगी निकाय
						परिमा	जम्मा	परिमा	जम्मा	परिमा	जम्मा	परिमा	जम्मा	परिमा	जम्मा		
	बनाउने, तारजाली बुन्ने, डकर्मी, सिकर्मी)																
४	विपन्न तथा संकटासन्न महिलाहरु तथा युवा/युवतीलाई होजियारी, हेयर कटिङ्ग, मोवाइल मर्मत, सवारी चालक, ब्युटीपार्लर तथा सिलाई कटाई तालिम	सबै	पटक	५	५०	१	५०	१	५०	१	५०	१	५०	१	५०	२५०	पालिका
५	पोषणयुक्त खानेकुरा उत्पादनको तालिम	सबै	पटक	१	१००	१	१००	०	०	०	०	०	०	०	०	१००	पालिका
६	महिला उधमीहरुको लागि दालमोठ, मसला बनाउने तालिम	सबै	पटक	३	५०	०	०	०	०	१	५०	१	५०	१	५०	१५०	
७	भेडाको उन प्रशोधन तालिम र सहयोग	साँफेवगर	बटा	१	३००	०	०	०	०	०	०	०	०	१	३००	३००	
८	महिला नेतृत्व विकास तालिम	साँफेवगर	बटा	५	१००	१	१००	१	१००	१	१००	१	१००	१	१००	५००	
९	जातीय विभेद अन्त्य तथा बाल विवाह न्यूनीकरण सम्बन्धि जनचेतनामूलक कार्यक्रम	सबै	पटक	५	२००	१	२००	१	२००	१	२००	१	२००	१	२००	१०००	

क्र.सं.	क्रियाकलाप	वडा	इकाई	परिमाण	इकाई लागत (हजारमा)	०८२/८३		०८३/८४		०८४/८५		०८५/८६		०८६/८७		जम्मा	सम्भावित सहयोगी निकाय
						परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा		
१०	हाउस वाइरिंग तालिम	सबै	पटक	२	१००	०	०	१	१००	१	१००	०	०	०	०	२००	
११	लघु उद्यम विकास कार्यक्रम अचार बनाउने, गुडिया बनाउने	सबै	पटक	२	२००	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	
जम्मा						८००		८००		८५०		७५०		१०००	४२००		

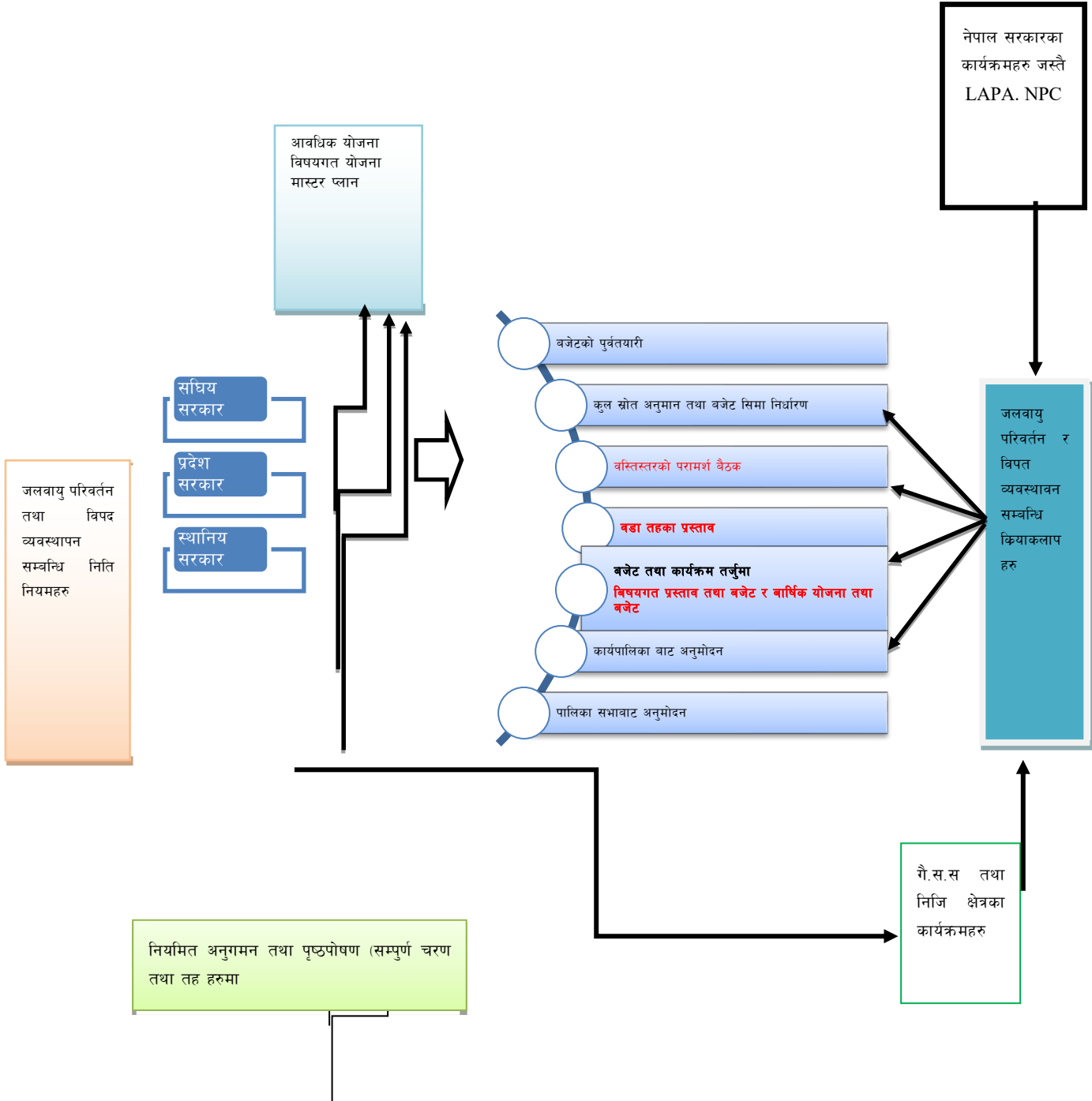
क्र.सं.	क्रियाकलाप	वडा	इकाई	परिमाण	इकाई लागत (हजार)	०८२/८३		०८३/८४		०८४/८५		०८५/८६		०८६/८७		जम्मा
						परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	
१०, जलवायु परिवर्तन सचेतना, क्षमता अभिवृद्धि																
१	विपद् सम्बन्धि समुदायस्तरमा तालिम	सबै	पटक	६	५०	६	३००	०	०	०	०	०	०	०	०	३००
२	विपद् सम्बन्धि भित्ति चित्र तथा जानकारी बोर्ड राख्ने	पालिका	संख्या	१८	२५	५	१२५	५	१२५	५	१२५	५	१२५	५	१२५	६२५
३	जलवायु परिवर्तन, जोखिम व्यवस्थापन सम्बन्धि तालिम	सबै	पटक	६	५०	०	०	६	३००	०	०	०	०	०	०	३००

क्र.सं.	क्रियाकलाप	वडा	इकाई	परिमाण	इकाई लागत (हजार)	०८२/८३		०८३/८४		०८४/८५		०८५/८६		०८६/८७		जम्मा
						परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	
४	जलवायु परिवर्तन समावेश गरि स्थानीय पाठ्यक्रम तयारी तथा छुपाई	पालिका	पटक	१	५००	०	०	१	५००	०	०	०	०	०	०	५००
५	जलवायु परिवर्तन समावेश गरि स्थानीय पाठ्यपुस्तक तयारी तथा छुपाई	पालिका	पटक	१	१०००	०	०	०	०	१	१०००	०	०	०	०	१०००
६	जलवायु सूचना प्रणाली स्थापना	पालिका	पटक	१	१५००	०	०	०	०	०	०	१	१५००	०	०	१५००
७	बालविवाह रोकथाम सम्बन्धि सचेतना कार्यक्रम	सबै	पटक	६	५०	६	३००	०	०	०	०	०	०	०	०	३००
८	दलित लक्षित क्षमता अबिवृद्धि तालिम	पालिका	पटक	१	५०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
९	अपांगमैत्री व्यवसाय सम्बन्धि तालिम तथा कार्यक्रम	पालिका	पटक	१	१००	०	०	०	०	०	०	०	०	१	१००	१००
१०	विभिन्न विद्यालयहरूमा बातावरण तथा जलवायु सम्बन्धि पुस्तक सहयोग सहित पुस्तकालय निर्माणमा सहजीकरण	पालिका	वटा	६	५००	२	१०००	२	१०००	०	०	०	०	२	१०००	३०००
११	कार्वन व्यापार सम्बन्धि सामुदायिक वन उपाभोक्ता समितिलाई तालिम	सबै	पटक	२	५०	०	०	१	५०	०	०	०	०	१	५०	१००
१२	जैविक विविधता सरक्षण तथा डढेलो नियन्त्रण सम्बन्धि तालिम (वन उपभोक्ता समितिलाई)	सबै	पटक	२	५०	०	०	१	५०	०	०	०	०	१	५०	१००
जम्मा						१७७५		१९७५		११७५		१६२५		१३२५		७७२५

स्थानीय समुदायसँगको प्रत्यक्ष छलफल तथा अन्तरक्रिया र साँफेवगर नगरपालिकास्तरीय योजना तर्जुमा तथा ड्राफ्ट शेरिङ्ग गोष्ठीमा तयार पारिएका यी योजनाहरूको विशेष महत्व छ । यी सबै अनुकूलनका योजनाहरूले समुदायको संकटास्र्टा घटाउन र जीविकोपार्जनका स्रोतप्रतिको पहुँच स्थापना गर्न महत्वपूर्ण भूमिका रहनेछ । छोटो समयमा प्रभावकारी सेवा प्रदान गर्न सक्ने क्षमता, थप विकल्पहरूको पर्याप्तता, लक्षित वर्गमा पुऱ्याउन सक्ने सकारात्मक प्रभाव, गरिब तथा विपन्न समुदाय (संकटासन्न समुदाय) वा घरधुरीको आवश्यकता, समय सिमामा आधारित रहेर शीघ्र गर्न सकिने र खर्चमा मितव्ययीताका आधारहरू विश्लेषण गरी प्राथमिकतामा परेका अनुकूलनका उपायहरूलाई समेटेटी यस अनुकूलन योजनाहरू तर्जुमा गरिएको छ ।

परिच्छेद ६ जलवायु परिवर्तन अनुकूलन तथा विपद् जोखिम न्यूनीकरण मुलप्रवाहीकरण

जलवायु परिवर्तन अनुकूलन तथा विपद् जोखिम न्यूनीकरणका सवालहरूलाई नीति, नियम, आवधिक योजनामा र बार्षिक योजना तर्जुमा मुलप्रवाहीकरण गर्न विभिन्न तहमा भएका तहगत संरचना, मन्त्रालय, स्थानीय सरकार र सरोकारवालाहरूको ठाडो र तेस्रो समन्वयन हुनुपर्ने देखिन्छ ।

चित्र ११ : लापा मूलप्रवाहीकरण

स्थानीय योजना प्रक्रियामा छनौटमा परेका तर स्थानीय सरकारले लगानी गर्न नसक्ने, बहुवर्षे योजनाहरूलाई समेत प्रदेश र संघबाट विनियोजन हुने बजेटहरूबाट विनियोजित गर्ने साथै विभिन्न तहबाट नियमित अनुगमन तथा पृष्ठपोषण गरेमा बस्ती वा वडा स्तरमा समेत जलवायु र विपद् सम्बन्धिका योजनाहरूले प्राथमिकता पाउनेछन् । योजना तथा विकासका नीतिहरूमा मूलप्रवाहीकरण र स्थानीय तहको वार्षिक योजना, बजेट तर्जुमा र अनुगमन तथा मूल्यांकन प्रक्रियामा मूलप्रवाहीकरण ६.१ र ६.२ अनुसार हुनेछ ।

६.१ आवधिक योजना तथा विकासका नीतिहरूमा मूलप्रवाहीकरण

जलवायु परिवर्तन सम्बन्धी स्थानीय सूचना, जोखिमको अवस्था, स्रोत साधनको उपलब्धता, गुणस्तर तथा त्यस माथिको पहुँच र अनुकूलन तथा जोखिम न्यूनीकरणको आवश्यकता पहिचानको आधारमा जलवायु परिवर्तनलाई साँफेवगर नगरपालिकाका आवधिक योजना तथा विकासका नीतिहरूमा मूलप्रवाहीकरण गरी जलवायु परिवर्तन व्यवस्थापनलाई संस्थागत गरिनेछ । जलवायु परिवर्तनको जोखिममा रहेका परिवार, समुदाय, वडा वा नगरपालिकालाई आफ्ना अनुकूलन प्राथमिकतावारे प्रष्टसँग अभिव्यक्त गर्न र प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि सरकारी, गैरसरकारी र निजी क्षेत्रका स्रोत परिचालन गरिनेछ । जलवायु परिवर्तन सम्बन्धी विश्लेषण, अनुकूलन र जोखिम न्यूनीकरणका रणनीतिहरू स्थानीय आवधिक योजना अथवा दीर्घकालिन योजनामा समावेश गरिनेछ । राष्ट्रिय तथा प्रादेशिक योजना आयोगहरूको आधार पत्र तथा आवधिक विकास योजनालाई प्रस्थान बिन्दु बनाएर जलवायु उत्थानशीलताका दीर्घकालीन लक्ष्य तथा सोचहरू आवधिक योजनामा समायोजन गरिनेछ । प्राविधिक रूपले कार्यान्वयन गर्न कठिन तथा धेरै स्रोत लाग्ने अनुकूलनका योजनाहरू बहु वर्षीय, दीर्घकालीन तथा आवधिक योजनामा समायोजन गरेर कार्यान्वयन गर्ने । स्थानीय तहबीच वा स्थानीय तह र प्रदेश एवं संघसँग समन्वय गरी कार्यान्वयन गर्नुपर्ने प्रकृतिका जलवायु परिवर्तन अनुकूलनका आयोजनाहरू आवधिक योजनामा एकीकरण गरी कार्यान्वयनमा सहजीकरण गर्ने । स्थानीय आवधिक योजना तथा विकासका नीतिहरूको प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि सरकारी निकाय, गैरसरकारी संघ संस्था, विकास साझेदार र निजी क्षेत्रका स्रोत परिचालन गर्न मार्गचित्र तथा खाका तयार गरिनेछ । स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को परिच्छेद १०, दफा ७० बमोजिम यस साँफेवगर नगरपालिका को स्थानीय संचित कोषबाट रकम विनियोजन गरी विपद् व्यवस्थापन तथा आर्थिक सहायता कोषको स्थापना गरिएको छ । स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी नगरपालिकाको अधिकार क्षेत्र भित्र प्राकृतिक तथा गैर प्राकृतिक विपद् तथा अप्रत्याशित कारण बाट सृजना भएको विशेष परिस्थितिलाई नियन्त्रण गर्न एक विपद् व्यवस्थापन कोषको स्थापना गरी सो कोषको व्यवस्थापन गर्न वाञ्छनिय भएकोले साँफेवगर नगरपालिकाविपद् व्यवस्थापन तथा आर्थिक सहायता कोष सञ्चालन तथा व्यवस्थापन कार्यविधि, २०७४ लागु गरेको छ ।

६.२ स्थानीय तहको वार्षिक योजना, बजेट तर्जुमा र अनुगमन तथा मूल्यांकन प्रक्रियामा समायोजन

अनुकूलन योजनालाई विकास र विषयगत योजनामा साथै स्थानीय सेवा प्रदान गर्ने निजी तथा गैर सरकारी संस्थाहरूको योजना प्रक्रियामा समायोजन गर्नका लागि वडा एवं पालिकाका जनप्रतिनिधि, राजनैतिक दलहरू, अन्य बहुरोकारवालाहरू र एकीकृत योजना तर्जुमा समितिसँग यस अनुकूलन योजना तर्जुमा प्रक्रिया देखि नै छलफल र समन्वय गरिएको छ । यसरी नै पालिका स्तरमा अनुकूलन कार्य योजनाका र प्रक्रियाको सम्बन्धमा प्रस्तुतिकरण गरी पालिकाका सेवा प्रदायक निकायहरूसँग छलफल गरियो । साँफेवगर नगरपालिका को हरेक वडा स्तरका स्थानीय राजनीतिक दल, सामाजिक संस्थाहरू, मध्यवर्ति क्षेत्र उपभोक्ता समिति, सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहहरूसँग विस्तृत छलफल तयार गरी अनुकूलन कार्ययोजना तयार गरिएको छ र नगरपालिकाबाट अनुमोदन भए पश्चात यो लागु हुनेछ । यसरी नै नगरपालिकाको वार्षिक योजनामा समावेश नभएका योजनाहरूलाई नियमित योजना तर्जुमा प्रक्रिया मार्फत जिल्ला समन्वय समिति तथा सम्बद्ध विषयगत कार्यालयहरू तथा अन्य सरोकारवाला निकायमा पनि पेश गरी मूलप्रवाहिकरणको लागि पहल हुनेछ । भविष्यमा पालिकाले तयार गर्ने आवधिक तथा वार्षिक योजना तथा रणनीतिहरूमा यस अनुकूलन योजनालाई उच्च प्राथमिकताका साथमा समायोजन गरिनेछ । यस योजनाका प्राथमिकताहरूलाई केन्द्रिय स्तरमा वन तथा वातावरण मन्त्रालय मार्फत राष्ट्रिय योजना आयोगबाट तयार गरिने रातो किताब मार्फत राष्ट्रिय विकास योजनामा समायोजन गर्न समेत आवश्यक पहल गरिनेछ । योजना समायोजनका लागि निम्नानुसार कार्यहरू समेत पहिचान गरिएका छन् ।

क) तत्काल गर्नुपर्ने

- योजनाका बारेमा सचेतना जागरण गर्ने र अपनत्वको विकास गर्ने ।
- योजना पुस्तिका वा सो अन्तर्गत प्राथमिकतामा परेका क्रियाकलापहरू आवश्यक प्रक्रिया पुऱ्याई सम्बन्धित विषयगत तथा अन्य सरोकारवालाहरू समक्ष पेश गरी सहयोगको लागि पहल र पैरवी गर्ने ।

ख) योजना तर्जुमा प्रक्रियाको समयमा समायोजन गर्नुपर्ने

तालिका नं. ३१ : योजना तर्जुमा प्रक्रिया समायोजन

योजना तर्जुमा को स्तर	आवश्यक तयारी	जिम्मेवारी
टोल बस्ती स्तर	यस योजना बमोजिम आ—आफनो टोल बस्तीमा प्राथमिकतामा परेका योजनाहरू निर्धारित ढाँचामा पेश गर्ने ।	सम्बन्धित टोल बस्तीबाट पालिकामा प्रतिनिधित्व गर्ने व्यक्ति (पालिका सभासदस्य) वा प्रभावित समुदाय वा सम्बन्धित विषयगत क्षेत्रको व्यक्ति ।
वडा स्तर	विभिन्न वडासँग सम्बन्धित कार्यक्रम भए सबैसँग समन्वय गर्नुपर्ने	वडा अध्यक्ष, सचिव वा तोकिएको व्यक्ति, वडा समितिका सदस्यहरू
नगरपालिका स्तर	नगर परिषदबाट अनुमोदन गराउन पहल गर्ने ।	कार्यपालिका सदस्यहरू, स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिका सदस्यहरू, राजनितिक दलका प्रतिनिधि
विषयगत क्षेत्रका योजनाहरू	वनसंग सम्बन्धित योजनाहरू सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहको साधारणसभा पूर्व नै कार्यसमितिमा पेश गर्ने, माथिल्लो स्तरमा लैजानुपर्ने योजना भएपनि सम्बन्धित निकायको तल्लो तह (जस्तै: सब डिभिजन वन कार्यालय) को सिफारिस, सेक्टर स्तरको योजना तर्जुमा प्रक्रियामा योजना पेश	सम्बन्धित विषयगत क्षेत्रसँग सम्बन्धित तथा अनुभवी व्यक्ति भएमा राम्रो ।
विभिन्न परियोजनाहरू	परियोजनाका तल्लो तहका योजना तर्जुमा प्रक्रियामा वा सोझै परियोजनाको पायकको कार्यालयमा निर्धारित ढाँचामा कार्यक्रम पेश	परियोजनाका स्थानीय सामाजिक परिचालक तथा कर्मचारी माफत गर्दा राम्रो

६.३ अनुगमन तथा मुल्याङ्कन योजना

साँफेवगर नगरपालिका अन्तर्गत अनुकूलन योजनामा समेटिएका सबै घरधुरी तथा सरोकारवालाहरूको प्रत्यक्ष सहभागिता तथा स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति, कार्यपालिका सदस्यहरू र नगरपालिका स्तरीय अनुगमन मूल्यांकन समितिको अगुवाईमा अनुकूलन कार्ययोजना कार्यान्वयनको अनुगमन, मूल्याङ्कनको साथै अर्धवार्षिक रूपमा समीक्षा गरिनेछ । अभिलेखिकरणमा उल्लेखित आवश्यक सूचनाहरूलाई ध्यान दिई अनुगमन गर्नुपूर्व अनुगमनको खाका तयार गरी सोही अनुसार अनुगमन र प्रतिवेदन तयार गरिनेछ । अनुगमनको लागि समितिका पदाधिकारीहरू अनुगमन सम्बन्धि अभिमुखीकरणमा सहभागी भएर मात्र अनुगमन कार्यमा संलग्न हुनेछन् जसबाट गरिएका प्रभावकारिताको लेखाजोखा गर्न सहज हुनेछ । त्यसैगरी वार्षिक रूपमा मूल्याङ्कन गरिनेछ भने योजनाको अन्तमा अन्तिम मूल्याङ्कन गरी पुनःआगामी दिनको मूल्याङ्कन योजना तयार गरिनेछ । यसरी नै अनुकूलन कार्ययोजनालाई सघाउन अनुगमन तथा मूल्याङ्कनले सिकाइ, चिन्तन—मनन र पृष्ठपोषणका लागि अवसर प्रदान गर्दछ । कार्यक्रम सञ्चालनको क्रममा कार्यक्रम गुणस्तरीय तथा उद्देश्यमुलक बनाउन सम्बन्धित लाभान्वित वर्ग तथा सम्बन्धित सरोकारवाला संस्थाहरूको सुझावलाई सम्बोधन गरिने छ । साथै गाउँपालिका तथा सम्बन्धित समूहले स्व अनुगमन मूल्याङ्कन गरिनुका साथै सहयोगी निकायहरू संग संयुक्त रूपमा समेत कार्यक्रमको नियमित अनुगमन मूल्याङ्कन गरिनेछ । कार्यक्रम सम्पादन पश्चात सम्बन्धित क्रियाकलापको सार्वजनिक लेखा परिक्षण गरिने छ ।

तालिका नं. ३२ : अनुगमन तथा मूल्यांकन

अनुगमनका तहहरू	किन	कसले	कहिले	कसरि
वडातहको अनुगमन (क्रियाकलापहरूको तहमा)	पारदर्शीता र अपनत्व कायम गर्न, अनुकूलन कार्यहरूको प्रभावकारी कार्यान्वयन	वडा समिति, वडा स्तरीय अनुगमन समिति	कार्यक्रम सञ्चालन पूर्व, सञ्चालनको क्रममा र सम्पन्न भएको १ महिनाभित्र (हरेक कार्यक्रममा)	सार्वजनिक लेखा परिक्षण, स्वः अनुगमन तथा मूल्याङ्कन, होडिग बोर्ड अवलोकन

अनुगमनका तहहरू	किन	कसले	कहिले	कसरि
नगरपालिका तहको अनुगमन (प्रक्रिया र प्रगतिहरू तहमा)	कार्यक्रमको गुणस्तर कायम गर्न । योजना र प्रगतिको लेखाजोखा गर्न । कार्यक्रमको प्रभावकारीता वृद्धि गर्दै समयमा कार्य सम्पन्न गर्न ।	कार्यपालिका सदस्य, पालिकास्तरीय अनुगमन समिति, विपद् व्यवस्थापन समिति, स्थानीय पत्रकार, कर्मचारी तथा सहयोगी निकायहरू	अर्धवार्षिक रूपमा (पौष र असारमा)	समिक्षा तथा योजना तर्जुमा बैठक, गोष्ठी
			त्रैमासिक	फिल्ड अनुगमन भ्रमण
			त्रैमासिक	संकटासन्न वर्गहरूसँग अन्तरक्रिया
			नियमित	फोटो तथा घटना अध्ययनको संकलन
			बार्षिक	बार्षिक प्रगति प्रतिवेदन
जिल्ला तहको अनुगमन	अन्तर पालिका समन्वयन तथा अनुकूलनका राम्र अभ्यासहरूको सिकाई आदान प्रदान गर्न पारदर्शिता र प्रभावकारिता अभिवृद्धि गर्न	समन्वयन समितिका पदाधिकारीहरू	अर्धवार्षिक वा बार्षिक	फिल्ड अनुगमन भ्रमण
प्रदेश र संघीय मन्त्रालय	पारदर्शिता र प्रभावकारिता अभिवृद्धि गर्न, कार्यक्रम संचालनको प्रभावकारिता आवश्यकता औल्याउन	प्रदेश — सामाजिक विकास, उद्योग पर्यटन वनवातावरण र सम्बन्धित मन्त्रालय संघ — वन तथा वातावरण र सम्बन्धित मन्त्रालय	बार्षिक	फिल्ड अनुगमन भ्रमण

कार्यक्रम संचालनको क्रममा कार्यक्रम गुणस्तरीय तथा उद्देश्य मुलक बनाउन सम्बन्धित लाभान्वित वर्ग तथा सम्बन्धित सरोकारवाला संस्थाहरूको सुझावलाई सम्बोधन गरिनेछ । साथै वडा, नगरपालिका तथा सम्बन्धित समूहले स्वअनुगमन, मूल्याङ्कन गरिनुका साथै सहयोगी निकायहरूसँग संयुक्त रूपमा समेत कार्यक्रमको नियमित अनुगमन मूल्याङ्कन गरिनेछ । कार्यक्रम सम्पादन पश्चात सम्बन्धित क्रियाकलापको सार्वजनिक लेखा परीक्षण गरिने छ ।

६.४. जलवायु परिवर्तन अनुकूलन व्यवस्थापनका कार्यहरूको तर्जुमा र कार्यान्वयन

अनुकूलन योजनाको तर्जुमा तथा कार्यान्वयनको नेतृत्व नगरपालिकाले गर्नेछ । नगरपालिकाले योजना तर्जुमा र कार्यान्वयन बाहेक स्थानीय स्तरमा घरधुरी, स्थानीय समुदाय र परियोजनाहरूले स्थानीय अनुकूलन र विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन कार्य, समुदायमा आधारित अनुकूलन कार्यक्रम, पारिस्थितिकिय प्रणाली, संरक्षण क्षेत्र व्यवस्थापन र विषयगत क्षेत्रसँग सम्बन्धित र समूहको योजनामा जलवायु परिवर्तन अनुकूलन तथा विपद् जोखिम न्यूनीकरण र व्यवस्थापनका कार्यहरू समायोजन गर्नेछ । जोखिम तथा संकटासन्नता र यसका अन्तरनिहित कारणहरू व्यक्ति, घरधुरी र समुदाय स्तरमा फरक फरक भएका कारण स्थानीय योजना तर्जुमा प्रकृत्यामा जलवायु परिवर्तनबाट बढी प्रभावित महिला तथा संकटासन्न घरधुरीको विशिष्ट समस्यालाई समाधान गर्ने अनुकूलनका कार्यक्रमहरू समावेश गरिनेछ । अनुकूलन र जोखिम न्यूनीकरणका योजनाहरू घरधुरी, स्थानीय समुदाय, उपभोक्ता समूह, संघ—संस्था र परियोजना स्तरमा निर्माण र कार्यान्वयन गर्नलाई प्रोत्साहन गरिनेछ । जलवायु परिवर्तन अनुकूलन र विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनका कार्यहरू व्यक्ति, घरधुरी, स्थानीय समुदाय र उपभोक्ता समूहको जीविकोपार्जन तथा पारिस्थितिकिय प्रणालीमा आधारित हुन सक्नेछ । यस योजनाको सफल तर्जुमा तथा कार्यान्वयन र समन्वयात्मक भूमिकाका लागि वडा समिति तथा कार्यपालिका समिति क्रियाशिल रहनेछ

। स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना संचालन कार्यविधि अनुसार यस योजनाको कार्यान्वयनलाई व्यवस्थित गरिनेछ । पालिकाले प्रदेश, सघिय सरकार, गै.स.स को सहयोग तथा समन्वयनमा क्रियाकलापहरूको कार्यान्वयन गर्ने छ । जलवायु वित्तका लागि पनि स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना महत्वपूर्ण दस्तावेज हुनेछ । अनुकूलन योजनामा उल्लेखित कार्यहरूलाई गाउँपालिका, विषयगत शाखा, समुदायमा स्थापित भई क्रियाशील रहेका विद्यमान समूह, संस्था, क्लबतथा उपभोक्ता समितिहरू मार्फत कार्यान्वयन गरिनेछ । भौतिक पूर्वाधार सम्बन्धि कार्यक्रमहरूको कार्यान्वयनमा आवश्यकता अनुरूप प्राविधिक तथा उपलब्ध अन्य विज्ञहरूबाट विस्तृत लागत अनुमान (इष्टिमेट) गराउनुकासाथै कार्यान्वयनमा समेत सहयोग लिईनेछ । अनुकूलन कार्ययोजना कार्यान्वयनको सहजिकरण स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिले गर्ने छ । जलवायु परिवर्तन, विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यक्रमहरूलाई थप प्रभावकारी बनाउने, स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना कार्यान्वयनलाई थप प्रभावकारी बनाउन आवश्यक पृष्ठपोषण गर्ने काम कार्यपालिका र स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति मार्फत गरिने छ । बार्षिक बजेट तर्जुमा तथा जलवायु परिवर्तन, विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यक्रमहरूलाई मुलप्रवाहीकरण गर्न आवश्यक सहजीकरण गर्ने तथा बजेट विनियोजनका लागि कार्यपालिकामा पैरवी समेत विपद् व्यवस्थापन समिति मार्फत गरिने छ । यस समितिको क्षमता अभिवृद्धि गर्ने आवश्यक क्रियाकलापहरू समेत समावेश गरिने छ । यस योजनामा अन्य सरोकारवाला निकायहरूको सहयोग पनि आवश्यक पर्ने हुनाले सो कार्यक्रमहरूका लागि सरोकारवाला निकायको वार्षिक योजनामा समावेश गर्नका लागि वडा एवं गाउँपालिकाले पहल गर्नेछ । प्राथमिकतामा परेका हरेक क्रियाकलापहरूको विस्तृत कार्यान्वयन योजना र जिम्मेवारी तय गरी सम्बन्धित व्यक्ति, संस्था निकायहरूसँगको समन्वय र सहकार्यमा स्रोत तथा सेवा जुटाई कार्यक्रम कार्यान्वयन गरिनेछ । योजनाको प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि व्यक्तिगत बानी व्यवहार देखि नै परिवर्तनको खाँचो देखिएको छ । त्यसैगरी यस योजनाको कार्यान्वयनमा नीजि क्षेत्रको भूमिका अहमहुन सक्छ । नीजि क्षेत्रको संभावित भूमिका यसै योजनामा उल्लेख गरिएको छ । यसका लागि वडा तथा नगरपालिकाले सम्बन्धित नीजि क्षेत्र, व्यवसायिक क्षेत्र एवं स्थानीय उद्योग बाणिज्य संघ मार्फत समेत पहल गर्नेछ ।

सन्दर्भ सामग्री

- रास्ट्रीय जलवायु परिवर्तन नीति, २०७६
- स्थानीय अनुकूलन योजनाको रास्ट्रीय संरचना (Revised LAPA Framework) २०७६
- विपद् जोखिम न्यूनीकरण रास्ट्रीय रणनीतिक कार्ययोजना २०१८-२०३०
- विपद् जोखिम न्यूनीकरण नीति २०७५
- साँफेवगर नगरपालिकाको जोखिम संवेदनशील भूउपयोग योजना २०२२
- साँफेवगर नगरपालिका को वस्तुस्थिति विवरण, २०७४
- स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४
- केन्द्रिय तथाक विभाग (२०७८) रास्ट्रीय जनगणना
- रास्ट्रीय अनुकूलन कार्यक्रम (National Adaptation Programme of Action-NAPA), २०६६
- सेन्डाइ कार्यढाँचा २०१५-२०३०

अनुसूचीहरू

अनुसूची: १ विपद् ब्यवस्थापन समिति, नामावली साफेवगर नगरपालिका

विपद् ब्यवस्थापन समिति, साफेवगर नगरपालिका, अछाम को विवरण				
क्र. स.	पद	नाम, थर	ठेगाना	सम्पर्क नं.
१	संयोजक	श्री राजेन्द्र बहादुर कुँवर	नगर प्रमुख, साफेवगर नगरपालिका	९८४८६४९०२६
२	सदस्य	श्री शिव बहादुर कुँवर	नगर उपप्रमुख, साफेवगर नगरपालिका	९८४०२९५९२१
३	सदस्य	श्री डुबिन्द्र प्रसाद अर्याल	श्री प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत	
४	सदस्य	श्री ललित बोगटि	श्री सार्वजनिक सेवा तथा क्षमता विकास समिति संयोजक	९८५८४८०१११
५	सदस्य	श्री हिक्मत कडायत	श्री आर्थिक विकास समिति संयोजक	९८६८४३६७५९
६	सदस्य	श्री जनक बडादुर कडायत	श्री सामाजिक विकास समिति संयोजक	९८६८४४९३१७
७	सदस्य	श्री मिन बहादुर बोहरा	श्री पूर्वाधार विकास समिति संयोजक	९८४८६५३३८२
८	सदस्य	श्री उमा उपाध्याय	श्री वातावरण तथा व्यवस्थापन समिति संयोजक	
९	सदस्य	श्री कुल बहादुर कुँवर	श्री विद्येक समिति संयोजक	९८६४८१७४८५
१०	सदस्य	श्री देबसरा कुमारी थापा	श्री सामाजिक विकास शाखा प्रमुख	
११	सदस्य	श्री निराजन शाह	श्री पूर्वाधार विकास शाखा प्रमुख	
१२	सदस्य	श्री	श्री सशस्त्र प्रहरी बल, खप्तड गुल्म	
१३	सदस्य	श्री	श्री ईलाका प्रहरी कार्यालय	
१४	सदस्य	श्री	श्री नगर प्रहरी प्रमुख	
१५	सदस्य	श्री चक्र बहादुर कुँवर	श्री नेपाल रेडक्रस सोसाईटि	
१६	सदस्य	श्री	श्री उद्योग वाणिज्य संघ	
१७	सदस्य	श्री	श्री गैर सरकारि संस्था महासंघ	
१८	सदस्य	श्री	श्री नेपाल पत्रकार महासंघ	
१९	सदस्य सचिव	श्री लक्ष्मण नाथ योगि	श्री शाखा प्रमुख	

अनुसूची ३ पालिकास्तरीय तथा वडा स्तरीय गोष्ठी, लक्षित समुह छलफल तथा भिसिए सम्बन्धी फोटोहरु

	
<p>साँफेवगर नगरपालिका वडा नं.१, बैजनाथ, अछाम, भिसिए कार्यक्रम पछिको तस्वीर</p>	<p>साँफेवगर नगरपालिका वडा नं.२, श्रीकोट, जाल्पादेवी, अछाम, भिसिए कार्यक्रममा विकाश विष्ट ले सहजीकरण गर्दै</p>
	
<p>साँफेवगर नगरपालिका वडा नं.२, श्रीकोट, जाल्पादेवी, अछाम, भिसिए कार्यक्रम पछिको तस्वीर</p>	<p>साँफेवगर नगरपालिका वडा नं.३, सिद्धेश्वर, अछाम, भिसिए कार्यक्रम पछिको तस्वीर</p>
	
<p>साँफेवगर नगरपालिका वडा नं.४, मष्टामाण्डौ, अछाम, भिसिए कार्यक्रम पछिको तस्वीर</p>	<p>साँफेवगर नगरपालिका वडा नं.५, नवाठाना, अछाम, भिसिए कार्यक्रम पछिको तस्वीर</p>

साँफेवगर नगरपालिका वडा नं.६, भागेधर, अछाम, भिसिए कार्यक्रम पछिको तस्वीर

साँफेवगर नगरपालिका वडा नं.७, रिडिकोट, अछाम, भिसिए कार्यक्रममा समूहकार्य

साँफेवगर नगरपालिका वडा नं.८, चण्डिका, अछाम, भिसिए कार्यक्रम पछिको तस्वीर

साँफेवगर नगरपालिका वडा नं.९, बुढाकोट, अछाम, भिसिए कार्यक्रम पछिको तस्वीर

साँफेवगर नगरपालिका वडा नं.१०, घुघुरकोट, अछाम, भिसिए कार्यक्रम पछिको तस्वीर

साँफेवगर नगरपालिका वडा नं.११, देवीकोट, अछाम, भिसिए कार्यक्रम पछिको तस्वीर

साँफेवगर नगरपालिका वडा नं.१२, खसड, अछाम, भिसिए कार्यक्रममा विकास विष्ट ले सहजीकरण गर्दै

साँफेवगर नगरपालिका वडा नं.१२, खसड, अछाम, भिसिए कार्यक्रम पछिको तस्वीर

साँफेवगर नगरपालिका वडा नं. १३, बाब्ला, अछाम, भिसिए कार्यक्रम पछिको तस्वीर

साँफेवगर नगरपालिका वडा नं. १४, पातलकोट, अछाम, भिसिए कार्यक्रम पछिको तस्वीर

अनुसूची, ४, साँफेवगर नगरपालिका अन्तर्गतका वडाहरू को प्रकोप स्तरिकरण को विवरण

वडा नं. १, बैजनाथ को प्रकोपको स्तरीकरण

यस विधिको प्रयोगबाट ऐतिहासिक घटनाक्रम पहिचान गरिएका साँफेवगर नगरपालिका वडा नं. १ मा रहेका विभिन्न जलवायुजन्य प्रकोपहरू मध्ये सबैभन्दा बढी असर तथा प्रभाव पारेको प्रकोप कुन हो भनी स्तरीकरण गर्दै विश्लेषण गरिएको थियो । ऐतिहासिक समयरेखा र छलफलको आधारमा देखिएको विभिन्न प्रकारका जलवायुजन्य तथा गैह्र जलवायुजन्य प्रकोपहरूले सबै भन्दा बढी जीविकोपार्जनमा पारेको असर र प्रकोपको वारम्बारता साथै त्यसको असरको लेखाजोखा गरी जोखिम तथा प्रकोपको विश्लेषण गर्न जोडा विधिको प्रयोग गरी प्रकोप स्तरिकरण गरिएको छ ।

वडा नं. १ बैजनाथ को प्रकोप स्तरीकरण

प्रकोप	वन्यजन्तु आतंक	बाढि	पहिरो	हावाहुरि	आगलागि	असिना	चट्याड	खडेरी	मानव रोग	पशु रोग	कृषि रोग	मिचाहा प्रजाति
वन्यजन्तु आतंक		बाढि	पहिरो	वन्य जन्तु	वन्य जन्तु	वन्य जन्तु	वन्य जन्तु	खडेरी	वन्य जन्तु	पशु रोग	वन्य जन्तु	वन्य जन्तु
बाढि			बाढि	बाढि	बाढि	बाढि	बाढि	बाढि	बाढि	बाढि	बाढि	बाढि
पहिरो				पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो
हावाहुरी					आगलागि	असिना	चट्याड	खडेरी	मानव रोग	पशु रोग	कृषि रोग	हावाहुरि
आगलागि						असिना	आगलागि	खडेरी	मानव रोग	पशु रोग	कृषि रोग	आगलागि
असिना							असिना	खडेरी	मानव रोग	पशु रोग	कृषि रोग	असिना
चट्याड								खडेरी	मानव रोग	पशु रोग	कृषि रोग	चट्याड
खडेरी									खडेरी	खडेरी	खडेरी	खडेरी
मानव रोग										पशु रोग	कृषि रोग	मानव रोग
पशु रोग											पशु रोग	पशु रोग
कृषि रोग												कृषि रोग
मिचाहा प्रजाति												
अंकभर	७	११	१०	१	३	४	२	९	५	८	६	०
स्तर	५	१	२	११	९	८	१०	३	७	४	६	१२

वडा स्तरिय भिसिए कार्यक्रममा भएको व्यापक सहभागितामूलक छलफलबाट माथि उल्लेखित तालिका अनुसार यस साँफेवगर नगरपालिका वडा नं. १, सुख्खाखडेरी, पहिरो, बैजनाथ मा मुख्य गरी क्रमश बाढि, पशुरोग, मानव रोग, कृषिमा रोगकिरा, वन्यजन्तु आतंक, हावाहुरी र मिचाहा प्रजाति देखिन्छन् । कमजोर भुवनावट, चट्याड, आगलागि, असिनापानी, अग्ला पहाड, भौगोलिक विकटता रहेको र अनियमित वर्षाका कारण बाढी र पहिरो ले वर्षेनी वनक्षेत्र का साथै खेतीयोग्य जग्गा जमिन र मानवीय क्षति हुने गरेको पाईन्छ । सुख्खा खडेरी का कारण मौसमी तथा बेमौसमी तरकारी खेती र आकाशे खेतिपातिलाई प्रभावित गरेको पाईन्छ ।

वडा नं. २, श्रीकोट, जाल्पादेवी को प्रकोप स्तरीकरण

यस विधिको प्रयोगबाट ऐतिहासिक घटनाक्रम पहिचान गरिएका साँफेवगर नगरपालिका वडा नं. २, श्रीकोट, जाल्पादेवी मा रहेका विभिन्न जलवायुजन्य प्रकोपहरू मध्ये सबैभन्दा बढी असर तथा प्रभाव पारेको प्रकोप कुन हो भनी स्तरीकरण गर्दै विश्लेषण गरिएको थियो । ऐतिहासिक समयरेखा र छलफलको आधारमा देखिएको विभिन्न प्रकारका जलवायुजन्य तथा गैह्र जलवायुजन्य प्रकोपहरूले सबै भन्दा बढी जीविकोपार्जनमा पारेको असर र प्रकोपको वारम्भारता साथै त्यसको असरको लेखाजोखा गरी जोखिम तथा प्रकोपको विश्लेषण गर्न जोडा विधिको प्रयोग गरी प्रकोप स्तरीकरण गरिएको छ ।

वडा नं. २, श्रीकोट, जाल्पादेवी को प्रकोप स्तरीकरण

प्रकोप	वन्यजन्तु आतंक	बाढि	पहिरो	हावाहुरि	आगलागि	असिना	चट्याड	खडेरी	मानव रोग	पशु रोग	कृषि रोग	मिचाहा प्रजाति
वन्यजन्तु आतंक		वन्य जन्तु	वन्य जन्तु	वन्य जन्तु	वन्य जन्तु	वन्य जन्तु	वन्य जन्तु	वन्य जन्तु	वन्य जन्तु	वन्य जन्तु	वन्य जन्तु	वन्य जन्तु
बाढि			बाढि	बाढि	बाढि	बाढि	बाढि	बाढि	बाढि	बाढि	बाढि	बाढि
पहिरो				पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	खडेरी	पहिरो	पहिरो	कृषि रोग	पहिरो
हावाहुरी					आगलागि	असिना	चट्याड	खडेरी	मानव रोग	पशु रोग	कृषि रोग	मिचाहा प्रजाति
आगलागि						असिना	चट्याड	खडेरी	मानव रोग	पशु रोग	कृषि रोग	मिचाहा प्रजाति
असिना							असिना	खडेरी	असिना	पशु रोग	कृषि रोग	असिना
चट्याड								खडेरी	मानव रोग	पशु रोग	कृषि रोग	चट्याड
खडेरी									खडेरी	खडेरी	खडेरी	खडेरी
मानव रोग										पशु रोग	कृषि रोग	मानव रोग
पशु रोग											कृषि रोग	पशु रोग
कृषि रोग												कृषि रोग
मिचाहा प्रजाति												
अंकभर	११	१०	७	०	१	५	३	९	४	६	८	२
स्तर	१	२	५	१२	११	७	९	३	८	६	४	१०

वडा स्तरिय भिसिए कार्यक्रममा भएको व्यापक सहभागितामूलक छलफलबाट माथि उल्लेखित तालिका अनुसार यस साँफेवगर नगरपालिका वडा नं जाल्पादेवी, श्रीकोट, २.मा मुख्य गरी क्रमश वन्यजन्तु आतंक कृषिमा, सिख्खाखडेरी, बाढि, आगलागि र हावाहुरी को प्रकोप देखिन्छ, मिचाहा प्रजाति, चट्याड, मानव रोग, असिनापानी, पशुरोग, पहिरो, रोगकिरा । कमजोर भुवनावट, अग्ला पहाड, भौगोलिक विकटता रहेको र चारैतिर वनक्षेत्र संग जोडिएको समुदाय वन्यजन्तुको चपेटामा परेको छ भने अनियमित वर्षाको बाढि, तरकारिखेति, पहिरो ले क्षति गरेको पाईन्छ । परम्परागत खेतीप्रणालि अन्नवाली, फलफूलमा नयाँनयाँ रोगकिरा को प्रकोप देखिन्छ ।, तेलहन, दलहन

वडा नं. ३, सिद्धेश्वर को प्रकोप स्तरीकरण

यस विधिको प्रयोगबाट ऐतिहासिक घटनाक्रम पहिचान गरिएका साँफेवगर नगरपालिका वडा नं. ३, सिद्धेश्वर मा रहेका विभिन्न जलवायुजन्य प्रकोपहरु मध्ये सबैभन्दा बढी असर तथा प्रभाव पारेको प्रकोप कुन हो भनी स्तरीकरण गर्दै विश्लेषण गरिएको थियो । ऐतिहासिक समयरेखा र छलफलको आधारमा देखिएको विभिन्न प्रकारका जलवायुजन्य तथा गैह्र जलवायुजन्य प्रकोपहरुले सबै भन्दा बढी जीविकोपार्जनमा पारेको असर र प्रकोपको वारम्भारता साथै त्यसको असरको लेखाजोखा गरी जोखिम तथा प्रकोपको विश्लेषण गर्न जोडा विधिको प्रयोग गरी प्रकोप स्तरीकरण गरिएको छ ।

वडा नं. ३, सिद्धेश्वर को प्रकोप स्तरीकरण

प्रकोप	वन्यजन्तु आतंक	बाढि	पहिरो	हावाहुरि	आगलागि	असिना	चट्याड	खडेरी	मानव रोग	पशु रोग	कृषि रोग	मिचाहा प्रजाति
वन्यजन्तु आतंक		बाढि	पहिरो	वन्य जन्तु	वन्य जन्तु	वन्य जन्तु	वन्य जन्तु	वन्य जन्तु	वन्य जन्तु	वन्य जन्तु	वन्य जन्तु	वन्य जन्तु
बाढि			बाढि	बाढि	बाढि	बाढि	बाढि	बाढि	बाढि	बाढि	बाढि	बाढि
पहिरो				पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो
हावाहुरी					आगलागि	असिना	हावाहुरि	खडेरी	मानव रोग	पशु रोग	कृषि रोग	मिचाहा प्रजाति
आगलागि						असिना	आगलागि	खडेरी	मानव रोग	पशु रोग	कृषि रोग	मिचाहा प्रजाति
असिना							असिना	खडेरी	असिना	पशु रोग	कृषि रोग	मिचाहा प्रजाति
चट्याड								खडेरी	मानव रोग	पशु रोग	कृषि रोग	मिचाहा प्रजाति
खडेरी									खडेरी	खडेरी	खडेरी	खडेरी
मानव रोग										पशु रोग	कृषि रोग	मिचाहा प्रजाति
पशु रोग											कृषि रोग	पशु रोग
कृषि रोग												कृषि रोग
मिचाहा प्रजाति												
अंकभर	९	११	१०	१	२	४	०	८	३	६	७	५
स्तर	३	१	२	११	१०	८	१२	४	९	६	५	७

वडा स्तरिय भिसिए कार्यक्रममा भएको व्यापक सहभागितामूलक छलफलबाट माथि उल्लेखित तालिका अनुसार यस साँफेवगर नगरपालिका वडा नं सिद्धेश्वर मा मुख्य ,३.गरी क्रमश बाढि कृषिमा ,सुख्खाखडेरी ,वन्यजन्तु आतंक ,पहिरो , हावाहुरि र चट्याड को प्रकोप देखिन्छ ,आगलागि ,मानव रोग ,असिनापानी ,मिचाहा प्रजाति ,पशुरोग ,रोगकिरा । कमजोर भुवनावट, अग्ला पहाड, भौगोलिक विकटता रहेको र चारैतिर वनक्षेत्र संग जोडिएको अनियमित वर्षा ले बाढि पहिरो , वस्ती वनक्षेत । र संग जोडिएकोले वन्यजन्तुको क्षति ब्यहोर्नु परेको छ । ,निम्त्याएको र समुदय

वडा नं. ४, मष्टामाण्डौ को प्रकोपको स्तरीकरण

यस विधिको प्रयोगबाट ऐतिहासिक घटनाक्रम पहिचान गरिएका साँफेवगर नगरपालिका वडा नं. ४, नष्टमाण्डौ मा रहेका विभिन्न जलवायुजन्य प्रकोपहरू मध्ये सबैभन्दा बढी असर तथा प्रभाव पारेको प्रकोप कुन हो भनी स्तरीकरण गर्दै विश्लेषण गरिएको थियो । ऐतिहासिक समयरेखा र छलफलको आधारमा देखिएको विभिन्न प्रकारका जलवायुजन्य तथा गैह्र जलवायुजन्य प्रकोपहरूले सबै भन्दा बढी जीविकोपार्जनमा पारेको असर र प्रकोपको वारम्भारता साथै त्यसको असरको लेखाजोखा गरी जोखिम तथा प्रकोपको विश्लेषण गर्न जोडा विधिको प्रयोग गरी प्रकोप स्तरीकरण गरिएको छ ।

वडा नं. ४, मष्टामाण्डौ को प्रकोप स्तरीकरण

प्रकोप	वन्यजन्तु आतंक	बाढि	पहिरो	हावाहुरि	आगलागि	असिना	चट्याड	खडेरी	मानव रोग	पशु रोग	कृषि रोग	मिचाहा प्रजाति
वन्यजन्तु आतंक		बाढि	वन्य जन्तु	वन्य जन्तु	वन्य जन्तु	वन्य जन्तु	वन्य जन्तु	वन्य जन्तु	वन्य जन्तु	वन्य जन्तु	वन्य जन्तु	वन्य जन्तु
बाढि			बाढि	बाढि	बाढि	बाढि	बाढि	बाढि	बाढि	बाढि	बाढि	बाढि
पहिरो				पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो
हावाहुरि					हावाहुरि	असिना	हावाहुरि	खडेरी	मानव रोग	पशु रोग	कृषि रोग	हावाहुरि
आगलागि						असिना	आगलागि	खडेरी	मानव रोग	पशु रोग	कृषि रोग	आगलागि
असिना							असिना	असिना	असिना	पशु रोग	असिना	असिना
चट्याड								खडेरी	मानव रोग	पशु रोग	कृषि रोग	मिचाहा प्रजाति
खडेरी									खडेरी	पशु रोग	कृषि रोग	खडेरी
मानव रोग										पशु रोग	कृषि रोग	मानव रोग
पशु रोग											पशु रोग	पशु रोग
कृषि रोग												कृषि रोग
मिचाहा प्रजाति												
अंकभर	१०	११	९	३	२	७	०	५	४	८	६	१
स्तर	२	१	३	९	१०	५	१२	७	८	४	६	११

वडा स्तरिय भिसिए कार्यक्रममा भएको व्यापक सहभागितामूलक छलफलबाट माथि उल्लेखित तालिका अनुसार यस साँफेवगर नगरपालिका वडा नं. ४, मष्टामाण्डौ मा मुख्य गरी क्रमश बाढि, असिनापानी, पशुरोग, पहिरो, वन्यजन्तु आतंक, मिचाहा प्रजाति र चट्याड प्रकोप देखिन्छ, आगलागि, हावाहुरी, मानव रोग, सुख्खाखडेरी, कृषिमा रोगकिरा। कमजोर भुवनावट भौगोलिक, बाक्लो आवासक्षेत्र, विकटता रहेको र मौसमी तथा बेमौसमी बर्षाले बाढि पहिरो आउने र चारैतिर, वनक्षेत्र संग जोडिएको कारण वन्यजन्तुको क्षति व्यहोर्नु परेको छ ।

वडा नं. ५, नवाठाना को प्रकोपको स्तरीकरण

यस विधिको प्रयोगबाट ऐतिहासिक घटनाक्रम पहिचान गरिएका साँफेवगर नगरपालिका वडा नं. ५, नवाठाना मा रहेका विभिन्न जलवायुजन्य प्रकोपहरू मध्ये सबैभन्दा बढी असर तथा प्रभाव पारेको प्रकोप कुन हो भनी स्तरीकरण गर्दै विश्लेषण गरिएको थियो । ऐतिहासिक समयरेखा र छलफलको आधारमा देखिएको विभिन्न प्रकारका जलवायुजन्य तथा गैह्र जलवायुजन्य प्रकोपहरूले सबै भन्दा बढी जीविकोपार्जनमा पारेको असर र प्रकोपको वारम्भारता साथै त्यसको असरको लेखाजोखा गरी जोखिम तथा प्रकोपको विश्लेषण गर्न जोडा विधिको प्रयोग गरी प्रकोप स्तरीकरण गरिएको छ ।

वडा नं. ५, नवाठाना को प्रकोप स्तरीकरण

प्रकोप	वन्यजन्तु आतंक	बाढि	पहिरो	हावाहुरि	आगलागि	असिना	चट्याड	खडेरी	मानव रोग	पशु रोग	कृषि रोग	मिचाहा प्रजाति
वन्यजन्तु आतंक		वन्य जन्तु	वन्य जन्तु	वन्य जन्तु	वन्य जन्तु	वन्य जन्तु	वन्य जन्तु	वन्य जन्तु	वन्य जन्तु	वन्य जन्तु	वन्य जन्तु	वन्य जन्तु
बाढि			पहिरो	बाढि	बाढि	बाढि	बाढि	बाढि	बाढि	बाढि	बाढि	बाढि
पहिरो				पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो
हावाहुरी					आगलागि	असिना	हावाहुरि	खडेरी	मानव रोग	पशु रोग	कृषि रोग	मिचाहा प्रजाति
आगलागि						असिना	आगलागि	खडेरी	मानव रोग	पशु रोग	कृषि रोग	मिचाहा प्रजाति
असिना							असिना	खडेरी	मानव रोग	पशु रोग	कृषि रोग	मिचाहा प्रजाति
चट्याड								खडेरी	मानव रोग	पशु रोग	कृषि रोग	मिचाहा प्रजाति
खडेरी									खडेरी	खडेरी	खडेरी	खडेरी
मानव रोग										पशु रोग	कृषि रोग	मानव रोग
पशु रोग											कृषि रोग	पशु रोग
कृषि रोग												कृषि रोग
मिचाहा प्रजाति												
अंकभर	११	९	१०	१	२	३	०	८	५	६	७	४
स्तर	१	३	२	११	१०	९	१२	४	७	६	५	८

वडा स्तरिय भिसिए कार्यक्रममा भएको व्यापक सहभागितामूलक छलफलबाट माथि उल्लेखित तालिका अनुसार यस साँफेवगर नगरपालिका वडा नं. ५, नवाठाना मा मुख्य ,५ गरी क्रमश वन्यजन्तु आतंक ,सुख्खाखडेरी ,बाढि ,पहिरो ,कृषिमा रोगकिरा हावाहुरी र चट्याड को प्रकोप देखिन्छ ,असिनापानी ,मिचाहा प्रजाति ,मानव रोग ,पशु रोग ,। वडा नं ५ को . अधिकतम समुदाय तथा मानव बस्ती वनक्षेत्र संग जोडिएकोले वन्यजन्तुको क्षति व्यहोर्नु परेको छ । मौसमीतथा बेमौसमी वर्षाले गर्दा बाढि पहिरो को पिडा ,भोगेको देखिन्छ । सुख्खा खडेरि र खेतिपातिमा पनि नयाँनयाँ रोगकिरा को असर देखिन्छ ।

वडा नं. ६, भागेश्वर को प्रकोपको स्तरीकरण

यस विधिको प्रयोगबाट ऐतिहासिक घटनाक्रम पहिचान गरिएका साँफेवगर नगरपालिका वडा नं. ६, भागेश्वर मा रहेका विभिन्न जलवायुजन्य प्रकोपहरु मध्ये सबैभन्दा बढी असर तथा प्रभाव पारेको प्रकोप कुन हो भनी स्तरीकरण गर्दै विश्लेषण गरिएको थियो । ऐतिहासिक समयरेखा र छलफलको आधारमा देखिएको विभिन्न प्रकारका जलवायुजन्य तथा गैह्र जलवायुजन्य प्रकोपहरुले सबै भन्दा बढी जीविकोपार्जनमा पारेको असर र प्रकोपको वारम्बारता साथै त्यसको असरको लेखाजोखा गरी जोखिम तथा प्रकोपको विश्लेषण गर्न जोडा विधिको प्रयोग गरी प्रकोप स्तरीकरण गरिएको छ ।

वडा नं. ६, भागेश्वर को प्रकोप स्तरीकरण

प्रकोप	वन्यजन्तु आतंक	बाढि	पहिरो	हावाहुरी	आगलागि	असिना	चट्याड	खडेरी	मानव रोग	पशु रोग	कृषि रोग	मिचाहा प्रजाति
वन्यजन्तु आतंक		वन्य जन्तु	वन्य जन्तु	वन्य जन्तु	वन्य जन्तु	वन्य जन्तु	वन्य जन्तु	वन्य जन्तु	वन्य जन्तु	वन्य जन्तु	वन्य जन्तु	वन्य जन्तु
बाढि			बाढि	बाढि	बाढि	बाढि	बाढि	खडेरी	बाढि	पशु रोग	कृषि रोग	बाढि
पहिरो				पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	खडेरी	पहिरो	पशु रोग	कृषि रोग	मिचाहा प्रजाति
हावाहुरी					आगलागि	असिना	हावाहुरी	खडेरी	मानव रोग	पशु रोग	कृषि रोग	मिचाहा प्रजाति
आगलागि						असिना	आगलागि	खडेरी	मानव रोग	पशु रोग	कृषि रोग	मिचाहा प्रजाति
असिना							असिना	खडेरी	मानव रोग	पशु रोग	कृषि रोग	मिचाहा प्रजाति
चट्याड								खडेरी	मानव रोग	पशु रोग	कृषि रोग	मिचाहा प्रजाति
खडेरी									खडेरी	पशु रोग	कृषि रोग	खडेरी
मानव रोग										पशु रोग	कृषि रोग	मिचाहा प्रजाति
पशु रोग											कृषि रोग	पशु रोग
कृषि रोग												कृषि रोग
मिचाहा प्रजाति												
अंकभर	११	७	५	१	२	३	०	८	४	९	१०	६
स्तर	१	५	७	११	१०	९	१२	४	८	३	२	६

वडा स्तरिय भिसिए कार्यक्रममा भएको व्यापक सहभागितामूलक छलफलबाट माथि उल्लेखित तालिका अनुसार यस साँफेवगर नगरपालिका वडा नं. ६, भागेश्वर मा मुख्य गरी क्रमश वन्यजन्तु आतंक, कृषिमा रोगकिरा, पशुरोग, सुख्खाखडेरी, बाढि, मिचाहा प्रजाति, पहिरो, मानवरोग, असिनापानी, आगलागि, हावाहुरी, र चट्याड को प्रकोप देखिन्छ । वडा नं. ६ को समुदायको वस्ती कमजोर भुवनावट, खोच र भौगोलिक विकटता वनक्षेत्र संग जोडिएकोले वन्यजन्तु को क्षतिको प्रभाव ब्यहोर्नु परेको छ । खेतिपाति र पशुपालन मा नयाँनयाँ रोगले जनजिवन प्रभावित पारेको देखिन्छ ।

वडा नं. ७, रिडिकोट को प्रकोपको स्तरीकरण

यस विधिको प्रयोगबाट ऐतिहासिक घटनाक्रम पहिचान गरिएका साँफेवगर नगरपालिका वडा नं. ७, रिडिकोट मा रहेका विभिन्न जलवायुजन्य प्रकोपहरु मध्ये सबैभन्दा बढी असर तथा प्रभाव पारेको प्रकोप कुन हो भनी स्तरीकरण गर्दै विश्लेषण

गरिएको थियो । ऐतिहासिक समयरेखा र छलफलको आधारमा देखिएको विभिन्न प्रकारका जलवायुजन्य तथा गैह्र जलवायुजन्य प्रकोपहरूले सबै भन्दा बढी जीविकोपार्जनमा पारेको असर र प्रकोपको वारम्भारता साथै त्यसको असरको लेखाजोखा गरी जोखिम तथा प्रकोपको विश्लेषण गर्न जोडा विधीको प्रयोग गरी प्रकोप स्तरिकरण गरिएको छ ।

वडा नं. ७, रिडिकोट को प्रकोप स्तरीकरण

प्रकोप	वन्यजन्तु आतंक	बाढि	पहिरो	हावाहुरि	आगलागि	असिना	चट्याड	खडेरी	मानव रोग	पशु रोग	कृषि रोग	मिचाहा प्रजाति
वन्यजन्तु आतंक		बाढि	पहिरो	वन्य जन्तु	वन्य जन्तु	वन्य जन्तु	वन्य जन्तु	खडेरी	वन्य जन्तु	वन्य जन्तु	वन्य जन्तु	वन्य जन्तु
बाढि			बाढि	बाढि	बाढि	बाढि	बाढि	बाढि	बाढि	बाढि	बाढि	बाढि
पहिरो				पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो
हावाहुरी					आगलागि	असिना	चट्याड	खडेरी	मानव रोग	पशु रोग	कृषि रोग	मिचाहा प्रजाति
आगलागि						असिना	आगलागि	खडेरी	मानव रोग	पशु रोग	कृषि रोग	मिचाहा प्रजाति
असिना							असिना	खडेरी	असिना	पशु रोग	कृषि रोग	असिना
चट्याड								खडेरी	मानव रोग	पशु रोग	कृषि रोग	मिचाहा प्रजाति
खडेरी									खडेरी	खडेरी	खडेरी	खडेरी
मानव रोग										पशु रोग	कृषि रोग	मानव रोग
पशु रोग											कृषि रोग	पशु रोग
कृषि रोग												कृषि रोग
मिचाहा प्रजाति												
अंकभर	८	११	१०	०	२	५	१	९	४	६	७	३
स्तर	४	१	२	१२	१०	७	११	३	८	६	५	९

वडा स्तरिय भिसिए कार्यक्रममा भएको व्यापक सहभागितामूलक छलफलबाट माथि उल्लेखित तालिका अनुसार यस साँफेवगर नगरपालिका वडा नं. ७, रिडिकोट मा मुख्य गरी क्रमश बाढि, पहिरो, सुखाखडेरी, वन्यजन्तु आतंक, कृषिमा रोगकिरा, पशुरोग, असिनापानी, मानवरोग, मिचाहा प्रजाति, आगलागि, चट्याड र हावाहुरी को प्रकोप देखिन्छ । कमजोर भुवनावट, अगला पहाड, भौगोलिक विकटता र अनियमित वर्षाको कारण बाढि र पहिरो ले क्षति गरेको देखिन्छ । बदलिदो मौसम को कारण समयमा पानी नपर्नुले खडेरी को प्रभाव उच्च देखिन्छ ।

वडा नं. ८, चण्डिका को प्रकोपको स्तरीकरण

यस विधिको प्रयोगबाट ऐतिहासिक घटनाक्रम पहिचान गरिएका साँफेवगर नगरपालिका वडा नं. ८, चण्डिका मा रहेका विभिन्न जलवायुजन्य प्रकोपहरु मध्ये सबैभन्दा बढी असर तथा प्रभाव पारेको प्रकोप कुन हो भनी स्तरीकरण गर्दै विश्लेषण गरिएको थियो । ऐतिहासिक समयरेखा र छलफलको आधारमा देखिएको विभिन्न प्रकारका जलवायुजन्य तथा गैह्र जलवायुजन्य प्रकोपहरुले सबै भन्दा बढी जीविकोपार्जनमा पारेको असर र प्रकोपको वारम्भारता साथै त्यसको असरको लेखाजोखा गरी जोखिम तथा प्रकोपको विश्लेषण गर्न जोडा विधिको प्रयोग गरी प्रकोप स्तरीकरण गरिएको छ ।

वडा नं. ८, चण्डिका को प्रकोप स्तरीकरण

प्रकोप	वन्यजन्तु आतंक	बाढि	पहिरो	हावाहुरि	आगलागि	असिना	चट्याड	खडेरी	मानव रोग	पशु रोग	कृषि रोग	मिचाहा प्रजाति
वन्यजन्तु आतंक		बाढि	पहिरो	वन्य जन्तु	वन्य जन्तु	वन्य जन्तु	वन्य जन्तु	वन्य जन्तु	वन्य जन्तु	वन्य जन्तु	वन्य जन्तु	वन्य जन्तु
बाढि			पहिरो	बाढि	बाढि	बाढि	बाढि	बाढि	बाढि	बाढि	बाढि	बाढि
पहिरो				पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो
हावाहुरी					आगलागि	असिना	चट्याड	खडेरी	मानव रोग	पशु रोग	कृषि रोग	मिचाहा प्रजाति
आगलागि						असिना	आगलागि	खडेरी	मानव रोग	पशु रोग	कृषि रोग	आगलागि
असिना							असिना	खडेरी	असिना	पशु रोग	कृषि रोग	असिना
चट्याड								खडेरी	मानव रोग	पशु रोग	कृषि रोग	मिचाहा प्रजाति
खडेरी									खडेरी	पशु रोग	कृषि रोग	खडेरी
मानव रोग										पशु रोग	कृषि रोग	मानव रोग
पशु रोग											कृषि रोग	पशु रोग
कृषि रोग												कृषि रोग
मिचाहा प्रजाति												
अंकभर	९	१०	११	०	३	५	१	६	४	७	८	२
स्तर	३	२	१	१२	९	७	११	६	८	५	४	१०

वडा स्तरिय भिसिए कार्यक्रममा भएको व्यापक सहभागितामूलक छलफलबाट माथि उल्लेखित तालिका अनुसार यस साँफेवगर नगरपालिका वडा नं चण्डिका मा मुख्य ,८.गरी क्रमश पहिरो ,कृषिमा रोगकिरा ,वन्यजन्तु आतंक ,बाढि , चट्याड र हावाहुरी को प्रकोप देखिन्छ ,मिचाहा प्रजाति ,आगलागी ,मानवरोग ,असिनापानी ,सुख्खखडेरी ,पशुरोग । अनियमित वर्षा कमजोर ,भुवनावट, अगला पहाड, भौगोलिक विकटता रहेको कारण पहिरो बाढि ले क्षति गरेको देखिन्छ, भने , समुदाय तथा मानव बस्ती वनक्षेत्र संग जोडिएकोले वन्यजन्तुको अधिकतम प्रभाव परेको देखिन्छ ।

वडा नं. ९, बुढाकोट को प्रकोपको स्तरीकरण

यस विधिको प्रयोगबाट ऐतिहासिक घटनाक्रम पहिचान गरिएका साँफेवगर नगरपालिका वडा नं. ९, बुढाकोट मा रहेका विभिन्न जलवायुजन्य प्रकोपहरु मध्ये सबैभन्दा बढी असर तथा प्रभाव पारेको प्रकोप कुन हो भनी स्तरीकरण गर्दै विश्लेषण गरिएको थियो । ऐतिहासिक समयरेखा र छलफलको आधारमा देखिएको विभिन्न प्रकारका जलवायुजन्य तथा गैह्र जलवायुजन्य प्रकोपहरुले सबै भन्दा बढी जीविकोपार्जनमा पारेको असर र प्रकोपको वारम्बारता साथै त्यसको असरको लेखाजोखा गरी जोखिम तथा प्रकोपको विश्लेषण गर्न जोडा विधिको प्रयोग गरी प्रकोप स्तरीकरण गरिएको छ ।

वडा नं. ९, बुढाकोट को प्रकोप स्तरीकरण

प्रकोप	वन्यजन्तु आतंक	बाढि	पहिरो	हावाहुरि	आगलागि	असिना	चट्याड	खडेरी	मानव रोग	पशु रोग	कृषि रोग	मिचाहा प्रजाति
वन्यजन्तु आतंक		वन्य जन्तु	पहिरो	वन्य जन्तु	वन्य जन्तु	वन्य जन्तु	वन्य जन्तु	वन्य जन्तु	वन्य जन्तु	वन्य जन्तु	वन्य जन्तु	वन्य जन्तु
बाढि			पहिरो	बाढि	बाढि	बाढि	बाढि	खडेरी	बाढि	बाढि	बाढि	बाढि
पहिरो				पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो
हावाहुरी					आगलागि	असिना	चट्याड	खडेरी	मानव रोग	पशु रोग	कृषि रोग	मिचाहा प्रजाति
आगलागि						असिना	चट्याड	खडेरी	मानव रोग	पशु रोग	कृषि रोग	मिचाहा प्रजाति
असिना							असिना	खडेरी	मानव रोग	पशु रोग	कृषि रोग	असिना
चट्याड								खडेरी	मानव रोग	पशु रोग	कृषि रोग	मिचाहा प्रजाति
खडेरी									खडेरी	खडेरी	खडेरी	खडेरी
मानव रोग										पशु रोग	कृषि रोग	मानव रोग
पशु रोग											कृषि रोग	पशु रोग
कृषि रोग												कृषि रोग
मिचाहा प्रजाति												
अंकभर	१०	८	११	०	१	४	२	९	५	६	७	३
स्तर	२	४	१	१२	११	८	१०	३	७	६	५	९

वडा स्तरिय भिसिए कार्यक्रममा भएको व्यापक सहभागितामूलक छलफलबाट माथि उल्लेखित तालिका अनुसार यस साँफेवगर नगरपालिका वडा नं बुढाकोट मा मुख्य ,९ ,गरी क्रमश पहिरो कृषिमा ,बाढि ,सुख्खाखडेरी ,वन्यजन्तु आतंक , आगलागि र हावाहुरी को प्रकोप देखिन्छ ,चट्याड ,मिचाहा प्रजाति ,असिनापानी ,मानवरोग ,पशुरोग ,रोगकिरा । अनियमित वर्षा र कमजोर भुवनावट, अग्ला पहाड, भौगोलिक विकटता रहेको कारण पहिरो बाढि ले क्षति गरेको देखिन्छभने समुदाय , तथा मानव बस्ती वनक्षेत्र संग जोडिएकोले वन्यजन्तुको क्षति व्यहोर्नु परेको छ ।

वडा नं. १०, घुघुरकोट को प्रकोपको स्तरीकरण

यस विधिको प्रयोगबाट ऐतिहासिक घटनाक्रम पहिचान गरिएका साँफेवगर नगरपालिका वडा नं. १०, घुघुरकोट मा रहेका विभिन्न जलवायुजन्य प्रकोपहरू मध्ये सबैभन्दा बढी असर तथा प्रभाव पारेको प्रकोप कुन हो भनी स्तरीकरण गर्दै विश्लेषण गरिएको थियो । ऐतिहासिक समयरेखा र छलफलको आधारमा देखिएको विभिन्न प्रकारका जलवायुजन्य तथा गैह्र जलवायुजन्य प्रकोपहरूले सबै भन्दा बढी जीविकोपार्जनमा पारेको असर र प्रकोपको वारम्भारता साथै त्यसको असरको लेखाजोखा गरी जोखिम तथा प्रकोपको विश्लेषण गर्न जोडा विधिको प्रयोग गरी प्रकोप स्तरीकरण गरिएको छ ।

वडा नं. १०, घुघुरकोट को प्रकोप स्तरीकरण

प्रकोप	वन्यजन्तु आतंक	बाढि	पहिरो	हावाहुरि	आगलागि	असिना	चट्याड	खडेरी	मानव रोग	पशु रोग	कृषि रोग	मिचाहा प्रजाति
वन्यजन्तु आतंक		बाढि	वन्य जन्तु	वन्य जन्तु	वन्य जन्तु	वन्य जन्तु	वन्य जन्तु	वन्य जन्तु	वन्य जन्तु	वन्य जन्तु	वन्य जन्तु	वन्य जन्तु
बाढि			बाढि	बाढि	बाढि	बाढि	बाढि	बाढि	बाढि	बाढि	बाढि	बाढि
पहिरो				पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो
हावाहुरि					आगलागि	असिना	हावाहुरि	खडेरी	मानव रोग	पशु रोग	कृषि रोग	हावाहुरि
आगलागि						असिना	आगलागि	खडेरी	मानव रोग	पशु रोग	कृषि रोग	आगलागि
असिना							असिना	असिना	असिना	असिना	असिना	असिना
चट्याड								खडेरी	मानव रोग	पशु रोग	कृषि रोग	चट्याड
खडेरी									खडेरी	खडेरी	कृषि रोग	खडेरी
मानव रोग										पशु रोग	कृषि रोग	मानव रोग
पशु रोग											कृषि रोग	पशु रोग
कृषि रोग												कृषि रोग
मिचाहा प्रजाति												
अंकभर	१०	११	९	२	३	८	१	६	४	५	७	०
स्तर	२	१	३	१०	९	४	११	६	८	७	५	१२

वडा स्तरिय भिसिए कार्यक्रममा भएको व्यापक सहभागितामूलक छलफलबाट माथि उल्लेखित तालिका अनुसार यस साँफेवगर नगरपालिका वडा नं घुघुरकोट मा मुख्य , १० गरी क्रमश बाढि ,पहिरो ,वन्यजन्तु आतंक ,असिनापानी कृषिमा , चट्याड र मिचाहा प्रजाति को प्रकोप देखिन्छ ,हावाहुरी ,आगलागी ,मानवरोग ,पशुरोग ,सुख्खाखडेरी ,रोगकिरा । अनियमित वर्षा कमजोर भुवनावट, अगला पहाड, भौगोलिक विकटता रहेको कारण बाढि पहिरो ले क्षति गरेको देखिन्छ भने ,समुदाय तथा मानव बस्ती वनक्षेत्रसंग जोडिएकोले वन्यजन्तु को आतंक बढदो छ ।

वडा नं. ११, देवीस्थान को प्रकोपको स्तरीकरण

यस विधिको प्रयोगबाट ऐतिहासिक घटनाक्रम पहिचान गरिएका साँफेवगर नगरपालिका वडा नं. ११, देवीस्थान मा रहेका विभिन्न जलवायुजन्य प्रकोपहरू मध्ये सबैभन्दा बढी असर तथा प्रभाव पारेको प्रकोप कुन हो भनी स्तरीकरण गर्दै विश्लेषण गरिएको थियो । ऐतिहासिक समयरेखा र छलफलको आधारमा देखिएको विभिन्न प्रकारका जलवायुजन्य तथा गैह्र जलवायुजन्य प्रकोपहरूले सबै भन्दा बढी जीविकोपार्जनमा पारेको असर र प्रकोपको वारम्भारता साथै त्यसको असरको लेखाजोखा गरी जोखिम तथा प्रकोपको विश्लेषण गर्न जोडा विधिको प्रयोग गरी प्रकोप स्तरीकरण गरिएको छ ।

वडा नं. ११, देवीस्थान को प्रकोप स्तरीकरण

प्रकोप	वन्यजन्तु आतंक	बाढि	पहिरो	हावाहुरि	आगलागि	असिना	चट्याड	खडेरी	मानव रोग	पशु रोग	कृषि रोग	मिचाहा प्रजाति
वन्यजन्तु आतंक		वन्य जन्तु	पहिरो	वन्य जन्तु	वन्य जन्तु	वन्य जन्तु	वन्य जन्तु	वन्य जन्तु	वन्य जन्तु	वन्य जन्तु	वन्य जन्तु	वन्य जन्तु
बाढि			पहिरो	बाढि	बाढि	बाढि	बाढि	बाढि	बाढि	पशु रोग	कृषि रोग	बाढि
पहिरो				पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो
हावाहुरी					आगलागि	असिना	चट्याड	खडेरी	मानव रोग	पशु रोग	कृषि रोग	मिचाहा प्रजाति
आगलागि						असिना	आगलागि	खडेरी	मानव रोग	पशु रोग	कृषि रोग	मिचाहा प्रजाति
असिना							असिना	असिना	असिना	पशु रोग	कृषि रोग	असिना
चट्याड								खडेरी	मानव रोग	पशु रोग	कृषि रोग	मिचाहा प्रजाति
खडेरी									खडेरी	पशु रोग	कृषि रोग	खडेरी
मानव रोग										पशु रोग	कृषि रोग	मानव रोग
पशु रोग											कृषि रोग	पशु रोग
कृषि रोग												कृषि रोग
मिचाहा प्रजाति												
अंकभर	१०	७	११	०	२	६	१	५	४	८	९	३
स्तर	२	५	१	१२	१०	६	११	७	८	४	३	९

वडा स्तरिय भिसिए कार्यक्रममा भएको व्यापक सहभागितामूलक छलफलबाट माथि उल्लेखित तालिका अनुसार यस साँफेवगर नगरपालिका वडा नं देवीस्थान मा मुख्य ,११ .गरी क्रमश पहिरो ,पशुरोग ,कृषिमा रोगकिरा ,वन्यजन्तु आतंक , ,मानव रोग ,सुखाखडेरी ,असिनापानी ,बाढिमिचाहा प्रजाति वट्याड र हावाहुरी को प्रकोप देखिन्छ ,आगलागि ,। अनियमित वर्षा कमजोर भुवनावट, अग्ला पहाड, भौगोलिक विकटता रहेको कारण पहिरो ले क्षति गरेको देखिन्छ भने समुदाय तथा मानव बस्ती वनक्षेत्र संग जोडिएकोले वन्यजन्तु को आतंक बढदो छ ।

वडा नं. १२, खप्तड को प्रकोपको स्तरीकरण

यस विधिको प्रयोगबाट ऐतिहासिक घटनाक्रम पहिचान गरिएका साँफेवगर नगरपालिका वडा नं. १२, खप्तड मा रहेका विभिन्न जलवायुजन्य प्रकोपहरु मध्ये सबैभन्दा बढी असर तथा प्रभाव पारेको प्रकोप कुन हो भनी स्तरीकरण गर्दै विश्लेषण गरिएको थियो । ऐतिहासिक समयरेखा र छलफलको आधारमा देखिएको विभिन्न प्रकारका जलवायुजन्य तथा गैह्र जलवायुजन्य प्रकोपहरुले सबै भन्दा बढी जीविकोपार्जनमा पारेको असर र प्रकोपको वारम्भारता साथै त्यसको असरको लेखाजोखा गरी जोखिम तथा प्रकोपको विश्लेषण गर्न जोडा विधिको प्रयोग गरी प्रकोप स्तरीकरण गरिएको छ ।

वडा नं. १२, खप्तड को प्रकोप स्तरीकरण

प्रकोप	वन्यजन्तु आतंक	बाढि	पहिरो	हावाहुरि	आगलागि	असिना	चट्याड	खडेरी	मानव रोग	पशु रोग	कृषि रोग	मिचाहा प्रजाति
वन्यजन्तु आतंक		बाढि	पहिरो	वन्य जन्तु	वन्य जन्तु	वन्य जन्तु	वन्य जन्तु	वन्य जन्तु	वन्य जन्तु	वन्य जन्तु	वन्य जन्तु	वन्य जन्तु
बाढि			पहिरो	बाढि	बाढि	बाढि	बाढि	बाढि	बाढि	बाढि	बाढि	बाढि
पहिरो				पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो
हावाहुरी					आगलागि	असिना	चट्याड	खडेरी	मानव रोग	पशु रोग	कृषि रोग	मिचाहा प्रजाति
आगलागि						असिना	चट्याड	खडेरी	मानव रोग	पशु रोग	कृषि रोग	मिचाहा प्रजाति
असिना							असिना	खडेरी	असिना	पशु रोग	कृषि रोग	असिना
चट्याड								खडेरी	मानव रोग	पशु रोग	कृषि रोग	मिचाहा प्रजाति
खडेरी									खडेरी	पशु रोग	कृषि रोग	खडेरी
मानव रोग										पशु रोग	कृषि रोग	मिचाहा प्रजाति
पशु रोग											कृषि रोग	पशु रोग
कृषि रोग												कृषि रोग
मिचाहा प्रजाति												
अंकभर	९	१०	११	०	१	५	२	६	३	७	८	४
स्तर	३	२	१	१२	११	७	१०	६	९	५	४	८

वडा स्तरिय भिसिए कार्यक्रममा भएको व्यापक सहभागितामूलक छलफलबाट माथि उल्लेखित तालिका अनुसार यस साँफेवगर नगरपालिका वडा नं खप्तड मा मुख्य , १२ .गरी क्रमश पहिरो ,कृषिमा रोगकिरा ,वन्यजन्तु आतंक ,बाढि , आगलागि र हावाहुरी को प्रकोप देखिन्छ ,चट्याड ,मानवरोग ,मिचाहा प्रजाति ,असिनापानी ,सुख्खाखडेरी ,पशुरोग । कमजोर भुवनावट, अग्ला पहाड, भौगोलिक विकटता रहेको कारण पहिरो बाढि ले क्षति गरेको देखिन्छभने समुदाय तथा , मानव बस्ती वनक्षेत्र संग जोडिएको हुनाले वन्यजन्तु को आतंक तथा क्षति बढिरहेको देखिन्छ ।

वडा नं. १३, बाब्ला को प्रकोपको स्तरीकरण

यस विधिको प्रयोगबाट ऐतिहासिक घटनाक्रम पहिचान गरिएका साँफेवगर नगरपालिका वडा नं. १३, बाब्ला मा रहेका विभिन्न जलवायुजन्य प्रकोपहरू मध्ये सबैभन्दा बढी असर तथा प्रभाव पारेको प्रकोप कुन हो भनी स्तरीकरण गर्दै विश्लेषण गरिएको थियो । ऐतिहासिक समयरेखा र छलफलको आधारमा देखिएको विभिन्न प्रकारका जलवायुजन्य तथा गैह्र जलवायुजन्य प्रकोपहरूले सबै भन्दा बढी जीविकोपार्जनमा पारेको असर र प्रकोपको वारम्वारता साथै त्यसको असरको लेखाजोखा गरी जोखिम तथा प्रकोपको विश्लेषण गर्न जोडा विधीको प्रयोग गरी प्रकोप स्तरिकरण गरिएको छ ।

वडा नं. १३, बाब्ला को प्रकोप स्तरीकरण

प्रकोप	वन्यजन्तु आतंक	बाढि	पहिरो	हावाहुरि	आगलागि	असिना	चट्याड	खडेरी	मानव रोग	पशु रोग	कृषि रोग	मिचाहा प्रजाति
वन्यजन्तु आतंक		बाढि	पहिरो	वन्य जन्तु	वन्य जन्तु	वन्य जन्तु	वन्य जन्तु	खडेरी	वन्य जन्तु	वन्य जन्तु	कृषि रोग	वन्य जन्तु
बाढि			बाढि	बाढि	बाढि	बाढि	बाढि	बाढि	बाढि	बाढि	बाढि	बाढि
पहिरो				पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो
हावाहुरी					आगलागि	असिना	चट्याड	खडेरी	मानव रोग	पशु रोग	कृषि रोग	मिचाहा प्रजाति
आगलागि						असिना	आगलागि	खडेरी	मानव रोग	पशु रोग	कृषि रोग	मिचाहा प्रजाति
असिना							असिना	खडेरी	मानव रोग	पशु रोग	कृषि रोग	असिना
चट्याड								खडेरी	मानव रोग	पशु रोग	कृषि रोग	मिचाहा प्रजाति
खडेरी									खडेरी	खडेरी	खडेरी	खडेरी
मानव रोग										पशु रोग	कृषि रोग	मानव रोग
पशु रोग											कृषि रोग	पशु रोग
कृषि रोग												कृषि रोग
मिचाहा प्रजाति												
अंकभर	७	११	१०	०	२	४	१	९	५	६	८	३
स्तर	५	१	२	१२	१०	८	११	३	७	६	४	९

वडा स्तरिय भिसिए कार्यक्रममा भएको व्यापक सहभागितामूलक छलफलबाट माथि उल्लेखित तालिका अनुसार यस साँफेवगर नगरपालिका वडा नं बाब्ला मा मुख्य ,१३ .गरी क्रमश बाढि वन्यजन्तु ,कृषिमा रोगकिरा ,सुख्खाखडेरी ,पहिरो , चट्याड र हावाहुरी को प्रकोप देखिन्छ ,आगलागि ,मिचाहा प्रजाति ,असिनापानी ,मानवरोग ,पशुरोग ,आतंक। अनियमित वर्षा कमजोर ,भुवनावट, अगला पहाड, भौगोलिक विकटता रहेको को कारण बाढिपहिरो ले क्षति गरेको देखिन्छभन ,े सुख्खा खडेरी ले खेतिपाति प्रभावित भएको देखिन्छ ।

वडा नं. १४, पातलकोट को प्रकोपको स्तरीकरण

यस विधिको प्रयोगबाट ऐतिहासिक घटनाक्रम पहिचान गरिएका साँफेवगर नगरपालिका वडा नं. १४, पातलकोट मा रहेका विभिन्न जलवायुजन्य प्रकोपहरु मध्ये सबैभन्दा बढी असर तथा प्रभाव पारेको प्रकोप कुन हो भनी स्तरीकरण गर्दै विश्लेषण गरिएको थियो । ऐतिहासिक समयरेखा र छलफलको आधारमा देखिएको विभिन्न प्रकारका जलवायुजन्य तथा गैह्र जलवायुजन्य प्रकोपहरुले सबै भन्दा बढी जीविकोपार्जनमा पारेको असर र प्रकोपको वारम्भारता साथै त्यसको असरको लेखाजोखा गरी जोखिम तथा प्रकोपको विश्लेषण गर्न जोडा विधिको प्रयोग गरी प्रकोप स्तरीकरण गरिएको छ ।

वडा नं. १४, पातलकोट को प्रकोप स्तरीकरण

प्रकोप	वन्यजन्तु आतंक	बाढि	पहिरो	हावाहुरि	आगलागि	असिना	चट्याड	खडेरी	मानव रोग	पशु रोग	कृषि रोग	मिचाहा प्रजाति
वन्यजन्तु आतंक		वन्य जन्तु	पहिरो	वन्य जन्तु	वन्य जन्तु	वन्य जन्तु	वन्य जन्तु	खडेरी	वन्य जन्तु	वन्य जन्तु	वन्य जन्तु	वन्य जन्तु
बाढि			पहिरो	बाढि	बाढि	असिना	बाढि	खडेरी	बाढि	पशु रोग	कृषि रोग	बाढि
पहिरो				पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो
हावाहुरी					आगलागि	असिना	चट्याड	खडेरी	मानव रोग	पशु रोग	कृषि रोग	मिचाहा प्रजाति
आगलागि						असिना	आगलागि	खडेरी	मानव रोग	पशु रोग	कृषि रोग	आगलागि
असिना							असिना	खडेरी	असिना	पशु रोग	कृषि रोग	असिना
चट्याड								खडेरी	मानव रोग	पशु रोग	कृषि रोग	मिचाहा प्रजाति
खडेरी									खडेरी	खडेरी	खडेरी	खडेरी
मानव रोग										पशु रोग	कृषि रोग	मानव रोग
पशु रोग											कृषि रोग	पशु रोग
कृषि रोग												कृषि रोग
मिचाहा प्रजाति												
अंकभर	९	५	११	०	३	६	१	१०	४	७	८	२
स्तर	३	७	१	१२	९	६	११	२	८	५	४	१०

वडा स्तरिय भिसिए कार्यक्रममा भएको व्यापक सहभागितामूलक छलफलबाट माथि उल्लेखित तालिका अनुसार यस साँफेवगर नगरपालिका वडा नं पातलकोट मा मुख्य ,१४ ,गरी क्रमश पहिरो ,कृषिमा रोगकिरा ,वन्यजन्तु आतंक ,खडेरी , मिचाहा ,आगलागि ,मानव रोग ,बाढि ,असिनापानी ,पशुरोगप्रजाति चट्याड र हावाहुरी को प्रकोप देखिन्छ ,। अनियमित वर्षा कमजोर ,भुवनावट, अग्ला पहाड, भौगोलिक विकटता रहेको को कारण पहिरो ले क्षति गरेको देखिन्छ भने सुख्खा खडेरी ले खेतिपाति प्रभावित भएको देखिन्छ ।